

MS. 5119

AVENZOAR
TEISIR

Coffre fort

A
7

B

7

Ms n° 5119

(anc. n° 171)

Catalogue des Manuscrits n° 272

117

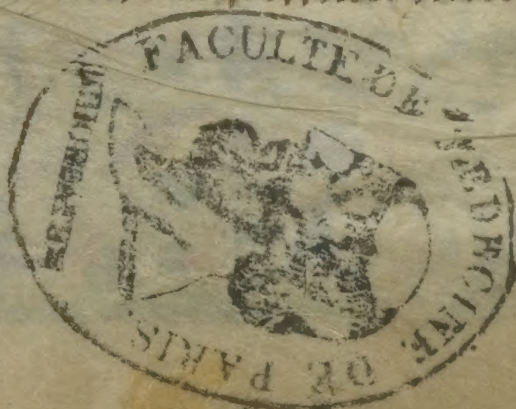
vente de Mr Hallé 118f

301 ff
15 mars 1906

Tabula libri taysir evenzoar de con
servacione sanitatis et cura egritudinum
continens tractatus viginti sex

Tractatus primus de conservacione sani
tatis et preservatione ab egritudine.
Tractatus secundus de passionibus extrinsecis
capitis et capillorum
Tractatus tertius de passionibus totius cerebri
et interiorum eius
Tractatus quartus de passionibus aurium
Tractatus quintus de passionibus narium
Tractatus sextus de passionibus oris
lingue uvule dentium et labiorum
Tractatus septimus de passionibus oculorum.
Tractatus octavus de ingredientibus in
aures oculos et nares.
Tractatus nonus de passionibus partium
cerebri tam a causa coitata quam a privata.
Tractatus x.us de passionibus colli spi
nalis medulle cervicis uvule canne pul
monis et nervorum
Tractatus xi.us de passionibus pulmonis
Tractatus xii.us de passionibus cordis
Tractatus xiii.us de passionibus epatis
et splenis
Tractatus xiiii.us de scissura mirach

et vulneribz veteris

Tractat9 xv9 de passionibz stomaci

Tractatus xvi9 de passioibz pectore

Tractat9 xvii9 de passioibz itestinoꝝ

Tractat9 xviii de passionibz renu[m]

et vesice

Tractat9 xix9 de passionibz testi[culorum]

Tractatus xx9 de passioibz virge

Tractat9 xxi9 de passionibz mulierum

Tractat9 xxii9 de passionibz ossiu[m].

Tractat9 xxiii9 de hiis que accidunt universaliter in humano corpore ut apatibz pustulis pruritu morpheis lepra pdi tione sensus et mot9 spasmo iectigatione pediculis et vermibz et doloribz iuncturaꝝ et scissuris

Tractat9 xxiiii9 de febribus

Tractat9 xxv9 de crisi et certis diebz

Tractat9 xxvi9 de epidimiis

Auenzoar glorioso i scia medicine debet concedi corona quia vixit centu et xxxv. anis et i quadragesio ano i hac arte operari incepit et in bono obiitstati et i sanitate vidit quita vide et cognoscere potuit hec auerroys 2° colliget ca° de diebus certias.

Avenzoar fuit supremus in scientia medicine a galieno usque ad tempora nostra. Avicenna vero iniusto colliget capitulo de aqua ordei.

Prologus Johannis de capua translatoris libri taysir avenzoar ab arabico in latinum ad petitionem archiepiscopi bracarensis

Requirit translator ex tenebrarum demonio iudaice pravitatis eductus in splendorum serenitatem catholice fidei patris omnipotentis michi sola miseratione eiusque speciali gratia influente ut xpm dei verum unigenitum a me olim longo tempore quo tere denegatum facta est super me eiusdem manus graciosa in bonum ut non solum priorum patriarcharum prophetarum tociusque veteris testamenti volumina aliorumque librorum qui usque hodie reperiuntur inde eius meam lingua sufficienter ederint verum etiam latiori lingua qua domini et scolares volumina et multarum scientiarum que sibi sunt mirabiliter sunt descripta mihi erudiunt intellectum donec transfereres me hic

ad illam que in aliis ambabus contenta
sunt mei sensus capacitati iuxta eius
facultatem et modum clare refulgeret et com
mode. Direxi ergo meum studium super hiis
que ydiomate denotantur ebraico quamplura et
magna in diversis voluminibus non modicum
esse utilia exploravi. Ex illis potissimis ad
tempus meum diuertitur proposui in primis illo
opus tractandum cuius liber taysir se pie
tica ben zoar titulus designatur. Nam in
eo sufficienter et docte sub brevitate ser
monis sanitatem humanam considerans docet
de sectorum morborum viam ostendit curacionis.
Considerato igitur tanti operis fine per quod in huma
ne vite discursu multa poterunt evita
ri pericula et induci salubria ad honorem
et laudem divine trinitatis sanctissime et salu
tem et meritum ac dierum prolongationem animi
fortitudinem et corporis roborationem domini
martini venerabilis patris archiepiscopi
bracarensis cuius persona divinitus semper prospe
ratur melius et a divina misericordie vita
bona et sana adiectatur eidem qui semper in
sensu certam dei cor bonum ammirabiliter per
optans iussit michi suo famulo Johanni
de capua huiusmodi servo christi et servorum

suoꝝ ut manum mitterē ab hebraica li-
gua prefatum opus in latinã reducere
Sacta igitur clementia dei q̄ dignitatis hãc
nouellã xp̄i plantulã tuo ore irriga-
re salutis et ipam prefatas lucubras tã
nobiles docere uoluisti eidem dignare ī
prefecti ope pstare subsidium. ut eo ois pro-
fatū ope uidat qui tu es eius operum
complementum semper

Prologus auēzoar ī librū suū teysir

R qt sapi ens ibē som ma une em mer rea for tifi cata est
super me ut adimplea nomē eius in ordi-
nãdo sibi librū in medicaciōibꝫ causaꝝ

egritudinum que sunt faciles in eiectione et uti-
les effectus seruus dei et seruus magnifi-
centie amir alquimnini sub breuitatis
modo quo valeat suam sanitatem conseruare
omnibus diebus vite sue cum auxilio dei.

¶ Tractatus primus continet capitulum de conseruatione sanitatis et preseruatione ab egritudine

Concordauerunt vniuersi medici quod lenitio ventris adiuuat conseruationem sanitatis. ¶ Et ex lenibus que possunt fieri ad illud est quod dissoluatur de thamarindis ʒ x in aqua calida Et etiam de reubarbaro recenti contuso ʒ i Aut minus si volueris in tres partes ʒ viii et dimittatur totum xxiiii horis postea coletur totum et adulcetur in eo ʒ i ex sirupo corticis citri. ¶ Et dixerunt medici quod qui biberit ʒ ss ex tyriaca alfaruc antequam comedat qualibet die certo tempore hyemis cum aqua tepida erit securus cum adiutorio dei a febribus putridis et a vitio epilentie et

Tyriaca alfaruch … uno de libris est … tyriaca magna … in … omachis … est inuenta …

Cam^m de cōseruatōe sanitatis et essentia drīgue ... tyriaca i. car. buīz

i. colica
ab egritudinē viscerū que dicitur colon
et mēbra sua erunt sana semp̄. Et
dixerūt q̄ ip̄a prohibet senectutē et cani
ciē ut nō acceleret supuenire ei. Et si
usus fuerit ip̄a uno āno nō poterit ledi
a veneno aīalis nt reptilis nec poterit
agere in ip̄m aliquid effectus nec etiā
medicina mortifera cū adiutorio dei.
i. ex ... hominis
Et in tyriaca ē fiducia a potu aque
male. Et si biberit de ip̄a scd'm p̄dictū
modū qui nō valet generare generabit.
Et similiter mulier que nō p̄t parere
si biberit de ea .ʒ. ß. statī pariet. Et si
biberit de ea mulier .ʒ. ß. cū .ʒ. i. rasure
eboris distemperata cum modico aq̄ calidē
que nō p̄t cōcipe erit hoc causa sui cō
ceptus cū auxilio dei excelsi. Et quādo
biberit de ea qui patitur passioēs colicā
ex ventositate vel ex stercore duro .ʒ. i.
cum aqua tepida anteq̄ recedat sanabi
cū dei auxilio. Et qui biberit de ea qui
h̄t malas pustulas quaꝝ cā ignoratur
que recedūt et postea veniunt sanabit
illū mirus. Et etiā epithimata de ea sup
illas sanabitur statim. Cum vero
biberit florum veris magnū ex parte

denti farmacia aut ex humore venenoso et biberit de ipsa sanabitur statim. Item paciens fluxum predictum qui biberit pondus granorum .ix. de lapide precioso qui dicitur smaragdus trito et cribellato cum modica aqua tepida ieiuno stomaco liberabitur. Et notandum quod quicumque sumpserit de tyriaca vel de smaragdo non comedat neque bibat donec preteant septem hore aut aliquantulum plus aut minus. Et ex proprietatibus ipsius smaragdi est quod qui suspenditur ad collum ut stet supra ventrem illius qui patitur fluxum et lubricitatem intestinorum sanabit. Tyriaca vero nona confert omnibus ulceribus pulmonis proprie et maxime si fuit ex longo tempore qui biberit de ea cum pleno ore suo de succo herbe que dicitur spina alba. Et quod quod dixi tibi esse cavendum quod non misceatur ipsa tyriaca cum cibo hoc est nisi non fuerit magna necessitas. Sed in punctura serpentis aut in potu veneni dari debet statim quamvis sumpserit cibum quia in talibus magis est necessitas. Et quod diximus quod non misceatur ipsa tyriaca cum ipso cibo est quia dicta permittit

tractatus [illegible] de conservacione sanitatis et preservacione ab egritudine

tyriace virtute expellendi nocumentas cau-
sa ante quam cibus digeratur miscebitur cum
ipso tyriaca et tunc faciet cibum acquirere
malitia digestionis et adducet ei ex hoc mo-
lestia et angustia et non intret vapor corpus ex
ipso In hora vero multe ncitatis facile
erit sufferre dolore et molestia Et dixe-
runt medici quod moderatus motus in ambula-
cione et equitacione confert multum in conserva-
tione sanitatis quando tempus multum calidum
excessive non fuerit Balneum quoque hoc
idem faciet quando steterit in ipso mediocriter modo
et evacuato stomaco a cibo absque fame
et in tempore non multum calido et hoc quolibet
die decimo. Et dixit quod ablutio sui
corporis cum aqua tepida ante comestione
conservat sanitate Et prohibuerunt effu-
sionem aque tepide supra caput statim.
et iusserunt effundi supra caput solum
aqua calida quantitatem erit possibile sufficere.
Item dixerunt quod masticacio cortice
nucum ut fricatio dentium cum illis quolibet
quinto die sel mundificat caput et sensus
et visum et acuit intellectum hominis Et
dixerunt quicumque cupit sua sanitatem conserva-
re oportet hic panem quem ipse comedit factum et

coctū sapienter et hītem de frumēto
qntum debet et nō comedat ipsū eodē
die quo fuerit coctus nisi p⁹q calor
ignis ab eo cessauerit Et ego quidē
detestor ipz dum ē calidus sicut dete
standus est quando preterint die Qui
qui calidus eius caliditas ignea extinguit
caliditatē stomaci et corrumpit illam
quia illā supat ppt qd impedit̄ dicto
Non ē eim digestio sicut alij ignorā
tes veritatē putāt dicētes qui oīs calitas
digerit ut oē calidū. Membra et eim
digerunt cibū cum calore nāli q̄ proce
dit ab epate sup mebris quodlz eoꝝ
ē. scdz suā sortē et quātitatē debitam
sibi quā de⁹ voluit sic ee in ipsis.
Panis autē relictus post diem
decoctionis eius nō ē vtilis qui reces
sit ab eo equalitas sue complexois ī eo
qd panis de frumēto ē et incepit reci
pe alterationē Et quāto cuiqz dies ptēnt
ipsum tāto crescit alterātio e ei⁹ dicto
difficilior fit Et generāt ex eo hūo
res crudi et grossi Ideo oz euitare ipsum
Et dixerunt q coctio carnium ancien
tium et tenerarum in illo die q° interficiant

e bona et utilis. Sed carnes animalium
que dure sunt sicut carnes turturum
anserum anatum et similium stare debent
xii horis post eorum infectionem in hyeme
in estate vero viii horis causam vero huius
iam ostendi in meo libro maiori In isto vero
fuit intencio abbreviare secundum mandatum
domini mei regis. Dixerunt quoque quod
fructus quibus inest coadunacio et pon
ticitas moderata sicut sunt granata muza
post cibum boni sunt ad suggendum et con
ferunt utilitatem et maxime habentibus
corruptam complexionem in stomaco et sen
tiunt in ore suo odorem ovorum putridorum
qui ructant vel sentiunt eructuationem
fumosam similem odori fumi. Sed qui
habet corruptum saporem in stomaco et eruc
tuat acetose non accedat ad granata
muza in acria aliquo. Dulcia vero
sunt ei bona. Aliquid sermus regis
abenzoar Iuvenem de quod est fortis ponti
citatis et grosse substancie et coaduna
tivum partibus et siccum et durum et generat
dolores in stomaco quamvis habeat virtutem
confortandi stomacum Quia non confert sto
maco id cuius ponticitas fortis est Sed

[Margin, red:] [illegible] de [illegible] servandis sanitatis [illegible]

[Margin:] illi e qui habent corruptionem stomaci

cōfert ei qd' ē stipticū cum tēperātia
et cuius substantia ē subtilis sic' rose
et similia ¶ Quecūqz vo sūt cōste sbē
qui coquitur bene nō faciūt dolorē tūi
in stō° preter fabas quibz nichil pro
dest decoctio ¶ Item dixerunt mediq
et expientia testat' quī qui assuenerit
omni die bibere de sētāmabin cum aq
in qua cocte fuerint radices cardanie
et yrinci in mane ieiuno stō° stabit
securus ab ectriciidine que dicit' sesa
rapā dyafractinatis et ab aliis apā
tibus que infra corpus generat'
cū dei auxilio ¶ Et ego quidē recolo
q senex pater meus dixit michi qdā
die scias fili quī ut in pluribz non
aduenit ectriticio pleureticis necd' q°d
apātum q°d intra corpus solet cmiary
ei qui hūt lenē vētrem donec non
accidit ei constipatio vētris et narra
uit michi quī ipē pcepit in h' decto
sito apud me vtilitatem et inventiam
et visz in die quo hunc librum copi
siui hoc idem pcepi ego in me
¶ Et testificat° sunt expimēto q' sina
rag dus cōfortat stomacū et confert

[illegible]
stomaci & ut epilentie
prouenientis a stomaco

vitio qui suspensus fuerit super collum hominis vt teneatur supra stomacum ¶ Item tenere smaragdum in ore confortabit dentes et stomacum cum auxilio dei ¶ Cum vero inspiciat oculos asini siluris dum viuit conseruabitur ei sanitas visus et prohibetur fluxus aque ad oculos Et hec est proprietas mirabilis quam posuit deus in conseruacione sanitatis oculorum ¶ Item verificatum est quod coctio capitis leporis quantumque possibile erit confert tremori membrorum Et ego inueni per experientiam quod confert perditioni motus membrorum et ipsorum sensus sicut est paralisis et priuationi sensus que dicitur arabice aladir i. epilentia licet hoc antiquus non dixerit ¶ Item dixerunt quod vas quod fit de ligno tamarisci si assiduauerit quis bibere cum eo erit impossibile ei accidere grossitiem splenis et alia accidentia que accidunt ei ¶ Et inueni experientia quod potus aque in qua cocta fuerit mastix reddit hominem securum ab infirmitatibus epatis et etiam stomaci ¶ Et continuatio potus aque in qua cocta infusa fuerit semina melonum faciet homines securos ab arenulis renum ¶ Et

coloforatio .i. collirisatio oculorum cum auro
confortat visum. Et qui accipiunt
denarium aureum et abluunt bene et ponunt
in olla in qua coquitur aliquod ferculum
faciet acquirere illud ferculum virtutem huma-
tiva corporis. Item emplastracio oculi
cum foliis rose recentis reddit securum
ab egritudine que dicitur ravine. Item colofo- .i. collirisatio
ratio oculi cum sirupo rosaceo facto de
zucara qui corpus fuit inundum confortat
visum. Et ego quidem fui privatus visu
ex vomitu qui advenerat michi ex mun-
dificatione crisis cuiusdam egritudinis
difficilis valde ex qua accidit michi egritudo
que dicitur ineisar .i. dilatacio pupille subi-
to etiam quod apposui totam sollicitudinem me-
am. In nocte vero vidi in sompno quendam
medicorum qui mortuus erat dicentem michi
quod deberem coloforare oculum meum
cum sirupo rosaceo. et ego tunc eram
puer et inceperam studere in arte medici-
ne tamen inceperam adhuc practicare et re-
lato hoc patri meo dixit michi pater postquam per
unam horam cogitavit in se quod facerem
sicut preceptum fuerat michi in sompno
quod feci et profuit michi. Deinde non cessavi

illud facere omnibus diebus vite mee in
confortacione visus usque in tempus quo
feci hunc librum. Et inveni gario
fili tritum in hyeme et aspersum in aurio
in parte capitis omni nocte quantitate
sufficienti reddere hominem securum a reu
mate et a generibus catarri que solent
fluere ex debilitate virtutis nutritive
existis in cerebro. Barbara vero quam dicit
macis trita et aspersa similiter in aurio
in parte capitis in aliis temporibus anni
idem facit cum auxilio dei. Et iterum quia
ambo genera mentastri conferunt etiam
quando administrata fuerint eodem modo sicut
de gariofilo et de mace. Cortices vero
citri sunt in illa virtute unius quam macis
sicut mentastra sunt sub gariofilo in hac
virtute. Item dixerunt medici quod as
sidua unctio dorsi cum oleo amigdalarum
aut cum oleo olivarum locum reddit secu
rum cum auxilio dei a gilbositate dorsi
que solet accidere senibus. Sed oleum amig
dalarum est melius in hac operatione. Rasi
vero dicit quod oleum sisamini valet ad hoc
sicut vero post oleum amigdalarum est lau
dabilis omnino qui est subtilis et pauce

ka. ... de con
servatione sanitatis et preservatione
ab egritudine

hʒ stipticitatē. Et mēbroꝝ quidē nobi
liū oꝫ ut sit curatio nō priuata oīno
a virtute subtili stiptica. Item dixe
runt ꝙ cōestio capitū passerū et ma
xime masculoꝝ confert coytui. Et si
et cōestio rapaꝝ coctaꝝ cum carnibus
aut ꝑ se hʒ hanc vtilitatem. Et etiā
experientia testatur quū cōfortant visum
quū cōeduntur elixate. Item radices [cōfortat visū]
quę sunt apud romā que qū scidūtur
sunt in aqua ꝑte rubee. Tamē hic
dicit alia expositio ꝙ sunt pastinace
sʒ nō est verum. Item dixerūt ꝙ
cōestio carotarū .i. secacul domestice
que dicitur alcezar crudaꝝ ut coctaꝝ
iuuat coytum. Et etiā potus aque
ciceruum. Et verificatum est cū veri
tate in qua non ē dubium ꝙ cōestio
pulloꝝ columbinoꝝ qui incipiūt ambu
lare iuuat ad coitum. Cōestio vero
columboꝝ masculoꝝ siluestriū cōfert
iuuamentū tremori et palisi et ꝑdicōi
sermonis cum auxilio dei oīpotentis
Flatus etiā columboꝝ et quicquid resol
uitur in aere ex ipsoꝝ substanciis si re
cipiatur apud hoīes cōfert iuuamentū

credo ꝙ intelligat ra
dices que passinus
ponuntur in condito
qua di agestunali

omnibz egritudibz quas p̄dximus. In
namentū vo eorꝫ flatus et eius qd resol
uitur ex corpibz sive equi habitant cum
homie sil' in eadē domo ꝑpe sunt cubi
tum eoꝫ tn̄ caueri ab odore sui stercoris
et maxime in estate. Iste dixerunt
q ablutio ani cum aqua tepida reddit
hominē securū ab arsur . i . emorroydi
bz q dicitur sirimen. Iste dixerunt q
coestio iunci et auellanaꝫ cū ficubz
est tyriaca venenis ꝑuis sicut veneno
scorpionis et veneno ꝑuoꝫ reptiliū
Et cōestio alliorꝫ maiorē hȝ vtutē
in hui9. Vestimēta pelliū leporū
cofortat corpora senū et mulierum
Vestimeta vo pelliū omīu cofortat
corpa puerorꝫ. Dixerunt etiā q fla
tus cattorꝫ murilegoꝫ et vicinacō iꝑoꝫ
acquirere facit maciē et ptisim et dr
ratio vo eorꝫ flatus exsiccat hūiditates
radicales a corpe et pulmoe. Item
dixerunt q cōmistracō aceti in ipis ci
bis delet causas putridaꝫ febriū siti
et pipis. Coestio carniū q p̄tierit
nocte vna p9 eaꝫ infectioez egriat
matiaꝫ melicā et egrotare facit corp9

ca^m . i . ca . dimisionis de
cōfusionis sanitatis et
ꝑfusionis ab egritudine

Pisces vero sunt mali senibus macriores quam cetere carnes. Et si mixtum fuerit modicum zuccarum cum multa aqua sedabit sitim statim. Filum vinis serici marini cum quo strangulata fuerit vipera si suspensum fuerit supra illum qui patitur sciaticam sanabitur cum auxilio dei. Flobothomatio vero vene capitis que dicitur alchiefal ex certo brachio reddit hominem securum ab intrinsecas apatibus quando frequenter fuit facta. Similiter assidua flobothomia vene que dicitur alchal que est vena media brachii. Et dixerunt quod potus aque calide mineralium facit securitatem in perditione sensus et motus. Item assiduatio coctionis urticarum pigentium cum carnibus aut sine carnibus reddit securitatem ab arenulis renum. Coctio vero radicum aufert raucedinem vocis. Similiter et caules. Coctio vero citoniorum assatorum pirorum reddit hominem letum et sollicitum. Coctio corticum citrorum confortat animam et cor. Semen vero eorum quando bibitur sanat venenum. Folia limonum et eorum cortices iuvant similiter a veneno. Et dixerunt quod alsarthas

[illegible]

tra... ca. bu... et de co... serva... pitture et ... ab c... dine

qd e filix q̄ coquit et bibitur aq eius
cu zucco excludunt a corpore oes vermes
magni et pui. Tamarindo frangit eas
generantes vermes in ventre. Item q̄
oximel cu farina de frumento et de ordeo
et aceto abscindit eas generationes vermium
in ventre. Oleum sinapis si distillatum
fuit tribus diebus in aure q non audit
una gutta pura restituit auditum cum
auxilio dei. Digestio piscium cu iudeo
quod e in eis confert iuvamentum fetori
stomachi et oris et hoc iuvamentum habet
Yarcena id est yrcinus operatur ad illud
par. Et dixerunt q si intraverit ho
totus in oleo tepido liberabitur ab oibus
doloribus corporis. Suspensio arse feti
de supillo qui ht apa gutturis solvit
illud. Yartena id est yrinum pistati et
appositis sup apatibus solvunt ea. Api
guinede anatis silvris si effundatur sup
locum dolentem cuiuscumque sit sive calide
sive frigide sanabit illum. Et sterc[us]
leonis qui apponitur sup locum dolor
colicis id est colice sedat illum. Si bi
berit qui patitur vehementem fluxum
ventris et cum miscetur aliquid de coagulo

quorūcūqz aīaliū dixerūt sanare illū.
Et si suffumigabit^r cū corio cuius q̄ patit^r
difficultatē urīe soluet^r Inquit serap^s
Alexandri hoc ē q̄ nō fuit ibi ulcus aut cal
culus opilās meatū s3 q̄n huius affuerit
nō videt^r michi posse solui p̄ fumigiū
illius corii. Inquit auctor Iam dixi
de coṫmatiōe cau3 sanitatis et exclusi
one cau3 egritudinū p̄ maio
ri pte quas nō nisi p̄ modū breuitatis
et utilitatis dixi. Et omnia q̄ dixi michi cū
ueritate testificata ē experientia. Nunc
autē apponemus manū nrām in incom
tione curationū particulariū egritudinū
cum reb3 propinquis et q̄ faciles sunt
inuentionis et cōpositōis in pluribus locis
cū uoluntate dei. et incipiemus a incoratio
ne passionum capitis

[T]ractatus s'cdūs de passionib3 extrinsec
capitis et capillor3 sunt. ix. capitla.

Capitulum primum de pustulis capitis.
Capitulum 2m de caluitie alopitia et spicie
Capitulum 3m de scissura capillorum
Capitulum 4m de tinea
Capitulum 5m de canicie
Capitulum 6m de obliquitate capillorum

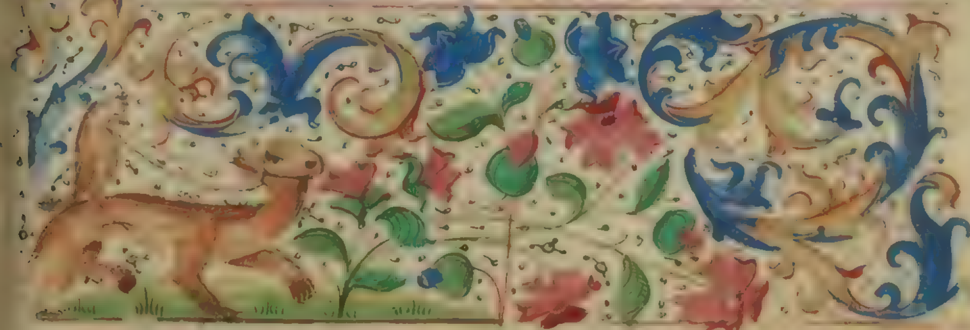
Tractatus 2[us] de pas/sionibus extrinsecis / capitis et capillorum

Ca[pitulu]m vij[m] de furfuribz capitis
Ca[pitulu]m viij[m] de pediculis capitis
Ca[pitulu]m ix[m] de vulneribz capitis a fer
ro factis aut lapide aut ligno
Ca[pitulu]m primum de pustulis capitis

Ca primum de pu/stulis capitis

Dico quod sunt aliquae
passiones capitis
que sunt pustule
et maxime accidunt
pueris et raro co
tingunt habentibz
magnam etatem.
Causa volun[tas]
gratitudie est uti pluribz flatices humor
Et confert iuvamentum huic ut abstine
tur cib[us] et non coe[da]t nisi amiculas et tur
tures assatos in spito apud carbones et
etiam assatos in olla. et cibos tales iast
cenne cibi cum aceto et etiam pastos
cum obsonio gra[illegible]. Aut abet[ur] cum pane
infuso in oleo et modico aceto cum modico
sale. Et si pustule fuerit pauce suf
ficiet tibi ut maceracas illas cum aceto
Et sepias [illegible] cartas ustas a spes pa
[illegible] ex cineribus [illegible]
[illegible] parium. Et da ei semel in

duobꝫ diebꝫ mirabolanū indū tritū
cū modico aq̄. Si vero pustule fuerint
difficiles et multe tūc dabis ei scdʒ eta
tē et vtutē de yerapigra quolʒ decimo
die. Et suppone pustulis de melle
Et ablue eas cum aqua dulci tepida
Et asperge super illas olibanū vsti
mirtum cum decia parte sui de ere vsto
pulūsatis et cōfectis cum aceto et ex
siccatis ad solē deinde tritis et cibellatis
Et si infirmus fuerit huius cōplōis
et carnis huius tunc ablue illas primo
cū aqua mellis et suppone eis de ceroto
quod fit ex oleo rosaceo in quo dissol
uatur de cera alba noua de in misce
atur in ipso sicut q̄rta pars eius ex fumo
olibanorum qui dr̄ fuligo. Et in mane vero
abluatur cum aq̄ et melle postea
apponatur de ceroto p̄dicto et sic fiat
donec sanetur.

Ca.m xiij de caluicie alopi. et spigie.

Existit aliq̄ i capite egritudo q̄ dicitur
caluicies et ē p̄uacō capillorū in
medietate vtias. Et hec egritudo ē
difficilior q̄ alia. Et p̄hibe ifirmū
ab oī qd̄ generat fleuma. Et sit ab

eius panis fermentatus et aues et tur-
tures parati cum aceto et obsolmogaro
et etiam parati (vel assati) in carbonibus. Et comedat
panem cum oleo et aceto et modico sale.
Et abluatur caput cum aceto et melle
Et apponatur capiti per noctem unam
uel cum quo mixta sit cera pro eius
ex olibano usto. Et da pacienti quolibet
decimo die de yerapigra secundum uirtutem eius
et etatem. Et si fuerit magnus in etate
dabis ei de ipsa ℥ iii. cum ℥ una de aga-
rico pulverisato et distemperato cum aqua
in qua infusum fuerit modicum coloquintide
Et caue ipsum a cibo donec laxet ipsum
medicina mediocri laxatione. sic fac
pluries. Postea uero quando uideris ma-
diminutam, inspergere super pustulas postquam fue-
rint lote de fuligine furnorum et herba
que dicitur cauda equina et olibano usto
ana partes equales et hoc facimus ut fi-
ant cortices. Et si fuerit humor faciens
passionem subtilior in se et minoris essentie
tunc adueniet ex illo egritudo allopicia
Et quod dixi de laxatiuo in caluicie erit
sufficiens in hac. Et sufficiens ex oleis
quod ungatur cum oleo nucum ueterum

et cū oleo seminis alkerua· i· catapucie maioris. Cibus autē sit qui dictus est in caluicie. Si fuerit humor modicus in q̄titate et sb̄a subtilior adueniet ex eo egritudo que dr̄ serpigo. Et hec egritudo est p viam obliquā q̄ fit in capite per quā cadunt capilli. Si uo fiunt p viā rectā erit ex paucitate humoris et eius defectu. Obliquitas uo ipius nō est nisi quia nō ē subtilis tm̄ sed si eēt tm̄ subtilis incederet in sua expulsione p viā rectā sicut incedit aqua i tra recta sz quia mixtū sunt cū eo aliquid humoris inequalis sb̄e accidit ei qd̄ accidit aque estiue in qua fuerint aqua frusta tre vel luti quia eius cursus erit obliquus. Et propter ista obliquitatē eius ei ap pellauerunt antiqui hāc egritudiēz ser pētis. Cuius cura: ē magis leuis q̄ cura tio egritudis allopitie ita q̄ si rcti ficetur sibi cibus sicut diximus et vnga tur cum oleo alkerua· i· catapucie ma ioris aut cū oleo nucū veterum uel cū eo qd̄ bullierit in vase eneo rubeo uel stagnato donec nigrescat et oleū viri deat existimo nō eē ncc̄i ȝ alia medicinā

cum dei auxilio. Capitulum secundum de caluicie in anteriori parte capitis.

Accidit quandoque in capite caluicies. Quum si fuerit in etate iuuentutis vngatur caput cum oleo amigdalarum dulcium et non festinet remouere illud et iuuat etiam ante suum aduentum ut non adueniat. Si vero fuerit in etate senectutis impossibile curari.

Capitulum 3m de scissura capillorum.

Contingit aliquando capillis capitis ut scindantur et hoc est ex nimia siccitate. Et bonum est quod vngatur pecten cum quo pectinat capillos cum oleo de lino aut cum oleo amigdalarum aut cum oleo oliuarum. Et antequam faciat hoc faciat bullire cum aqua dictarum vnctionum .ℨ.ij. lauandum. Et impossibile est quod accidat scissura capillorum nisi cum dealbatione extremitatum capillorum et hec est causa canicie. Et que dixi ex vnctionibus iuuat multa. Et oportet quod cibus istorum sit bonus panis cum medullis gallinarum cum amigdalis cum zuccaro. Carnes vero agnorum bone sunt illis.

fiunt canicies capitis a radice et scissura ab extremitate.

Capitulum 4m de tinea

Contingit in cute capitis tinea sicut contingit in cute faciei et non nisi ex

humore colerico nō subtili totaliter. Quia si
eet multe subtilitatis non adhereret
nec itaque esset difficilis. [E]t ea cum
ut euacuetur corpus euacuatione com[muni]. [E]t
si corpus fuerit forte fiat flobothomia ex
vena capitis que dicitur cephalica. [D]einde
purgetur humor colericus non cum mediciis
que extrahunt virtute sua in decoctione
sed cum medicine laxatis et cum mediciis que
euacuant colam rubeam. [E]t melius ad
hoc est scamonea cum modico aque lactis
in qua fuerit infusa de semine cartami
pars vna et de lacte ficus partes due
Hec est conuertere liuore faciete ex studiis
[E]t oz ut caueat sibi ab vnctionibus
et apponatur in in ipo quod resoluat et ha
beat reparationem. [E]t ex his que sunt
bona ad hoc est ut accipiatur de rosis re
centibus ʒ ii camomille ʒ s infundatur
in aqua et aceto quantum cooperiantur et
stent ibi donec alteretur eius color deinde
coletur in quantitate duarum ʒ [E]t si vero
non sit tempus rosarum recentium ponatur de
siccis cum quarta parte earum ponderis de
floribus narcisi et misceatur totum cum
pondere suo de farina ordei. [E]t si or

quia tales non tantum morantur in stomacho quod trahat satis a nocte sicut medicine que dantur sup...

narcisus i. narcisus herba est albis pomo... quod flaccide longe iactat odorem ...

deum prohibetur. tunc coque de floribus
rosarum ℥ ii. et de ilanzes ℥ s. et de camo
milla ℥ quartam cum aqua et aceto et mi
sce hoc totum cum succo citrulorum si tempus quo citruli non sunt
fuerit. si autem pone loco eius quartam ℥
de succo huiusque racemi aut de succo lingue
arietis aut de succo menthe in quo sub
mergatur pecia panni lini et ponatur sup
tinea et dimittatur donec exsiccetur et postea
ea infundatur secundario et tertio. ¶ Et sit
eius cibus bonus. ¶ Et prohibeatur ab
omnibus que habent dulcedinem. ¶ Et utatur
ferculo de lactucis cum aceto solo aut
ferculo de portulacis. ¶ Et caveat sibi
ab omni genere lactis et a fructibus.
¶ Comedat autem ex fructibus granata ace
tosa et medullas citrulorum que educunt
de malo humore per urinam. ¶ Caveat
etiam sibi ab omnibus frixis et a rusticis et
etiam ab omnibus quoniam omnia hec nocent ei.
¶ Et odoret flores rosarum et flores mirte
et nenuphari. ¶ Et prohibeatur stare
in locis ubi sol possit percutere eius caput.
¶ Et cum his regiminibus eius sanatio
accelerabitur cum auxilio dei excelsi.

Capitulum viii de canicie

Contingit i capite q dealbat capilli
i uno loco que homies solet appel
lare signu. Et possibile e q accidat
alteratio in colore capilli declinas ad cit
initate aut ad turpiore colore q citrinu
et hoc a principio creationis hominis. Et quando
etia cotingit post eius natiuitate. Et ca
quidem eius e humor frigidus qui expulsus
ad loca illa mutamt eius coplexionem ad
frigiditate et secundum fortitudine alterationis eius
aut eius debilitate erit color capilli. Et
curatio eius erit in preparatione regiminis
cum hiis que exsiccant et calefaciunt
cum equalitate. Et sit cibus ex lanceis
et turturibus assati aut cassia alba. Et
exercat motu ante cibu. Et quiescat post
cibum. Et ungatur locus i quo altera
e capillus cum oleo de nucleis persicorum
cum oleo corticu citrorum et oleo asinin
i ingelle ter in die et secundum vehementia
alterationis ad dealbatione ita sit co
tinuatio unctionis.

Cap. vi. de obliquitate capillorum.

Contingit aliqn in aliqua parte capitis
crescere capillum retortum quasi
reuertatur supinus. Et hoc accidit secundum

quod (?) ... [illegible]
... [illegible]

cassia lignea ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]
... [illegible]

qui variantur ex siccitate cutis loci. spe
sicut calvicies capillorum est ex siccitate cu
tis totius capitis. Et oz ut ungatur
locus ille frequenter cum oleo vitellorum ovorum
parte una et oleo amigdalarum dulcium
mixti cum oleo de semine mirte partibus
duabus et hoc fiat donec adquietur capil
lus cum aliis

Capitulum viii de furfuribus capitis.

Nascitur in cute capitis quasi furfu
res quod accidit ex humore grosso fla
tico expulso illuc ex multitudine cibi et
ex eo quod generat flegma sicut ...
ante cibum aut motus post illum et ma
gis facit ad hoc labor post cibum et
frequens lotio magis fit in tepidis
extra balneum. Et cura eius est ut
exerceat motum ante cibum Et minuat
ex cibo Et non abluatur cum aqua frigida.
Et utatur cibariis paratis cum ace
to ut sunt aves et turtures Et non
bibat aquam per se sed mixtam vino coc
to et mellis Et accipiat farinaciam
Et melius quod valet ad hoc est aloes
compositum cum coloquintida Et oppoponaco
adhoc Recipe aloes succotrinum semis cartam

... collo...

y. coe. alii ʒ. j. mastici. ʒ. j. anzarute ʒ.
turam coloquintide octaua partem ʒe. ca
sarcocolli ʒ... datur coloquintida et teratur anzarute
et admisceatur cum eis ad pondus ipsorum
de medulla amigdalarum dulcium et ex
dragaganto Conficiatur totum cum sirupo
acetoso et apponatur in ipso pondus trium
granorum de scamonea et accipiat de isto
toto composito ʒ. v. cum modico aque
in qua sunt decocta parum de ysopo et
parum de allijs hec medicina est sicut
cetere medicine laxatiue vel operacione.
Et abluatur caput cum aceto vini
subtilis in quo distempetur nitrum
cum quo mos est lauari caput. Sed
si misceatur acetum cum melle et ab
luatur cum eo caput erit hoc melius. In
hyeme vero si vngatur caput cum nitro
subtili sanabitur ab humis furfuribus
nascentibus in capite. Similiter si
abluatur caput cum succo bleti. Et
aqua centauree subtilis. Capitulum vij.

De pediculis capitis

Dixit galienus quod pediculi genera
ntur ex ipsa cute capitis. Alii
vero dicunt quod generatur ex sudore

Tractatus 2us de passionibus extrinsecis capitis et capillorum

adherere cum. Quoniam omnino eorum generatio est
ex humore flegmatico multo alterato
ad caliditatem qui cum incipit ad putre-
factionem non tamen vere sed quasi principium putre-
factionis generat illos. Et cura quidem
huius est ut bibat de yerapigra cum aqua
lactis coagulati cum semine cartami decoc-
tum lacte fiat. Et supponatur capiti quod
sit in se exsiccationem. Et in estate quidem
acetum cum tantundem succi centaurea. In
hyeme vero si inungatur caput cum kitran — i. pice liquida [illegible]
delebit magis generentur pediculos et inter-
ficit illos qui sunt et inducat equalitatem
in capillis capitis. Quod primo vero hominum
diversificata est circa causam generationis ipsorum — i. pediculorum
Sed nichilominus unctio capitis cum
hiis que dixi .s. cum centaurea et kit- — i. pice liquida
tran cessare facit pediculos et non ulterius
generantur. Assiduatio vero balnei
et lotio capitis sunt cause remotionis
generationis ipsorum. Et oportet ut rectificet
cibaria sua qui vult destruere materiam
ipsorum pediculorum. Et est ut comedat pullos
et turtures cum succo agreste aut cum
succo limonum ipsorum. Nichil 5° re-
mansit nobis dicere de hiis que accidunt

parte capitis absque precedenti causa. Quando
vero incipiunt ab ... que accidunt ex pre
cedentibus causis. Cap. xvij de vulne
ribus capitis a ferro factis aut lapi
de aut ligno.

Vulnera que fiunt in
capite cum ferro incidente et acutibus
et non perforata cuti impossibile est
fieri ibi saniem et si fiat erit leve quod
est curandum. Abluatur cum melle
et aqua. Et supponatur ibi emplastrum
diapalma post rasura capillorum. Quando
vero contingit fieri vulnus cum lapide erit
omnino ibi contusio et habebit saniem. Et cura
tio eius est cum hiis que posita sunt verum
tamen cura prolongatur. Et si vulne
ratio ferri penetraverit pellem coope
rientem os tunc dolor erit vehemens
et possibile est habere febrem. Et fuerit
necessaria evacuatio corporis cum flobotomia a
vena cephalica ex brachio dextro quando
vulnus fuit in sinistro. Si vero fuit
vulnus ex dextro tunc melius est ut fiat
flobotomia ex parte opposita. Medicus
autem qui erat in tempore meo dicebant
nomine Semi medici qui erat in Sibilia ...
nomine ... vetera qui dicebat quod non ...

facta ex opposita pte qua fuit vulnus
suffitiebat. et flobothomia etiã de vena q
dr̃ alchal in eadẽ parte. et suffitiebat ei
qui dicebat q vulnus erat i superiori parte.
et signabat ex inferiori. Et ego fui cõ
tẽpatiens ei cuius opinio hec erat. a qua
nolebat diuerti. Pater a meo bone
meõre nõ suffitiebat flobothomia cõ ex
opposita parte tantum sz a diuersis ptibz
faciebat fieri et sic erat opiõ pris mei
proximi cui nomẽ fuerat habed ame
let .i. seruus regis quã opiões teneo. et
certo nõ dubito abea. semp ei expientia
ne defuit addere michi rõnem sup illa
Postea v'o appone bõbacem aut la
nam infusã i oleo rosarz bono et tepido
et recens ipm bono recumẽ cõn' sedet'.
apa Cu v'o dolor fuit vehemẽs tũc
misce cum oleo rosaceo sicut medietatẽ
eius de oleo vitellorz. qm vulnera eius
pellit. q sz reputet' ee taciua tu aliqñ
cõtinerit ex ipis accidentia pessima Et
ppt' hoc sit intẽtio tua i delendo apostẽa
dum de i curado vt diximus. Verũptñ
ppt' similitudinẽ illi ipellis e coniecẽs ut co
medat' cũ aqua q debet misceri cũ melle

cortices mediane exclen. aut herba que
dicitur cauda caballina quacumque ipsarum
volueris. Et non recedas ab hac cura
tione quam tibi dixi usque ad vulneris con
solidationem. Si autem vulnus fuerit
factum cum lapide et peruenerit ad illud quod
pellis predicta contusa fuerit tunc nichil
est addendum in hijs que diximus nisi quod
eius curatio requirit iterationem et eius
tempus sanationis prolongabitur. Si
vero vulnus fuerit factum cum ferro a
cuto et penetrauit in os non tamen peruenit
intus facias illam eandem curationem semper.
Si vero ferrum perforauit quoniam tunc omnis
tunc requirit peritus bona operatio
cyrurgica a viro perito qui os et nervo de
tegere os demide perfodere ipsumque arte
quam scripsit galienus in libro de in
genatione mediane. Sed pauci sunt modo
in nostro tempore qui periti sint in hoc casu
maxime nos secta medicorum exprime
tamen et rationis et tractationis absque usu
perfecte manus operationis. Est quoque autem
incorationem de ipso quia forsitan erit
aliquis sciens illum usum et magisterium
et erit sapiens et peritus in ipsa operatione

quoniam nullus debet cum mittere sicut ab eo cum scolaris sollicitus et doctus a suo docto ... longo tempore. Et vero osse extracto sanie que fuerit super pellem cessam cum modico bombacis et superponatur vulneri totum bombax madefacta in oleo rosato tepido. Et abluatur vulnus carnosum omni die cum aqua mellis donec desiccatur aqua. Et tunc curetur vulnus carnosum cum emplastro dyapalma sicut tibi videbitur. Quando si patiens fuerit humide complexionis tunc dissolve dyapalma cum oleo rosaceo. Si vero patiens fuerit durae carnis tunc utaris dyapalma per se sicut est. Si vero caro fuerit ultime duritiei et pellis similiter tunc utaris diapalma cum quo ... ramis dactilorum et ... vitreoli. Et hoc totum sedat ... in illo tempore. Si vero testa fuerit fracta cum lapide tunc erit necessarium ... quoniam cum omnes fracturis ... est non contingere ibi aquas ... et ... Et ... hoc quoniam quod est sub cute ... ex ... et illi quod a vulnere ... cerebrum ... quando ... et

vi percussionis ictus. Et quoniam fuit illud
medicamen adueniet ei pro tanto permixtio
eueniet aliquid retardacionis sensus et
motus. Et si hoc fuerit forte non
euanescet unus cum accidet illud. et omne
est ibi multum de timore. Et illud quod est in marinis
conueniens est ut auferantur ossa fracta cum
hoc quod dixi. Et administra quod dixi tibi
e.l. una cum oleo rosarum. Et abluatur
locus cum aqua mellis. Dimina hec
faciunt experientia et usus donec per
ueniatur ad sanationem. Perceptio est
hec valde difficilis quia non videmus
aliquem inter homines doctum et sufficientem
entem in huiusmodi casibus sicut oportet
nec audiuimus temporibus nostris qui hoc
tractaret decenter. Et tamen si esset aliquis
bene peritus in hac operatione nullus utique
moreretur ex fractura cranei ut in plu
ribus. Tamen hec est una curarum qua
voluit deus curari homines quemadmodum
placuit sibi ut priuatio talis medici
sit causa mortis eius cum hec acciderint
Memoratio autem eius quod accidit pa
niculo grosso qui est sub cranio ex casibus
accidentibus superflua videtur mihi esse atque

ĩutilis. Tertio est quod nõ repit⁹ medic⁹ in
hiis ptibꝫ qui sit ꝑit⁹ ĩ hiis q̃ sͭ facilioia
illo. quare multo magis nõ repit⁹ suf
ficiens circa id qd' ẽ maius ꝑiculosum et
ꝓfundũ in opatiõe et iõ nõ ꝓloquibo
sup illo sermonẽ. Cum vo accidit illd'
in pellicula subtili q̃ circũdat totã sbãm
cebri impo^e ẽ vnĩe peit⁹ scdꝫ vltatã
experientiam. Explicit tractat⁹ secũdus.

Tractat⁹ tercius de passionibꝫ cebri
et ciñcariium i pũus sͭ iiii^or capi^la

Ca^m primũ de soda i. dolore capitis.
Ca^m 2^m de apostemate ĩ dura matre.
Ca^m 3^m de apostemate in pia matre.
Ca^m 4^m de apate ĩ sbã medullarĩ cebri

Ca^m pimũ de soda i. dolore capitis

Contingit ĩ capite
dolores ex causis
frigidis. Et ipo
rũ curatio est q
vngatur caput cũ
oleo achãacon et (i. maturatiue [illegible])
camomille calefctis
Et si ea accidẽs
fuerit vehemẽs [illegible] tas nõ nocebit tūc
adiungatur sicut medietas q̃titatis

illius de oleo sinapis aut oleo asinii
.i. nigelle de oleū vero balsami si eēt iu
uaret multū in hoc. Et si vero dolor fuit
tūc oleū rosatū infrātū in puteo sil
uat cum amurtho de quo administratū fuit
de eo sup caput cum arundine stricta
Et si cā fuerit calidissima et tempus
estas et etas iuuentutis tūc iuste cū oleo
rosar de succo lacturar et succo curbite
et atrul. Et ego nō attendo ad suc
cum curcurbite .quia sua grossitie ipo
e transferri ad inflammatione sic transffe
rūtur alii pter quod apud vehementia cali
tatis etiā retinet secūdum alia preter ipm
vt pmaneant et nō recedat. Et si ad
miseris cum his modicū aceti tūc erit
medicina factior. Cibi vero meliores
hinc paciētis sūt lactuce cocte et cucur
bite elixe et portulace infuse in aceto
Et odoret nenuphar recens et flores
cucurbitar et violar recentū si inueniāt.
Et phibeatur a sole et fumo et aere
calido donec sanetur. Ille vero in quo
nō generat dolore sed grauitate et
attritione et tuore et molestiam et
strepitum in sopno. Fauitas vero

[illegible] cucurbite ut pene
tret sua virtus et [illegible]
[illegible] calidam quo
penetrare nō pt
[illegible] sed
[illegible] ut retineat ibi
[illegible]

ribi et eius subtiliatio sanat illud. Et odoret odorem caphore et sandalorum et aquam rosaceam in estate. In hyeme vero odoret fumigationem ligni aloes lapdani sandaraci vermicis indi et blacte bisancie fumigium omnium istorum iuvat. Et odorositatem terebentine est bonum in hoc. Hec autem frigida et sicca nunquam induxit dolorem sed faciunt semper vigilias ut permixtione & odoris si excesserit. Et ingressus balnei in quo non est aqua et in domum mediam in vase in quo est aqua tepida sanabit cum adiutorio dei. Et sanat etiam hoc coctio amigdalarum cum pane tritici. Pustule vero que nascuntur in capite super cutem coopientem os absque causa precedente sunt familiores curationis ceterorum apatum. Et flebothomia cephalice sanat illas cum auxilio dei. Et caveat ne appinquet capiti aquam quoddam repercussivum qui non posset repercuti nisi ad aliud nobilius eo. Capitulum 2m de apostemate in dura matre

Cumque generatur apostema in pannicul[o] isto qui est sub osse cranei capitis. Sed illud quod fit ex humore acuto habet

clore forte. et oculi erunt rubei. et se
quetur cum hoc vigilie et pervertio intellectus
[F]iat flebotomia de vena cephalica
si corpus eius fuerit mediocre. et etas fu
erit etas iuventutis et tempus calidum
Et fiat observatio in cibo Et non detur
nisi aqua ordeacea aut modicum panis
cum medulla citruli aut ministretur lactuce
elixate in quibus apponatur acetum aut come
dat portulacas elixatas cum aceto. Et
solvatur venter eius cum mirabolanis citrinis
thamarindis et scamonea secundum quod tibi vide
bitur necessarium. Si vero fuerit iuvenis
grossi corporis scinde venas apertas et
tempus fuerit estas aut ver tunc flebotoma
venam que dicitur alchal brachii dextri. et edu
cas multum de sanguine. et modicum eius
erit ʒ x. multum vero lb. j. et tria. Et
laxa ipsum cum mirabolanis citrinis et
indis et kebulis et scamonea. Et pro
hibe ipsum ne repleatur a cibo. Et ad
ministretur aqua ordeacea parata per eius
decoctionem. Et prohibe ipsum ab omnibus
cibis difficilibus. Et da ei comedere medullas
melonum palestinorum et lactucas et por
tulacas coctas. et omnia ista cum aceto

cum capud dissolvatur

donec apa dissoluatur et eius accidentia rece
dat. Post vero eorum recessum non concedas ei
carnes nec difficilia cibaria. sed extradatum
prouenire ipsum in cibariis. Et ne sis cum hu-
mectantes dare sibi in fine aliquid ex hiis
que habent aliquid ponticitatis cum equalitate
sicut turiones rubi et flores rosarum et
turiones vitium ad confortandum os stomachi co
quod concedit oleum quod humectat os stomachi. Et non
est malum succurrere de piris potias. Et
si calor temporis non fuit vehemens nec fe-
fortis bonum est dare ei de zuccaro rosaceo
Si vero fuit natura ille debilis et an
nosus vir in talibus accidit apa ex co
lera pura. Quod si fuit in potestate est sanari
Et erit apa aut ex cola flegmatica aut
ex flegmate colico. Sed flobotomia erit
necessaria penitus. Flebotomiam non in multa
quantitate educas de sanguine. Et fiat ei
laxatio cum agarico et aloe et violis et
super illud da ei in potu sirupum acetosum
et violaceum. Si autem apa fuit in principio
cum modicum sanguinem tunc adde in quantitate
extractionis sanguinis. Et potest cognoscere
illud medicus per pulsum. Et ego dicere [illegible]
nisi quia mee intencionis est abbreviare. Et

odoret eger odorem rosarum et nenupharis
post quam aspseris supra ipsum nenuphar
modicum caphore Et ciba ipsum pane
fracto et elixato cum aqua et modico a
ceti aut aqua ordeacea facta cum aceto
Et caveat a difficili cibo donec omnia
mala accidentia recedant Postea vero
solvas ei cibaria paulatim et gradatim
Et si fuerit apostema ex humore flegmatico quod
raro contingit quia substantia panniculi
est dura flemma vero grossum est non vix reci
pitur in eius substantia et si receperit illud erit
utique flegma album subtile. Tunc evacua ipsum
cum modica flobotomia cito apparebit iu
vamentum in flobothomia Deinde vero
lava ipsum cum infusione coloquintide
et seminis cartami et seminis urtice Infu
datur omnia hec in aqua in qua sit coctum
de mastice ut ipsius odor alteretur Deinde
iniste ad de secaniabin et modicum siru
pi de siminato Et prohibe ipsum a
cibariis crudis Et sit cibus eius aqua
mellis subtilis ultime subtilitatis Et
ponat loco mellis sirupum acetosum ex
melle simplici Et quantitas panis quem
comedit cum eo sit quantitas ʒ .ii. Et si fuerit

Tractatus tercius de passionibus cerebri et tunicarum

apta ex humore subtili melico illa colera
nigra non transit per ... particularis fac
etiam flobothomiam sed modicam extrahendo de
sanguine. Et lava ipsum cum epithimo
et polipodio et carbac. i. elleboro nigro.
Et ponas cum hiis de pomis sicut potes
et pone in eorum infusione de sirupo ma
lorum dulcium. Et iube sibi observare
bonum regimine donec accidentia recedant omnino.
Cibi vero utiles sibi erunt cibaria sub
tilia facta cum amigdalis. Et si necesse
fuerit dare sibi de pane detur in modica
quantitate. Et nota tamen quando est quod
sit apta in ipso panniculo aut in eo loco ex
humore simplici vel mixto et secunda sanatio
erit secundum plurimum eius id apparet
ex accidentibus que sequuntur ipsum humorem.
Nam accidentia que sequuntur humore cole
rico sunt acuitas febris et eius vehementia
multitudo sitis alienatio mentis vigilie
molestia et vehementia doloris rubedo
oculorum et album eorum erit rubeum ira et
debilitas absque causa manifesta et velocitas
pulsus. Accidentia vero sequentia sanguinem sun
... erunt rubedo oculorum intus et
extra sitis erit minor quam in illa sed alienatio

nictis nō erit minor q̄ in illa de colera nisi
q̄ eius paroxismus et molestia leuiores
erunt strepitꝰ vo et vigilie possibile est q̄
sint equales illis de colera. Accidentia vero
sequentia ipsū flemma erunt dolor eiꝰ ma
cis similis grauedini q̄ dolori. et sitis eṫ
insensibilis et sompnus nō īpeditꝰ. et erit
cū sompno motus situs ebrii et vix excita
tur et febris erit tranquilla. Et pulsꝰ
erit nō manifeste lubricitatis ppt' natu
flemmatis et nō manifestatur in ipso
difficultas ppt' causā membri q̄d coagitatꝰ
cum eo q̄d similatur pulsui huic ita q̄
non constat in opinione. i. ymaginatione
q̄ᵒ similetur ei aliquid aliud preter ipm
Et dixi iam q̄ vix pt ēē apa ex humore
simplici ī qualitate et sbā s; erit aut ex
duob; humorib; aut ex plurib; duobus. et
erunt accidentia fortia scdm excessū humo
ris predominātis aut scdm fortitudinē vir
tutis predominans in ipis humoꝰ. Et i
hoc oz mediaꝰ hrē bona sollicitudine et
vsum assiduū et firmitatem experientia
vt faciat scdm q̄ sibi videbitur in eo quod
invenerit ipm ipe deus et ei concesserit
de sciencia et intelligentia ad sciendū hᵉ.

.i. [illegible] et [illegible]

.i. [illegible] et [illegible]

Vult dicere q̄ pulsus ī hoc [illegible] non ē [illegible] [illegible] molliis [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pulsum [illegible] pulsus [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex [illegible] ex [illegible] [illegible] [illegible] vult [illegible] non

et que fienda sunt. [E]runt et accidentia
extranea et occulta que forsitan videbuntur
medico esse ex aliquo apostemate creato in panni-
culo aut in alio loco nobiliori eo. sed in veri-
tate non erunt ex hoc primo. erunt accidentia
que sequuntur ex aliquo humorum in stomaco
existentium: a quo ascendit fumus faciens illa
accidentia predictorum apostematum secundum proportionem
illius fumi ascendentis ex humore illo.
[D]ifferentia vero que videtur in hiis erit
facilis et manifesta. Illa namque que fiunt ex humoribus
existentibus in stomaco modo sunt et postea rece-
dunt. [I]lla vero que sequuntur ex apostemate pa-
nniculi aut alterius loci membrorum nobili-
um capitis erunt semper firma et permanentia.

[C]apitulum 3um de apostemate in pia matre

[E]t generatur apostema in panniculo subtili
ex caliditate sanguinis cerebri. [Q]uod si perci-
pitur in principio sue generationis: flebotometur
cephalica brachii dextri. et si multum ex-
trahatur de sanguine possibile est egrum per hoc
evadere a morte. [E]t quandoque expellitur hoc
apostema de hoc panniculo ad alium locum minus
nobilem in gradu qui est panniculus grossus
et cum fuerit significat nobis potentiam
nature cum liberatione auxilio dei. [E]t hoc

erit cõtrariũ ei. ß. si expelleret hũor
a panniculo grosso ad hũc panniculũ sub
tilẽ qm̃ significatur nobis p hoc debilit
virtutis et egri perditacõ. Accidentia vero
apatis subtilis panniculi magis periculosa
sunt et in pluribz significat mors
cuiuscũqz condicõis sit apã aut cuiuscũqz
complõnis sit corpus. Flobothomia autẽ
est cõis curatio in omĩbz hiis. Et si re
cipit aliquid oz ẽẽ illud quãticũqz sub
tilius ẽẽ oz ut potẽt. Si vero tempus
fuerit estas et etas iuuẽtutis oportet
te dare sibi in potum p modum cibi
infusionẽ thamarindorum usqz ad seda
tionẽ potentie febris et allenatiõis
apatis. Tam est de apate in sõa
Contingit aliquando in medullari cẽb.
i. pia sbã cerebri int partes eius
effusio alicuius humoris quod post se
erit apari. et hoc apã erit difficilis
sanatiõis et periculosius et eius accidens
significãt mortem. Subtiliatio
autem cibi et flobothomia sũt medicina
cõis in hoc. Sz ego credo q ante hoc
morietur eger ex malis accidentibz que
adueniunt sibi quãmuis eius voluntarius motus

volutacionem oculi 6.

erit ei dissimilis et possibile est potest certifi
care sibi mollificacionem et impossibilitas ...
uertus mouetur utrimque morte suffoca
tionis ex privacione motus pectoris. Et ul
timo dico secundum meam opinionem quod sanatio huius
... confirmata fuit certitudo impossibilis
est et propter hoc non prolongabo in eo
ratione sua causa atque accidentium. Et
vo... est fieri hoc ex uno humore aut
pluribus in uentre qui dicitur mirabilis et est in
primo cerebri ex anteriori parte que dicitur mat
cerebri et commixtio huius est multum difficilis
Et ex accidentibus que sequitur hoc apa
quemadmodum umbra sequitur corpus sunt
rubedo albedinis oculorum grossities palpe
brarum et stranedo motus earum et veheme
febris. Et si plus humor multum declinet ad
flemma tunc post curationem apatis sequuntur
ista accidentia que diximus. Et ... quidem
de cura huius in primis est per flobotomia
cephalice et extractionem sanguinis in de
... inscracione. Deinde iubeo quod flo
tomietur una vena de venis manus
pulsatilibus manifestis ... ℥ i. aut ℥ ... i.
et ... Et subtilietur cibus et sit cotidie
de aqua in qua infusi sunt thamarindi et

hic ... hoc uocatur
uentris in fecie que
uere quod mentur est
in ... ho ...
et apate quod est in
cura ut ... mat.

ce lati accipiendo illa una hora post aliam

Et si eius natura recepit levitatem erit

medicina bona. Et bonum est quod odoret

mirtam et sandalos et rosas et bolum

carpentariorum. Et cum accidentia sedata

fuerint sedatione legitima aut cum fue-

runt allevata aliqua allevatione. tunc

da ei de succo medulle citruli donec re-

cedat accidentia totaliter. et tunc dabis ei

aquam ordeaceam et gradatim duc

ipsum. Et dabis etiam ei aquam orde-

i se parata secundum artem sicut apud me-

dicos. et etiam micam panis lotam in

aqua. Et quando fuerit securus quod eger

receperit sanitatem tunc solve ei pa-

nem furni fermentatum cum medullis

citrulorum aut cum aqua et modico de

piris. et solve ei questionem primorum in

principio eius tibi donec sanetur ven-

cum auxilio dei.

Explicit tractatus tercius

Tractatus quartus de passionibus

aurium est vnicum capitulum. de

apatibus aurium et dolore et surditate

auditus et passione et egrositatibus

Tia ... de passione auris

Fiunt apata i auri
bz quoz cãtio erit
cũ flothoia vene
cephalice i prĩa.
Et subtiliatiõe abi
Et distillet in
auribz oleũ ros at
quetum tepidum
Et tabetur cum aqua o. dacta vel cu
mica panis lota tãtũ vel cũ citrulis at.
cum aceto et agresta aut aqua cum
sirupo acetoso donec sanetur. Et si h
tibi ista erit possibile et apa puenerit
i putredĩez erit eius curatio levis
Et si dolor augmẽtat9 fuerit et erit
timor de ecrio ne forte moriatur ex
vehemẽtia dolorum aut ex accidente
spasim aut videris in eo hoc accidere
tunc curabis eũ cũ oleo vitellor ouo
rum tepido quĩ sedat ipsum statim
Tempe vo quo eram iuuenis vocauit
me haly filius joseph vt irem ad ci
uitatẽ cordube ppt apã qd habebat
intus in aure ppt qd affectabat mor
tem et querebat ipam etia manualr
si fieri posset pre nimio dolore illam

profundacō apatice erat in fine ducti
fundo auris intus in loco cōtinuacō
nis nervi sedutis ad sensum audit[us]
et incepit in ipso spasmus. Verū ptus
erat occultus et parvus valde. Et visū
fuit michi meo cōsilio ut implere au
res suas de oleo vitellorum ovorum tepido
et dimitterem ipsi sic per magnā horā
Et sedatus ē dolor. Post vo duas ut
tres horas apertum ē apa et fluxit pus
Et iussi lavari postea cū aqua mell[is]
in qua aqua cocte fuerant antequam mi
scerentur cum melle cortices ciclen et
herba cauda caballina. Deinde iussi
lavari cū aqua in qua cocta sunt que
dixi cum ferrugine ferri. et postquam
infricundata fuit iniseri cum sirupo
acetoso quemadmodū iniiciebam infu
sionem corticum blutri. i. castanee et
caude equine. et lavabat aurē suā
cum extremitate penne ablata ex cau
da galline cum qua tergeret aurē
et educeret id quod ē in aure bis ut ter. et
cōsumpta ē putredo infra quatuor dies
et sanatus ē perfecte. Et narravi
inquā istud ut sit exemplum in pustulis aurium.

i. castanee

Nam impossibile est quod sint apostemata aurium
nisi ex humore acuto et subtili. Et hoc est
quia substantia auris est conservata valde et est
nata recipere quod est grosse substantie. Et possibile
est recipere in ea substantiam quod est de flate subti
li et aquoso. Et hoc manifestatur nobis
ex vehementia doloris accidente ex eo
quod est ex humore rubeo subtili et ex ti
nitu contingente propter illud quod est ex humore
subtili et aquoso. Et tinnitus est communis ambobus. In aquoso vero est
magis manifestum et magis apparens.
Et poterit esse dolor in aure non ex hu
more sed ex vapore latente in substantia.
Et quando distillaveris in ipsa de pingue
dine anatis silvestris aut de pinguedi
ne anseris aut sturni aut de oleo ca
momille aut de oleo aneti quod autem eorum
volueris crede eum cum auxilio dei
quod sanabitur. Et curatio cuiuslibet istorum
facilis erit cum subtiliatione cibi et ab
stinentia carnium. Et eligatur ex rebus
que sunt exsiccative et subtilis substantie.
Et si autem accidit in aure gravitas auditus
ex humore grosso. Et quando mundificaveris
corpus ex yera pigra plures

et distillaueris in aure de oleo lilii cum modico de oleo siniz .i. nigelle sanabitur. Contingit etiam in aure grauitas ex nimia coadunatione sordiciei vnius super alteram et ex raro vsu abstersionis eius. Et si distillaueris in ipsa parum de oleo amigdalarum amararum mundificabitur et est res secura. Et accidit in aure grauitas auditus propter opilationem continentem in aure. Et curatio eius erit facilis cum flebotomia vene cephalice et distillatione olei rosarum tepidi in aure. Et si fuerit illud ex passione antiqua sanat illud oleum lilii et oleum aneti et oleum camomille et oleum iesminum et oleum nucleorum persicorum quodlibet istorum sanat illud cum auxilio dei. Et si exierit ab aure de sanie vel si sanguis exit in fine passionis non habeas spem sanationis grauitatis auditus etiam si fuerit ibi medicus ipse galienus. Accidit etiam aure intus hiis qui indebite comedunt et bibunt gromities excedentes via et inspissatur eius substantia. Et curatio huius erit cum oleo rosaceo et subtiliatione cibi. Explicit tractatus quartus.

Tractatus q(uin)ti de passionibus
nariu(m) sunt duo capitula

Ca(pitulu)m p(ri)mu(m) de ablac(i)o(n)e ut di(m)i(n)uc(i)o(n)e odorat(us)
Capitulu(m) 2(m) de polipo

Capitulu(m) primu(m) de ablatio(n)e ut
diminutione odoratus

Quandoq(ue) accidit ut
h(om)o no(n) se(n)tiat odore(m)
Et h(oc) erit ex opilat(ione)
nervi qui d(icitu)r cola
turius. Et e(st) foram(en)
s(u)btilissimum ultime
subtilitatis quasi
... ibi ... ...
... curatio ... odor fumet ...
... Et odoranti simulit omnia s(e)c(un)d(u)m
... et etate. Et p(ro)p(ter) esse
... q(uo)d e(st) in ... qui est ibi
et foramen eius e(st) ... ...
... intellectualis viso ...
... qui e(st) ibi foramen. Et hic ...
... ...
... ex ... flatica qui
fit ... ... Et q(uan)d(o) ... ...
olfactio p(ro)p(ter) opilatio(n)e(m) foramin(um) ...
... ... levis et ... ...

Post si inde fit iste panniculus et faciat
apud tunc nichil remanebit de sensu olfactus
et prolongabitur tempus fluxus et indige
bit longa curatione et subtiliationis cibi
et aministracionis medicine universe et ma
tutinae sicut est sirupus acetosus factus
cum passulis cum aqua multa aut admi
nistratio sirupi acetosi de pireo. Et ap
ponatur in principio rei quod sit vehementer
acuitatem ex hiis que odorantur. Et
ponat odorem sumec et nigelle cum
odore iesimini et sambuci et sede in aqua
qua tunc erunt meliora. Et faciat flo
thomia de cephalica. Et difficile est
quod dissolvatur iste fluxus nisi ex cor
ruptione humoris sanguinei procedentis
a naribus. Nam locus proprie impossibile est
devenire in putredine matura. Et si
fuerit medicina bona et regimine et sub
tilis cibus erit sanatus cum auxilio dei.
Et retinetur etiam olfactus ex opilatione
humoris superflue descendentis a naso qui vo
catur dicitur unicornis et nec est ipsi tumor nisi
opilatio in sua foramine sed erit de super
et hec est lenis curationis videlicet cum distilla
tione olei amigdalinum in ipso naso.

Et possibile ē huic humore hre odorem fetidum qui recedat cum recessu humoris coadunati ibi. Et impossibile ē esse huic odore nisi hominibz quorum nares sūt pne coq nasi eorum sunt extensi nō alii et erunt angusti et accidit ita nasum apatie. Et infusio cetauree subtilis qui distillatur in aure sanat illud. Et etiā infusio prassii si distillet in aure. Et aliqñ contigit corrosio ī naso. Et cura huius ē quia ē via multarum sup fluitatū sz nō sunt corrosiones proprie naso. Et pter hoc relinquo meoracoēz curationum i parte usque quo dicā illas ī loco suo.

i. corrosio ē morbus cōis oī membro non proprius nasi. Ideo de ea tractandū ē ca.lo de ulcerib9.

Ca.m 2m de polipo

Si fuerit in naso quiqz infirmitas que dr multipes i. polipus. Et fit pter humiditatē mucosā imbibitam ī sbā nasi et inuscatam ib. Et curacō eius ē q bibat plrib diebz sirupū acetosum squilliticū. Et etiā euacuetur corpus cū his q narrabo Rx aloes sucatrini agarici turbich salis alliorum an ʒ i. coloquintide polipodii recentis epithymi violarum an ʒ iii. incidat coloquintida minuti et misceat cū tui gummi dragagant

dīt cū tāti dēm de amigdalis dulcibus
et cōficiatur totū cum sirupo acetoso et
accipiat de ipō ʒ.v. cum modico aq̄ ī q̄ua
cocta sit modica bassia · i · saturcia et
misceatur cum octaua pte ʒ de scamo
nea et tunc eius de mastice ¶ Cibus vō
eius sit panis sapiēter factus scilz q̄ sit
fermentatus debite et mundus et coctus sit t.
decet ¶ Et coedat cū eo turtures et
aues cū brodio albo et modico aceto.
Et de oleribz elixatis cū carnibz castra
toꝝ et etiā pitis pse absqz oleribz — hoc ē de carnibus castratoꝝ
cum aceto et oleo ¶ Et ūmittat naso
licium infusū cum aceto et mello ¶ Et
distilletur in ipō p sumptiōez medi
et corporis purgatiōez modicū de succo
bletaꝝ et hoc faciat donec sanetur.

¶ Tractatus sextus de passionibz oris
lingue uuule dentiū et labiorum
sunt septem capitula

¶ Cam primū de grossitie lingue et di
minutione sensus et motus eius
¶ Cam 2m de apāte et laxitudine vue
et pustulis in ore et cōmotiōe et pfo
ratiōe et denigratione dētiū
¶ Cam 3m de cōgelatiōe dētiū et pforatiōe.

Ca^m xiii^m de fissuris labiorum et alacila.
Ca^m xiiii^m de asperitate et ingredientie lingue manifes.
Ca^m xv^m de fetore oris et tortura.
Ca^m xvi^m de corrosione labiorum.
Ca^m primum de grossitie lingue et diminutione sensus et motus eius.

[Ev]enientur lingue egrotatiue et infirmitates et accidentia. Et accidunt lingue gravitas et strictura sensus eius. Et hoc erit multotiens ex comestione ciborum forcium sicut cibariorum salitorum et acutorum et acrium. Et de ratione horum accidentium erit cum ratione causarum generantium ipsa. Et quandoque contingunt lingue breviter quasi a passione dolore. Et si vis potes appellare illud nomine apatis vel dicas ipsum consistentem egredientem a natura propter grossitiem et retines sermonem et non potes movere sicut debet sine dolore et sine alteratione coloris et hoc est de suis propriis egritudinibus. Et cum eo est ut impleatur os de succo

platagimis tatu aut temperato cu oleo rosaceo Et subtilietur abus etiam tenuis ꝓ neglegere in ipsius curatione. Contingit lingue angustia sensus et motus ex egritudine adueniente in origine sua: aut in nucha descendente eos. Et eius curatio intrat in medicinas destructionis et mollicies. Et quod proprium est ipsi lingue est mundificatio oris cum masticatione seminis stafisagrie quod dicitur arabice mimibar et pireten in ieiuno. Et teneat in ore oleum de coztiabz citroz. Medicina vero communis ad hoc explicabitur in loco suo in libro cum auxilio dei excelsi. Et non accidit ut in pluribus solum lingue quod destruatur eius sensus et motus corporalis dum membra totius corporis sana existunt propter multitudinem nervorum procedentium a cerebro et a nucha.

Capitulum 2m de apertione et laxitudine vuule et pustulis in ore et corrosione et perforatione et demigratione dentium.

Et fit in ore apertio vuule et laxitudo. Et suspensio eius fetida super illum qui coquuntur de hoc sanat illum. Et non neceticas cum toto hor

Tractatus [illegible] de passionibus oris lingue uvule dentium et labiorum

flobothomare cephalicam Et subtiliare cibum suum illud quod apparet tibi ex complexione humoris effusi ad locum illum. Et generantur in ore excriture parve et pustule et scabies sicut eveniunt in ceteris membris corporis et ulcerationes. Et rob de moris est proprium in curatione eorum que fiunt in ore similiter rob de celsis coctum. Et quandoque accidit in ore commotio dentium et perforatio et ingressio que occupat illos Et hec totum est ex humore flatico ut frequenter sed ex flatico ut in pluribus. Flobothomare vero venam basilicam que est propria corpori et medianam communis ambobus dextri flobothomentur et venam sublinguale Et coquantur [illegible] cum aqua qua cocti sint rubi qui dicitur uvae et radices sperage que dicitur helyon [illegible] partes equales coquantur donec alteretur aqua et impleatur os inde et conquassetur illam cum ore suo. Si vero tempus fuerit hyemps et etas senectus conquassetur cum [illegible] subtiliter. Fiat hec lotio dentium que dicitur dentalis quia confirmat dentes et albificat et mundificat et hoc cum [illegible] de albe ustis ʒ ii. gallis ustis cum [illegible] lapidis habet i. cornutia ʒ ss.

Lapis [illegible] est lapis corneolus [illegible] [illegible] hac [illegible] albam Et lapis corneolus est lapis valde rubeus ut [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] Albertus magnus in libro suo de mineralibus.

[illegible] [margin, beside line 8]

[illegible] [margin, beside line 15]

i. [illegible] [margin, beside line 22]

de albe [illegible] est [illegible] eius pilosus [illegible] et [illegible] de albe intelligit [illegible] [margin, beside lines 25–28]

vrse .i. v.e. cos ʒ c. qr tam zuccari ad pond-
omnium terantur mediocriter quelibet per se et
cribelletur subtiliter postea misceatur et fri-
cetur cum eo dentes ante comestionem deinde ablu-
atur cum aqua tepida ¶ Et preservet dentes
a comestione rerum in quibus fortis frigiditas
aut calitas iest ¶ Capitulum 3m de con-
gelatione et perforatione dentium.

Accidit dentibus congelatio ex comestione
rerum acrium ¶ Et dixerunt quod omnia
constrictiva et omnia pontica et viscosa
conferunt huic ¶ Et dico quod congelatio
est sensus proprius dentibus et non reperitur in
ceteris membris ¶ Portulaca vero est con-
ferens huic ¶ Et ego non utor in hoc
portulaca nisi in tempore in quo non invenitur
acetositas ¶ Et si assiduaret homo fricare
dentes suos cum his que confirmant dentes
non de facili congelarentur a re acetosa
¶ Perforationis autem que accidit dentibus
iam dixi curationem que est cum lapide
haliz .i. cornuola que .e. teritur subtiliter
et apponitur de ipso pulvere dentibus in per-
gratione perforationis ¶ Et si perforatio
iam inceperit penetrare in os tunc non pro-
ficit haliz nisi ut non ultra addatur putrido.

Tractatus 6tus de passionibus oris linguae dentium et labiorum

Capitulum eiusdem de fissuris labiorum et alcola.

Accidit labiis quandoque scissura et est aporia eis. Et est ex humore malo in stomaco existente quemadmodum est fleuma quod generatur ex coctione ceparum: aut est colera grossiorum in sua substantia putribile in sua natura ex quo ascendunt mali fumi et faciunt tales scissuras. Et curatio est quod des eis sirupum acetosum de melle pluribus diebus. Deinde mundificetur stomacus cum ierapigra multotiens et sanabitur cum auxilio dei. Et nota quod ierapigra est de virtute laxativa quod sufficit quoniam habet in se virtutem attrahere humores ad stomacum. Et eductio eorum ab aliis membris maior est quam a stomaco. Et propter hoc elegerunt medici hanc medicinam in mundificatione stomaci et eductione eius eo quod educit magis quam cetere medicine. Et ungantur labia frequenter cum oleo amigdalarum quia sanabitur cum hiis auxilio dei. Et ex egritudinibus oris est egritudo que dicitur arabice eulach et latine scaldatiua et dolet et videtur facile apud homines. Et gargarisatio autem in ore cum oleo [illegible] sanat eam. Et similiter sanat eam quicquid est sui natura confortare

et indurare. Per contrarium vero dimi-
sebat super alijs maculam quam indurat
sicut indurat plurime medicinarum
omnia absque punctura et mordicatione

Capitulum viii de asperitate et nigredine lingue in acutis:

Accidit lingue asperitas et nigredo tempore acutarum egritudinum et inflammationis complexionis epatis. Et cat quando curatur ille egritudines acute. Et conquassetur ante in ore aqua rosarum per infusa fuerit in ipsa semina citoniorum et confert cum auxilio dei.

Capitulum viiii de fetore oris et tortura.

Accidit etiam fetor in ore ex humore qui coadunatur viris super altitudine. Confricatio autem dentium et gingivarum cum corticibus arboris nucis et ablucio oris post illud cum aqua piretri cum coriandro auferunt illum. Et accidit in labio tortura ex ea egritudine que dicitur lacua et est egritudo adveniens in una parte faciei assimilatur esse sana et cum cadit super partem sanam obliquatur per sanam. Et eius curatio pertinet curationibus membrorum laxorum. Nisi quod primum est oris p

Tractatus vii^us de passionibus oculis liber quintus decimus et librorum

euacuetur quod est in eo. Est quod in ea eius conueniens est et masticatio granorum staphisagrie que dicitur membaz et con quassatio eorum cum oleo et corticibus citriorum. Ablatio vero eorum est ex certitudine [illegible] eius cordis corporum. quia quando dicemus ad hoc quando dicemus mundificationem corporis. aliter in certitudinibus lassitudinis et in dictio nis sibi dicetur quomodo fiant lavativa et confortativa capitis et [illegible].

Capitulum vii^m de corrosione labiorum.

Accidunt corrosiones in labiis quemadmodum accidunt in ceteris membris. Et propter hoc dimitto ipsarum curationem quoniam iam dicta medicinas corrosionum et distractionum earum sunt cum auxilio dei. Et non remansit nobis de membris [illegible] membrorum oris nisi oculi.

Tractatus septimus de passionibus oculorum. Sunt decem et octo capitula.

Capitulum primum de hoc quod una res aspectione et de inversione palpebre in superioris et de porris et verrucis palpebrarum.

Capitulum ii^m de grossitie palpebre et [illegible] [illegible] et scabie et duritie lapidei et in lassitudine et dolore [illegible]

d

Cam 3m de pillis additis i palpebris
Cam 4m de casu pilorum palpebrarum
Cam 5m de pediculis palpebrarum et ordeolo.
Cam 6m de ulcarab et fomimine eius.
Cam 7m de additione carnis i extrinsecus oculi.
Cam 8m de diminutione carnis i extrinsecus oculi
Cam 9m de generatione ecitudinum que fit i oculo ad has que fit i palpebris et de mathoria oculi
Cam 10m de exituris seu bottior i oculis
Capitulum 11m de dilatatione pupille et descensu aque
Cam 12m de extractione aque ab oculo post eius perfectam maturationem.
Cam 13m de strictura pupille
Cam 14m de debilitate visus et eius perditione
Cam 15m de apate oculi i coniunctiva
Cam 16m de inflatione albi oculi absque apate.
Cam 17m de sebel idest venulis rubeis in albis oculorum
Capitulum 18m de subtilitate et grossitie spiritus visum et de cadentibus de foris in oculos et alia membra
Cam primum de hoc quod una res apparet due et inversione palpebre inferioris et de porris et granulis palpebrarum.

Tractatus septimus de passionibus oculorum

Dixi mee continuationes
fuit in oculis et ac
cidentia preter quam
una e q dr alhiuil
et e qui una res ap
paret sibi due. Et
duobz modis fiunt
modus e i nemo
carnose palpebrarum qui latet et h[oc] erit
ex grossitudine egrediente a na q tangit
illum. Et pt ee ex humus grossis q
ingrediuntur in ipsum. Et que e ex grossi
tudine dum no sit multu intiqua ca
eius sanatur cum oleo de lilio et oleo
aneti cu tanta pte ipoz de oleo rosaceo:
qui ungetur locus cum eo una vice
p[ost] aliam. Accidit etia oculo ut una
palpebrarum attrahat[ur] i[n]ferius donec ru
bedo appareat in loco illo. Et hoc etia
erit ex grossitie egrediente a natura i ipa
palpebra. Et pot ee ex humana sicut se
sz raro fit hoc. Curatio a grossacie est
sicut diximus supius. Si vo fuerit i
oculo ictus contractio erit difficilis sana
tionis. Accidit etia ipis palpebris
contitio que dr aihail i pore et alsela

et hic tangit[ur] 2[us] mod[us]

que sunt grossities et granula. Hec s
sities vero est corpus viscosum quod fit in
dorso superioris palpebre. Et accidunt
in eis scabies et grandines lapidita
tis viscositatis. Curatio autem porrorum
est subtiliatio cibi et laxatio corporis cum
yera picra. Et supponatur porris petia
harube anda et hoc fiat una vice per
aliam omni die donec deleatur. Et est
medicatio melior quam incisio cum ferro
vel cum seta. Incisio vero eorum cum
penna sicut inciduntur cetera porra
corporis forsitan erit impossibilis in
istis porris que sunt in oculis. Granum
la vero que dicitur arabice sela fit in
oculis quemadmodum in aliis membris ve
rumptamen in oculis est illud magis
difficile atque periculosum. Et eius curatio
erit cum humidificatione corporis cum laxa
tivo. Et vngatur ipsam cum oleo ros
sepe composito cum oleo amigdalarum
dulcium. Et si hec non proficerent non est
dubium quin oportet extrahere ipsam per
manum boni magistri. Capitulum 2m de grossi
tie palpebre et grandine et scabie et
duritie lapidea et iustracione et adhesione.

Tractatus 1us de passionibus oculorum

Grossities vocatur nomine proprie omnis ad-
ditio que fit in quocumque membro
et quacumque causa fit. Et hoc idem accidit
in palpebra sicut accidit in ceteris membris.
Et curatio quidem eius quando est in loco no-
bili scilicet oculo erit cum rebus subtilis constrictio-
nis et solutiva sicut sunt flores rosarum
crudarum et oleum ipsarum mirtum cum oleo
amigdalarum. nisi forte fuerit causa humor
colericus acutus tunc nullo modo est
ungendum cum oleo quemadmodum non est un-
gendum in aliis membris que sunt ex colera
subtili. Et sit argumentacio tua emplastra-
re ipsas cum floribus rosarum novarum i. re-
centium. Et si non inveniuntur recentes fiat
hoc cum siccis mixtis cum aqua. Verump-
tamen consueverunt medici appellare hanc
grossitiem oculi corpus viscosum pingue
apprehensum in nervo panniculorum. Et
quamquam fit in loco manifesto palpebre su-
perioris et quando sic fuerit erit curatio sua
cum mundificatione totius corporis in equali
cum yerapigra et coloquintida. Deinde cum
dissicetur et allevietur palpebra. Et sit cibus
eius res exsiccative et subtilis substantie.
Et ego timeo multum auferre id cum

[illegible]

ferro. Fiunt etiā intꝰ in palpebris
grandines et scabies et lippitudo. Et
huiꝰ scabiei alia ē difficilis valde et aliq̄
minor ea. Et maior et difficilior ē
q̄ apparet intꝰ in palpebra grossities
similis cortici ficus ex qua fit inflatio
in palpebris. Grandines vō ē humidit.
spissa que congelatur in palpebra et
apprehenditur ibi. Et curatio earū ē
rectificatio cibi et eius subtiliatio. Et
melior cibus aliis ē cibus auicularum
paratarū cum oxisomo ogaro et aceto
vel simile cum aqua et sale et oleo
tatum. Similiter et turtures sꝰ boi eis
Et ciborum bletarū. Et vngatur cū
oleo ros. facto cū oleo amigdalino.
Et si nō poterit curari p hoc erit
oportunū in eius curatione medicis
cyrurgicus cum incisione. Illud vō
quo indiget ipse cyrurgicus est scia
anathomie et iuuamētorū mēbrorū
vt nō erret in illis. Curatio vero
scabiei ē cum mundificatiōe corporis ab
humoribꝰ salsis acuatione humorū qui
debent madi et decoqui. Et qd ē ad
hoc melius est secaniabin compositum cū

vtute passulaz et vtute pr se. i. vzeos
et cu preparatioe cibi cu pullis. Et
si indiget cura eradicatois scabiei ab
radat et fricetur cum zucco duro. Et
p9 eius abrasione appoatur ibide aq
rosaz in qua infusa fuerit semina ci
tonioz donec fiat spissa et mucillagi
nosa p9 ea coletur et loco suppoatur
Et sedm difficultatem scabiei et ei9
adherentie erit eius conditio in ipius
curationis retardatione seu festinatione
Duricies vo q simulatur lapidi fit ex
flemmate siti eradicato p9 q liquata e
eius humiditas et durificata ut lapis
Et manifestu e q ei9 curatio e difficilis
Et no est ibi aliud melius i rectificao
cibi cu eo qd subtiliat et exsiccat et
mundificat corpus. Si vo consenserit
infirmus tollerare ipius extractioez
cum ferro fiat illud p viam pditam in
cirurgia. Conglutinatio quidem e qn
palpebre conglutinant ad inicem et hec
erit leue ad curandum. & ut diuidat int
eas vel attrahat vna ab altera sua
inter aut diuidat eas cum lamina
auri subtili donec separet. Et po

nat int' illas albumen oui cum oleo ro-
facto cu amigdalino vel auellanino
Et sed3 melius olei rosacei auel
lanini no fuit dimulgratum op9 nec
posuit illud quis nisi q galienus sig'
ficauit illud in libris suis Et ego
inde exptus sum eius Adherentia vo
ad sanadum .6. difficilis e qn adheret palpebra et ap
prehendit' in paniculo oculi qui dicit
i. coniunctiua mulchahim Et in pluribz erit fi
nis sue curationis p9 incisioez cutis
que dicitur vngula Et no debet
diuidi inter palpebras et ipaz mul
chahim .i. coniunctiua nisi suauit' et
paulatina attractione imponendo la
minam auri subtilem hntem sua ex
tremitatem amplam ut possit per
illud sua opationem exercere et hoc
totum p mundificacone toci9 corpis
et ipius securitate Ut iterum no
fiat in corpe repletio et tuc erit secu
rus a fluxu materiu ad locum illu et
cpiatione apatum Deinde fiat in
oculo qd' diximus de oleo rosaceo
amigdalino et cõtinuet lio donec sanet'
Ca'm 3m de pilis additis i palpebris.

Nascitur in extremitatibus palpebrarum
pili inversi a parte oculi qui pili no
cent oculis et molestant eos. Quorum
curatio est quod mundificetur corpus pluries
cum yerapicra. Et si virtus poterit
tolerare aducatur ei parum de colo
quintida. Et extirpet unum pilum qualibet
vice. Et evulso pilo statim distilletur ibi
de sanguine noctue. Et sunt aliqui
medicorum inversantes palpebram et ap
ponentes supra oculum extra de pasta
& inter oculum et palpebram et cauterisat
locum pili cum stilo aureo. Et ego autem
detestor hunc modum. Et fugio ipsum
Et dico quod evulsio unius pili qualibet
vice et distillatio sanguinis noctue in
loco pili est medicina communis sufficiens. E
Sunt et alii qui inducunt [illegible]
de subtili pellicula que est super palpe
bram oculi et suunt pilum cum sub
tiliori acu qua possunt. Et fuit etiam
quidam magistrorum qui invenit subtile
et mirabile ingenium et est quod scindit pel
liculam subtilem et accepit frustum
de [illegible] et fidit ipsum cum ambabus
extremitatibus eius integris deinde

i inusit ambas extremitates pellicule
p illa scissura arundinis Extremitates
vero arundinis no sunt scisse ut adhe
reat scissura que e locus pili. et dimit
tit ipa3 sic donec putrescant ab ei lle
extremitates pellicule et cadit illd' tri
stium cum iam consolidata sit scissu
ra que erat in palpebra. Et oportet
cavere in hora incisionis pellicle q
no scindat' multu et ne tangat de
incisione in sba palpebre. ne adveniat
ex hoc attractio palpebre inferi'. Et
sit tua intencio infrigidare sba3 oculi
cum aqua rosacea et de rosis Et faci
as emplastrum de rosis ab extra. Et
subtilia cibum. Capitulum. de casu

Capitulum. casu pilor palpebr.
... tritur et fit inde cohol fa
cit eos crescere cu auxilio dei. Et cu
rectificatioe cibarior. Capitulum quintu
de pilis palpebrarum et ordeolo

De ordeolo generatur i palpebra ex
humiditate supflua. Oz igit' vt
humidifices eos. Deinde facias alchohol
exsiccatum Et subtilia ipm, et exsicca
ipm. Ordeum vo qd' genat' i labio

palpebre e sbā aliq̄tulum sicut Et
eius curatio intrat cretinis curationis
porrorum quia diximus. Cap. viii de
algarab et foramine eius

Hoc algarab e apa quod fit inter
extremitate oculi et nasi. Et
i pluribz apitur ad ptem oculi. Et
possibile e cotingere errorem in eius
curatione. Et si matia fuerit acuta
corrumpitur sbā Et possibile e apiri
et fluere ad nasum. Et possibile e
fluere matiaz sub tunicas ocli et destru
ere aliquas ipārum. Et curaco ei9
in pmis e cum mūdificacoe corpis
cum flothomia et etiam farmatia
Yerapicra q̄ sufficiens est in hac
intentione qn cotinuaverit ipsam
Et quia foramē huius apatis est
ultime subtilitatis aut puitatis ita
q nō e possibile ut imittatur me
licamn nō e a nisi ut instilletur in
ipo de aqua rosacea calida i qua fuit
mixtum de olibano usto pulusato de
nec ingrescat aqua dein coletur et
distilletur de ipa i foramie qn pe
netrat et opat in ipz unū post al

doliet sanet. Si vero fuit paciens
puer aut mulier non comburas in tatum
olibanum. Si vero fuit homo solide carnis
et bene perfectus in corpore et etate tunc
comburatur olibanum ad ultimum et com
misceatur cum eo de granu cum quo fuit scale
de [illegible] vsto aut de papiro vsto.
Si vero fuerit homo pilosus et caro eius
fuerit valde fortis et spissa tunc mi
sce cum eis de fuligine furni et vte
hac curatione doliet sanetur. Si
vero fluxerit ma ad nasum quod tunc
e melius distilla in nasum pacientis
de succo centauree subtilis aut de
succo marrubii. Si vero fluxerit ad
oculum tunc est valde difficile et mo
lestum. Sit ergo sollicitudo tua re
iterare mundificationem corporis. Et
stet paciens plurimo sui tempore
elevato capite in altum. Et fac media
nas quas narram tibi. Et reprime
humanit de super oculum ut fluat putredo
Et plurima emplastrorum sunt de hinc
que habent confortacionem sicut sunt
rose balaustie cum aqua rosarum. Et
ne sis negligens detinere de virtute

stipticitatis q̄ ē in ipsis b(e)llaustijs cū
aqua seīmi citoniorꝝ et hoc fac donec
sanetur. Ca.ᵐ viiᵐ de additione
carnis in extremitate oculi

Ad(v)enit aliquando quod innat ad hoc
albaras quod vingitur cū eo. Et
possibile ē crescere carnem que est
sup extremitatē oculi i statim p exit
termini mediocritatis. Et quando sic fuit
pone in extremitate tete aliquid de
generib₃ alchohol exsiccatiuis et mū-
dificatiuis in quib₃ ē de ere usto donec
redeat ad equalitatem. Ca.ᵐ viij.
de diminutione carnis i extremitate oculi.

Contingit quoque ut diminuatur illa
caro et decrescat donec prohibea(t)
humiditas fluere ab oculis. et possibile est
redire ad nares. Et eius defectus erit
aut propter continuum usum medicationis
ex(s)iccatiue cum medicis acutis aut propter
eius incisionem cū ferro. Et curatio
eius ē q̄ appo(n)atur sup locum ex oli-
bano masticato donec fiat sicut masticus
masticatus ab hoīe. Et tunc cum sic fuit
accipe in ore tuo aliquid de peucidio et
mastica ipsum suauiter ieiuno stomaco

quia complexio oculi hominis erit spes salutis in hoc casu. Capitulum ix.um de comparatione egritudinum que sunt in oculo ad has que sunt in palpebris et de anathomia oculi

Hec egritudines que sunt in ipsis oculis peiores sunt et difficiliores aliis primis. Et harum alie sunt difficiliores alteris inter se. Partes autem oculi plures sunt et una pars est que optinet principatum super alias. Et alie cetere non fuerunt create nisi ad utilitatem et servitium illius cum iuvamentis ipsarum. Et talis pars sive sit oculus sive alterius membri est illud quod dicit galienus quia quando accidit in ipsa egritudo erit in ipsa corruptio prior. Nam principium stomachi quod sapientes determinaverunt est id quod est prius tempore et quod est prius dignitate et illud est quod significavit galienus et super hoc fundavit tractatum suum. Et possibile est convenire hinc alios modos prioritatis quia quando ex convenienti error in eius curatione erit id quod sequitur ex illo impossibilis reparationis. Partes autem oculi divise sunt et cognitio ipsarum operationum et earum que posita sunt ad suum servicium. Et partes

quid erat tempore galieni qui sciret hoc
ita quod galienus voluit dimittere causam
huius et assignavit rationem supple in hoc
suo de iuvamentis membrorum nisi post opinio
nes quas cepit exponere Et postquam ita
fuit in illo tempore multo magis in nostro
tempore in quo pauci sunt studentes et non
intendunt diffamare studentem in aliquo
nisi circa vite sue negociationem et iuris
sue legis et fidei Et non laudatur ab
eis nisi qui scit bene laudare et novit
modos civitatis et platearum et non reputatum
tatum apud eos maius vituperium quam
exercitari in talium scientia Et propter
hanc causam ponam eam quam commentavi super be
oculi absque prolixitate in causis et ordine
id non erit preficium in radice medicine.
Oculus compositus ex pluribus tunicis
Prima est que timatur ad caput et dicitur
tunica dura Et continua est sibi ad
partem aeris alia que dicitur secundina
Et continuatur secundine alia que dicitur
rethina Et habet etiam humores quorum
nobilior est humor cristallinus et est
instrumentum ad videndum. et est inter
ambos humores Iter preter naturale est

humor vitreus qui est qui circumdat cristalli-
no propter ipsorum convenientiam valet ad hoc
Et iuxta illum est alius humor albugineus
qui circumdat cristallinum et illum conservat per
sui humiditatem albugineum omnium qui [illegible]
dicitur tarcia et attestatur tunice uvee habenti
colorem nigrum ad viriditatem declinantem
et ipsam circumdat ad modum cornu compositi
ti ex partibus fractis vel laminis est humor
circumdat illam preter modicam particulam que
ipse est illud quod videtur de oculo extra quod
dicitur [illegible] et ipse non continet cor-
nea tota Et non est necesse per narrare ipsorum
figuram et quomodo circumdat quilibet istorum
humorum quilibet eorum est propria [illegible] et io
dimitto hoc totum ut non prolongetur sermo
et quia res nota est apud peritos in cyrurgia
Et ego quidem dico qui credimus secundum
sensum visus quod ad humorem cristallinum per-
venit virtus visiva mediantibus duobus ner-
vis concavis qui procedunt a cerebro quia
quilibet oculus habet duos nervos proceden-
tes a cerebro a quo habent originem et
obviant sibi invicem in eorum processu et iterum
separantur et quilibet ipsorum nervorum pervenit
ad rethinam que circumdat humorem cristallinum

[illegible marginal note]

[illegible] coniunctione duorum ner-
vorum ad modum crucis
[illegible] claudit
[illegible]
cum egritudine cum alto
oculo videmus acutius

deinde diuidit[ur] in neruos et arterias et
uenulas. Et ex eis e[st] aethina tunica ad
heret humori cristallino uirtute dei et
eius sapientia. Et quelibet istarum ner
uorum qui diuidunt et oriuntur circundatur
a rebus custodientibus et defendentibus eos
a lesione et facte sunt eis sicut pellicule
et uasa ut sint illis quasi columpne et fun
damenta. Tunica uero uuea h[abe]t foram[en]
per quod transit spiritus. Et in me[di]o
huius tunice uuee e[st] humor qui e[st] similis
albugini oui cum spiritu ingrediente inter
humorem cristallinum et corneam ut non
offendatur. Et uolo per spiritum id
per quod erit uisio ac si esset aer. Et p[ro]pter
dictum spiritum quandoque aer tenuis et pro
hoc recipiunt illud medici et non intendunt
per spiritum id quod uolunt loqui. Est autem
declaratio super hoc ut non cadat confusio
in equiuocis. Capitulum xliii de eruptione seu
[.]xiture a parte que bothor nominatur.
dicuntur bothor et pustule tunice
que dicitur uuelcthahin sunt rubee
semper ut in pluribus. Pustule uero cor
nee declinant ad albedinem. Et coadu
natur putredo in ipsa cornea quemadmodum

generatur in aliis membris ex ulcere et pu
stula. Granula vero prima diversificantur
secundum diversitatem esse ipsorum in fortitudine et
levitate. Nam ea que peiora sunt sunt que
fiunt iuxta tunicam. Que vero faciliora sunt
sunt illa que fiunt supra tunicam. Quoniam quod fit in
manifesto cornee preterquam in loco pupille
est facilis curationis. Illud vero quod fit in cornea
in loco pupille impedit visionem. Cum est
qui fiunt ante pupillam et scinditur cor
nea continent exitus uvee et ipse exitus
erit multiplex. Nam potest esse parvus et
eius sanatio erit facilis et potest esse
magnus et eius curatio erit recta.
Et inter hos est medium sed difficili
curationis exitum est qui pervenit ad palpe
bras et videtur quasi clavus. Talis autem
exitus impossibilis curationis est. Et
qui fiunt parvus erit eius curatio possibilis.
Et simulatur hec exitura granulo quod
est sicut pustula botthor .i. brisulum. Et
fiunt etiam qui exitura uvee est alba et exi
tura vero granulosa botthor non apparet
albedo aliquo modo .i. eius radice. Et
possibile est ut detorqueatur pupilla
ab eius centro per exituram. In qua si

fuit pura differet

fuerit prima sufficiet cibi sicut de rosis
in albumine oui et subtiliatis eius et
mundificatio corporis. Et quod laudabile
est post mundificationem corporis est ut ieiunet
[illegible] si corpus fuerit debile aut fuerit aliquod
prohibens ex parte temporis. Cum co-
loquintida vero et medulla [illegible]
quod corpus fuerit forte et tempus mediocre
Et premitte flebotomiam ipsi farmacie
si corpus fuerit forte. Et fac flebotomiam
de vena mediana que dicitur alchal et extrahe
multum de sanguine. Si vero corpus fuerit
debile et tempus inequale tunc fac flo-
bothomiam de vena capitis que dicitur cephalica
cum modica extractione sanguinis. Et
est hosat confectio huius recipe seminis rosarum i. de lino
[illegible] subtilium caude equine
ana ʒ viij. hosas i. liani latine et greci
ana ʒ ij. seminis citoniorum sicut quantum
partem omnium terantur omnia et cribel-
lentur subtiliter et ponantur in illis de
aqua rosarum quod cooperiat illa Et dimit-
tantur sic xxiiij horis deinde agitetur
agitatione mediocri et effundatur aqua rosarum
cum eo quod natat in ipsa de subtilitate
medicinarum in vase vitreato aut in vase

cineo et q̄ erit ia p̄ duricie acenna
in .i. manu et cōficiatur et fiant inde
forme ad modū lenticulaꝝ et exsiccet[ur]
in vmbra. In hora vero necessitatis
dissoluatur vna illaꝝ cū albumine oui
et distilletur in oculo vna gutta semel
in die. Illa vō medicina ex qua nota
fuit hec aqua redeat ad tituracōez p[ost]q[uam]
fuerit exsiccata et distemperet[ur] cū aqua
rosacea et emplastret[ur] cū ipsa oculus de
nocte et apponatur desup folium vitis
recens et ligetur cum fascia. Et eo
vltimū huius curacōis et eius funda
mentū est in p̄seruacōe diete et eius
sublimatione vsq; ad vltimū donec
sanetur cum auxilio dei. Et sciás q̄
nō omnis exitus vlceris .i. exitura vlceris
ē susceptibilis curacōis quā si fuit sic[ut]
clauus nō hʒ viam curacōis. Et inue
ntus autem de impossibili nō ē vtilis

i. inutile ē tractare de aliquo morbo qui sanari non potest

Ca.m xl.m de dilatacōe pupille et descensu aque

Accidit pueris frequenter dilatatio pupille oculi et possibile ē q̄ acci
dat in ipsa strictura. Et si fuerit h[uius]
amplicatio et strictura naturalis a princi[pio]

sue generatiois ext hoc laudabile qn
spus coadunat' coadunat' inte(r)i(us) et ef
funditur et qn exit exit vigorose qm
e multus. Et s(e)c(un)d(u)m ee dilataco ex p(er)cussi
one aut spus retentione qd' e quia qn qs
retinet spm in diu qn vult aliquid expel
lere de corpore suo accidit illud quod ad
modum accidit parturientib(us). Dilataco a(utem)
naturalis curat' cu(m) sief et cohol. Cura
vero eius que fit in mulierib(us) et pueris est
cu(m) sief ʒ in viris vero et iuvenib(us) cu(m) ge
neribus alcohol exsiccatis. Sief bona
ad hoc R(ecipe) corticum granator(um) ʒ i licii
indi ʒ iiii mandragore flor(um) camomil
le semis lini an(a) ʒ iii croci ʒ i et s(emis) seis
atoiez tres p(ar)tes ʒ viii psilii ʒ ... q(uan)ta
t(er) ... omnia et cribellentur et exprime
succi corticum granator(um) cum v ʒ aque
rosar(um) et tunc cola totum et adiungatur
colature de florib(us) inclusis trite et
cribellatis ʒ v et aponatur ... l...
fiat ad modum paste et informetur forme
sicut lenticule et exsiccentur in umbra
Et qn fuerit necessitas dissolvatur
una illar(um) cum lacte mulieris recentis
et instilletur de ea gutta una i(n) oculum

sic faciendo quolibet die. Et si fuerit illic
apa iponat flothomiam deinde farinam.
Si virtus fuerit fortis et tempus compe
tens facies flothomiam de vena alchal
i. in mediana que est de corpore cum extractio
ne sanguinis. Si vero virtus fuerit debilis
et tempus non competens tunc flothomiam
facies de vena cephalica. Deinde sit ti
bi studium in lavatiuo. Cohol bonum
viro perfecto in fine iuventutis et iuve
nibus et senibus. Recipe cohel nigri i. antin
monii aut loco eius plumbi usti tu
thie seminis rosarum ana ʒ. x. ligni indi la
pidis lazuli perlarum minutarum flor
granatorum ana ʒ. v. terantur medicine
quelibet per se et cribellentur et distemperent
cum. ij. lb. aque in quibus cocte sunt ʒ.
xvj. flor mirte et de semine citonorum
trito tantundem et de croco et semine malve
ana ʒ. iiij. feniculi flor violarum
ana ʒ. ij. terantur omnia ista et appo
nantur lento igni cum aqua predicta et
bulliant donec deveniat ad medieta
tem deinde coletur cum petia panni
grossi et distemperentur res et exsiccentur
et sic fiat decies ultimo vero terantur.

et cribelletur et repōat᷒ ī vase vitreo
et colofonizet cū hoc puluē quelz ocloꝝ
suoꝝ quolibet die mane et sero ad q̄ntī
tatē coclearis vnī⁹ Et ista medicina cō
fert illi que ē a natura et etiam illi q̄ dilatacōi pupille
p⁹ea generatur. Et si fuerit illi capa
purga corp⁹ p̄mo cū floꝝ sedz q̄ dixi
deinde cū farmacia Et embrocā oclos cum
floribz rosaꝝ candidaꝝ Et si vis ēptra
cos cum bōbace nouo infuso ī aqua ros̄
bona odorifera tepida Et suppone illā
oculo vna vice post aliā donec sedetur
apatio vniuersali. Postea facias
sicut que dicta sunt singulis videlz pro
mulieribz et pueris et cohol pro q̄bz
dicta sunt ē viris et senibz quousqz
curetur cum volūtate dei Et hec dila
tatio solet appellari expansio Et n̄
sit bona solliatudo in curatione sua a
pud sue generationis principiū deue
niet ad destensum aque ut ī plurībz
Et parum differūt ī curatione nisi q̄ p⁹ ... dilatacōē et ... aque
ipsaū sequitur decursus aque Et de
cursus aque ē sicut iū generationis exten
sionis Et ē q̄ videantur an oclos suos
quasi musce p aere volantes aut alie

spēs cōstituum et hoc erit sibi sedz unū
modū differenter s. tam vacuo sto°
qz pleno. Et nō ē dīa inter hec et
descensum aque nisi perueniat ista
fumus donec descendat ad modū quod
vide unus ī balneo de fumo celi balnei
qui distillantur ex eo gutte. Et ī ope
ī curatione descensus aq̄ a mūdificatōe
corpis cum laxatiuis et nō sufficiat t
yera pigra sola sz misceas cum ipa de
coloquintida et allio et polipodio et sa
le cibi. Et nō sit medicā primatū ma
stice qui confortat os stomaci. Et si
fuerit pacies fortis tolerātie et temps
corrūderit facias primo flobothomam
deinde laxatiuū. Et ego pono tibi
cōclam in hoc loco que semp ī tua me
moria conseruetur et ē ut nūqz faci
as flobothomiā etiā si maxima fuerit ne
cessitas donec natura extiterit stiptica
Qm̄ si huius regule oblitus fueris
tu adduces ergo multa genera lan
languorum. sed semp primitas lenifi
catione nature. Et nō intendo pre
sentiam qd° intendo plenitudinē metro
rum qui hoc equinocium ē ... Contineat

.i. nō apparet

nō

ex hoc scire quod lenitiuum nec non est laxati
uum sicut aliqui medicorum putant quoniam
apud eos equale est lenitiuum et laxatiuum
quod quidem error est. Quoniam lenitiuum est
quod lenit superfluitates siue stercora que
sunt in stomaco et ventre et educit illa
aut per lubricationem sicut facit herba
que dicitur malua vncta cum oleo aut
per lotionem aut mansionem et aptionem
sicut facit obsomogarum aut per in- — i. salsamentum piscium
cisionem tantum sicut facit acetum. Et pos
sibile est in speciebus quod faciat illud per
solutionem tantum quemadmodum facit sina — i. liquefactionem materie
pis. Summa hec non dicitur laxatio
nes quoniam non educit aliquem certum humorem
sed educunt tantum superfluitates et si in
ueniunt aliquid humoris educit id per
accidens. Laxatiuum vero dicitur quod attra
hit certum humorem ex medicina spa
li et educat illum. Et precipiatur in
firmo facere obseruantiam et rectifi
care cibos suos cum pullis assatis non
elixatis in aqua cum pane studiose
facto. Et oportet quod non multum repleatur
cibo nec comedat quousque sentiat in stomaco
aliquid cibi. Et vltra octauum solis nullo modo

accedat ad cibum. Coctio pullorum
cum brodio erit bona per tempora Et
si coquantur cum rapis statim quod bene dis
soluantur erit hoc valde utile Et habet
etiam rape proprietatem in iuvamento oculorum
Et inspirat frequenter et multum oculos
asini siluestris vini quod habet proprieta
tem probatam et manifestam in hoc casu.
Et dixerunt medici quod vapor qui ascen
dit de carnibus suis quando coquuntur cum
croco iuvat ad hoc Perseverantia autem
huius medicationis possibilis est curare hanc
egritudinem quando dissoluit fumum illum et
sanabit. Capitulum xii. de extractione aque
ab oculo post eius perfectam maturationem.

Sed post fluxum aque et ipsius inherentiam
oculo nullo modo interponas te ad
curandum donec rectificetur eius substantia
et maturetur Et cirurgici cogno
scunt illud ad sensum Et quando fuerit matura
extrahunt illam cum perforatione cum
tenuissima acu diligenter post mundifi
cationem corporis uniuersaliter et capitis specialiter
Et oportet esse illum qui hoc attemptat fa
cere sollicitum et doctum ut non offendat
aliquam partem oculi Et in situ est eius extractio

facta secundum conditiones predictas vere et perfecte
sanabitur. Et quod oportet te scire est quod non
attendas ad eius perforationem cum acu donec
aqua non fuerit perfecta et matura quoniam
si hoc feceris redibit aqua sicut in primis
Nos enim extrahimus aquam ab oculo unius filii
ut etiam si laboraret circa hoc baculum
et alii medicorum preter illum. Item recipe
eius excusationem Sed demergimus illam in
profundo oculi et submersa ibi tunc ex
trahit artifex illud instrumentum cum quo
perforavit. Et caveat sibi infirmus ne
temptet facere difficiles operationes nec ex
ercitium nec motum. et amplius possibile
est sanari cum adiutorio dei omnipotentis
qui sit benedictus. Capitulum xiiii de

Strictura vero strictura pupille.
pupille oculi secundum naturam utilis
est sicut dixi quoniam iuvat virtutem visivam
et acuit illam. Sed quando fuerit ex acci
dentalis causa aut siccitas superhumidas
ibi aut perditio humiditatis in sua substantia aut
eius debilitas propter quod debilitatur tunica
sicut videmus in corio quod quando exsiccatur
eius pori fiunt stricti. Talis vero sicci
tas accidentalis tam in hoc quam in aliis membris

vniuersaliter et etiam realiter est difficilis curacio
et remote ad recipiendum humiditatem in su
bstancia et forsitan erit hoc impossibile Et si
hoc non esset impossibile non esset utique ne
cessarius nec senectus Sz volunt facere
deus hoc impossibile cum non sit senectutis
Remedium vero qui dicit hoc saluare cum
humectacione conseruet quod remansit in cor
pore ex humiditate naturali cum auxilio dei
altissimi. Siet bonum ad hoc R violarum
florum lingue bouis florum nemphararum ana
ʒ i minus quarta ponatur omnia in aqua plu
uiali et aqua fontium dulcium ita quod co
operiantur ab aqua et dimittatur sic
donec alteretur aqua deinde bulliat
donec recedat tota humiditas aque et fiat
ad modum paste teratur totum in mor
tario tritione vna post aliam et cribel
letur cribello subtilissimo et accepto
illo quod transit per cribellum fiat inde
formas ad modum lenticularum et exsiccetur.
Et quando fuerit oportunum dissoluatur vna
earum in albumine oui columbini. Et di
stilletur vna gutta ex eo in oculo pa
cientis omni die mane et sero. Hoc sic
iuuat viros perfectos et senes. Sed

humectacio(n)e siccitatis sicut dixi tibi ex (con)su
lutio(n)e. Veru(m)p(ro)ta(m)en in p(ri)mis co(n)s(er)uare
mebro sua(m) hu(m)iditate(m) iux(ta) illud q(uo)d narraui
tibi. Et albume(n) ovi colu(m)be iuuat in h(oc)
qu(an)do distillatur de eo in oculo. Ca(pitulu)m xiiij.
de debilitate visus et eius p(er)ditione.
Debilitas visus p(otes)t e(ss)e ex defectu qu(an)
titatis sp(irit)us visiui sicut plurimu(m)
accidit senescentibus et hijs qui multu(m)
usi sunt coytu. Aut eis qui respic(iun)t mul
tum ad sole(m) et ad splendorem suas et
colores albos radiosos. Et co(mmun)is me(dicin)a
istor(um) e(st) assiduatio vsus come(st)io(n)is ovor(um)
colu(m)binor(um) elixator(um) cum rapis. Et vs(us)
vitellor(um) ovor(um) coctor(um) in aqua cu(m) modi
co salis. Et iuuat etia(m) ad h(oc) multu(m)
pulli colu(m)bini cocti cum rapis absq(ue)
capitib(us) et ceruicib(us). In estate v(er)o co
quatur cum eis galline absq(ue) capitib(us)
et ceruicib(us). Dicit e(ni)m q(uod) capita galli
nar(um) p(ro)prietate(m) h(abe)nt causare cecitatem.
et p(ro)p(ter)ea ut non videat p(ro)p(ter) occasu(m) solis.
Quemadmodum dixerunt q(uod) cerebra galli
nar(um) augere(n)t ad intellectum. Et debe(n)t
bibere vina sua qui sunt medicina debi
litatis visus. Usus v(er)o come(st)ionis

Et cerebri passionem certa cum pomis iuuant

fructuum pruni lotorum et infusorum in succo
pomorum iuuat. Et assiduatio olfactus
pomorum odoriferorum est bona medicina. Et hic
vero spiritus visiuus pt ee alij ipse
sibi causa defectus. Et potest etiam esse ex
strictura adueniente in neruo concauo de
ferente spiritum ad oculum. Aut ex o
pilatione ex humore grosso. Aut ex
percussione uel pressione a membro conti
guo sibi. Et quando fuerit hoc pacto erit
eius visus debilis. Et quando opilatio fuit
facta totaliter tunc oculus nichil potest
videre. Et manifestatur hoc quod oculus non
videt ex eo quod si claudat unum oculorum non
dilatabitur pupilla alterius oculi ali
quo. Et possibile est quod accidat opilatio
in cursu amborum neruorum in eodem loco
simul ex qua perditur visus amborum
oculorum. Et medici quidem passi sunt
confusionem et mirantur super hoc quomodo
erit hoc possibile ut accidat opilatio
simul in ambobus neruis. Et non est res
sicut ipsi putant quoniam duo nerui separati
procedunt a cerebro postea vero occur
runt sibi inuicem et incorporantur et uni
untur sibi. Et si contigat eis fieri opilatio

in illo loco ubi ambo conveniunt separabuntur a visu. Et dicit galienus quod quando fit opilatio in ipso nervo donec perveniat ad hoc ut privetur visu non est ibi spes sanationis. Et ego quidem extimo quod flobothomia cephalice et evacuatio corporis et epithimatio capitis cum oleo ros. et oleo de lilio et oleo anetino aut tepidis et appositio bombacis in eis faceret in hoc operationem. Et si effundatur huius olea omnia per arundinem angustam super anteriori parte capitis ut fortius effusio illa penetret possibile est curare. Ipsi vero quando fit opilatio possibile est curare ad illud oleum ros. duplicatum et aquam in qua infuse sunt rose multis annis. Et regere infirmum cum cibo tenui et leni et facere hoc posse tunc quando possibile est curare. Et galienus precidit sententiam suam ut non valeat curari. Et possibile est quod opilatio non sit fortis et existens causa apertio et possibile est aperire illud solum et patebit subsidium eius hoc totum quando non erit perfecta opilatio et remaneat de visu aliquod residuum. Et finalis cura est quod preservet se bonis cibis

quae a . . . . .

i. posse in . . . dicit.

seruanda est dieta ita
cum bono regimine .s.

et similiter in ceteris languoribus cor[poris]
Et si preseruatio est necessaria in egritudine
plante pedis quanto magis in egritudi
nibus oculorum est valde necessaria Et timeat
sibi ab omni re acuita ut allium et cepe[s]
que implent caput et angustiaco de ipso

[illegible] opilatio [illegible]
ex [illegible]

est ipsa ceratas Accidit etiam et alia spe[cies]
perditionis visus et aliarum egritudinum
oculorum ex eo quod accidit in spiritibus humoribus
oculorum videntium alteratio .s. ex mutatione
sui in eius substantia aut in quantitate aut in
ambabus simul quoniam possibile est ut inspis
setur aut attenuetur ultra quam sui fuit
natura ut fuerit eius quantitas dimi
nuta aut augmentata in aliquo humore ac
cidentali Certe in omnibus accidit impe
diri visus aliquo impedimento Et quod
dico inspissari aut attenuari aut di
minui intendo ultra modum naturale
valde et quasi esset factum novo tempore Illud
vero quod iam factum est et influxum vel
infixum magis quam difficilis sanationis est
et accidit ex eo magnum nocumentum quoniam
dira est mundus id quod procedit inspissando et
quod iam inspissatum est et infixum est Sed
oportet medicum precavere hoc ab accidentibus que

[illegible] inspissari [illegible]
aut attenuari [illegible]
[illegible] impossibile
fieri non factum .s.

contingunt et sit eius studium modum naturale
temperare et eradicare illud quod ex
malitia complexionis fit. Hunc autem
meum tractatum ordinavi et qui studuerit
erit in eo sicut ille qui recepit artem
medicine tantum, unde a causis sicut
quidam presumpserit aliquid in logica
et in natura humana et aliorum eciam ut
innititur per illud. Et sit ei memoriale. Et
volui abbreviare illum ut non sit
prolixus ne transgrediar ab eo quod
michi intentum est. Partes vero artis
cirurgie ego ignoro nec unquam sui in ll°
aliquo tempore nec proposui anathoma
nec reperi me potentem super illis, quando
quando videbam vulnera et apostemata perter-
rebar et multum affligebatur anima mea
donec quasi ad sincopim deveniebam. Et
nunquam vidi aquam saniem quin mox sto-
machus meus provocaretur ad vomen- [illegible]
dum vel vomerem. Et propter hoc dixi [illegible]
huius ordinem et compilavi huius librum. [illegible] tradidi.
Capitulum xlvii de apostemate oculi in coniunctiva [illegible]
Fiunt aliquando apostemata in parte oculi
in loco qui dicitur alabeccomdalahim
et est superior tunica. Et plerumque quod

oculus consueuit egrotare in illa est egritudo que dicitur raniad. et later lacrima et est apta quod fit cum timore oculi. Et fit hoc apta in mulcha(bim) sicut fit in ceteris partibus corporis. Et flobotho(mia) si facta fuerit in principio rei sanatur. Et curatio similis. Et attenuatur cibus. Et distilletur in oculum de infusione liciei quod dicitur hostis et seminum citoniorum cum aqua rosarum et coletur et admisceatur cum eo albumen oui et distilletur in oculum. Capitulum xvi.

Contingit de inflatione albi oculi timor in ipso mulchabim. Et vt plurimum accidit hoc senibus aut ex morsu alicuius reptilis. Accidit autem hoc senibus frequenter ex defectu caloris ipsorum. Et cum accidit eis ad prohibens solutionem sicut aqua frigida aut alia statim tumescat. Et curatio huius est quod inadfiat cum aqua in qua infusum sit aliquid de floribus camomille et seminis lini et fundantur in ℥ i. in nocte vna et sit de quolibet illorum ℥ i. In crastino ve supponatur leto igni donec consumatur quarta pars et coletur et colatura ad

mixtum cum albumine oui et madefa-
ciat cum hoc oculum vna vice per dia.
Et emplastretur oculus desuper cum bomba-
ce aut pecia panni infusa in aqua in-
fusionis florum camomille et aqua rosa-
rum tepida. Et accidit in iniulchabim car-
pi i macula rubea et hoc ex percussione
panni vel alicuius alterius rei. Et causa
eius erit quoniam virtus est fortis. Flebotomia
vene capitis. Et instillato tinture
aut aque pullo columbino distillet de
sanguine suo super oculum dum sit cali-
dus de ceruice pulli fluens. et hoc
erit eius curatio cum auxilio dei. Item
conueniet fieri in predicta tunica dicta
iniulchabim excitura prima admodum bu-
sili que dicitur bactirez. Et notandum est
quod eius cura est cum flebotomia cepha-
lice in principio rei et mundificatione
corporis cum ierapigra. Postea vero
infundatur semina citoniorum in aqua ros-
et postquam fuerint mucillaginosa distillet
de ipsa in oculo cum sit tepida. Et si
vero processerit res vsque ad in°; ut x.
dies insistatur cum sief par de croco
et si ... processerit tempus addatur de croco

et lilio Et quotienscumque fuit res recens tantum minuas de quantitate ipsorum Et si ex eorum minor quantitas octaua ʒ v in sex ʒ i aque rosarum Et si fuerint inveterata non est malum quod misceas cum predictis parum de mirra Et post ipsius statim facias mundificatum Et ad hoc valet lineus est de perlis tritis subtiliter et cribellatis cum panno subtili Et coloretur cum ipsis oculum quoniam mundificant absque mordicatione propter proprietatem qua l[...] confortare oculos Si vero antiquata fuerit hec egritudo facias alcohol de margaritarum subtilium ʒ x spume maris crassi usti ana ʒ v seminis rosarum seminis balaustie ana ʒ ii tere quodlibet mediocriter per se et cribelletur deinde distempetur cum aceto vini Et caue ne misceas cum ea mel et exsiccetur post ea teratur et distempetur vltimo vero fac transire ipsum per pannum subtilem et repone in vase vitri et cum eo confortetur cum ea oculus quolibet die.

Capitulum xvii de sebel id est venulis rubeis [...] creatur in albis oculorum in melancholicum egritudo que dicitur sebel

q quidē ē venule et ramusculi rubei
instati sup albū oculi. ¶ Et sic dico
venulas intelligēdū ē ad modū venaz
epatis nō pulsatiliū venaz qui sunt
ad modū venarum epatis adherētes
sup albo oculi. ¶ Et possibile ē q occu
pent hume vene i p̄tē pupillam. ¶ Et
sn apposueris tuam sollicitudinē in
mūdificatiōe corporis et cū gñeribz al
cohol mūdificatis sicut alcohol quod
narrauimus cum sublimatione ab
cessabit hec egritudo. ¶ Et si vero accidit
intelligentia circa eius curationem et
addita ē carnositas in oculis et est
inspissata et indurata et obstinata
donec impediat visum, erit tunc neccessarium
artificiū manus periti cyrurgici cuius
nomen qui aufert tēsebel ab oculis
awellan solet ablator sebel. ¶ Et
dico q huius inuichabim solet accidē
apia uel q̄ apta et extēsio venaz sicut
venaz repletio et rubedo albedinis
et ingrossatio palpebraz et fluxus
lacrimaz et fatigatio oculi ut non
possit respicere aerē lucidum. ¶ Et
Flottio oima quidē ē innatiua i omnibz

inmanēto mariō Et intromissio me
dicīe sine inēpolatiōe in oculū. Et em
plastratio eius cum aqua rosarum tantum
aut p(ro)ps intusum fuerit in ipa parū
litri. Et instillatio in ipō de siet mem
the cum albumē oui innat cū amx de

Cam xviij. de subtilitate et gros
sitie spiritus visiui et de cadētib(us)
de foris in oculos et alia membra.

Accidunt egritudiēs et cē et accidētia
in ipis mēbris et ī qualibet pte
ipor(um) et ī hiisque in mēbris sunt sicut
spūs visiuus qui subtiliat(ur) et debili
tatur videt a proxīo et nō a lōge. S(ed)
qui ingrossatur videt a longe et nō
videt a prope. Et sanatio quidem
cuiuslibet istor(um) ē cōuertere ea ad mo
dum natalem. Similiter quoq(ue) ī psis
mēbror(um) et eor(um) q in ipis sunt et cuil(ibet)
pti ipor(um) sunt q(uo)dā accidētia p(ro)pria eis.
Et siquidem dilatassem sermonē
eis et plus curatioib(us) sc(un)d(u)m distinctione
et numerū subtili indagatiōe vtiq(ue)
cet hic meus liber nō nisi p(ro) eo qui
totū spatiu sue vite prebet ī arte me
dicine. Ergo nō feci ipsū nisi studij

talis negociis leuis et facili ac ceteris
huiusmodi exatis. Porro iam scripsi ea
que sunt manifesta accidentia et que compre-
hense sunt multis spes breues. Et erit me...
... continens omnia illa et curas illa ac
cidentia cum auxilio dei. Et ego toto h...
ergo multum doleo quod video hunc librum
meum prolongari quem extimo ipsum fieri
multum quaternorum et magnum volu-
men qui si possibile esset secundum meum propo-
situm non esset utique nisi paucarum paginarum.

Tractatus octauus est unicum capitulum
de ingredientibus in aures oculos et nares.

t non remansit de
medicina hoc restorum
sed enim sunt et aliorum
aliquid dicere in
quod in eis accidit
ab extra sicut
illud quod cadit in
oculo quod recidit
in ipsum huiusmodi aut lapilli et alia huius
similia que sunt res parue et subtiles
in ultimo tenuitatis. Quandoque
de appositeris curam ... et
volueris ipsum extrahere erit hoc valde

fecale nisi forte ceciderit negligentia
circa illud ¶ Illud autem quod cadit
i oculum reuertitur quamdiu non adheret
tunice oculi ¶ Si ceteris vero membris
si ceciderit aliquid erit illud aut de ge
nere seminum aut lapillorum ¶ Illud vero
quod erit ex seminibus ut granum aut or
deum attrahet de humiditate membri id
est sicut putredo et crescit corpus illius
seminis cum nutriatur inde et calescit
eius complo ex eo quod contingit sibi ex
calefactione putredinis et erit illud
principium calefactionis corporis humani
et sequitur illum accidentia frenedi
centia et hoc non est nisi propter membrorum
nobilitatem et propinquitatem cere
bri Et augmentatur ... illius
membri et calefit complexio et accidit
ei rigor et febris non observans ordi
nem febrium Et hoc erit quando contingerit
esse negligentia in extractione illius
rei que incidit in membra apud prin
cipium ¶ Res que ceciderit in aure
et permanserit in ipsa propter sublimi
tatem sue sue facit accidere pessima
et maxime tempore frigoris ¶ Aut si

Tractatus octauus de egritudinibus in aures oculos et nares

erit illud aqua turbida et spisse sbē.
qui tunc inducet alteritatē per contra
rietatē cōplonis mēbri quod cerebri
Generatur in aure surditas si fluxus
et fluxus ad quē sequitur dolore. Et sic
quemadmodū ex principio dixi tibi semper
debet ee studium ad cōseruandum rem
naturale et ad recuperandū nō naturalē siue
sit illud complexio siue sit illud mēbrū
cū erit eius exitus a modo naturali quo
cumqz modo fuerit eius exitus siue in
complexione siue in quantitate continua
vel discreta siue in situ aut quocumq
alio modo fuerit. Et dico quod quando ca
dit in oculum erit in ipso principium eius
ductio leuis et hoc est cum extremitate
tenuē aut cum extremitate pene pa
ru ad modū lunium. Quod vero remanserit
sit in ipso oculo ex hoc molestationis
et alterationis sedatur cū albumine oui
Veruntamen quando oculus recepit extrare
per illud quod cecidit in illo tunc non est
dubium quin cessat vno duorum in sanū
curatione videlz aut aqua medicina
cum perdita quod auferunt sebel et vn
gulā et hoc continuando ipsam aut

artificio macerat' periti bene se habitus
circa auferendam sebel et vnctulam
Perrumptum qui ceciderit i aure a'd
erit recte apud principium q' impleat'
auris oleo sisammino tepido deinde cu
ra ipm Et prior sternutacoez qui co
fido cum auxilio dei q' statim cadet
q'd erat intus Quando v'o diu per
manserit et inceperit cerarum illud' alta
tione recipere: tunc si prouocaueris
sternutacoem p'manentibz extensioe
et apostemacione superueniet tunc post
certo vehemens dolor aut sincopis
ita q' poterit mori ex eo prt' puritate
sensus illius Et propter h'o sedatio p'o
a pa cum flobotomia vene capitis et
cum lavatione pedum q' oz Et distil
labis in aure oleum ros' in quo mu
ta sit tercia eius pars olei anetum
Et inducas sternutacoez p'q' sedacoe
apparis sicut dictum e' Si vero in
ciderit ceram in nasum erit cura'
eius et eadem via Et horum accidentium
fortiora sunt accidentia auris q' nasi
Et aliquando continerit ingredi i aures
aliqua animalia et adducet hominem i d'

molestia. Et si vo fuit ꝑimi ut pulex
impleat᷑ auris oleo cōi tepido· et id
euacuetur· quia egredietur pulex ab
aure mortuus int᷑ oleum· et hoc ī bre
ui hora. Et si fuerit magnum erit
nobis necesse q̄ ingeniemur circa illd᷑
qd᷑ ē quasi interfecerimus ipsū et per
manserit illic lesionē inducet maxīe si
fuerit illud aīal sp̄ūs aliquid acuitatis
complexionis. Et distilletur ī aure aqua
tepida aut sucus foliorum ꝑsicorum tē
peratus cum aqua ita q̄ impleatur
auris tunc ei egredietur illd᷑ aīal
pre timore aque· Et p⁹ eius exitum
euacuetur ī de aqua et distilletur in
ipsa oleum antea et euacuetur vt rece
dat inde aqua. Et nō nocebit quād
posueris in aure petiam licyatam ꝑiā
de farina nō ꝑforatā quia attrahet aquā
vsqꝫ ad vltimum et extrahet ipam ꝑ͛ei.
Et hoc etiā conserua et fac. Si īgre
ditur aqua in nares quia impossibile ē
q̄ intret ibi aīal nisi q̄ possibile ē ut ingre
diatur illuc sanguisuga cum ipsam
quis biberit ascendet ad nares et ibi
ꝑmanebit. Et sī imitaco q̄ demonest.

illam. Sed si apparet extrahe ipaz
cum tenaculis. Hec vero q̄ inter-
ficiūt sanguissugā ut plurimū sunt
cortex erani zisi rubei et succus ma
rubii quod dr̄ prasium. Et succus co
conon quod dicitur cētaurea cū aceto
Et alia etiam q̄ dicturus sum ī (decora)
tione quā faciā de cervice et accidētib;
q̄ accidunt in ipsa. Et sufficiat tibi quod
tibi dixi in hoc loco. Et finiuit marri
bii q̄ recipitur p̄ os. Sufficit factus
suctam q̄ ingressa ē ī nares. Et ter
minauit nobis ut dicamus ea q̄ acci
dunt ex eis eor q̄ sunt in cēbro.

Tractatus nonus de passionib;
proprium cerebri sunt capitula xviii

Cam̄ p̄mū de his q̄ accidūt in ante
riori parte cēbri.
Ca. 2m̄ de his q̄ accidūt in media
parte cerebri.
Ca. 3m̄ de his q̄ accidunt ī posteri
ori parte cerebri.
Ca. 4m̄ de egritudīb; q̄ accidunt
et accidētib; corruptionis complexionis cēb.
Ca. 5m̄ de cura punctiure nerui
Ca. 6m̄ de epilēpsia ac[illegible]

Cam 7m de epilentia a causa coicata
Cam 8m de mania
Cam 9m de appoplexia
Cam 10m de congelatione
Cam 11m de subeth
Cam 12m de sirsen calido
Cam 13m de sarsen frigido
Cam 14m de fatuitate et corruptione intellectus
Cam 15m de humiditate fetida in anteriori ventriculo cerebri
Cam 16m de stotomia
Cam 17m de soda
Cam 18m de emigranea
Cam primum de hiis que accidunt in anteriori parte cerebri

Illa vero que accidunt in anterioribus partibus cerebri ex causa caliditatis vel frigiditatis humiditatis vel siccitatis durant in cerebro diu. Et dico quod accidunt et corruptione anterioris partis cerebri diminutio et corruptio ymaginationis.

ita q ymaginabr̄ sua ymaginatioe ꝑ
res aliter sit q̄ in rei veritate se h̄eat
Et ego quidem vidi quēdam q̄ sua
ymaginatioē videbatur velle inf̄ici
ab eo a quo preceteris diligebat᷒. Et hoc
ē corruptio ymaginationis fātastice
Et hoc accidit ei q̄m corruptum erat
sui caput caliditate solis Et nulli
occultū ē q̄m siccitas erat coniūcta ca
liditati ꝓpt' q̄d accidit ei etiā febris
effimera Et qn infusa fuit super
caput illius aqua rosaꝝ cum aceto
et modico rasure cucurbite cum mo
dico olei coīs intricidati in puteo et
p᷒ modū sic effusa hec fuerint super
anteriori ꝑte capitis cessauit illud de
quo conquerebatur Et tu vero accidit
in anteriori ꝑte malicia complexiōis fre
fit in pluribz eoꝝ in fantasia lassi
tudo et defectus ymaginādi. ne: sub
tiliter ꝑt ymaginari Et possibile
ē q accidat ei sopor oculis nō clausis
Verumptū si cōtinuerat ī anteriori
parte capitis humiditas superflua q̄d
raro ē contingit q graviter et diffi
culter eleuat suas palpebras et fe le

erit tenere palpebras aptas et hec
pfundum sopitum et possibile e advenisse
ei ex fluxu reumatis Cum vo accidit
ex frigiditate complexionis tunc unctionem
oleo de ebulis et oleo nardino erit me
dicina bona calefaciens cum tempamento
Et quemadmodum tibi diximus qm me
lior et maxime nobilium in curatione
requiritur q ducat in restrictiuitatem singulare verbum
subtilem qm egritudo illa indigeat
dissolutione consilium bonum et rectum [illegible]
erit non apponatur eius medicina abs
que confortatiuo subtili ut conser
uentur ipsi membro eius virtutes na
les quas deus creavit in ipso Res
a confere confortatiue sunt sua pro
prietate quam deus posuit in ipsis Et
si fuerit cum siccitate aqua quieta hu
ditas oleum ebuli et oleum nardinum
sunt de exsiccatione quanti sufficit ad hoc

Capitulum secundum de hijs que accidunt in media parte cerebri.

In media vo parte ipsius cerebri
que quidem e ipsum cerebrum ad
ueniunt etia ex malicia corporis ea que
dicta sunt sz erunt accidentia q sequent ex

[illegible]

illa molestatur cogitatio et perditur
intellectus Et nō ꝑmanet in rectitudīe
neq; ab eo procedit a'quod verum Et
crescit apud ipm̄ confusio· et res diuse
videntur ei vin̄ donec fiat ei mediana
rectificans eius complexione Et ego iā
excitabo te circa hoc et significabo t'
qm̄ mediana pars cerebri nō sustinet
de v'tutib; medianaꝝ quod sustinet anteri
or et multominus qȝ ꝑs posterior qm̄
os qd' stat sup' illam nō est clausum
et iuncture sue nō sunt quiete sicut alie
anime. Virtutes autem spermum nō
deveniunt ad ea que sunt ī posteriorib;
ꝑtib; capitis cito. Pars v'o media
est inferioris siccitatis et sbā hūidior ē
et cito passibilis. Et ipa ē origo
ambaꝝ ꝑtium cerebri et ē eis quasi
radix. Et quia ita ē oȝ ut eius me
diana sit debilioris v'tutis qȝ medi[illegible]
dicte partis anterioris et maxime in
v'tutis fre. Cum iste ventriculus ē
partis cerebri anterioris nō sustinet
aliquo modo. Et si v'o fuerit h° quod
accidit in ipa malicia cōplexōis fre
h' sequentur illā cum hoc accidit· &·

i' solidum si poro

cogitationis tarditas et detruncatio vocis et eius tardatio. Et eius curatio est calefactio ipsius quantitate que sufficiat de virtute calefactiva sed magis indiget ea quam indigeat virtute infrigidativa tempore quo requiritur. Cum vero dominatur humiditas quod raro contingit administretur oleum camomille si fuerit cum hoc malitia complexionis frigide. Aut oleum corticum citrorum. Aut emplastretur cum corticibus citrorum recentibus aut cum mace distemperata cum aqua tepida dulci. Cum vero humidauerit siccitas permisceretur eius sensus permixtione non manifesta sed faciet operationes inordinatas et inconvenientes. Et iam dixi tibi quod curatio siccitatis membrorum potest esse impossibilis et maxime huius membri nobilis in cuius curatione si vigoraveris humectationem fortis virtutis sine permixtione eius cum hoc quod habet aliquid superfluitatis novens securus non aduenire ipsi cerebro mollitie. Et tua quidem est servare hunc ordinem et sit etiam apud te quod huic tres partes cerebri non tolerant quod est fortis frigiditatis propter causam iam dictam

et maxime hec pars media. Capitulum 3m

de hiis que accidunt in posteriori parte cerebri.

Posterior vero pars capitis magis colle
rat virtutes medicinarum quam cetere alie
partes. Cuius causa est quia eius ossa durio
ra sunt et eius concavitates clause et
corpus suum solidum est ut vix possit
penetrare virtutes medicinarum in ipsam.
Et de hiis que dixi in curationibus anterioris
partium cerebri est apponendum in cura com
munis ventriculi cerebri posterioris propter
causam quam colleerat fortiora. Et quando
hec pars posterior infirmatur consequitur
i. dimentio illi retentio memorie. Et si habundat
frigiditas tollitur memoria. Sed poterit
hec recuperari cum calefactione huius
partis. Et cum emplastris et cibis convenien
tibus et cum olfactu rerum convenientium
ad odorandum. Et iam narravi tibi
in principio libri mei huius in simplici
bus quod cerebrum leporinum habet proprietatem
in confortatione cerebri quando comeditur.
Et castoreum etiam habet proprietatem
recuperare memoriam quando fit de eo unctio
Et etiam si fiat ex eo sirupus aut oxi
cius. Potus aque ... hunc partem est

co[n]servaco sive memoria quemadmodum parti medie e[st] p[ro]pria r[ati]ocinatio sive cogitatio ta[n]tum Quemadmodum parti anteriori e[st] p[ro]pria fantasia sive ymaginatio. Benedicatur et exaltetur ear[um] creator et gubernator. Tractat[us] q[ua]rtus de egritudinib[us] et accidentib[us] corruptio[n]is co[m]plexio[n]is cereb[ri].

Egritudines v[er]o corruptio[n]is co[m]plexio[n]is cerebri alie sunt cum materia alie sine materia. Et omnes impediunt operationes solitas quibus corpus solet regi. Et ex corruptione ipsius complexionis erit vicium q[uo]d d[icitu]r alczarh .i. epilencia. Et talis corruptio aut erit p[ro]p[ter] corruptionem q[ue] tangat ipsum cerebrum aut ex eo q[uo]d advenit sibi ex aliquo membrorum. Et manifestum est q[uod] vicium e[st] spasmus. Spasmus v[er]o e[st] co[n]tractio musculi ad parte[m] sue radicis. Et q[uonia]m fuit illud voluntate eius qui movetur fit ex eo motus localis Et qui e[st] cum imitacione voluntatis erit hoc p[ro]pter causas quia videl[icet] aut p[ro]pter siccitatem ex qua accidit ei sicut corrigiis et cordis que contrahuntur p[ro]pt[er] siccitate[m] aut p[ro]pt[er] humiditatem que implet illa ex qua contrahuntur. Et q[uonia]m

[illegible marginal note]

accidit illud ex humiditate implente il
lum musculum qui dicitur hazla non erit
ille humor liber ab exitu nature qui
quidem generatur ex fumis grossis reso
lutis ex substantia aquea liquida quos
quidem fumos non potest retinere locus qui
continebat quemadmodum videmus in
vtris et vegetibus in quibus quando bullit
mustum non possunt continere quod primo conti
nebant. Hoc autem propter vini dissolutionem
et eius quantitatis augmentum et sibi
porositatem quod prius continebat
propter ipsius coadunationem et omnes has
species comitatur contractio. Contractio
vero que accidit in quacumque parte accidat
et maxime in corporibus nervosis pro
venientibus a cerebro, causatur ex eo
spasmus in lacerto qui est compositus
ex carne nervis et pelliculis et nodis
et cordis per quem fit motus et ipse est in
quo est virtus motiva ad quem vadit
nervus: et in ipso dividitur. Et quando
fuit spasmus in ipso principio et
origine accidit spasmus in toto corpore.
Et spasmus quidem accidit quemadmodum
dictum est ex causis predictis. Erit ergo simi

tas ex multis ieiuniis et labore et
vigiliis et multitudine coitus et nimia
emaciatione exsiccante corpus. Et mul
toties erit siccitas cum caliditate et tunc est
res fortior et eius accidentia periculosiora.
Et quod fuerit ex siccitate sola quamvis
eius curatio sit difficilis erit tamen paulatim
et longo tempore res peius res [?] et crescit pau
latim. Et quod erit ex humiditate. Et
dico quod humiditas est equivocum quoniam dicitur
de qualitate sicut dicimus liquiritia esse
humectativam quemadmodum dicimus paleas
frumenti esse exsiccativas. Et dicitur etiam
humiditas res liquida et fluxibilis quamvis
exsiccet naturaliter sicut dicimus quod co
lera citrina est humiditas: similiter et
acetum cum ambo sint exsiccativa.
Et quod dico spasmum humiditatis volo
scilicet aquosam liquidam et hoc sive sit
eius complexio sicca sive humida naturaliter quoniam
nervus quando imbibitur substantia aquosa spas
matur sicut accidit in omni re que ad
ditur ad eius dimensiones et ingrossatur
quoniam penitus eius longitudo deficit. Et
quando nervus deficit in sua longitudine
eo quod additur in eius profundo accidit ex eo spasmus

in latitudine et profunditate [?]

Et propter hoc erit in punctura acus
facta in planta pedis quoniam tangit aliquem
neruorum et deuenit in apostationem propter
puritatem primi sensus accidit spasmus
Et si medicus incepisset a principio
curatione puncture sicut debet non ad
uenisset spasmus Et addunt hunc
tractatum sine propria intentione in medicatione
puncture nerui nec recedam inde donec
tractauero curationem eius secundum quod sufficit.

Capitulum quintum de cura puncture nerui.

Curatio uero puncture nerui est ut po
natur super ipsam quod est calide com
plexionis et subtilis substantie et igneum
sicut est sulphur et sicut est euforbium
quemadmodum Galienus dixit quoniam hec est
curatio sua Et ego quidem quesiuerim
inueni sextimandum ponere loco sulphu
ris aliquid huius aromaticitatis et nichil
profuit nec credo quod noceat Et etiam
uerbo Galieni apposui sulphur cum oleo
super puncturam acus factam in neruo sicut
dictum est et statim curatus est Humidi
tas uero que sola qualitas est que humidane
zit in neruo et augetur eius conditio
non accelerabitur ex ea spasmus aliquo modo.

t: si preterierit modum debitum accidat ex hoc
spes mollicies nervorum et debilitas motus
Ceterum autem in febribus fit sua aptioe
et propter hoc sustinet de humiditate quali
tatima maxie . per cetera membra. Spasmus
vero qui fit in omnibus membris erit ex hoc
quod accidit in radice cerebro quemadmodum
diximus. Quando vero fuerit in certis me
bris erit in nervo pervenientem ad illa cum
cuatio nisi alteretur accidit ex eo
spasmus. Et hec quidem manifesta sunt
his qui exercitati sunt in arte ista. Et
dicto de eo quod convenit dici spasmus
dicam de sua spetie que solet dici vulgariter
epilentia. Capitulum vi^m de epilentia.

Est hec quando ascendit humor aque
grossus per meatus spirituales
in quibus aut erit flatus aut melius
Et si opilat humor ille transitum
spiritus contrahitur cerebrum ista se
ad compellendum illud nocivum a se
et accidit ex hoc quod totum corpus spas
matur et omnia membra contremiscunt.
Et advenit ei vociferatio ita quod emit
titur vox ex suo gutture ipso dormi
ente quia virtus motiva corporis moti

volitario deficit. Et abbreviatur mor-
eius pectoris abbreviatione aliqua
ab eo quod primo fuerat. Et propter per-
mixtionem horum que adveniunt ei corrum-
pitur eius anhelitus ita quod prope est
suffocari et anhelat cum vehementia
ut recuperet quod amisit ex anhelitu.
Et accidit ei ex hoc stertio in sompno
ex oneratione ipsius cerebri qua one-
ratur humiditatibus capitis que effun-
duntur ab ipso cerebro sicut accidit his
in sompno quibus fit stertio. Et quando expel-
litur hic humor recedit spasmus qui
dicitur vicium. Et spasmus iste diver-
sificatur secundum grossiciem humoris et
subtilitatem eius. Et non accidit solum
ex humore verum etiam ex fumo qui elevatur
ex malo humore. Et iterum est cessatio
secundum ordinem numeri dierum sicut sunt
tempora febrium ex operationibus vir-
tutum quas deus posuit in corpore
animalis. Et ex hiis que precesserunt ex
effectibus huius morbi creaturis. Et
quedam quorum nomen effectuum lune et
eius proprietate in morbis cum humiditates sunt
in circulis et cucurbitis et ita habet

Tractatus nonus
de passionibꝫ par-
tium cerebri

dinumm in omnibꝫ creaturis q̄ sub celo
sunt. Et hoc nō ē occultū nisi apd
paucos. quia sicut fiunt tractat⁹ et ser
mones scdm intencōem i ponendo in p̄s
tepore fevri et causibꝫ collatis apd'
motum lune ita fiunt tractatus et
sermoēs in tempibꝫ et paroxismis
viri eorum nō est tractatio et disputa°
sium de intencōe effectus medicine que
sumitur ipsi medice in eo q ē medic
Epilentia vero q accidit in hoīe vi
gilationis ē difficilioris curationis
Illa vero q accidit in sompno solet ap
pellari icubus et ē leuis curationis
Et curatio ambarum spēz coīs ē dif
ferunt tamen in vehemencia et conti
nuatiōe. Et principiū ei⁹ qd' debet
fieri ē rectificatio cibi et bonificatio ei
cum sicallis humidis paratis cū brodio
[illegible] quidem sunt meliores intincti q̄o
ce posuit in hac consideratione. Tunc
vero sit iniduo. Et administret i pom
[illegible] cos
capilliveneri et scolopendrie cum melle
ieiuno stōco. Cum eo qd frangit de vēn
ti cor exsiccationis sicut [illegible]

[illegible]

qui hec ē medicina laudabilis Et oꝫ
cōtinuare euacuatione humoꝝ faciētis
eam cotidie cum laxatiuo vna vice pl
alia. si sūma ē apud eum defectus Et
ne obliuiscaris miscere cum tuis medi
cinis laxatiuis aliquid quod faciat asce
dere medicinas ad caput: nec sis negli
gens circa hoc scias sunt alia qui
hec coīcant curationē in huius capi
Compositio bona ad hoc Rx aloes boni
agarici boni turbith boni et ana drachmi
polipodii recentis mediocris grossitu
ana ℥. i. lapidis lazuli succi liquiricie
violarum salis an̄ tres ptes ℥. viii pul
pe coloquintide et folioꝝ eius siccat
ana ℥ quarta incidat coloquintida cū
forficibꝫ subtiliter Et imbibe iram i
aqua ablutionis tribel eris .i. batiture
eris cum tantidē succi pomoꝝ dulcium
vna vice post aliam donec recipiat aq̄
ex ipis pondus sex denarioꝝ deinde
misceatur cum coloquintida pond. ℥. viii
de amigdalis tritis et ad pondus colo
quintide de citrino diacarcato Et confi
ciatur totum cū sirupo de mastice et
impiatur de eo ad pondus ℥. v. cū pleno

ore suo de aqua lactis. Aut cum modica
aqua in qua mixta fuerit ante tempus neces-
sitatis per tres dies. Deinde pone eius de rob
uvarum cocto multum donec factum fuerit
ut spissitudo mellis. Et si haec quanti-
tas non laxaverit corroborabis ipsam
in administratione et addes in eam secundum quod expedit
ratione temporis etatis et complexionis. Et
quod expellitur cum hac medicina erit
secundum quod consuevit exire ex aliis medicinis
laxativis. Et rectifica cibum. Et
ceteras laxativas plures. Quoniam hic hu-
mor pessimus non est obediens exire scilicet
quia propter hoc oportebit te evacuare corpus
multotiens. Et suspendatur ad collum
patientis de pionia nota. Et in de-
fectu eius suspende smaragdum quia
iuvat. Et iam dixi tibi quod humor
faciens hanc egritudinem possibilis est
esse flegmaticus et possibilis est esse
melancolicus. Et secundum quod tibi videbitur ex
etate patientis. Quoniam quadragenarius
est etas melancolie. Senex vero est flegmaticus.
Similiter quoque cum color corporis
declinat ad nigredinem et multitudo
pilorum et eorum nigredo testatur dominium

melācolie Raritas vō et mollicies carnis testatur dominium flemmatis Labor ā et exercitiū et paucitas cibi testa' dñiū melie Quemadmodum quies et ocium et frequens delectacō testant' dominium flatis Medicine vō q ꝓprie sunt i eductioe melie sunt epithimū lapis lazuli et carbac nigrum i ele boris et polipodiū Medicine vō q ꝓprie sunt ad educēdum flā st colo quintida aloe semē cartami bdellium et semen vrtice Flemma vō qn est valde grossum attestat' vel ꝓporco natur melācolie et tūc tunc erit me dicina cois in eductioe ambar illarū Et qn sic fuit ꝑmitte ear mixtio ne ante eius exhibitionē ꝑlongū ministeas illas dum sunt sicce donec adiungas eis liquorē qui cōgreget ear v'tutes bene Et si medicina que dicta est sicca fuit facta ꝑmitte illas sic mix tas ꝑ diem vnū vt ipar' v'tutes incorporet' et vniant' i sil' post ea vero exsiccetur apud solē vt v'tutes ear bene amisceat' deinde administre tur vbi oꝫ Substancie vō medi

possibile ē q̄ sint viciat̄ p̄tes similiū
virtutes v° eaꝝ possibile ē ut q̄ rep̄iant̄
et dimisse sit. Et iā circa hoc facta est
diuersitas multa int̄ medicos et ph̄os
Illud v° qđ ē faciendū s̄cđm mei opio
nē declarabo tibi. Et quā fuit viciū i. epilentia
in vigilatione et fuerit forte et hore
diuturne erit eius curatio difficilis et
maxime sexagenario et forte erit i
possibilis. Et tamē alleuiari et eius
paroxismus differri cū his q̄ narrata s̄t.

Capitulum viiii de epilēcia cū cōitata.

i. epilentia

Iterum etiam quia fit ex participatione alicuius membrorum cuius causa
membrum sit ex hoc q̄ ascendunt ex eo
fumi mali humoris ad caput et cum
peruenerit illuc acetet in spiritum animalem
qđ facit fumus et vapor in lumine solis
Et corrumpit complexionē cerebri et cō
plexione spiritus animalis alterat. Et postq̄ qđ
contrahitur cerebrum ad expellendū a
se qđ peruenit sibi ex illo fumo et fit
inde spasmus qui dicitur viciū. Et
si fuerit membrum illud qđ contrahitur
manus aut pes ligatur ipsum ante pa
roxismū quia per hoc alleuiabitur paroxismus

vulva. Et principiu[m] sue curationis est
mundificatio corporis vti ex hiis que dicta
sunt. et co[n]silibus. Et rectificatio cibi
iuvat ad hoc. Et confert etiam q[uod]
apponatur in loco q[uo]d alterat eius co[m]/
plexionem et hoc fiat post mundifica
tionem. Et fatigetur illud membru[m] i[n]
lenimo fricando ip[su]m manib[us] panni
grossi: et aspergatur sup[er] illud de me
dicinis subtilibus et calidis sicut est
sulphur. Et si fuerit ille ociosus
et delicatus iungatur cum sulphure oleu[m]
aneti et ei simile. Et si possibile fuit
da ei in potu de aqua calida immera
si p[os]t eius infrigidationem. Aut
da ei aquam temperatam cum melle
distemperato. Et caue ip[su]m ab o[mn]i
b[us] cibis grossis qu[an]t[um] possibile e[st] ma
xi[m]e cum hiis p[er]fecte. Et e[st] nec[essari]e eu[m]
tar[e] in omnib[us] sp[eci]eb[us] epilentie et a[m]
plius ab cerebri allia et cepe et similia
ex sua proprietate quia h[abe]nt ad corru
pendum rorem. Et scito q[uod] int[er]
stomacum et cerebrum magna p[ar]ti
cipatio e[st]. Videmus enim q[uod] quarta vel
humorem acutum i[n]flammatum i[n] sto[macho]

q eius intellectus corrumpitur et loquitur
pluries. Quod autem dixi tibi de vino
qd ascendit ex aliqua re ascendente ex a
liquo membrorum corporis sine sit il
la res qualitas siue res sbm intelligendum e
quod ascendit ex aliquo membro
nobili et inarnus qui fuerit illud a sto
maco propter accidentium vehementiam
In omnibus vero speciebus epilentie et acci
dentibus cerebri relinquendo sed febre qui
proprietatem habent pervertere intellectum. Et
possibile e advenire in paruulo cerebri
passionem qui continuit aliquo i firmum
euomere coleram citrinam ex quo fit
in stomaco mordicatio. Et passionis
que e epilentie possibilis e dissolui i
maniam in amicis melancolias. Et me
lancoliam possibile e dissolui i epilepsia
hoc autem sed sm humorem faciente eam in
duriem qui humor tendit ad loca
paratum ad recipiendum. Non autem
omnis epilepsia transit i maniam neque omnis
mania in epilentiam sed possibile hoc erit
qui epilentia fuit ex humore crasso me
lancolico non autem ex flatu. Mania vo
que fit ex humore acuto colerico q incipit

vi no coiūtur ad epilentiam s; due
int in fatuitate ut hēat in se victo
dem ad offendendū Epilentie i tes
sunt spēs. 6. ex hūore melēco. et ex hu
more flemmatico. et ex ventate cōcurrē
te illud qd dissolvitur et ascenditer
aliquo mēbrorū corporis ab aliquo hu
more pessimo Vicium aute mēū
cum tres ht spes que 6. dut erit hūor
faciens egritudinē f erus in nervis
vicinis cebro aut erit ipe humor ī
cerebro aut erit egritudine existēte
in stomaco et ē illa egritudo que dr
inflativa et dr etiā melāco mira
chia Et aliquē istarz sunt faciles
aliquē vo difficiles Et spes quid
ē ex humore melēco existe ī nervis
vicinatib; cebro erit in loco illo tū
preter q̄ dominetur ille hūor pes
simus in toto corpore Et possibile
ē etiā hunc hūorem pessimū dnīa
ri ī nervis qui sunt vicini cebro et
in ipō cebro Et dico q̄ vicinatio
dr tam illud qd ē cunctum q̄ quod
no ē cōiunctum Et ita tunc erit eius
curatio facilior et sedz proxīitatem

Tractatus nonus de passionibus partium cerebri

egritudinis ad cerebrum erit accidentium vehementia. Et ungatur primo caput cum oleo amigdalarum dulcium. Et cotidie odoret poma. Et comedat amigdalas postquam infuse fuerint in aqua tepida nocte una. Et da ei comedere testiculos gallorum prouocatum brodio in quo sit modicum coriandri humidi et omnium iuxtum. Et alas pullorum similiter. Et prohibeas ipsum a comestione pullarum et lacte mulieris. Et caue ipsum ab omni exercitio et labore. Et delectetur in omnibus his que cadunt in sua ymaginatione. Et bibat aquam dulcem et tepidam in qua infundatur ... mundata et contusa. Et ... panem studiose factum. Et ege ... quia sanabitur absque administratione medicinarum curatiue. Et si videtur tibi quod humor continetur in neruis qui viciantur cerebro quod quidem scitur per accidentium vehementia et continuatione permixtionis intellectus. Tunc esto certus quod curatio est difficilior eo quod est egritudo magis diuturna. Sed nichilominus cura eadem est curatio que precessit. Et vo dum

totius corporis fuit communiter melius et

conditioneris hoc ex colore sanguinis qui

flobotomaveris ipsum de vena media

vel alchal et videris sanguinem nigrum

tunc extrahe de ipso secundum etatem et virtu

tem et complexionem et regionem in qua

es et tempus anni. Si vero sanguis

fuerit rubeus splendens tunc non

licet educere aliquid de eo. Et quando

videris sanguinem nigrum incipe ab

humectatione corporis ut ante minu

tionem. Et cum tua humectatione sub

tilia eius humores. Et da ei sirupum

compositum in virtute liquiritie et

passularum factarum ad solem et emuctuarum

et nimbarum et florum buglosse. Et

sint tue medicine non private ab

eo quod confortat virtutem et spiritualia sicut est

mastix. Et misceas cum medicine

tuis res subtiliativas absque caliditate

sicut capillus veneris et grafet id est eupa

torium. Et multiplica dare ei res

que sunt confortare et clarificare spiritum

animalem sicut sunt poma quoniam suffi

ciens est esse in pomis quod tu teneris fa

cere per virtutem exsiccativam que est in

capillis veneris et grafet. Et nõ est aliud in hac tã conueniens permitti a medico sicut debet pmittere ex sicut h9 sz casus induat nos ad illud ex necita te inducta nobis in capillis ven. et grafet propter eor subtiliatioez. Re9 sirupi predcti ℞ hodsus .i. liquiricie mundate et contuse pulpe passularum factar ad solē pulpe iuiubar floris buglosse an ʒ .i. capillor ven. grafet i eupatorij an. ʒ. vinnis qi cam mac ʒ .i. coterat q debet coteri quodlz pse et i fundatur omnia in .x v. lb. aq nocte vna mane vo ponatur ad ignē non fortē et bulliat vsq; ad defectionem tric ptis deinde coletur et adiūgāt er de succo malor dulcium lb .iii. et de zucco lb .x. et reducatur ad ignē et fiat inde sirupus nobilis et paratus de quo accipiat quelz mane ante coc tionem ʒ .ii. cum ʒ vi aque. Et qn tū sz sitierit pone er de isto sirupo modicū cum aqua donec aq dulcescat et bibat. Et indiceret etiā alia meī que ē hc compositio ℞ polipodii noui nō multū grossi nec multum tenuis

epithimi lapidis lazuli an ʒ. ii. turbit
nigri i. elebori flor violarum an ʒ. i.
coloquintide albe stramonee foliorum
coloquintide salis zinziberis alliorum an
quartam partem ʒ. unius incidatur co
loquintida subtiliter et misceatur cum
duabus tertiis sui ponderis de amig
dalis et cum tantundem de gummi dragaganti
et confiatur totum cum electuario ma
lorum de zucco et bibat ex hoc pondus
ʒ. viii. cum modico aque. Et si non
laxaverit perfecta laxatione adde de
reliquis pondus denarii unius et s.
Et sit eius cibus post eius perfectam
laxationem panis azimus et galli
na cocta in aqua et modico salis
et modico olei. Et oportet ut non bibat
illud nisi cum ventre leni. Et comedat
ante comestionem laxativi olera lictue
bonis facta cum pane. Et etiam si
volueris da ei bletas cum oleo amig
dalarum. Et si venter eius fuerit lenis
tunc da ei laxativum. Et non dees ei cibos
grossos. Hec de omnibus fructibus nisi
passulas enucleatas et que facte sunt
ad solem. Et ego non extimo nocumentum.

i[n]fusione pomor[um]. Et da ei i[n] peti
et die p[ro]cedenti sirupu[m] i[n] mane Et etia[m]
q[uan]do co[m]ederit aufer situm eius ta[m] co[n]fec-
turus. Cete[r]u[m] v[er]o coquit[ur] c[um] fercu-
la apponantur in olla dum coquuntur
quarum pene aurum purum et loti et [illegible]
in olla q[uan]do fercul[um] coquit[ur] p[ro]
re[ductione] ip[s]is da sibi ferculu[m] aliud

Ca[pitulu]m viii de mania

Mania aute[m] que e[st] ex egritudine
existe[n]te in stomaco aut i[n] a[li]q[uo] loco
p[ro]pe ip[su]m aut ex nimio calore existe[n]te i[n]
aliquo me[m]bro p[r]incipali cui[us] no[m]i[n]a dic[unt]
in alsia dicunt q[uod] fit ex calore igneo
et dicunt illu[m] esse ad modu[m] a[po]s[tem]at[is]
existe[n]tis in interno co[n]iu[n]cto cum ore sto[machi]
inferiori qui urit humores cedentes id
natura cole[rae] nigre Et fit inde ista [mania]
in stomaco ex debilitate dig[esti]o[n]is et [in]
cit[at]ius et vetositates [pro]veniu[n]t et po-
est ip[su]m e[x]comere aliqu[i]s post cibi dig[estio]-
nem. Et calor ille e[st] acciden[ta]lis. Et i[n]
st[ant]ius q[uod] calor accidentalis impedi[t] op[us]
caloris natur[alis]. Et calor quide[m] nat[uralis]
e[st] qui dicerit cibum et coquit illum
Calor v[er]o accide[n]talis [illegible] efficit et

xxit. Et accidit ei ex illis fumis
qd accideret ei si humor adust' adhe
set ei. Et accidit ei ex ho' pmixtio in
tellectus que ē ex melācolia. Et scdz
naturas fumoz et mat'e specium diffe
rentiā et grossitiē et subtilitatē eoz
et eoz attestationē nature fumi cali
dissimi aut nature fumi nō multū
calidi. Et scdz omnes hui' diuersita
tes eoz accidentia diuisa sunt. Nā sūt alii
timentes et pimates dic q nō innat
sicut timere mortē. Alii sunt optantes
mortē et affectantes ipaz scdz se et vi
cis valde facile. Et vidi ego plures
qui sua ymaginatiōe suffocauerint
se. Et alium qui onerās se lapidibus
dimersit se in aquā. Et alios vidi
quib; nō accidit hoc s; aduenerunt
eis extimationes corrupte. Sicut
quidā qui extimauit facere farina
tam i fundo putei iuit ad platea
et emit farinā et portari fecit ad
domū suā. Et iussit illis portitorib;
q eicerēt farinā in puteū et descende
rent i puteū et agitaret illam cum
aqua putei. Et illis nolētib; sibi obe

Tractatus novus de passionibus puerorum tenebrosis

dire cepit ille vir armatus qui miles e
rat et insurgens adversus illos voluit
illos percutere eo quod erant ei rebelles donec
fuit necesse eos obedire sibi in hoc.
et proiecerunt farinam in puteum sicut prece
perat ille insipiens Ultimo vo videns ille
qui nolebat descendere ad puteum descen
dit ipse personaliter et agitavit farinam
cum aqua putei Et egressus est inde
et vocans omnes notos et vicinos suos
volebat ammistrare illis de farinata illa
Videntes quoque homines huiusmodi miserti
sunt eius Et timentes ne forsitan adue
niret ei aliquid periculosum coegerunt
ipsum et duxerunt ad patrem meum Erat
namque ille ex notis patris mei Et
narravit michi pater meus qui ipse
viderat ante huiusmodi quod ille liberatiam
suum intellectum et inordinatos modos
donec pervenit ad hoc quod dimulceatum
fuit suum nocumentum super hoc Et nar
ravit michi pater meus quod vocabatur
ille passus primarum benrubien Et dixit
michi quod ipse sanavit illum postea
Et vidi etiam alios patientes huius in
mutate contrarias hominibus que non viderat

extimates isti vidissent. Et recordor
quod cum eram puer et exercebam practicam medicine
ante patrem meum et suo consilio quod quadam
nocte vocatus fui ad quendam fratrem hali
filii ioseph qui erat prepositus in sibilia
Et accedens ad ipsum inveni eum dicente
quod mors aliqualiter arripuerat ipsum
et non poterat loqui nec movere locum
sine motu. Erat tamen eius pulsus indicans
significans de huius mali malicia ex pluris
calide aut humore calidum esse in stomaco
Et potavi ipsum aqua rosarum et succo
pomorum cum modico sirupi bone mente
et cum aliquantulo de sandalis et ma
stice tritis qui alleviatus est aliquo modo
et restituta est ei aliqualiter pronunciacio
et ipsum sanum reputavi. Quadam
vero die accessi ad eum una cum patre meo
qui ignorabat condicionem eius Ille vero
erat sicut fuerat. Et obligavi me per
manere cum ipso et morari apud eum
Et considerans condiciones eius vidi ipsum
aliquando alleviari et aliquando gravari et dubi
tavi ne forsitan aliquid erat ab extra
proveniens et putantes nichil invenimus
certitudinis. Quadam vero nocte petii potum

aque crassificato meo in vase in q(u)o bibe
bat vir ille fruter (et) hali. Percepi malu(m)
sapore(m) et malu(m) odore(m) in aqua illa oc
cultatu(m) et nolui bibere. Et no(n) po
tui refrenare volu(n)tate(m) mea(m). Vocaui fa
milia(m) domus et dixi eis quo(n)io(m) sana
bitur vir iste: cum administretis ei sep(er)
in potu aqua(m) in qua e(st) venenu(m) atq(ue)
p(er)iculum que e(st) hic. Et audiens h(oc)
a me queda(m) ex domicellis suis increpa
uit me sua voce et no(n) recepi iudicu(m)
meli(us) co(n)silium qui cum multu(m) affirmare
inquirere(m) sup(er) hoc negotio in currebam
inimicicias qui omnes p(ro)uocabantur
odientes me etia(m) famuli eoru(m). Et da
tum e(st) michi co(n)siliu(m) a quoda(m) sociorum
meoru(m) q(uod) tacerem et no(n) amplius illis
dicere(m). Et in processu vero te(m)poris ma
nifestauerunt famuli qui ipsi fuerant q(ui)
p(re)parauerant illum carne putrida feti
da exsiccata et pulu(er)isata siccata in
pena pani ponebat illa(m) i(n) vase aque.
Erat aute(m) illa putredo q(uas)i reptile
venenu(m) venenosu(m) et q(ua)ndiu p(er)manebat
de aqua illa in stomaco suo resolue
bat(ur) ex eo fumu(m) pessimu(m) ad suu(m) cerebru(m).

qui causabat in ipso passionem visues
i. mania. Et omnes quidem medici qui
dicebant curare ipsum non potuerunt
curare ipsum; donec videns hoc frater suus
noluit expendere multum super hoc. ita
quod sublata sepe a pecunia eius sublatum
est illud malum accidens. postquam non amplius
remanserat ei spes in pecunia. Et
ego quidem vidi ipsum postea in mar
rocco habitem visues .i. maniam. Por
ro autem narraui casum huius viri pro
exemplo illius .e. visues quod accidit ex
causa eius quod est in stomaco. Et quemadmodum
accidit illi ex causa extrinseca sic potest
esse quod accidit ex interioribus corporis
et suis humoribus quando stomacus com
cat aliis membris in passione quando
retinetur in ipso malus humor et ve
nenum corrumpit eum eius pellicias et
facit membrum acquirere ex illis malam
complexionem permanentem. Similiter habens
malam complexionem qui fuerit valde
mala generat quasi apia in loco ubi diu
permanet et si perseueraverit sic longo
tempore accidet illi ex accidentibus illud
quod attestatur illi male complexionem et non

male cplexione et nō recedit illa cplex⁹ mala a mebro illo nisi cū difficultate et longo tempore. Et finito cau recedo ad curationē vertiginis ... Et dico q facias ei mediocrē infrigidatiuū et cū hoc sit humide complexionis et non nocebit si sit humide sbē nec cum hiis remoueas illud ab aliqua stipticitate subtili mediocri ppria pp nocumentū stipticitatis mediocris ad ipsa membra coiter et ad stomacū spaliter. Topoico ad hoc R liquiricie mundate et contuse ℥ iii ponatur sup lecto lane cum sex pti bz aq̄ ... infusa sint nocte vna et bulliat vsq; ad medietatē et coletur et addiciatur isti colature de succo granatorū dulcium ℥ iii et succi pomorū expressorū p pecia pann lb i succi pirorū ℥ iiii masticis ligni aloes an ℥ ii cum ℥ vi aq̄ sic facias quolz die Et bibat semp de aqua frā tepida cum modico liquiricie siruposi qū sitierit Cibus vero eius sit carnes pullarū cum brodio et oleo et modico sale et elixēt⁹ cū succo granatorū et pomorū Et sit medietas quātitatis aq̄ ...

elixantur galline aqua rosarum Et non
apponatur in ipsa species nisi coriandri
solum Et caueat ab omni valde dulci
et ab omni salito et ab omnibus habentibus spiritum
Concedatur autem ex fructibus citonia
dulcia tantum ad stringendum Et non
offendet ipsum succo pirorum modica
plus ab [illegible] Et si preperisce est in stomaco
humorem calidum et malum siue sit
ille humor in eius concauitate siue sit
in ipsa substantia eius siue sit magis in eius
vicino sibi [illegible] in pondere ipsius in fine
uno ʒ ij. aloes Et si virtus est fortis
sint ʒ iij de aloe loto et octaua parte
mastices et octaua parte scamonee cum
modico aque lactis et succo pomorum [illegible]
Et si aqua casei fuerit ex lacte coa-
gulato cum floribus cardi est melius
Et nota quod dum egritudo fuerit in
suo robore erit necesse quod caueas ipsum a
laxatiuo quamuis medicina laxatiua
sit rectificata et temperata sua tamen
acuitate et motu mouet quando in
egritudine similem [illegible] quia
[illegible] ab humore malo aut venenoso
Et in illo egritudine silicet [illegible]

[illegible marginal note]

grossitiem generatam in membro non naturalem
sicut accidit tenenti renum in manu ad
ducendum naucem qui non consiciunt aut illi
sicut cuius membro sui corporis apposita fu-
erit aliqua res calida ulcerativa sicut
piperis aut cantarellus. [S]ecundum quod dico
ita volo per illud materiam retentam in aliquo
membro corporis et ibi impressam opilantem
poros illius loci donec non percipiatur il-
lius spiratio pulsativa sicut ante per-
cipiebat. [Q]uoniam autem apostema est grossities
egrediens a naturali sed non omnis grossities
egrediens a natura est apostema. [Q]uod vero
vehementia generationis grossitiei sit is
apostemati conveniens ei in potentia quod tibi dixi.
[E]t nota quod grossities que similatur
apostemati etiam si esset sicut apostemati quod di-
flegmon si diu remanserit convertitur
in eius veritatem aliquo modo. [E]t ideo vi-
demus nos quod alienatur rubedo fleg-
monis ... quando diu humor in recedit
tra adimationem et medium fit putre-
factionis ut fiat ex humore illo apostema
convertitur humor ille in putredinem
ex decoctione caloris mali et eius quod
convertetur cum eo ex calore accidentali.

ad illū humorē et conuitit illum ad putredinē in actione sua in decoquendo humorem illum. Et si fuisset calor nal propriis solus in illa opatione nō conuerteret illū in putredinē sz in propriū nutrimentū ad naz membrorum. Et nō induceret innutacōe nisi innutacōe que reperitur in sbā membrorum ad ipsorum nutrimentum sicut si appriat. fuisset calor accidentalis in sua propria opacōe solus nō conuertisset illū in putredinem sz fecisset illum aquam speciē corruptionis totalit aut natura corporis aceret in illā grossiciē et humorem qui in eo sunt vtaqua ex eis expellat a membro et dissoluat ex ipsis aliquid ad. Et propter hoc remittitur vehementia caloris et allemantur in hedo et calor nalis qui ē eius origo. Et appello calorē nalem spm cuius origo ē cor vel spz cuius origo ē epar aut cōcreatū ex a bobz. Iste calor semp innuit et cōseruat corpus. Quemadmodū calor extraneus corrūpit membrorum opationes ex qualicumque sit causa ē aut ex agitacione corporis aut ex labore aut appriacōe alicuius calidi aut ex cogitacōe aut

ex ira: aut aliquo alio consimili. et gene
rat in pluribus animalium calorem preter illum
qui est animalis et offendit ipsum. Et
iste calor quasi vigoratur donec gene
ret febres diversas quarum alie sunt in tempo
rate alie vero continue que non cessant sicut
est febris sinochus que non recedit sed est
sicut unus paroxismus donec sanabitur
patiens aut moriatur inde. Iste calor
accidentalis est ille per quem putrescunt corpora
cadaverum animalium. Et per istum calorem
dissolvuntur ligamenta membrorum continuo.
Et nisi esset resistentia caloris naturalis illi
et quod homo aspirat de aere continuo accide
ret corpori in febribus ex illo calore pu
trido quod accidit corporibus mortuis disso
lutio videlicet et disiunctio omnium iuncturarum
Concordiant vero illum calorem resistente
sine. Et aliquando accidit opilatio ex mul
ta materia effusa super aliquod particulare membrum
et opilat eius meatum et spiracula et
non transit ille calor nec maxime calor
naturalis ad membrum illud sed collocatur ibi
calor putridus et ideo eius offuscatio acce
leratur et putrefit et eius ligamenta
continuitatis solvuntur et quando tangitur ab

aliquo et maxime ante sui offuscacō
nem innicitur calidū [ ] Et ciatū i ē
que ipaz sit ex calore natali et que
ex accidentali et marie qñ fuerit de pu
trida Et hēt ista opilacō multas spēs
Et iā trāsgressus sū tractatū i hoc co
quia volui dilatare sermone sz nō
ē hic locus determinatiōis huius sz pue
nimus i medicatione febrium et i paru
operum et ibi tractabit' sufficient' d
eius [ ] hēt aut inflatiua tres species
Ex medicina quā dixi' ē coīs sibi cū auri
tio dei [ ] Ca^m ix^m de appoplexia

[ ] Et egritudo ē ut homo subito
priuetur motu aut totaliter
morit' ante q̄ possit medicus trac
tare aliquid curationis eius Et hic res
piratione motus sui pectoris et morit'
suffocatione aut remanebit apud
ipz aliquid sui motus voluntarii
p quod expellitur suffocatio illa
Et quia frigus durat' i sua cōplōe
hebit modicum spirationis in loco i
quo solebat spirare multū tpē sue
sanitatis Quia fritas remittit ne
i appoplexia cessitate multe respirationis [ ] silētio

Tractatus nonus
de passionibus
partium cerebri

quippe est effusio humoris grossi et fri
ditiue grossitiei et frigiditatis ad nobi
liorem cerebri cellulam donec impleat illam
Et quandoque prouenit silentium debilis
et sensus et vomitus accidentia paulatim
et non reperit tunc oportet ut incipias in eius
curatione. Et est quod effundas super caput
oleum masticis in quo misceatur dra
ma sive parum de oleo balsami postquam
calefactum sit aliquantulum et infundatur
in ipso petie panni lini aut lane et
capiti apponatur. Et approximetur
ad nares acutus odor sicut odor litra i. rerum liquid.
Et odor musci. Et si mixtum fuerit
cum litran modicum musci et fuerit
approximatum naribus inuenies ibi iuua
mentum. Et odor nigelle et odor her
be [illegible] est bonus ad hoc. Et si est
possibile transglutire aliquid soluet ei
p iz de tiriaca veteri quantum 2 ʒ cum melle
calido et da ei ad bibendum. Aut sol
uas illud cum oleo masticis calido et
bibat illud. Et fricetur vole pedum
et cauitas cum aqua et bona tractatione
Et si fuit extremitatis fac sibi sternuta
tionem cum licinio imposito naribus vna

sternutacōe ut dnab. Et si eius egritudo fuerit mutata ad bonum aliquo. tunc non sis negligentes administrare ei aliquod laxatiuum quod educat humorem facientem egritudinem. Et quia hec egritudo nō patitur morum in subleuatione et ut subtilientur eius humores io oz te miscere cum tuis medicinis ad quod inundat subtili inasione et forti et quod faciat fluere. sicut sunt acetum sal et sinapis. et quod ascendere faciat virtutes medicinarum ad caput sicut sunt allia. Compoico ad hoc R. oppopanaci. i. galban. seminis vrtice serabin. i. amoniaci aloes serapini bdellii pastillarum emicteatarum fetarum ad sole salis sinapis ziziberis ana. ʒ. i. medulle seminis cartami. i. croci ou et alis polipodii nom ana. ʒ. i. minus quarta pulpe coloquintide. ʒ. tertia meabundue. i. catharputiarum grana duo incidatur coloquintida et misceatur cum tuis de amigdalis et tuis de in gummi dragagrati et tritur totum bene et conficiatur cum sirupo inastias ana et bibat de hoc sirupo. ʒ. x. Et si

nō lavaret sicut deberet bibat de resi
duo quasi ʒ .i. cū modica aqua ī qua
coctum sit de mastice tantū q̄ sentiatur
eius odor in aqua. Et lavatio huius
medicine erit sicut lavatio aliarū medi
cinarū laxativarū. Et caue ne infundas
caput suū aqua infusione ubi aqua sit
Nec potet aquā frigidā nec aquā p̄se
sed aquam tepidā ī qua misceatur de
siruppo corticū citrorū facto cū melle
Et bibat illum statī qui fuit mixtus
ʒ iii spero q̄ si egritudo sufficit mora
et medicinā operatur suā operationē eius
accidentia alleviabunt et sanabitur cū
auxilio dei quī continuauerit medicinā.
Et si vero in suo anhelitu fuit inter
polatio manifesta et eius anhelatio
erit sibi difficilis credo q̄ eius curatio
ē mors. Et q̄ negotiū nō patietur di
latationē ut possis de eo curam hr̄e.
Et sint eius cibaria carnes colūbarū
siluestrium elixatorū in aqua trite pro
iectis capitibus et ceruicibus et dissolu
te et colate. Et bibat ex illa colatura
quā sunt ei optima medicina et cibus
conueniens Et si potest etiam comedere de ipsis

carnibus columborum comedat qui sunt de medicis suis. Et bonum est etiam quod comedant de passeribus assatis in spico et in olla et obsomogaro. Et relinquat omnes cibos infrigidativos et ingrossativos. Capitulum xiii de congelatione.

Congelatio fit ex egritudine que est in cerebro. Et est ex complexione frigida humida in substantia cerebri. Et eius cura est facilior illa que predicta est. Et sufficiet tibi quod involvatur caput eius cum mandili. Et aspergatur super illo de gariofilo trito et cribellato. Et in defectu gariofili fac illud de ligno aloes. Et odoret muscum et ambram. Et odorem nesrin et narcises et nenufar et mente quodcumque horum inveneris. Et fumigetur ante ipsum cum ambra et laudano. Et sit cibus eius aves et columbi et turtures et columbi silvestres cocti et assati in spico aut in patella cum obsomogaro. Et frica corpus suum suaviter manu tua. Et sit aqua quam bibit aqua calida de minera si possibile est. Sin autem da ei aquam temperatam cum siruppo corticis citri et siruppo masti-

Tractatus nonus de passionibus capitis cerebri

Et cõfido in dño qñ cum hac curatõe restituetur ĩfirmo sanitas sua

Cap. xiiii. de subeth

Generatur in cẽbro egritudo q̃ dr̃ subeth et ẽ dormitacõ ¶ Fit a ex hũdantia humoris in sbã cẽbri cum qua iuncta ẽ frĩtas ¶ Verumptñ si fuerit qualitas humoris humidĩtatis in ipo cum equalitate aliaʒ duaʒ qualitatũ cali-ditatis s. et frĩtatis aut cũ declinatione ad caliditatẽ nõ cuiatꝰ ex eo tũc dormi-tacõ sʒ erit sopor intẽsus et profũdꝰ et nõ erit absqʒ stertione sicut egritudo silentii non ẽ nisi cũ forti stertione ¶ Stertio autẽ modica sicut illa q̃ accidit dormientj nõ ẽ de eo qd̾ signi-ficatur hic ¶ Curatio v̾o ipĩꝰ subeth nõ est nisi q̃ odoret infirmus h̾bam q̄ dicitur rahaban. i. rutã et gariofi-los Et ponat de illis simul tritis sup caput qd̾ cõtineat totũ circuitum capitis ¶ Et distilletur ĩ nares suas paꝵ olei balsami ¶ Et ungatur cũ ipo nares ¶ Et bibat de eo etiam quolʒ mane ieiunꝰ ad põdus ꝑte ꝑtis ʒ. unius Et cõburatur ante ipm̃ carba. i. tamarisc

4 7

et sandarus Et tepet' panis cum
aqua in qua infusum fuit semen
feniculi Et si vult comedere ad dulce
fiat sibi electuarium dyamusum Et si
fuerit etiam apud te quod humiditas que
dominatur in suo cerebro a stomacho ascen-
dit et est flemma tunc laxa eius ventre
cum semine urtice et agarico Compo-
sitio ad hoc R semins urtice agarici ana
ʒ. iiii or. masticis ʒ. ii. coloquintide ʒ. s. qr-
tam invidatur coloquintida et conficiatur
cum ʒ. i. granorum pini et distemperetur
totum cum succo feniculi depurati
Et si non erit hoc sufficiens vigore-
tur cum ʒ. i. de residuo cum pleno
ore suo sicut predicti Et iterum ma-
re quod provocetur ei sternutacio cum
sicinio de bombace cuius extremitas i-
mittatur in nasum Et evellantur
unus ut duo pilli ex naribus suis
Et fumigetur ante ipsum cum lutirin
vel olibano Ca. vii. de stirsen ca.
Oportet ante appellare ipsum stirsen
absoluto nomine quemadmodum plurimi
antiquorum dixerunt Est autem accidens con-
veniatum ex aliis egritudinibus et passionis.

dicit avicenna terti
fina tractatu 3o ca°
fino quod hec passio est
pectus et sin apa
[illegible] caput et [illegible]
apud [illegible]
est apud pectoris
[illegible]

Et qui generatur et fuerit fixum in cerebro indiget medicina. Quum autem est ex humore acuto morditatiuo cuius fumus ascendit a stomaco Aut erit ex febre cuius fumi resoluuntur acuti Aut ex calore solis Aut ex aqua aliarum aurium vehementer calidis et incensione. Et quum fuit per se firmus et permanens est ei necessaria medicina. Si non fuerit per se cessabit cessante eius causa absque medicina. Et cura eius est quod effundas capiti suo de oleo rosarum in quo infusione sunt rose multotiens vna infusione post aliam. Et sit oleum infrigidatum in puteo hec est sanatio eius Et maxime quum fuit ex calidiate solis. Si vero fuit ex calore qui igneo et ex fumis humorum acutorum a stomaco ad cerebrum ascendentibus tunc non erit sufficiens hec medicina nisi postquam infrigidaueris stomacum. Et si fuit in concauitate stomaci humor resoluens vaporem dolorosum iube ei facere vomitum illum impossibile est remanere hec accidens cum eius causa cessauerit per vomitum. Et si vero fuit ex calore igneo vt in vrentibus febribus interpolatis non est dubium debere infrigidari quia proinde bona sollicitudine

[...] a febris sit putrida et fuerint
nimia infrigidativa incrossabitur ma

Et etiam si tu esses sicut esculapius
in scientia medicine nõ poteris diminuere ve
hementiam febris putride cum re infri
gidativa et offendet calorem naturalem
est? operabitur illa res prima sui opera
tione et per se Et si operetur illud medi
cine alio possibile est nõ offendere
calorem naturalem et vehementiam febris
frangere [O]perationes vero que fiunt me
diante alio est evaporatio opilationis
et incisio humoris et eius decoctio Nam
huiusmodi operationes faciendo sunt res
calide Res calidus effectus conservat
calorem naturalem et nutrit ipsum et radi
ces putredinis destruit [V]erumptamen
nõ facit huius effectum per se et sua prima
operatione sed incisione et apertione me
diantibus [N]on enim per caliditatem que e
in ipsa re vigoratur calor naturalis quia
calor naturalis iam calefactus est per
putredinem sed propter hoc quod removet causam
putredinis sua apertione opilationis et
humoris incisione [Q]uando ergo volueris
frangere vehementiam accidentalis caloris

ubi non fuerit putredo cum re infrigidantia.
Nec accipias de infrigidantibus in principio
tertii gradus sed in principio secundi et ne
declines ab ipsa et maxime in hac egritudine
Acetum vero quod apponitur aliis speciebus
transmittit illas cito propter eius subtilita-
tem ad membra ad que non posset pervenire
si non fuisset in illis acetum. Et sit
res quam administraveris frigida in actu et in
superficie. Et non tibi eius frigiditas sufficiat
sicut se habet donec infrigidetur in puteo
aut in loco ubi ventus frigidus durat.
In homine vero vehementer estuoso accipe
pannum madefactum in succo citruli et
suppone capiti. Et succus lactuce
cucurbite quibus miscueris cum eo. Pre-
terea sume de aceto vini et madefa-
ciens in eis pecias panni et suppone
eis capiti in homine vehementer egritu-
dinis iuvat. Et horum tene in tua
memoria quod cerebrum in eo id est membrum
frigide complexionis naturaliter non tolerat de
frigiditate quemadmodum cetera membra fa-
ciunt. Et recordare maiorum ac-
cidentium supervenientium ei quando frigiditas acci-
dit in ipso. Et propter hoc non utaris eo

ipsis infrigidatiuis multis. Et da ei bibere
aquam rosarum cum succo citrulorum aut postquam
miscueris illos cum quarta parte ipsorum
aceti vinarum. Et pone in eis aliquid de farre
ordei parato conuenienter donec fiat ad
modum cibarii facti de frustis panis. Quoniam
hoc erit illis medicina nobilis et cibus
bonus remotus a putrefactione et malum.
Si vero fuit hec punctio adueniens et hoc
quod accidit in aliquo membrorum neruosorum
non putes sanare illam cum hiis que dicta sunt
quia quamdiu eius causa non cessauerit nihil
proficit sanatio accidentis. Et si fu
erit eius causa apostema et erit apparens et non
potuisti facere flobotomiam in principio
administra super illud quod habeat maturare
sicut camomillam et semen lini et fa
rinam ordei miscendo parum cum eis de oleo
rosarum. Et si aliquid fuit ex ipso so
lutum perficietur tibi eius sanatio cum
bursen. Si vero apostema fuit putrefactum
in summum incipiat aperire ipsum et ma
turare ipsum cum medicina aperitiua pororum
sicut cum buccella panis distemperati cum
aqua in qua cocti sunt pedes multonis
seu eius ... quam aperit et que est calida.

humoris corrupti
i. resolutum
cum curatione bursen
seu ... quod per eo de
habet auctor iste ut dictum
est in ... capitulo

hec a vehementia sui caloris [E]t si vero
humor exiens in cerebro nondum fuit commissus
in sanie flobotometur primo ex cephalica et
administretur ea que solvunt a parte et que
frangunt calorem cum hiis que dicta sunt
ad hoc sicut sunt capilli veneris et
radix carsene i. yrig[is] [E]t dixerunt
quod sticados habet in hoc operationem mirabilem
[E]t ad hunc fiet meditatio huius tota
perfecte cum devenerimus in cognitionem
febrium et apostematum intrinsecorum et
extrinsecorum cum auxilio dei [C]ibus autem
eius sit de ordeo parato decenter et mica
panis cocta in aqua. Et iter potus ordei
cum aqua Et mice panis azimi mul
tociens in aqua lote [C]apitulum xiij de

[S]cirsen vero frigidum est stirsen frigida
permixtio et fantasie facte in intel
lectu et alienatio et malicia fere et sicce
compleccionis que infixa est in substancia cerebri
[E]t propter hoc consequentur ad id vigilie
quemadmodum umbra corporis [O]leum
vero amigdalarum dulcium rectificabit illud
quod effusum fuerit de eo multum super
caput Et inmittatur de eo in aure Et distil
letur de eo gutta una in naso Et abluatur

cū aqua tepida dulcj Et exerceat gau
diū et trāquillitatē Et dimittat co-
itum Et odoret flores lingue bonis et
poma et citria Et cū toto hoc eua
cuetur corpus ab humore frigido et sicco
Et cōtundatur polipodiū nouū et co
quatur cū iure galli antiqui cocti et pi
stati sius abiectis ossibus et coquatur in
aqua dulcj ut cooperiatur totis et pu
zetur brodiū cum modico oleo et sale
et modico pitartimo · i · coriadro re
centi Et post eius debitā decoctionē
dissoluatur et exprimatur et coletur et
facias bullire in eius colatura ʒ vij
polipodij recētis cōtusi donec immuta
tur virtus eius in aquā et bibat illud
ante cibum Et si nō laxauit sic
debet scias q eius egritudo crescet in
malicia Laxa g° ipm cum aliquo
laxatiuorum predictorum in mundificacōe
humoris melici Et hoc sedz erit suffi
ciens ad rēouēdum hic accidens cū vo
luntate dei Cam xiiij de fatuita
Fatuitas te et corruptione itellectus
et corruptio itellectus accidit ex
causa malicie cōplexionis in cerebro et sius

Tractat9 nonus de passionibz pturi cerebri

ascendentibz ad illud Aut ex ca frigida
Et si causa e calida erit audax nichil
timens et maxime si fuerit cu siccitate
Et si malicia coplonis coicauit totu corp9 ita q erit malicia coplonis pdcte infra substantie cordis et sanguis eius erit feruens tunc erit fatuitas eius fortis nimis Et si ho9 pmanserit donc veniat ad illud q fugiat aquam sicut accidit in cane rabido cito morietur
Et talis egritudo solet accid multis animalibz Et plurimu accidit hoc lupis leonibz et canibz et etia equis et mulis Et narrauit michi pater meus qui accidit hec egritudo cuidam mulo et voluit mordere quedam et fugiens ille a facie eius ingressus e vicum arctum et breue et currens mulus ille p9 illum impressit se itum q interiit. et vltimo eduxerunt ipm mortuu inde Et hoc qd dixi solet etiam adherere alteri. qui qui morsus morderit aliquod aliud aial ei9 de sui alti9 spei adueiet sibi qd aduenit illi morso aut i proxio aut in longo tepore hoc ca scdm aptitudiez sue cplois

ad recipiendum maliciam corporis potest quam
manifestum est quod arundo sicca habet maiorem dis
positionem preparari ad ignem quam ligna
humida Oleum quippe magis habet dispo
sitionem secundum suam complexionem et secundum substantiam
preparari ab igne quam haec quae dicitur semper
nota inimica Et quod est mirabile in hoc est quod
vrina mortui si accipiatur in vase vitri
apparebunt in ipsa minute partes quae sunt
non est dubium apud videntem illas esse ca
tulos canum Et si coletur vrina illa per
pannum nichil invenies de illis partibus
Et si iterum in vrinali posueris post
horam apparebunt in illa ille partes
manifeste secundario sicut prius Certifica
tio autem cause huius rei possibilis
est Verumptamen non confido in me pos
se causam eius tradere Et ideo dimitto istam
quam quod est admodum impossibilitatis
quomodo potest quis confirmari in ipso Quando
vero fuerit malicia complexionis ex siccita
te sola in substantia cerebri tunc erit mania
et cogitationes pessime et suspiciones tristes
Accidit autem permixtio complexionis et ma
la cogitatio ex defectu substantie ipsius cerebri
Quemadmodum accidit hiis valde senibus

et totum hominem cum voluntate dei. Et si di
xerit aliquis postquam ex defectu cerebri
senum advenit mania consimiliter deberet secundum
illa consequentia ad additionem cerebri puerorum
videlicet quod deberet habere maiorem intellectum
et melius consimiliter. Et nos videmus
quantocumque impediatur consimiliter senum adhuc
remanet corpus consimiliter sanius et perfec
tius quam puerorum antequam perficiatur corpus consimiliter.
Erit talis visio super hoc quia sicut
corrumpit sua ratione in senibus parva
tas substantie cerebri sic in pueris multitudo eius
quod admisceatur substantie cerebri quod est dispositum
adherere et nutriri substantiam cerebri quod
est eius quasi nutrimentum et est in illo tempore
videlicet quod est tempus corporis augmenti et
inundatione humidi naturalis. Et propter hoc
fiunt in puerorum sompnium longum et humile
pallide et multiplicatur superfluitates
in vasis eorum et in toto corpore. Et dico
ut quod primus in potentia est fieri intelligens
post eius perfectionem ex quo erit in extradu
perfecte etatis. Quoniam sicut sua membra non
sunt adhuc perfecta suis dimensionibus et
virtutibus ita erit in puerorum intellectus in minori
intellectu perfecti viri. Neque est intellectus

i. intellectus ... [illegible] complexionati ... [illegible]
... fit ... [illegible] possibilibus ... [illegible]
ut ... [illegible] et impossibilibus ... [illegible] falsis
valum cum notitia quodammodo nobis innata

pfectꝰ apud pfectione͂ complexionis et
etatis nisi in reb; possibilibz et i possi
bilibz In aliis ā preter hec scientia et
expientia addunt semp i eis bonam
speculatione͂ ¶ Quando vo accidit sem
defectus in sba͂ cerebri et sequitur cū ex
hoc pmixtio zōmis erit impossibilis c̄ationis
et sanationis ¶ Sz oz q cōtinuet̾ i poz
conservātia cum suis nutrimentis e.
q nutriat̾ cum amigdalis dulcibz
et cū zucco et pane bono fermentato
Quin dixerūt medici hoc augere sba͂
cerebri: quē admodum dicunt pamillas
impinguare epar ¶ Et talis quidem
defectus erit vt plurimū in anterioi pte
capitis et pter hoc impedit̾ ymaginat̾
in senib; ¶ Et possibile ē apd̾ plo
ngatione͂ annoꝝ suoꝝ pati etiam pdi
tionem rōnis ex defectu mediane ptis
cerebri ¶ Et impedit̾ coꝝ memoria et
ꝯceꝑto apd̾ i poꝝ defectū i pte posterioi
¶ Et nō erit quis securus nō posse
pdi omnes i multitudīe annoꝝ. sz ē
nīt eos respectus in plus et minus ¶ Et
vngat̾ caput suum cū oleo amigdala
mixta cū ipso q̄rta pte drāe ptis sui olei

magistras Quum hec mebra nobilia nō sūt
priuet medicinas priuatas a cōfortatione
etiā si illud incōueniens ex pte cause
facientis egritudinē aut accidentis cō
sequentis illā aut ab eoz alt' Et sit me
dicine tue ad ptē capitis in qua fuerit
egritudo magis fortes et tua sollicitu
dine circa illā magis Et inter has partes
cerebri pars posterior clauis recipit de
fectum a siccitate ppt' sui complexione
ex eius ampliatione non cito puenit ad ipaz
aer ppt' grossitudinē sue sbē et etiā
ppt eius grossam compltonē et qz magis
clausa ē Sz ex pte qua siccior ē aliis
magis agit siccitas in ipa Anterior
vo pars quia pori eius sbē magis sūt
aperti et aer penetrat ad ipaz cito p
aspiratione puenit ad illā siccitas ac
ad mediā ptem Pars vo media
quia eius sbā grossa est et eius qtitas
multa nō puenit ad ipaz aer sicut per
uenit ad anteriorē Et qz pori eius sbē
sūt clausi sicut posterioris ptis cerebri
ideo distat a siccitate In ceteris vero
etatibz preter qz in etate senectutis pot'
accidere in aliqua pte cerebri hec egritudo

Et pot͡e eē esse ī oībȝ ptibȝ sil. Et q̄uis
eius curacō sit difficilis in iuuēibȝ et
senibȝ ē tn̄ iuuēibȝ magis possibilis q̄
senibȝ. Et sit semp̱ tua ītēcō curare
illā ptē vbi ē egritudo aut oēs ptes
si egritudo fuerit in toto cēbro. Et
scias q̄m q̄n substā cēbri ē grossa et o
pilata erit penetracō spēruum ad ipm
cēbrum magis difficilis. Et qn fue
rit eius pori apti et sbā nō fuit gsa
puenīunt ad cēbrum cito et tunc sufficit
modica quātitas spērum et etiam si
sunt debilis vtutis ppt velocitatē sue
penetracōis. Cam xvm de hūidi
tate fetida in antiori vētricło cēb.

Dixerunt quidā q̄n accidit ī cēbro
hūiditas subtilis et maxime in
antiori ventriculo cerebri et ceca cebri
que est hūiditas fetida. Et cū fuerit
sic et ei cū accidit ho ī ordinat et per
mixtus et pot ē ipȝ nō eleuare vocem
neqȝ loqui et qn alii loquunt̄ ēudit cū
difficultate et iordinacōe et erunt sēp
eius sermōes nō itelligibiles. Et vidi
ego hāc egritudiē quidā cū non p:o
ficiēs aliqua medicina mortuus ē cū ipa.

Hec autem egritudo solet accidere omnibus et vo
catur a vulgo omnes hunc illud matronia
Et expertum sit quod cauterium confert si fiat
in capite. Et ego extimo etiam quod cum
quando faciunt cauterium in capite eius curat
accidit quecumque permixtionis eorum. Quam multi
sunt offendentes illum cum hoc et maxime si
fuit cum permixtione calida et sicca. Aut al
teratione ipsa ut si fuit cum defectus sive cerebri
Verumptamen in hac egritudine cauterium
absque dubio confert secundum quamque medicine.
Quam exsiccat malam humiditatem et quia ipsam
attrahit extra. Et ego extimo quod si
ponantur in nares succus alfana i rose
canine conferet ei. Et cetera cum quibus
solet medici facere attractiones sicut succus
radicum blete et succus cucumeris asini
norum et aliorum precipue istos. Et rectificatio cibi
et continuacio medicinarum auferunt hanc
egritudinem et exsiccant hanc humiditatem
pessimam et dissoluetur ex ea quod potest
dissolui. Capitulum xvi de scotomia.

Accidit homini egritudo que dicitur alsadir
et est quasi scotomia et est ut non possit
videre quando videtur ei quod locus ubi est
volvatur sub eo ita quod cadat in terra

Et almasor quando non scripsit hanc egri-
tudinem. sed in loco suo scripsit alsadre
i. scotomia. ¶ Et accidit hec egritudo ex
fumis acutis resolutis ex humoribus colericis
ascendentibus per venas pulsatiles ad cerebrum
et implentibus illud. ¶ Et accidit ex hoc spi-
ritui naturali motus extraneus. Et erit
illud ex dilatacione venarum pulsatilium a sui
generacione. ¶ Et confert huic incisio arterie
que est in posteriori parte auris. ¶ Et quia fumus
ascendit ad caput per arterias que sunt in
rethi mirabili erit tunc modicum iuva-
mentum in incisione predicte vene. ¶ Si vero
fuerit dilatacio in aliis venis pulsantibus
erit tunc incisio vene proficua. ¶ Et oportet
medicum infrigidare complexiones infrigi-
dacione mediocri cum cibis frigidis sicut cum
lactucis coctis aut cum farre ordei cocto
cum aqua aut succo agreste. quod si sto-
macus fuerit sensibilis ultra modum da-
da ei bibere farre cum aqua nimis.
Et si indigeat cum ipsis de aqua rosis
erit bonum. ¶ Et non concedas ei de fruc-
tibus nisi medullas citrulorum. ¶ Potest
accidere hec egritudo ex fumis colericis
ascendentibus a stomaco ad cerebrum. ¶ Et

possibile erit eo quod illud ex fumis aliorum
humorum aut potius ex humore putrefacto
in stomacho. Ex quo resolvuntur mali fumi a
stomaco ad cerebrum. Et tunc erit eius curatio
magis facilis. ¶ Et est quod mundificetur corpus
ab humoribus acutis cum decoctione mirabolanorum
citrinorum et scamonea cum quibus etiam admi-
sceatur de floribus violarum. ¶ Compositio ad
mundificandum stomachum ab humore colerico accipiatur
de sero lactis coagulati cum lacte
quod erit de foliis ficuum. lb. i. et s. et
infundatur in ipso de mirabolanis citrinis
contusis ℥. v. foliorum violarum ℥. v. pru-
norum siccorum ℥ v. in mane vero exprimatur
et coletur et addatur colature de scamonea
cocta pondus ℥. et misceatur cum libra de siruppo
masticis et siruppo pomorum an. ℥ i et
s. et recipiat illud. Et expectet super
illud donec purgatur eius corpus. ¶ Et
si fuit debilis [illegible] vigor ubi sit illa
cum sumptione predicti seri. Et dandum
[illegible] sicut mos est dandi relaxativa. ¶ Et
sint cibi eius panis fermentatus cum
[illegible] aut cum agresta cum decoctione
pullorum aut edi lactantis aut pullarum
gallinarum quod melius est in hac parte quam

masculi. et meliores eorum q̄ sunt albe
vel rubee. Et meliora cibaria pueris
sunt albumina ouorum et pulla vitella
Et far ordei preparati cum aqua frigi
da. Et vomitus fuit ex fumo humorum
putrefactorum in stomacho accipiat de yerapigra
Et similiter aloe per se cum aqua lactis
erit bonum et sufficiens ei. Et si in stoma
co cum medicinis suis de acetarico iddes
in bonitatem. Et impossibile est quin putre
facti sunt humores in stomacho quin sequatur
illum malus odor oris et scissura labio
rum. Et possibile est subarz (?) cebri in se esse
incessam a calore repente sicut accidit
ei qui perterritus est ex aqua et in ipsa
cogitauit multum et forti cogitatione
subito. accidit tunc spiritui animali ex ve
hementia accidentis ut comburatur et tunc
ascendit cito et extenditur spiritus anima
lis extensione non solita et mouebitur
motu extraneo et erit ex hoc egritudo
alsadre. Et curatio eius quod accidit
ex hoc est infrigidatio complexionis vt
sicut dictum est de ebrietate .B. vt est do
: et flores rosarum et extremitates mirte
et similia que assimilantur aqua rosarum et

cum hiis sanabitur cum auxilio dei.

Capitulum xvii. de soda

Fortitudo que dicitur bisa est dolor magnus et fortis capitis aliquibus temporibus. Et habet parorismos ut plurimum neque intenditur neque remittitur. Et erit dolor fortis ut non possit tolerare auditum fortis vocis. Et illud est propter nervum deferentem sensum auditus ad aures. Et quia cerebrum est debile dolet propter vocem. Neque est mirum est quoniam quibuscumque dolet aliquod membrum quando audit fortem vocem sentit dolorem in membro dolente. Et non est causa huius nisi quia aer defert id quod generatur a voce ad membrum dolens ita quod emissa voce percutit membrum et inducit dolorem. Et nullus est qui neget fieri hoc mediante aere quia aer sentit in potentia et omnium ipsum recipere sensibile actu ut fiat ipse sensibilis actu. Et hoc est quod dicebant galienus et posuit illud causam visus. Et forsitan contradicit ei. Sed medicus inquantum medicus debet credere tanti viri opinioni. Cum ergo consequenter de hoc dolore non potest intueri sic meri radiosum. Et causa huius est quoniam sicut

i est in aptitudine et capit species sensibiles

[illegible] sensu quod est in actu [illegible]

nervus coucauus defert vocem ad sensu auditus sic defert id quod generat aer in dicto sensu in ipso nervo. Et quando cerebrum patitur sentit ex eo dolorem et pervenit iste dolor ad oculos. Et oportet nos declarare que partium cerebri recipit hunc dolorem Et sine dubio quod dolor aut erit in ante circumdante craneum aut in ipsis pelliculis cerebri Et quando fuerit in ipsis pelliculis cerebri erit dolor fortior et patiens minimus tolerans sonos et lumen. Restat nobis dicere quid sit dolor et que eius causa. Et dicimus quando destinatum est quod sive sit ex solutione continuitatis sensibilis sive ex dispositione in aliquo membro existente quando cum pervenerabit perducet membrum illud ad continuitatis solutionem sive separationem. Continuum vero separatur aut propter causam extrinsecam primitivam sicut propter incisionem et contusionem aut sine causa primitiva sicut quando fuerit ex ipsa substantia corporis. Quando autem separatur continuum ex parte ipsius corporis erit extensio aut tractio ex plenitudine aut ex vento vaporoso sive fumo. Quando fuerit virtus vaporis forma erit

color fortis qm zeb subtilis macies do
let cum fuit fria et fum9 de se subtilis e
Et qn hee ambe cause superaverit fa
ciunt solutione cotinuitatis Quemadmodu
videmus morsi cor abertia qn extendit
macies que sufficere posset scinditur et eius
cotinuitas separat Et videmus etiam quando
superat aliqua substancia acuta ipsa
aliquod corpus no potes tollerare illam
eius cotinuitate solvit quemadmodu si
posuerimus coriu maceto fortissimo et
in eo permanserit illius cotinuitas corii
separaretur et scinderet Illud vero
quod reddit corpora separabilis cotinuita
tis cito e compto sive sit a natura . s.
a principio sue generationis sive ab aliquo
alio accidente generata Cum quando
superhumidaverit siccitas alicui corpori
vehementer scinditur et eius continuitas
separatur cum modica extensione Sicut
qn superhumidavit ei humiditas scinditur
et disiungitur Et simili modo si humida
verit siccitas donec condensat et induat
separantur eius partes faciliter cum modica
attractione Et cum modo in humida
verit ... fortis humiditatis densus eius

ptes ptiales? nō disiungat? Et ea q̄ in
inducētes eius sepatione ē fortis at
... et res inad sua acuitate et ca
liditate sicut sunt capsia et sinapis qm̄
calor eoꝝ apit poros et etiā disponit
corpora ut ei i cōtinuitas diruat? et
sua subtilitate profundat et corrodūt
et diruūt cōtinuitatē. Et videmꝰ ace
tum qm̄ licet hūidet in sūgptone
fritas inadit tamē vtres et frangit
veneres et sua ɔtinuitatē dissoluit
hoc ē id' recepimus ex dictis galieī
Illud aūt qd' coagulat coagulabile
subiectū ē cū facilitatis sepacōis co
tinuū sicut cera et pix coagulabiles
qm̄ qn̄ extendūt? aut pcutiūt? cū
aqua re dura leuit frangūt? et dis
iungunt? in pnas pticulas q̄ quidē
si remansisset in sua na et statu nō
sic fieret. Talis aūt dolor aut erit ex
plenitudīe et extensiōe facta i corpe
sensibili pmis sensis et tuc ē mani
q: hꝰ corpꝰ sit aut cutis que ē supra
cīlicium sicut diximꝰ aut panicls
i pms cēbr. Aut erit dolor ex fumo
fris pueniētioꝫ illuc qm̄ fumū qnāb

fuerit frigidior fit dolor magis fortis
et si vero fuerint subtiles fit fortior. [E]t
erit dolor ex fumis acutis pungentibus
ad locum illum. [E]t qui fuerit calo-
ris fumi acuitus mordicativus non
occultatur dolor quoniam sensus rei acu-
te est res ita perceptibilis. [Q]uando vero dolor
fuerit ex fumis frigidis sentiet patiens
utilitatem in rebus calefacientibus et pla-
cent ei. Neque sentit cum dolore quasi ad-
iectus in profundis ut mordeas. [C]um
dolore autem qui fit ex fumis acutis sentit
aliquid simile mordicationi. [C]ura autem
eius in hoc est sublimatio ciborum et di-
missio grossorum. [C]um dolore autem
facto ex plenitudine sentit patiens grave-
dinem. [C]ura ... quidam fiet erit prima
medicina flebotomatio secundum tempus et
etatem et regionem et consuetudinem. [I]llius
autem qui fit ex fumo frigido primum erit in-
unctum calefaciens corpus cum sirupo
de sticados. [S]imiliter eius qui fit ex fumis
acutis erit prima medicina potio aque rose
cum modico sirupi rosarum vel aque infusio-
nis in ipsa medicina ... non continue
sed prohibuerunt medici ut non reiteratur.

Et quando fuit dolor ex plenitudine humoris
sanguinei flebotometur vena cephalica
sicut dixi. Et non nocebit si flebotoma
bis unam venarum pulsatilium aut si inci
deris illam. Et scripsi oportet te scire quod si
flebotomaveris ipsam difficilis fiet conso
lidatio incisionis. Et propter hoc sit parata
penes te aliqua medicina constrictiva san
guinis sicut pili leporis confecti cum al
bumine ovi et olibanum et aloes trita et
distemperata cum albumine ovi et appone su
per locum et ligetur locus bene donec cadat
medicina per se. Et si miscueris cum me
dica te in confectione ipsarum de calce vel [illegible]
erit sic melius. Item distempera flores
mirte cum tantundem seminis psilii tritorum vel
tritum cum pulveris thuris cum aqua rosarum
et impone super loco et liga fortiter. Et
oportet te scire quod cum incisio arterie sit diffi
cilis solidationis oportebit te ligare
ipsam a sua radice ut sanguis non exe
at cum filo serici. Et incide ipsam. Et facta
incisione si videris humorem flammantium
habundantem in corpore minutum cum san
guine rege infirmum cum labore mediocri
et exercitio. Et caveat ipse a cibo exsiccativo

Tractatus nonus de passionibus partium cerebri

ad caliditatem addimenti sicut cum columbis
et passeribus. Et caueat a pane azimo
et a piscibus et butiro et ab aqua frigida.
Et sorbeatur aqua cum modico mellis
aut zucaro aut sebestenis et bibat illam
tepidam. Et si presumpseris ex illud
a fluxu acutie incidatur vena pulsa-
tilis. In passione ficta caue ipsi ab omni
calefactiuo et vstiuo. Et nutriatur in-
iure gallinarum tantum aut cum cicero et
cibentur cum cucurbita que prius sit
cocta per se et postea ponatur in gallina
aut cibentur cum succo granatorum acetosorum.
Et odoret mirta et rosas et san-
dalos. Et lauetur vertex cum aqua
lactis coagulati cum lacte ficuum cum
qua miscetur aqua stramonee ana pars sit
aque lactis et quarta pars stra-
monee. Et fac ipsum vomere sed in
assellationem quam assellauit per lauamen-
tum post vomitum. Et cum patitur ex pre-
dictis passionibus iste est magis conueniens
quia dolor sit in ipso quod paciens sentiat
illum in osse sed dicta sua sunt autem
sine non sit sensibile sine cum illum sensi-
bile falsum est sed dolorem et dolorem in

ipō. Et multū laborauit opiō eat
circa hoc et mariē in dentib: Et qđ
videtur ei. et ego credo ē q dētes habēt
sensum et nō dico sensū grossū ymo
homi sensū. Et extimo q cetera ossa
hūt aliquid sensus Et plures no
tabiliū in arte medicine dixerūt non
eē sensum nisi p aduētū sensus i ner
uo diuiso p membrum sensibile. et videtes
os nō hr̄e neruū diuisum in ipsum
negauerūt ipsum hr̄e sensum Et
dico ego qm̄ illud qđ prouenit a cerebro
p neruū ē virtus sensitiua Et illud
qđ prouenit ab epate est virt9 nutriti
ua Et si nō eēt oē sensibile corp9
non hr̄ neruū diuisum in multos
neruulos ad modum capillorum
sequeretur nō eē nutribile neq3 ve
getabile neq3 diceremus sua nutrime
ta qm̄ nō sunt vene quib3 vadit sā
guis ad mēbra diuidentes se in ossib3
sicut capillis. Neq3 ei ē virtus nālis
fortior in suo processu ad mēbra q
virtus aīalis ymo virtus aīalis ē magis
fortis q illa Et tu vides q ossa q
diu p manēt i corpe aīalis nō accidit

eis putrefactio in sin sba et sibi etiam in cartillagines. Et qui privantur vita putrefiunt ea que sunt sicut cartillagines. Et ossa puerorum putrefiunt omnino. Et dum erat in corpore non putrefiebat. Quod ergo erat illud quod ea preservabat a putrefactione. Et non est dubium quin non negabunt illud fuisse spiritum vitalem ex quo fit spiratio que provenit per arterias ad omnia membra et dividitur per ea. Et sicut virtus nutritiva recipitur in osse ex comitatate venarum in quibus est sanguinis que non sunt pulsatiles. Et recipitur etiam ab eo virtus vitalis ex comitatate venarum pulsatilium. Et ex hoc eodem sequitur recipe ob virtute sensitiva ex comitatate sua cum nervus. Hec in nervis ita omnis ungis est os quia siccitas dominatur in ipso. Erit pro tanto eius sensus debilis valde quemadmodum videmus in plantis pedum rusticorum operariorum que licet non sint private a sensu sicut nec private sunt a ceteris virtutibus membrorum animalium est tamen in parte sensus valde debilis et remissus ita quod potest incidi aliquid de ipsis et non percipient dolorem quia

sentiant i lesione cum sensit tactus
no tame dolent ¶ Et qui ossa duro
ra et femora sunt hinus coris erit
corum sensus debilior atq3 remissior
Et erit eius sensus magis debilis et
insensibilis ¶ Et ido dicat qa omo
sentit sedz unu modum sicut dr de
hnte breve collum non hre collum
et de hnte breve visum non habere
visum utiq3 veru diceret ¶ Illud tn
qd sedz ronem e et qd intellect spe
culatiuus iudicat dixi ego in pro sedi
mei intelligentia qd visum e mi in
hiis q rata sunt in ipo ab effectibus
detritum non tamen diffimo ho ee
certatu nec illud describo qm non
studui in speculatioe membroz et eta
mortui aialis q to magis viui cum
inquisitio hinis sit valde difficilis
Rtm no possumus puenire ad os quod
cumq3 nisi prius incidat qd e in meo
caro e et pellis et nervi qui des sen
tiunt forti sensu ¶ Maximo ut labo
re perpetur sensus ossis ppt eius debi
litate Sicut sicuius e qui duoz doloru
fortior eoz occultat alteru debilem

totalr ut sentiri nō valeat Et ypo
cras dicit q dolor fortis offuscat suum
dolorē debilem Et omno dico q si os
falsificant sensū ē tamen sensus cor
debilis valde quomodo ei nō occultabit
cor sensus cum ad cor mixtionē per
venire nō possimus tempore ijmixtionis
nisi p mixtionē mēb. cor q's sensus ē
valde fortis et acutus Et istud ē de
reb in quib remansit apud me dub.

Capitm xviij de emigranea

Emiscrāia ē dolor medietatis capitis
et sentit paciens q̄si sit perfundū
in capite Certum q videamus locum
ubi ē iste dolor qui nō ē nisi aut in
cute circumdāte craneū aut i pellicula
que ē sub craneo aut in pellicula seu
panniculo subtili circumdāte cerebrum
Cura vero que ē int hanc egritudinē
et pdictam q dr bica manifesta ē quia
hec nō fit nisi in medietate capitis
Fit autē iste dolor aut ex vento
acuto aut ex plenitudine Si fit a
fit ex vēto acuto habebit attractionem
perditit subito et sentit paties mordi
cationē propter acuitatē humoris ex quo

ex quo ille vapor dissolvitur. Quando
vero fit ex plenitudine erit cum eo gravi
tas et modica rubedo in oculis et
in facie. Et potest esse solum ex humore
existente in stomaco ex quo resolvuntur
vapores acuti ad caput. Et quia dolor sic
fuerit sentiet paciens cum dolore mor
dicationem et incessionem. Et totho
a est utilis et maxime quando fuerit ex
plenitudine. Et inspissatio corporis
cum bona modificatione. Et alteratio com
plexionis cum coctione ambo cum
et venerum granatorum et pullorum cum eis
coctorum et poti farris ordei et aque
ordei. Et relinquat omnia ex quibus
possunt resolvi fumum acuti sicut sunt rob
de uvis et vina cocta et vinum pas
sularum et malorum dulcium. Quoniam velociter
sic convertuntur ad colam et faciunt
excedere suam complexionem ab equali
tate et extendunt illum. Quando fit
ex plenitudine sanguinis vel alterius humoris
cum sanguine fit totho omnia sola curatur.
Cum vero erit causa humor acutus in stomaco
faciens fumum tunc curatur eius eductione
a stomaco et stomachi mundificatione cum

laxatiuis et ab eis laxatiuo et hoc erit
valde leue. Laxatiuum vero fiet ex
infusione mirabolanorum tamarindorum
et sticados et eorum compositio est ut
recipiatur de mirabolanis citrinis et
kebulis et indis florum violarum florum
nenupharis ana ʒ x. infundatur omnia
nocte vna in aqua feruenti ut coopi
antur ab aqua. mane vero dissoluatur
omnia et coletur et addatur colature
de sticados trita quarta pars vnius ʒ
et misceatur totum cum tribus ʒ de si
rupo acetoso et ʒ j sirupi mastici et
ʒ j sirupi de corticibus citri et bibat ipse.
Et regatur bono regimine ciborum
cum hiis que exsiccant humiditatem a sto
maco aliquali exsiccatione. Et finien
tibus vero post cibum concedat quinsin
gunt cum mediocritate ut pira assata
ad cinerem et similes. Ex quo p induxerunt
incoratione omnium corporis accidunt in
capite et eius membris ultra abbre
matione de pono studium meum in
incoratione passionum colli.
Explicit tractatus nonus.

Tractatus decimus de passionibus colli spinalis medulle ceruicis virgule canne pulmonis et meri qui sunt ca(pitu)la xviij

Capitulum primum de compositione colli et passionibus eius
Capitulum 2m de opilatione colli
Capitulum 3m de extirpatione in collo seu contusione nuche
Capitulum 4m de spasmo in collo
Capitulum 5m de tremore ceruicis
Capitulum 6m de dislocatione alicuius spondilium colli
Capitulum 7m de malicia complexionis spinalis medulle
Capitulum 8m de apostemate medulle spinalis vel sui panniculi
Capitulum 9m de opilatione in medulla spinali
Capitulum 10m de strophilis
Capitulum 11m de solutione continui eius in ceruice
Capitulum 12m reiterat de inflatione et apostemate virgule
Capitulum 13m de squinantia
Capitulum 14m de apostematibus canne pulmonis et meri

Cap^m xviii^m de bothor et raucedine in mamilla et pulmone

Cap^m xvii^m de exituris in meri

Cap^m xviii^m de perditione sensus et motus musculi meri et eius mollicie.

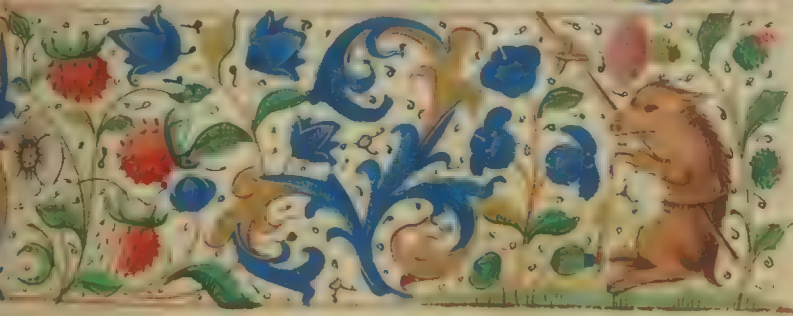
Cap^m primum de compositione colli [illegible] eius

Collum quidem compositum est ex diversis membris organicis idest instrumentalibus. Et illa membra organica composita sunt ex membris consimilibus. Descriptum inquit collum est membrum organicum contingunt in ipso que contingunt in membris organicis. Iniunctum vero compositum est ex membris consimilibus propterea contingunt in ipso passiones membrorum consimilium. Et ea que possibilia sunt [illegible] in ipso sunt opilatio contusio vulneratio extirpatio debilitatio spasmus tremor et commutatio solutio.

Cap^m 2^m de opilatione colli

Opilatio autem fit in nervis et venis et in ipsa medulla spinali. Quod

curatio͞is opilatio͞is manifeste e͞. qui
e͞ apertio et humoꝝ subtiliacō cu͞ medians
subtiliatis Et hic mod9 curatio͞is e͞ co͞is
omnibꝫ sp͞ebꝫ opilatio͞is om͞i membroꝝ.
Et sil̄r curatio contusio͞is et vulneraco͞is

Ca^m 2^m de extirpacōe in collo seu contusione nuche

Quando fuit extirpatio in collo
erit prim͞ per accidens. et est ut
quando spinalis medulla cotunditur
aut accidit in ea ap͞a adueni͞t in ipso
mollicies totius inferioris ptis corporis
utr. Et qn͞ fuerit illud forte morit'
cito prete hore expectatione. [illegible] vero
illud modicu͞ fuerit ut si h͞eat colore
et modicu͞ inflatio͞is tunc non accidit
mollicies [illegible] vo timendu͞ est de [illegible]
dictas eius apostemetur adueniet ex
illo privatio motus medietatis corporis
et partis. s. ubi e͞ apatio. Est igit'
necce in hac contusio͞e innuere de fa
cilime si virtus tolerat in princip9 contu
tudis [illegible] ea virgatur Coc9 cu͞ bobace
intincta in oleo rosato tepido plumes et
dimittatur bobax sup loco tota nocte
usqꝫ in mane qui si apa solutur casta

i. co͞sequet' ad illam
extirpatio͞e accides +
[illegible]
[illegible] extirpaciones
seu [illegible] vel
mollicies totius ptis
inferioris.

sit privacio sensus et motus. [E]o est
autem sicut medici putant quod cum privacionis
sensus et motus sit sola siccitas. [E]t possibile
est quod sit privatio sensus tantum et possibile est
ut sit privatio [illegible] cum corpus sit temperate
complexionis. [E]t possibile est qui declinat corpus
ad calitatem parum. [E]t verum quidem est
possibile esse qualis contingit diminutio harum ex
diversis causis in malicia complexionis quarum
altera est frigida. [C]apitulum quartum

[E]st autem de spasmo in collo.

[S]pasmus in collo quemadmodum
in ceteris membris. [Q]uoniam fit duobus modis
scilicet ex siccitate et ex humiditate. [Q]uando
fuerit cum eius siccitas possibile est fieri
paulatim et successive. [E]t possibile est
fieri repente ex evacuacione humiditatis
corporis facta repente. [I]lle vero qui fit
ex humiditate subito fit. [H]umiditas
vero superflua duobus modis est. [Q]uedam est
humiditas que permanet in suo esse et non
convertitur ad aliud. ex qua accidit ab
breviatio nervi. Est et alia humiditas que
in fumos convertitur ex quibus accidit con
tractio. quoniam loca illius membri que conti
nebat illam humiditatem antequam converteretur

in fumos non possunt eam continere propter
commixta est in fumos ¶ Et si dixerit quis
debere consequi dolorem in hora conuer
sionis humiditatis in fumum Et quod ipso
e eam conuerti in fumum absque doloris ge
neratione dicimus hoc non sequi quoniam
eius vapor quando non fit eius natura
et virtus frigida et moueatur non gene
rat dolorem in pluribus ¶ Subtile
enim calidum non inducat dolorem nisi
fuerit frigidum ¶ Et quando fuit acuti
mordicatio non erit dolor huius speciei sed
sentit patiens mordicationem et corro
sionem ¶ Cum igitur fuerit spasmus
a causa siccitatis erit eius curatio humec
tatio corporis vniuersalis et maxime
membri in quo est spasmus ¶ Et quando
fuerit ex causa humiditatis iube laxa
tiuum cum yerapigra et similibus ¶ Et
vnge membrum cum oleo resinum et camo
mille ¶ Et oleum lilii est optima medicina
quando fuerit ex humiditate commixta in vapore
dissolutum sicut est mos vaporum tunc laxa
infirmum cum his que dixi tibi ad remouendum
humiditatem ¶ Deinde vnge locum cum
vnctionibus perfectis propter posueris cum illis

tractat de tremore
de p'mis; colle
spinalis medulle
sane p'imo ...

de zucca hindi a. r. de humiditate lane o
me ungius ¶ Capitulu quintu de
Tremor cuiat' tremore ceruicis.
in ceruice sicut in ceteris mebris
corporis ¶ Et ho accidens e pugna et
contradictio inter grauitate mebri et
virtutem, quam posuit deus i oi moti
ualis. Rm quia supat grauitas meb'
ipaz virtutem et tendit i feri9 Rn. qz
vo separat virtus et sublevat illd'. Et
fiunt duo mot9 simul quor9 giunctio
dr tremor ¶ Collum autem patit e ad
tremore ex modica corruptione accidente
in virtute motiua pp' dignitate capitis
qm int' mebra humani corporis non est
mebrum magis ctile q' caput resp'tu
eius ad corpus ¶ Potest etiam timor
accidere aut post egritudine aut post
euacuatione et erit p' ... ca er... ex tristicia
aut ex vehementi frigore ipsius cerebri
aut medulle ossis spinalis aut ex p
cussione facta in capite Rma quamuis fuit
sanatum vulnus erit tamen virtus animalis
alterata et sequetur tremor ¶ Capita
vo leporum sunt medicina innatura qui
continuavit comedere illis tamen brodio

parato quod dicitur ta facie c. aqua et sale et
modico olei. Experientia potestas hu-
ius potentia creatoris excelsi. Illud
vero quod operatur in his capita sepositi
non dico illud facere propria complexione
ita quod confert vni generi tremoris et al-
teri non. Sed dico operari illud cum sua
forma vniuersa proprietate quia deus posuit
in illo. Cuius causam intellectus noster nequit
attingere quia confert omnibus generibus
tremoris. Et iam multi locuti sunt de
proprietatibus. Verumptamen huius scientia impossibilis
est. Quoniam nostri intellectus habent obstacula
que non valent transire sed deficiunt sicut
deus voluit nobis imponere mensuram
quam non possimus preterire. Et
Galienus quidem prolongauit tracta-
tum in hac materia et ipse fuit qui confessus
est hoc non posse sciri a nobis. Ille
autem cuius plenitudo fuit in scientia
dixit et confessus est illud. et mani-
festauit suam confessionem ad denota-
dum quod scientia et sapientia solius
dei excelsi sunt et ipse est qui tribuit de
ipsa cui vult et quomodo vult. Apti-
ca sunt medicine vlcerum pulmonis et eius

strinitatū exites ī aliud ignote tiriaue
hic quā quā accidit ī pulmoib; omniu
ulcera exeunt a coitate cōtēns q̄ fecēs
aliquid et cāneminter ad inueniendū illd'
Et dixerunt nobis pastores qui cōe
dunt ille oues herbas quib; excessis mor
zemunsanit et pfecte sanāt' a suis
ulcerib; Et ego vidi pulmōes omi
in quib; inceperat iā fieri vestigium
solutionis cōtinuitatis et apparebat ī
ipis maligna pte maliu vo parte
apparebat opus sanationis in conso
lidatione carnis pulmonis manifeste
Verumtamē nō est qui sciat herbā illā
nec credo fuisse ante nos q' sciuerit illa
Et fiat sirupus cōtra tremore con
fortans vniusalit' mebra et pīe capt.
Cuius compositio ē hec R̄ zube tiecoru
sticados certai citro cōtraī sibtiliū
fisticor an ℥ j thimus masculini ma
stias rosar an ʒ v liquiricie mundate
sicut quartā ptem oim cōterāt' oia
cōterenda et infundat' toti nocte vina
preter mastice in lb xv aq fervente
summane vealwomat' supficie et pr
uat' colla de auro puro et bono lb j.

bulliat et ne desinat medietas aque et coletur et admisceatur colature de suco citoniorum citrino facto cum zucco ℔. v. et de melle apium depurato ℔. j. et de mastice limata in pecia panni ℥. s. Et iterum reddatur ad ignem et decoquatur donec efficiat de eo sirupus conveniens et sapienter factus de quo administrabis omni die ℥. ij. cum ℥. v. aque in qua sit extinctum ferrum multotiens donec aqua redeat ad medietatem et recedat ferrugo ferri. Et hec aqua ultimo coletur et distemperetur cum ea sirupus predictus secundum modum predictum. Et ungantur posteriora capitis cum dorso spinali toto cum oleo de ben. Et si non invenitur fiat cum oleo seminis lentisci simplicis mixtum ℥. j. misceatur de oleo balsami ℥. j. Et si non invenitur oleum balsami et non sit aliud quod valeat loco suo tamen ea neccessitatis ponatur loco eius ℥. s. olei sinapis. Et oportet medicum cum eo considerare etates quo...
nes et tempora anni et regione in qua est patiens et consuetudine eius quisnam etatis eius fuit iuventutis et ultimo

.s. cadat a ferro

et tempus vel estas et consuetudo eorum sicut
decorate fuerit labor et solicitudo
secundum convinctionem istorum aut ipsorum dis
ut mente de ce processus medici in addi
tione caliditatis aut etiam diminutione Et
nota quod ratio mediationis et ratio ciborum diversi
ficantur in hoc casu Et magna est differentia inter
illas quod est quia medici potuerunt exti
mare secundum complexionem etatem temporis
et regione in qua est et secundum consuetudinem
et cibum sumuntur regula ne potus in
illa Verumtamen si una cibi fuerint
valde a complexione longe quamvis fui
erit de causis facientibus egritudinem
non tamen ex eo mutatur corpus si exit
cum suis similitatibus Et propter hoc oportet
quod regas ipsum temperato regimine et con
sidera bene et non labatur de consi
deratione tua hec additio Et
facias declinare cibum ad contra partem
facientem egritudinem Tu si datur
senem qui est pre complexione ... cibus
valde calidus et tempus fuit frigi
dum et fuit ociosus et regio frigida non
nutrientur ex illo cibo inebriat illa et ner
vus abhorret illud Et si obiatur

nobis de melle quod est calide complexionis et est
optimum nutrimentum senibus [illegible] quia
licet sit calidum non tamen multum neque est
caliditas nisi in eo quod recipit virtutem sua
eius sibi decoctione non tamen in eo quod reci
pit in eius complexione Et eius calitas non
excedit principium tercii gradus et fine secu

Et si coquitur donec eius sapor sit
amarus erit remotum valde a complexione
senis nec eius membra nutrientur ex eo et
ideo sapiet eis amarum sicut aliis hominibus
sapit Et quia senex licet sit senex est
tamen animal habens calorem in actu Mel
autem licet sit calidum non est animal et eius
calitas est in potentia Et quia senex est
animal et calitas eius magis manifesta
Mel autem quia non est animal non est eius
calitas manifesta Et vinum autem quod est
calida ultra modum non nutrit senex
Quemadmodum non nutriuntur de ea alii
preter ipsum Et similiter invenies quando
hic erunt omnes condiciones calidas ultimum
cum quo frangeres in ipsis egritudines
est ipsi lactuca Et si ministrares in
ipso quod est fortius illa non nutriretur
ex ea sed in ea [illegible] illud

[illegible]

Mel [illegible] non est multum calidum respectu senis [illegible]

T: decimum de passionibus colli simul medulle c̄tine p^l menis me:y

q'uis est cōtrarium cause sue cōtradictio
Et etiā si iuncture ipsius solius man
dibule et similibus nō reuget intra l^m
ex illis. Et curatio uero cōtinet alia
operatione laudabilē et ex eius sua nō ē
molesta. Et quamuis sua fractura sit fortis ē
tamen cito passibilis. Et hec igitur que
narraui tibi oz te attendere in omnibus
[illegible] et [illegible] ex ipsis extremitatibus
sequitur. Capitulum viii^m de dislocatione
Dum medij [illegible] aliquis spondilium colli.
accidit extensio humoris cū sit vision
inter duas iuncturas colli. Et sequitur
ex hoc q dislocetur alterum illarum. Et inte
aut extra. Et cū vo tendit extra si nō
fiat in medulla spinali aliquid lesion
aut leue quod est quā imprimitur ei est
mortale. Et nō sequitur ex illo sanatio
interimens. Et si uenerit medicus
cum apud principium debet euacuare
corpus uniuersaliter ab illo humore. Et ē
loquitur de [illegible] uel cum bdellio erit medicina
bona. Et studeat exsiccare humorem
et dissoluere illum uel administret [illegible]
[illegible] colli [illegible] et cariofili [illegible]
et pulueriza. Et iube patienti [illegible]

glutiat res humida que transfertur
prius et sint grosse ut bolos panis azi
mi. Et oportet ut provocetur sternutacio
inclinato capite et cooperiet eum. Et vi-
dico quod flobothomia est bona ad evacuan-
dum hunc humorem. Evacuacio autem
propria est ut accipiat aliqua quantitas starhi-
sagrie granum post granum et exspuat
quantumcumque poterit de flemmate.
Et dissolue hunc humore et exspuat
ipsum cum hijs que dixi tibi et cum ma-
ce et cariofilis. Et sit tuum studium
impellere maturam et committere illi ad
locum suum naturaliter cum suavitate.
Et modica sternutacio est valens
Et quia hec passio est periculosa et sue
curationis tempus arctum. Ideo oportet
accelerare studium sue curationis. Et
cumque dislocatur collum a suis iuncturis
a dextris et a sinistris et erit tunc eius
dislocatio talis difficilior et ipsius
accidentia peiora. Quando si exierit cert
cum modica torsione possibile est
non advenire certo lesionem ex hoc.
Advenit autem leso qui dislocatur iunctu-
re et fit eius collum ad modum ...

T.c. decimus de passionibus colli spi-
nalis medulle canne
pulmonis incip

uum et sequitur ex hoc mollicies corporis
sicut diximus. Quando ex dislocatione duarum
uertebrarum superiorum sequitur squinancia et spu
ibus. Et quandoque accidit spasmus ex dis
locatione que fit anterius aut ex exte
nuatione capitis quod adheret nuche. Et
sequitur tortura metam actionis pessima
quando perficietur una perfectione. Et sequitur
illum paruitas membrorum et corporis augmen
ti permutatio. Et erunt similis ramo arboris
fructo non toto. Deinde distorto. Et cum
eius incrementum siue erit augmento illius
cuius collum dislocatum est et factum est
gibbosum. Et quando fuit dislocatio in al
tera duarum partium si fuit modica sequitur
ei paruitas membrorum intrinsecorum. Et si
fuit multa sequitur mollicies in medieta
te corporis ex eo quod accidit ei attractio ex
altera parte quia quando accidit nuche attractio
sequitur spasmus ex eo absque dubio. Et
quodlibet horum accidentium interficit per se
quanto magis quando simul conueniunt. Et scito quod
quando mollicies fuerit fortis ex ea flatus
sequitur illa mors suffocationis ex priua
tione motus pectoris et uertebris anhelitus
Et quando sic fuit indiget fricationibus pre

tumore apparentis et dissolutione illius quod
diffunditur ex humore et expulsione illius
quod non est effusum et prohibitione eius
ut non effundatur et loci confortatione.
Et omnia sanguinum unimenta coacer-
vata sunt in oleo rosaceo in quo iterate
fuerit rose multociens. Et si vero res prima
serit aliquantulum erit necesse per administrationem
medicinis resolutionis cum oleo liliorum et
[illegible] quousque ipse volueris. Et
autem [illegible] fortis erit quantumcumque
[illegible] ipsum labor [illegible]
erit [illegible] potest evadere. Et iam dicto
autem de accidentibus colli dicemus de accidentibus
medulle spinalis quoniam est quasi magnus
fons deferens sensum et motum ad
totum corpus inferius per meatus [illegible]
oriuntur quibus sunt nervi. Capitulum vii de
malicia complexionis spinalis medulle.
Accidit in medulla spinali malicia
complexionis aut ex medicina infri-
gidativa accepta a medico propter eius
[illegible] aut ex [illegible] cadente super
ipsam ex quibus accidit aliquando [illegible]
[illegible] sensus et motus in omnibus locis que
[illegible] sunt. Hec alia [illegible] habet

T. decimum de pas-
nibz colli spūalis ner
duc cūine ptinome
mezp

olei nucū ita q̄ admisceatur ei ʒ. una
illius octaua pars ʒ. olei de castore bis
Et si nō inveniatur oleum nucum accipi-
at oleum lilii factum de oleo olivarum
et oleo de ben mixto cum oleo de iesmin
et administratur virtus in aliis istorum virtus
aromaticis ut sit eorum operacio prospe-
racina magis et e ut calefaciat illico
et pro ea admisceat. Aliud vero quod accidit
mirra medulla ossis spinalis accidit etiam
in nervis ex ipsa orientibus et magis
Et mihi quidem accidit cum irem in
itinere de licencia abuzacarie filii
rannos erat interius frigus et pluvia
molesta et cum imus insurrexit fortis
ventus partes mee a sinistris erat ante
sinister pes meus ad frigus et ventum
expositus nec valebat illum tenere una
causa et cum sustinuissem hoc tota die
cecidit sandalium de pede meo. et cum vo-
lui reponere ad pedem reducere nō potes
elevare coram mea reduxi illum ad
pedem et mox cecidit et cum cellerem fuit
quam pes pedis erat cum cora et cum
pervenissem ad domum abuhabelle
mansionem ad beriamar non sensi in

planta mei pedis q potuissem sustine
re sup ipa et ductus fui ante ipz p
quosda ducetes me. Et feci vngi co
xam cu unctis inferioribz cu quoda oleo
quod oli portauera illuc i cina cone
cuiusda viri qui passus fuerat poda
gram. Erat aute oleum quoy bal
samu. Et factus e michi unctus lesis
Et alteratus e inde aer. Et cu fuissem
multis panis coopertus ante in ore
adductum cessauit a me pfecte quod
senseram in me de pditioe sensus ita
q inmane egressus sum ad negotia mea
sine. Ratio aute coprobat neruo
esse duriores et sicciores. quia no e a q
neruus qui no sit subtilior medulla
spinali. Et omne qd e magis subtile
erit magis susceptibile egritudinu
cuius itaque studiu magis sit et fortis
circa medulla spinale et psenueret qui
ipsa est fundamentu. Et ad ipsi destruc
tionem sequitur omnium neruo destructio
qui sibi e a sunt. Uleq3 aute ad destruc
tionem vniuersalis et plurimu seqt ...

Capitulum octauu de apostemate
medulle spinalis vel sui panniculi.

C. decimum de pas
nibz colli spinalis
medulle canne pul
monis mezp

Apostema generatur in medulla spinali
aut in sifac aut in eius panniculo
Cura. Et fit ex humoribz malis et diuersis
Et quia tempus tuum est et breue. Et ... ca
facies evacuationem propter quod iuuare facit
flebotomia etiam si virtus esset debilis
et tunc extrahe modicum de sanguine
post evacuatam humorem qui videbitur tibi
facere evacuatione cum rebus leuatiuis
Et unge in principio cum oleo ros
calefacto ad ignem postea cum oleo li
lii aut cum oleo rosarum aut cum oleo ies
mini aut cum oleo camomille cum ... cum
istorum oleo volueris quia diuersitas isto
rum oleorum non nocet in hoc casu. Et No
nota quod ista medicatio operatur secundum intentionem
curatiue non secundum viam rationis sed cum
determinatione arbitrii. Medici enim quando pro
ponunt medicus subtiliare se ut faciat
res suas secundum determinationem rationis ita ut
non sequatur ex suis operationibz nec
plus nec minus quam existimat administrare
de rebus in quantitate et qualitate secundum
dominium est ipse et confirmatur ex hoc
tenet ... et ... dicitur a suo cura
tione ... in suo

cōsumo. et pos est interī pōi īfirmū.

Cam. ix.m de opilatione in medulla

Accidit opilatio in medulla spinali
cōe spinalis ex humore grosso.
Et si fuerit opilatio in altera ptiū
medulle sequetur ad illud mollities
sub illo loco in latere adherenti et eq
liter. Et si opilatio fuit p totā me
dullā spinalis sequetur ex ea mollia
et sub ea p toti corp' nisi forte fuit
opilatio debilis et sequetur etiam dif
ficultas sensus et gravitas mot. Et
possibile ē tunc q' medicus iuvet pa
tientem in administrando ei in potu ea
q̄ inadunt et apiunt et venā provocat.
Et cum dico apitivū et incisivū vel
lico asibutene. Nam oē incisivum et
apitivum est abstersivū. Non tū omne
abstersivum est incisivū et apertivum.
Sirupus autē acetosus squillitic' ...
quatior eis ptibz aque rosat' ē me
bona in hoc casu. Et si bullierit in illa
aqua de liquiricia rectificabis per is
acuitatem aceti et ponit sue substa.
Et si posueris ei hac cōpositione ēz erit
bonū. Et aliud ... ...tet pulegii

·T· ·decimus de pa°nb; colli spina lis medulle tane pulmonis mezy

assare l. cerate an. ʒ ij. et tamen subtilis
ʒ s. quarta seminis melonum medietatem
omnium seminum quartam partem cum contente
que recenter sunt et pone super lectum
ieiune cum ʒ xv. de aqua et bulliat donec
desiccat medietas et coletur. Et ad
iustatum colature de sirupo [illegible] cum
et de sirupo [illegible] an. ʒ j. detur hoc
vij. diebus aut x. et postea [illegible] sit suf
ficiens. Et si non suffecerit et humor
iam paratus est ad exeundum de co[n]
lara [illegible] cum [illegible] et sem
pium. an. ʒ j. coloquintide ʒ s. quarta mada
coloquintida et [illegible] cum ʒ s. [illegible]
[illegible] et cum ʒ [illegible]
et distempera totum cum sirupo acetoso
Et prima ei de tota ista mixtione ʒ v.
cum modica aqua tepida. Et si non
laxaverit sicut debet detur ei [illegible] cum
aqua. Et ratio autem huius laxativi
oratio est sicut de ratione aliorum laxativorum.
Et ungatur [illegible] dorsi et maxime
locus ubi sentit [illegible] cum oleo
[illegible] aut cum oleo de lilio aut cum
oleo de [illegible] cum que [illegible]
[illegible] exilatione [illegible]

di. Scito oz te scire quā medulla cordis
sicut cetera mēbra quā quer exit a sua
nali complexione ip⁹ ē medulla cordis de
bes studere ut restituas ei eius cōplexionē
quocūqz poteris modo nō tamen cum
rebz valde egredientibz a temperantia
Nec sint medicine tue quas ei amīstraue
ris transgredientes ad secūdū gradum nisi
modicū et sint virtutes specierum quas
amīstraueris in primo⁹ prim grad⁹ vsqz
ad principiū tercii grad⁹. Et cum hoc sit
nullus aliquid cōfortationis cū modica
condimatiōe aromatisacōis Nec oi ee
in eis multum Nec dubites apponere
de ipsa quantitatez vi. Scias autē hic
consideracone cā illud qd' calefacit vel
infrigidat aut exsiccat vel humectat et
qd' congregat duas qualitates simul.

Capitulum decimum de scrophulis

Apostemata autē que fiunt i ceruice
et i pluribz fiunt pe caput est
consueuerunt appellari ab hominibus
scrophe. Materia ā ipso⁊ ē aut flegma
sium viscosum aut flemma sa exsicca
tum cum grossitie sue sibē et ipsa ad
humore declinas melicū. Et forte

T. decī de paº mbʒ colli spinalis medulle rane plurimis incip

misceᵗ ī apate ad humorē · id est sim hūr
ianitatē nē cum humore ex quo apa fit
Et scdʒ quantitatē mixtionis illius humoris
cum eo erit facilitas eius solutionis vel
eius tardacio Et omnino quū videris hoc
apā non hēre rubedine in se cognoscatur
non eē mutatē in suo humore Et quū
videas ipsum magis durum scias illud
magis declinare ad humore melancolicum
Et quandoque videris illud magis
molle quū tetigeris illud scias ipm magis
declinare ad flegma naturale Et tunc
emplastra illud primo cum camomilla et
farina ordei et floribus rosarum distēpata
cum aceto. Quoniam acetum in eo quod est
maximum confert flegmati et sim valde
ac in eo quod frangit fervorem acuti
humoris confert cum hoc acuto humori
cum hoc quod habet in se inflationis et sub
tiliationis humorum Et inde humores
cum siropo acetoso cum aqua lupu
li aut cum decoctione passularum Quoniam
propter acetositatē siropi acetosi non ē dubium
quod addit in stomache humoris in eo quod ex
siccat eius subtile Et si in principio non
potuisti extinguere facere ex repercussivis

panicaut

donec coadunatum fuerit emplastrum sup
illud quod dissolvat sicut camomilla
et radice carcene et herbas porcor
et hoc fac continue. Et non obliviscaris
ris insistere circumvolutis dissolutivis aquo
humectatum. Flores autem buglosse et
succus malorum sunt boni ad hoc. quoniam si per
severaveris tantum in dissolutione humoris
faciens consuetudinem absque humectatione
obdurabitur humor apostematis et fiet quasi
lapis et non poterit exire de facili. Vi
demus enim vulgus qui intendit extrahere
aliquod lutum existens de meatibus qui sunt
sub terra non sufficit eis fodere in luto
quod volunt educere verum etiam effundunt
in illis de aqua ut humectetur et eius
eductio facilis fiat. Et similiter faciunt
medici cum medicina humectativa que per
illud quod dissolvitur ex medicina humida
accrescat eductio eius quod dissolvitur ex
substantia apostematis que exit per poros corporis
Et una earum cum huius que videtur
tur. Et sit tua intentio evacuare humo
rem venenositate in corpore vestro. Et : Hor
davo est vena in hoc cura que remota est
quasi sit hoc apostema ex humore calido vel colera.

fo. si tiene cest

·C· decimum de
passionibus colli spi-
nalis medule ca-
ne pulmonis mem

Quod si fuerit erit valde raro et tunc
poteris illud presumere ex signis. Et
si non fuerit de sanguine fac flobotomiam
et educas de sanguine quod tibi videbitur secundum
virtutem infirmi et alias condiciones. Et si vo-
no fuerit factum in principio ad solutum et
exercissimi forte propterea quod non fuisti
ipse in cura ab ipso principio: aut propter
aliquam causam scias illud pro certo quoniam in primis
[E]t tunc [illegible] tunc maturare ipsum ut ac-
celeretur curacio infirmi. Et si fuerit
eius complexio humida fac emplastrum de pasta
azima temperata cum butiro. Et si vero eius
complexio ad siccitatem declinet fac em-
plastrum de pane facto cum farina
tritici tepato et cocto sicut debes. Et
hoc est ut accipias de mica panis aqua
infusa et distempera cum brodio pedum
[illegible]. Et quando videris iam apostema matura-
tum cluse locum subtus apostema ad aperiendum
illud. Et si tu fueris bene peritus in
arte cirurgie et aperies illud cum ferro
cave ne tangas venam aut arteriam aut
nervum aut aliquid aliud quod incisio possit
[illegible] alterius [illegible] pervenientie.
Et si nescieris distinguere membrorum

ller fueris expertus sz ē apud te notū p
traditione et ē apud te impole quia
aliquod membrorū sedz sui eoitam et
maxime priorum membrorū tunc caue ne ta
[illegible] ipz cum ferro. Et pone sup lo
cum vbi intedis aperire stercus columbinū
distēpatū cum brodio pedum ouiū
Et hoc qn fuerit sua complexio humida et
sua etas fuerit adolescentie. Si vo
fuit inter etatē iuuentutis et senectu
tis distempa illud cum sapone. Et
si fuerit mediocris inter rusticum et
vrbanū distempa illud cum butiro
veteri qui statim aperiet p se. Et
postq̄ aptum fuerit Jube sibi caue
re a malis cibis. Et sint cibi eius
subtiles longo tpre. Et sic oportebit
illū dietare a principio rei .S. cū p̄mis
pullis cum brodio et modico aceto
et plus et paucas amigdalis. Et panis
cum oleo et modico sale mixt. Et
pone i orificiū vulneris licinium intinctū
in melle spisso die vna. Scda vo die
fac aliud licinium ex dyapalma dis
soluto cum oleo lentisci aut cū oleo
ros. vel secundum q tibi melius videbitur ex

T[ractatus] decimus de p[ri]mo membro colli spiritualis medulle cuius p[rimu]m ... moris ...

etate iusti: im et compto[...] Et sicut
constrictam curam vulneris ita sub
tilia licinium Et sicut impletur cons
vulneris sic abbrevia licinium donec
sanetur cum auxilio dei Cap[itulum] x[iiii]

De solutione continuitatis i[n] cervice.

In cervice fit solutio continuitatis
in q[uan]tu[m] e[st] me[m]bru[m] co[m]positu[m]
sicut accidit in aliis membris. Sine
fit aut[em] ex ca[usa] p[r]imaria extrinseca v[e]l ex
punctione acutis Et i[n] pluribus sequu[n]t[ur]
illis multe egritudines difficiles quare
una e[st] que advenit nervo qui dicitur con
versivus egritudo qua p[er]ditur vox
[...]una no[n] adherent partes simile aut
no[n] agunt[ur] sicut debent ita q[uod] pluribus
aliqua pars vocis aufert vox similis
anhelitum ho[m]i[ni]s infrigidati. [...] vel ex frigore
fuerit illud p[ro]pter incisione nervorum
e impossibilis curationis Si vero fiat id
ex acute cessante cessabit id. Etiam
de q[uo] in eius recessu cum ligu[n]t[ur] dicta
sunt evacuatione p[er] casmoe et disso
lutione Et si fuit ex opilatione cura
cura humore cum laxativo deinde stud
dissolve opilatione et aperire illam cum

oleo anetino. Et tertio aut si pinguis
sit cum hijs que restituat et reparent siccitatem
que prolongate sunt. Et cum hijs am-
mistere quod sit aliquid aromaticum atque et
confortatiuis sicut est oleum rosatum misce-
de eo cum una cum tribus partibus olei ane-
tini et ungatur cum illo. Et si fuit ca-
lidus malicia complexionis fere que tetigit
neruos aut musculum in quo deditur
neruus et aduenit sibi illud ex mun-
vel pluuia aut vento frigido aut ex
medicina frigida ibi apposita per aque
impetum medici erit curatio cum hijs
que calefaciunt quia cum facies egritudinis
fuit infrigidatiua. Et quemadmodum
faciens egritudinem fuit infrigidatiuum
actu et potentia sic medicina tua sit cale-
factiua ambobus modis. Et si ad-
uenit neruis aut musculo spasmus
et congelatio sit medicina tua cali-
factiua sicut oleum aneti et oleum
mastices et pinguedo anseris et pin-
guedo galline. Et ungatur
locus cum bombace intincta in illo oleo
calido una vice post aliam. Et nota
per hoc quod nerui sunt de nobilitate

T. decimum de pa^o mbz colli spialis medule rane pt motus mezy

et excellentia et boitate sbe nō sustinēt oppone cause facientis sibi certitudie cum eo qd eis simile ē ī vtute. qd ē ipsiu cōtrariū. Reru facientibz sic qui cōsideraueri q sua cōpone ī veritate redibit ad suu natura et cōsidata vntute mebri in eo q e tale mebrū pp̄u corrumpit sua vtute et pdit illd. Ideo antiqui bene dixerut de detibz qm ea q magis offendūt eos sunt res cōtrarie tangētes illos vna post aliam vt potus aque frē p9 cibū calidū et equiso calidum post frigidum sit eo sba grossa difficilis passionis donec incidit dubietas vtrum sunt sensibiles aut nō. Sed nō est dubium q sensibiles sūt. Multotiens illa que hūt nobilitatem sbe et ipius humiditate quemadmodum sunt neruj. Et sine dubio me nō fecerut mentionem de dentibz vt eoru inuente sit in pis tm verū etiam in aliis mebris. Et adduxerut detes vt sit exemplu pbatum in aliis. Etiam si detes corrupunt et patiunt ex hoc qd dictum ē quor sba dura ē et grossa

non sustinent [illegible] [illegible] sensibiles sunt

cīsienna nisi id' neqȝ durum est neq;
ꝑ ossium. ¶ Sunt ergo cibi declinantes ad
caliditatem pa ¶ Et si dixero tibi ci
bum calefacientē in potentia intelligere
calefacientem modica calitate. ¶ Et sit
tua ārministracio ciborum sicut ꝑ passerum
et turturum cum brodio. ¶ Et si fuit
in hyeme assentur ad ignem aut in
patella admodum spicī aut ꝑ ꝑ uia h ai
obsomo etaro in patella aut i frixo
ria assatum aut frixum calefaciat
eos magis declinant hec ad medicina;
q ad cibum. ¶ Cap xiiii. Leccio
de inflatione et apāte vuule.

Inflatio vuule et eius apatio ia
dicte sunt s; nō est inutilis eorum
repetitio. ¶ Et dico q debes flothomia
re venā cephalicā brachii dextri et
educas de sanguine quātū tibi videt.
¶ Et si fuerit vuula multum rubea
et calida tactu da sibi de aqua rosarum
ad plenum os in qua sint infusa se
mina citoniorum cū modico zucco ꝑ
bonum cōmiscere cum ipa aliquantulum
de aceto ut nō ꝑ ꝑ ꝑ patiat eius sapor
et sorbeat illud multis sortibus

·C· decī de pr̄imbꝫ colli spūalis medule cāne pl̄mo ms me⁊p

Et vo ē ibi calitas nec ꝑpit⁹ inbe es garigarizare aquid de rob celsorum intr coctum aqua ros et hoc faciat fre quēter. Et subtilia eius cibū cū rob pullorum etiam pane azimo. Et ꝓdꝫ potūa apatis et vons ꝑditois sit tua cura cum flotthomia. Et quia hic accidens tdiosum est oz te flotthoia re patientem. Qm in necligentia flottho mie inducit piculū. Iuniores eī ferīt tur cum sanguine. Et teps est arctū. Postea vo poteris remigare quod flotthomia detrarit. Et si nō fuit illud possibile laxa ipsum ꝓdꝫ q tibi videbitur. Et nō facies flotthomia et magis seciua ē infusio. Et est infusio mirabolanorum citrinorum violarum semis croci orientalis semis urtice et liquiricie. An sit aqua in qua infundatur ista aqua in qua coctum sit de mastice et resultet eius odor. Deinde infunda hec in ipa donec pmitter eius color et fricetur et coletur. Et adiungatur i pricolature ꝓdꝫ q̄ videbitur tibi aut de siruppo thamarindorum aut de acetoso et sit pr̄ eius decia ꝑ aque. Et si nō

: de morsis celsi

videris rubedinē additā necessitatē
manifestam desalutiat eger modicum
sirupi acetosi cum acetū nō fuit
forte et de rob celsor cum quadrupli
ci sui de aqua tepida ¶ Et fac dieti
nare comestionē sua ad similitatem
cum pane azimo et cum pullis as
satis ad spicum ¶ et fac ordei est
bonus cibus ¶ Et si videris colorē
vinile sicut melancianie et videbitur
in ea magna additio et grossities
vltra cōsuetum tunc cauēdū ē ne
suffocetur infirmus ¶ et iube flo.
et educatur multum de sanguine ¶ Et
certo extimo sanguinē illum ee ing.
et spissum Et propter hoc faciet via
eius p flobotomiam salutē necessif
forabitur ¶ Postea lava illum ab
hnore medico cum lapide lazuli lo
to multis diebz et cum polipodio et
epithimo et eleboro nigro ¶ Et
misce cum eis quod ipor simitate recti
ficat ut liquiricia et flores nenupha
ris et violar et quod rectificabit molesti
am quiior nō est molestare naz sicut.
flores ... ¶ ... iecoris a maiori

C · decii de pa°
mbz colli spialis
medule rane pt
meris mem

qu[illegible] puto e medicina coferens duobz modis quia frangit siccitate et sedant molestiam. Et si videris humore habundante in grossitie et spissitudine tunc erit necce q dez si bi mens p se distepata cum melle cu sirupo acetoso facto cum passulis et marie si etas fuerit etas iuventutis circa quadraginta annos et color declinavit ad nigredine et vene ample. et pili nigri et mores infirmi fuerit ad stupore et soliatudine tunc esto securus illud e a melancolia. Si vero fuerit puer et corpo no demonstras melias et color corporis fuit albus et mores infirmi fuerit simplices esto securus q humor faciens egritudine e quasi ardens in corpore et non e multu spissus. Et oz scdz hoc q sit virtus medicaz sicut substantie aquose subiecte. Et administratur cum eis q'd delectabile e ipi nature. & sbau mell et syrupus de citris. Et erit necce subtiliare humores et cofortare virtute. Aut sirupus maior si fuit necce alterare complexionem. Et hec racio e

i tenui et aquosi [illegible] non corpulent

quia oz te respicere in aliis. Et si fue-
rit tibi notum quod humor faciens egritudinem
sit sanguis ex(t)imo esse sufficientem
flebothomiam et ea que narravi tibi etiam in
causa acuta de rebus .e. que in potum ad-
ministrantur. fac etiam in loco isto. Et
si fuerit apostema valde magnum non
eris securus quin patiens suffocetur.
quemadmodum si apostematur interius
gutturis quod a medicis appellatur squi-
nantia non erit patiens securus a suffo-
catione. Capitulum xiii. de squinantia.

Squinantia erit aut ex uno humore
aut ex pluribus humoribus. Et hoc
patere poterit ex accidentibus ex quo
humore fiat. Si vero fuerit ex plu-
ribus humoribus erunt accidentia mixta
et noticia cause morbi erit difficilis
Sed quia perscrutatio fuit a medico
subtilis manifestabuntur ei ex ipsis ac-
cidentibus humores a quibus hoc ipsa
egritudo est. Et ex ordine que po-
sui tibi in simplicibus debes assumere
in compositis. Cum sicut quando miscentur
humores facientes egritudinem debes
componere medicinas in sua curatione

¶ de cura de pacientibus colli spinalis medule canne pulmonis mery

.i. digestione

sic etiam in sui rectificatione et reductione ipsorum humorum laxatiuis. Et possibile est quod si superhabundat grossities uuule ut non iuuet illa medicina quod indigeat incisione cum ferro. Nos autem in eo quod sumus non debemus tractare de ipsa incisione aliquid. Verumptamen dabo tibi uiam etiam super hoc videlicet quod quando tu incidis ipsam non precidas usque ad radicem. Quoniam talem incisionem sequetur pessime egritudines quoniam aer ingredietur ad pulmonem et illa loca sine obstaculo defendente ipsum a frigore aeris et distemperantia et quando sic fuerit debilitabuntur uirtutes cordis quibus ultra modum debilitatis mouetur homo repente. Et scias quod asa fetida suspensa ad collum pacientis confert apostematibus uuule. Et possibile etiam est conferre squinantie. Capitulum .iiii.

de apostematibus canne pulmonis et mery

Fiunt in canna pulmonis apostemata sicut fiunt in mery et ambo inducunt dolorem et strictitatem in corpore. Verumptamen uti pluribus fiunt quam in locis nominatis ut predicatur in ipso. Et quemadmodum in

alijs apparitib; dixi qui fiunt ex humorib;
sic dico de isto Et propter sinuositatem sub
istorum locorum vix potest recipere humorem vald
de grossum Et ambo ista membra sunt
in excessu maciei et debilitatis Et quia
sunt sicca quod accidit in canna pulmonis
apostema resultant sua granula a longo
situ Et fit in [illegible] proculdubio tussis
continua ex eo quod huius granula stant
adversum aerem aspiratum Et contin
gunt hic alia accidentia aut aliqua
eorum secundum causam aut humorem Per
autem quod apostatur sequitur illud alterum
duorum aut utrumque simul quod est dolor
et difficultas transglutitionis Et cum sic
fuerit et certificatus fueris esse in alto
istorum membrorum apostema non tardes in
faciendo flobotomiam propter temporis
strictura et adventum multitudinis
apparatus in illis Postea vero potes
tum incipe facere ea que sunt ex
cessiva et solutiva id est resolutiva sicut
aqua rosarum tepida et sicut decoctio
carsene (?) i radicis cardi cum rosis
Tercio autem quod fit in gutture est
propter res in quibus incurrunt homines

quas ipsi debet odorare et aspirare Et
si lavaveris naturā sua sedꝫ ꝙ videbi
tibi ab humore faciete egritudiē imma
bis illum Et ego dico tibi in hoc
loco etiā quam debes attendere et obser
vare tam in ho ꝙ in aliis apatibus q
sunt intra corp9 et ē ꝙ scias solicit9 tu
posse abbreviare sompnū infirmi et
prohibere illum ab eo donec incipias
in dissolutione et pacione humoris
et ne sis circa hoc negligēs Et iube ab
breviare sibi cibum et alia Et sta
tue ipsum in auditu sermonū et ru
mor qui narrentur sibi a ioculatori
bus ut perit9 fiat a sopno liber Et
si fuerit estas et etas iuventutis iube
sibi odorare caphorā quia levat ipz
a sompno et excitat illum ut nō sit
necē excitare vi Si temp9 fuerit
hyems et etas canicies aut q̄si iube
odorare herbam alcohhim cū modico
camphore qui allevabit ipz a sopno
Si vō fuit circa pricipiū etatis ca
niciei et eius compto ē inf duo iuste
cum una par camphore ad odora
dum Et scito ꝙ sicut sompnus

cia principium apatis dz prohiberi sic
p⁹ repercussione et solutioez ē vtilis
causa liberationis Coopius eni in
ipa generatioe apatis et augmeto et
statu addit in augmentu apatis et
erit causa mortis Apata vo pnt
generari in locis que descripsimus eti
hus cōsiltibz Et qd dictum est de
curacoe pdictorum potis assumere
i aliis illo ei possum narrare ē iam
dimisum qz qm mee intecoms est
abbreviare ea q medici dixerunt i cu
ratione fortis squinantie sicut id quod
posuerunt de incisoe canne pulmo
nis ad modu vnius foraminis inter a
nnulos eo Et quia illud negotiu
ē vale difficile ac cetera incoracoe
cum in tempore mei studii viderem
verba posterioz dicentiu non narrasse
galienum hac curatione nec illa me
misse in suis tractatibz qm ipe dixit
Multi sunt meates sepium quod ē
supra ventre meates canna cui attig
nos eet nō appellare canna nisi canna
pulmonis Et cum essem in illo
tempe quo studebam i huius tractatib

T· decimum de pri
mbz colle spiritus
medule carne pt
menis me

mundi quidam cauma pulmonis post
incisione corii et pellicule inde de sba
ipsi cane incisione manifesta minus
quantitate unius lupini. deinde lavi
vulnus cum aqua et melle donec soli
dati et sanati e perfecte. et vixit vir ille
longo tempore. Et qui incepit vulnus
sanari et coadunari aspergebam super
vulnus mirre ciperi pulverisata donec
sanatum est vulnus. Et quia hoc
nullus nostri temporis fecit nec antiquorum
virorum ideo non feci incoracioem de ipso.

Capitulum ijm de bothor et rauce-
dine in cauma pulmonis

Fiunt bothor .i. brisuli in cauma
pulmonis ex causa laboris multorum
laborum qui debilitant virtutem pulmonis
Cuius curatio est sorbitio aque rosarum
Et accidit ei causa vocis et clamorum
asperitas in eius pelliculis. que fit ex
madefactione immiscellaginosa quam made
facit pelliculam ex qua causatur raucedo
Et eius curatio est par sinicie de
caulibus dulcis de radice plus se aut cum zucaro
Et esse etiam caulium sicut alia genera
olerum iuvat. Et propter raucedinem

[illegible]
i fine

accidit tussis. Eius curatio est cum oleo
amigdalarum pro se aut cum robl[iqu]ir[ia]
Et cum unctione de oleo amigdalino
Sed post[ea] pervenit meus tractatus in
memoracionem raucedinis gutturis fite
ex inaxfactione anhelitus cum humiditate
sicut que accidit a fluxu reumatis quod
non solum medicis sed etiam ydiotis no
tum est. Conveniens est nos dicere rau
cedinem gutturis que fit egritudine
accidente ipsi nervo commissuo ex suf
focatione aut ferri incisione. Et pt
est preter causam extrinsecam ex opilacione
facta in ipso nervo et hoc raro contingit
Tamen vero causa est ex suffocacione cum
fasia aut cum incisione est possibilis
curationis. Et inde igitur cito et
unge locum suffocationis cum oleis
mollificativis sicut oleo anacardi veterum
et oleo sesamino et oleo narcissi et pi
tuuedine pinorum ausferri. Et ego ia
inveni rem magis efficacem in tali
qui fuerit suffocatio a longo tempore
et egritudine ... pinguedinem ...
... et marie qui fuit suffocatio a
longo tempore. Sed qui est recens sufficit

cum fuerit ... cum ...
... alio ...

... tum ...

T · dcm̄ de pa°
mbz colli spualis
medule cane pt
mois · me · p

oleū rosaȝ odoriferū. Cui vō fuerit
hoc a vicesimo die et vltra, cōferūt ei
vnctioēs compoīte q̄ narrate st̄. Et
nō pter mittas sibilare et abūn
dāt innotare ipē in q̄ntitate. q̄m cā
lūs refrenet intrinso vocē sua. cum
de sup̄ dictio. Quoȝ si fuit suffocat° ex
manoē facta in vno meatuū vocis
e impossibilis sanacōis. Et tpo le est
liberari meritū ab incisione. Et fact'
ēgritudo ex grossitie generate apō
et estinsione lūo. Quoȝ si curat° esset
ab incisione faciendo ea q̄ dicta sunt
liberaretur infirmus cum adiuto° dei
Quod sic vero posui ex vnctioibȝ nō
putes me posuisse absq̄ intencōe
ymo bona et diligēti pmissioē q̄m
sumsentiȝ medicīe intra vel ext cor°
in ministrate effectum obseruaueris i
quācunq̄ virtute deinde aministraueris
ipaȝ cum alia medicina cuius ppte
adequatur illius complem manifesta
bitur tibi q̄ verus medicinaȝ illis est
q̄ ille sunt i eod̄ gradu cum cognoueris
qd est in primo sedi gradus cū alia
medicina q̄ similit̄ est in primario sedi

resultabit tibi ex illis additamentu
in manifestum in suis effectibus in virtute
2 vel 3 quod altera earum operaretur si
esse anichilaverit. Et hoc non tantum in vir
tutibus per ipsum cordis verum etiam in virtutibus
que ab ipso reguntur et aliis que post eas sunt. Et
volumus manifesta est sed parco proli
xitati tractatus ne forte transgredi
ar propter intentionis limitem. Sed si
deus michi concesserit opportunitatem
temporis tractabo de hiis et aliis
sufficienti tractatu cum dei auxilio
Diximus quod non possibile erat fieri in ner
vo conversivo absque causa extrinseca
egritudine que impedit vocem absque
primo motu et hoc est impossibile sed quamvis
dat nervus absque causa antecedente que
impediatur vox ab eo quod fiunt in
primis sicut non est impossibile opilationem
fieri in nervis absque extrinseca causa
ut in pluribus opilatio contingit
duobus nervis concavis venientibus
ad oculos et spiritum visum illis
deferentibus et tunc erunt oculi
sibi in dispositione qua visus
clauditur non dilatatur pupilla al

Capitulum decimum de passionibus colli sive nucalis medulle canne pulmonis nervorum

terius dictus curatione desperaverunt medici. Et ego narravi ius in tractatu de oculis. Et quod medici dixerunt in illo non valere medicinam. ¶ Et ego dixi non totaliter desperari de eo nec omnino sanandum esse. ¶ Similiter quoque contingit in isto nervo communiter opilato. Absque causa extrinseca non desperabo in iuvamento medicine. Nec delinquende sunt unctiones composite sed administrande sunt ut fuit necesse. ¶ Nec obliviscaris purgationis corporis uti et maxime capitis. ¶ Et maxime propter non educat humorem a capite nisi quod faciat medicinas per se ad ipsum. ¶ Et post hoc administrandum est cum speciebus quod sit eis ut allia deferens illas ad caput celeriter. ¶ Et si dentur medicina cum aqua et melle mixtis et ponatur supra ignem donec incipiat bullire. Et iste est unus modus quem pater meus invenit de se et bibit cum hoc. ¶ Ego autem post eius obitum feci alia deferentem medicinam ad ipsum caput alia. Et administro cum pillulis in mundificatione capitis et laudo illa. ¶ Nec potui disputare cum

patre meo super hoc. qui mortuus erat.
Non ergo desperes a iuvamento me
dicine quando quia non apparet effectus
medicine in principio sue aministrationis
sed postquam induat iuvamentum subito

Capitulum xvi de creaturis in mery.

Generatur in ipso mery pustule
ex coextione calidorum ciborum sicut
sinapis. Et ex medicina que solet admi
nistrari a medicis ad interficiendum san
guisugas adherentem gutturi generatur
in ipso citrina rubea et asperitas
Siquinancia vocatur aqua rosarum et
semine citoniorum sufficiat. Illud vero
quod accidit in huius membris cum mos
est evenire in aliis membris corporis in
regionibus in quibus fit fortis epidimia
quando putrefiunt atque sue partes et cadunt
et exeunt ad os non fit nisi in forti
epidimia. Hec est mirum quoniam possibile est putre
fieri musculos pedum ita quod cadat pla
te pedum sicut sunt. Iam fecerimus
in teoria de epidimia et egritudinibus ac
cidentibus in ipsa et accidentibus cogitatibus
ipsarum dicemus hoc. Capitulum xvii de

de prohibitione sermonis et motus musculi mery

T. decu de pa° nibz colli spial' medule cane et mois me.p

et eius mollicie

Est autẽ ĩ musculo ubi fit tristi
spẽs mollicies et senssio ꝑ dicõis
Que q̃a ex certitudĩe accidẽt ĩ nervo
afferẽt motũ ĩ musculo et aliis mẽbris
ibi cõstãtibz et raro hr̃ fiat Quãdo
fuerit mollicies et ꝑditio in his musculo
tanũ erit illud forsitan ex frĩtate
sive aplexionis ut sit dispositu recipere
pãnc ĩfirmitatẽ Et fit ꝑditio motus
ex potu medicine infrigidãtis ut utute
et plurimũ cõtingit ex potu aque frĩe
et maxime illis qui nõ cõsueuit Et
poss ẽ illud fieri paulatĩ et possibile est
subito fieri ex potu aque frĩe Qn
accidit hoc paulatĩ accidit ei ĩ prĩcipio
strictura deglutitiõis cum dolore non
forti et nõ cessant strictura semꝑ
incãmetari et dolor aut remãet sic
aut recedunt paulatĩ Et sequitur ꝑ
ablatio trãsglutitiois que ẽ difficile
accidẽs q̃m remãebit ĩfirmus nõ po
tens aliquid trãsglutire neqz aliquid va
lens ingredi sum stomachũ cibi et q̃
ipsũ nutriant neqz medicine sic ꝑmi
sanet donec ut moriet fame vel sui

hic ꝑse. et hoc q̄n eius ... no ceciderit
Et si no restat ꝓost fieri sibi nisi in
crementari pro eius institutione ...
trum in loco. ... nox vinis e ut inge
nietur immittere ori suo arundinem
viridem perforatam a vertice ad dist.
cum cuius alterum extremorum quod
immittitur in ore sit strictum alterum
vero quod manu tenetur sit amplum et
quia in principio quando immittitur arundo
molestatur stomachus et non potest illud
sustinere et movetur quasi vellet vomere
cum habeat hoc naturaliter ... deo ... immit
tatur pars de arundine et extrahatur
et post moram parvam cum orificium sto
machi quieverit a molestatione iterum
immittatur et iterum extrahatur sic
faciendo pluries donec assuescant
membra in introductione arundinis
et non abhorreant illa. Deinde effun
datur ab extremo amplo lac recens
quod statim emulsum fuit aut ptisa
na tenuis ... facimus ut cibus
perveniens ad stomachum nutriat corpus
et iterum caveat eam facere ...
ut cesset. De vomitu iste modus

Tractatus decimus de passionibus colli spiritualis medule canne pulmonis . pme zp

pro cuius habes sive cetrum non potente
retinere cum attritione inducat debili-
tatem. [A]lius vero modus pro cuius
sunt cetrum non potentem retinere
aliquid est ut introinittatur totum medi-
um vesice pleno lacte vel ptisana tenui
vel ad sui exitum vel retentionem. per
porosum corpus virga dicitur ille qui
dixit cum hoc modo posse mitti in cib-
is iste modus valde debilis est. [M]odus
autem prestans procul dubio
corporis intinenti est ut impleatur vesi-
ca vacce aut talis capre videlicet aut bovis
et impleatur lacte vel ptisana et li-
getur cum orificio suo cum filo per fora-
men quod intromittatur in anum et compri-
matur vesica plena illo intinimento
cum manu ut impellatur quod in ipsa
est ad intestinum rectum et compleat
inde intestinum predictum ad intinentem
et residuum impellat ad aliud testinum
coniunctum sibi et accepto illo quod pro-
sit intinimento et impellat residuum ad
aliud intestinum donec perveniat aliquid
eiusmodi intrimenti ad portam stomachi
inferiorem et postea stomachi ... sibi

quod est valde per se possibile illud convenient
dixerunt licet aliqui medicorum reprehendant
hunc modum ex eo quod Galienus dixit
de clisteri quando non pervenit ad stomacum
putantes non posse pervenire nutrimentum
ad stomacum per viam intestinorum non est ne-
cesse sicut ipsi putant. Item intencio Galieni
de clisteri vera est quod non est in illis spe-
ciebus aliquid attrahens et deferens il-
las ad stomacum ex virtute attractiva
recepta in animali et vegetabilibus. Ne-
que est in clisteri impulsio quia species impel-
lantur ad superiora de intestino ad
intestinum donec ad stomacum perveniat
quia natura abhorret illud. Item est vel
clisteris sicut opus colere citrine que
attrahit sua acuitate quemadmodum in
Galienus dicit. Item aliqui perveniunt in
continue cum colera citrina acuta et
ex negligentia hominis non evacuata
propter aliquod impedimentum impellitur
de intestino ad intestinum donec ad supe-
riora ducatur et per vomitum expellatur
Preservatio vomitum [illegible] in membris
diversis modis est quia dicit per viam
attractionis a membris ad alia membra

Titulus 9 dcm de pa[illegible] colle[illegible] specialis medic[illegible] pro[illegible] me[illegible]

aut p effusione aliquor liquidor a
superioribz ad aque locum euacuatum
Et per imaginari possumus adiuctum
lactis ut ptisam ad ipsz sto rti verip
tu quodlz intestinor innat ad attra
hendu sibi et p9 qz omnia attraxerint
sibi qd e utile prose desinet ab at
tractione et attrahet qd e sup ipa
Videmus eni semina attrahere aliquo
rem aque a positoribz vasor i qbus
sunt Extimatum est itaqz ee hunc
modu nutritionis in hac egritudine
remore et meliore et melius possiblez
Dicto igr modo incerationis et
subtiliationis in huius egritudie restat
describere huius modu curationis Or
tum 9 aute qui debet vngere stium
guttur ab extra cu vnctioibz ardetes
subtilis sbe sicut oleo lilij et oleo
narcisi et oleo iesimini et no nocebit
oleum amigdalar sedz illud qd tibi
videbitur de istorum codicoibz Etiam
iniestra ea simplicia ut coposita Et
sufficiet tibi nutrire illu cum brodio
passer et turturz et columbar masto
sllurum aute fecit meliorez in

principio de lacte et ptisana et qua con
sueuerint homines bibere illa. Deinde
tu scias quod melius est et securius est bro
dium huius animalium [illegible] contineatur in ipso iuxta
iuuamentum quia est cibus et medicina co
ferens huic egritudini. Et debes dare
ei huius brodia tepida ut quicquid
biberint. Et caue ei dare aliquid cuius
frigiditas sit manifesta sicut cauendum
est ut non sint huius potus qui aministra
tur ei calidi actualiter. Quoniam caliditas
ciborum et potuum que fuerit actualiter
intensa corrumpit calorem naturalem qui est
quasi instrumentum virtutum. Et cale
fac caput cum eo quod habet aromatisa
tione subtilem et non vehementem
calorem. Et nobilissimum inter olea
est oleum balsami. Et in defectu eius
aministretur oleum nassium id est carpo
balsami. Et bonum est oleum [illegible]
[illegible] cum oleo camomille [illegible] ℥ i dis
soluatur ℨ i ambre et tunc habebit
manifestum effectum cum adiutorio omnipo
tentis cuius nomen exaltetur et in medio
[illegible] glorificetur. Dictis igitur que accidunt
cerebro et extremitatibus sibi modo perfecto

dicendum est de hiis que commcta sunt sibi pulmoe et fine meri q d portanarii.

Tractatus undecimus de passionibz pulmonis sunt quatuor capitula.

Cam primum de catarro descendente a capite ad pulmonem

Cam 2m de apate pulmonis

Cam 3m de putredie i plmoe a b/q3 apostiate

Cam 4m de tussi

Cam primum de catarro descendente a capite ad pulmone

Pulmo est inebrum leue in sui sba hiis ineat p quod ingreditur flatus a canna pulmonis et transit p omnes suas ptes quia admodum vidimus tpe quo inflatur pulmo alicuius malis sic a vidimus ventum ingrediente p oes suas ptes et inflare pulmone manifesta inflatione et p9 exitu aeris ab eo contrahitur et redit ad primum statum

Accidit ei vs pulmoi sicut accidit

ceteris mebris . i . q imptet . ei9 mea
tus humiditate descendente a capite tpe
reumatis et effusionum mez a capite
Et cu sius accidit tussis et stricta ahe
Curatio vo huius e euacuaco corp
ab humore flegmatico cu cologntida
et sili Et cofortaco capitis cu eo
quod ht aromaticitate sicut gariofili
et macis Et cosueuerut face me
de eo emplm supra caput Et in
ueni ego p expientia facere de eo
puluere et aspgere ipz sup caput
et manus innamentu e et hoc fuit co
siliu patris mei vsqz ad morte ei
Post hec vo cosideraui ego qm si
remanet pulus sr mag inficiebit
cum aliis specbz sz sit in vltio vnl
uersatam quantitacaqz puluis fact potit
Et redii ad cofiaendu aliu cu aq
succoz fructuu et cum succo speru
Aut cu ipa aqua scdz q videbitur ee
dispositio corporis et scdz et scdz tp
et confiaebam cum succo mente
et maiorane et basilicois gariofi
Cu vo tempus erat calidu aut eq
calitate distrahat confiaebam cu

aqua et aliquā cum aqua rosarum et illud
faciebam propter aromatisationem que in
ipsa est deinde exsiccabam et postea te
rebam in pulverem et utebar eo hoc
autem ut species in se invicem incorporarentur
et in simul unirentur per triturationem
et confectionem Et laudo hanc experientiam
quam vidi ipsam valde utilem. Debes
etiam transferre compositionem egri ad sic
citatem cum cibis exsiccativis sicut
cum avibus et turturibus spico assatis
Dicit frigidis quia humor non est obedi
ens exire a pulmone nisi per sputum
quia non expellit ipsum aer et non ex
pellit eo quod divisus et dispersus est
et exit aer in hora tussis inter partes et
non impellit humorem et virtus. Dicit
quia humor est viscosus et grossus non
potest separari a suo situ faciliter sed ad
heret ei. Ego autem fui apud te
et tamen quia est sibi talis inde ipsam
ingrossare cum gummi arabico et cum
dragaganto fiant ex illis pillule con
fecte cum siroppo iuiubarum et ponat
de illis in ore suo frequenter quoniam val
de conferunt cum dissolvuntur in illo

Dicit etiam quare [illegible] ad cibos [illegible] cum opium [illegible] [illegible]

Dicit etiam quare transferendus est eger ad siccitatem cum cibis exsiccativis et cum [illegible] inunctione

nanq3 hora aliquid illar̄ pucit ad
causam pulmonis. Si v° tibi videb-
itur eē grossam et viscosam fac pil
lulas copositas ex amigdalis et succo
liquiricie et capilli veneris quodlibet eor
tant° p se et tribellet° et confitiatur
cum sirupo corticum citror et informent°
pillule et teneant° in ore usq3 ad ear
dissolutionē. Si autē fuerit causa
eē humore ultime gromtiei distepet°
res cum sirupo de cētaurea subtilis q'
sit bene coctus. Et caue sibi a
subtilitate cibi et potus. Et totalr
a fructibz abstineat exceptis pineis
amigdalis. V° avellane et nuces bo
ne sunt. Et abstineat ab oib3 ciba
riis preter ea q dicta sunt. Cam 2m

In plmone de apostemate pulmonis.
fit apostema sicut in ceteris membris
aut ex humore uno aut pluribus
corruptis. Sed scdm sui sbaz nō debet eē
eius apostema ex humore flemmatico qm
ipsum diligit et retinet. Humor autē
colericus parū remanet in ipso sz recedit
propter leuitatē sui sbē et agitationem
porore ipsius. Humor vero sanguineus

e propinquior ut generetur ex eo apostema
quia sit aliquid grossitiei nec est dili
gent ipse pulmo sicut diligit humore
flemmaticum. Et pulmo quidem non sentit et
si sentit modicum est ita quod non percipitur a
nobis. Pellicula vero ipsius sentit eo quod
tangitur a nervis. Et etiam illud quod
tangit illam est in ultimo subtilitatis
inquantum est nervus. Nervus autem
motus non pervenit ad eum aliquo mo
nec ad eius est ad eius pellicula quoniam ipse
non movetur ex se movetur autem motu
pectoris. Quasi sentiret pleno sensu
adveniret ei fatigatio in continuatione
motus eius. Nam animalis vita est per
aeris attractionem et ipsa est eius causa
hoc dicit medicus. Sed non est apud me
diffinitiva sententia. Nam pectus et omnia
que cum ipso continuantur purum sensum
optinent et maiorem eo quod a nervis pro
venit et est continui motus et in suo mo
tu movetur pulmo. Intimum vero et quod
positum est ab eis fundamentum super hoc.
Sed non est hic locus declarationis huius rei.
Et redientes ad illud in quo eramus de
pulmone dicimus quod quando pulmo apostemat.

sequitur eius apa molestia anhelitus
et ipsius strictura. et non cessat eius for-
titudo et febris acuta propter vicinitatem
ipsius pulmonis ad cor Et tussis erit
mediocris pungens ipsam Et rubedo faci-
ei Et calor in anhelatione: et velocitas
et magnitudo anhelitus erit medio-
cris inter magnum et parvum nisi cum
apa fuerit in sui generatione. tunc est
anhelitus erit magnus pulsus et
velox pulsans. 3. una pulsatione post
aliam cum celeritate Et non est quod quod
faciat illum parvum sicut nec est quod
faciat illum difficilem aliquo. quia
inquantum apa est apa pulsus declinat
ad duritiem Inquantum vero pulmo est
membrum humidum in sui substantia declinat
ad humiditatem Inquantum vero est privatum
nervis deficit a ratione apatis illez du-
rities apud apa pulmonis propter difficul-
tatem pulsus sicut neque indicabis propter
eius dimensionem et maxime quia fuit illud
in sui carnosa substantia. Quando autem fuit apa
in pellicula declinabit pulsus parum
ad duritiem Dolor autem pulmonis non
invenitur vere ita neque radix unde

[Margin notes:]
in pulsu inspectio ... pulmonis ...
... pulmo non ... 2° ... medici.

procedit dolor. Et quando videmus febrem
et tussim pungentem et cum tussi non
fuerit sputum et omnia ista signa compre
catur signa tunc habere aliquid apostemas
Etiam dixi tibi non posse habere apostema
flegmaticum. Et dixi etiam non posse
habere apostema colericum simplex. Erit autem sua
apostemata sanguinea et quia mixta colera
completa colericum apostema necessarium est posse
tremenum in pulmone quod prolongat
ipsa et si aliter propter suam grossitudinem nam
si pulmo circumdaret illam ageret
in ipsum sua acetositate quod facit
acetum. Nutrimentum vero pulmonis
est de subtiliori sanguine meliori et
iucundiori. Et cum hec signa
videris iube statim flebothomari
secundum suam etatem complexionem et tempus
et regionem. Et omnino non prohibebit
flebothomia. Sit autem tua presumptio
apud quantitatem sanguinis in plus
aut minus et sit de vena basilica. Et
si potueris flebothomare sophenam
flebothomabis. Et sit tuum studium ad id
quod mittis ad pulmonem quod sit [illegible]
sua confortativa duobus modis forma

stipticitatis et aromaticitatis. Rose
vero et extremitates mirte simul con
ferunt in hoc. Et sub tilia cibum ut
sit contentus et firmius cum aqua ordei
infrigidata. Et etiam qui ut esset
debilis non preteat tiriacum preservationis.
Et sufficiat sibi unica panis. A
carnibus vero caveat sibi ultima cau
tela. Cum hoc enim consequimur non
est apud te dubium quin epa expel
letur ab ipso pulmone cum dei au
xilio. Sicuti ei illum ipse altissimi
apto poro per quos facilis fiat
exitus humoris adherentis ei [illegible]
vicinatur in cerebro principali et tanquam
illud quod est cor. Et cor sicut scimus
fons est virtutis preservative cor
porum animalium per spiritum vitalem
et per rectificationem vitalis per ipsum
anhelitum. Secundum autem intentionem
philosophi Cor est fons virtutum atque
spirituum. Alii quoque diviserunt ab
eo dicentes cor esse fontem spiritus vitalis
tantum. Epar vero fontem spiritus naturalis
cum quo fit augmentum et nutritio
cum voluntate dei. Cerebrum autem dicunt

C. xius de passionibus pulmonis

ee fonte spus animalis a quo incipit
ee sensum et motus. ¶ ez hec quidem
presens speculatio no est utilis in
medicina · verum e eorum q oz medicinam scire
omnino et eius veritatem coprehendere. quoniam
hec valde profundum e ita q diuersi
ficati sunt in eo sapientes a mille annis
usque hodie ¶ Illud autem quod scire oportet
a medicis nec valet ee medicus nisi sciat
illud est ut sciat q cor e fons spiritus
magnum manencii i vita animalis nec
posset animal permanere vivum a quo
si cor a motu cessaret ¶ Cerebrum autem
fons magnus e spus animalis Et si
accidit ei aliquid separationis continui
statim moritur illud animal ¶ Epar autem
magnus fons est in se caloris naturalis
cum quo fit augmentatio et sbe tias
nutricio. Et si accidit in eo aliquid sepa
rationis continui no permanet id animal
vel ei mortis no acceleratur in po
nere sicut accidit in aliis duobus
predictis membris sed permanebit cum
hoc animal vivens ¶ Causa vero huius
est ratio diuersitas materia ei Virtus
cordis est spus vitalis cuius effectus

intimit' in momento sicut lux solis
et candele simili et cebri. Et q s
procedat ab epate administrat sine mo
ra ad locu cui debet administrare sic. ex
a corde et mebro — illis duobz mebris fit. Est tame id qd
trasmittitur ad mebra .s. sanguis re
quires mutacoez in se ipso ut pmutet
de sanguine in natura mebri ad qd
trasmittitur. Hoc e i'd p manere
aliquia hora. Illud aut qd co'sumi est
erit aut sanguis aut aliquis humor
membris adherentiu qui comitit' i
sui colore et ecentia et gustum sbaz h
simile no comitutur in momento s
spatio te'poris. Id' aute resultat
.e. corde et cerebro — ex his duobz mebris principalibz e
i. spus vitalis et aial' — sba subtilis. Et qa cessat mot eo
ca q e complo cordis et adequaco ei
et aliqua pte eo cessat motus. Sic que
admodum lumie candele recedit qn ex
tinguitur et nullu ei remanet vestigiu
sz redundat obscuritas. Est i. dra
scdz dram materiam. Et quodlz
istoru mebroru repunt ee paricipale p
se qa respiri effectum ab eo resul
tatem. Quis aristo's credat cor ee

principium et prima causa sicut potest con
tingere ante cetera membra animalis. Est
autem hoc totum physice speculationis non ne
cessarium in arte medicine. Hic autem liber
non est nisi secundum iuvamentum medicine
et nocumenti ablationem. Et redicentes
ad propositum dicimus postea quod pulmo
vicinatur cordi erit fortitudo febris
tempore sue apparationis et erit expul
sio nocumenti et resistentia rei noci
mento in nocumento innato a fonte sibi
assistente qui est cor. Et si fuerit
facta evacuatio per flebotomiam procul
dubio cessabit quod ei adheserit. Et ra
tio eius quod flebotomia est utilis in peripneu
moniis quia tempus est multe caliditatis
in strictum et breve. Et eius substan
tia. Et una est multe caliditatis. Illa vero
quod propinatur apostemationi impossibile est ne
secum unum de duobus quia aut sequitur
putrefactio facta per privationem
spirationis quemadmodum accidit ex
defectu vite aut mutatio rerum sine
eis in putredine. Et hoc quidem non desinit
natura locutatis est quod non est bonus
In pulmone autem si fit apostema erit

fortis febris et angustia anhelitus
¶ Et si pervenit in resolutione sanabitur
perfecte ¶ Finis autem solutionis finalis
est propter pororum suorum apertionem ¶ Et
.i. si non resolvatur — si remanet unum sequitur ex duobus vel
putrefactio perfecta: vel quia convertitur
in pus et fiet ex hoc in pulmone se-
paratio continuitatis ¶ Et quando accidit ei
separatio continuitatis sequitur ad illam
febris ethica generata in humido corporis
radicali et sequetur illam consumptio
radicalis humiditatis pulmonis que est
ptisis et in fine tumescent pedes et
morietur ¶ Quando autem fuerit in ipso pus
modo conveniens ut sputum album me-
diocris spissitudinis non habens malum
odorem prolongatur egritudo et diu-
turnus erit finis egritudinis ¶ Et si
fuerit pus album et equalis substantie
et misceatur cum eo color sanguinis
aut quod mediocris non diu stabit in
egro sed recedet de die in diem ad
perditionem quamvis enim humor sit lau-
dabilis non erit tamen finis huius
negotii ad bonum aliquo ¶ Et si
est apostematis dissolutio pulmonis

e eis difficilis curationis propter sui motus
continuationem et suorum pororum apertionem
et si nobilitate dimanet. Si vero
pervenit in putredinem si sputum fuerit
nigrum aut viride cito morietur et
non pertransibit xx. diem et ibi erit finis
Quando autem erit sputum album prolon
gabitur egritudo aut non sanabitur
secundum iudicium medicorum sed incidit in
consumptionem que dicitur ptisis et fit ei cum
febris ethica inseparabilis et cum sputo
continuo et tussi incessabili et succes
sive paulatim deficit et consumitur donec
fit eius corium sicut corium camini et
profundantur oculi et nasus acuitur. Un
gue vero torquentur et fiunt ad modum
arcus et in fine videbis oculos eius
quasi clausos non valens aperire pal
pebras nisi cum labore. hoc autem non ex
sompni occupatione sed quia non potest eas e
levare tunc non tardabit eius mors
Et ad hoc quidem non pervenit nisi post
multum sanguinis sputum a pulmone
Et post sputum sanguinis spuit putre
dinem et sic procedit usque in consumptio
ne eius vite sed vita sicut deo placet

Et pauci sunt sic morientes nisi ex ei
eor peccata timescat. et ut fluxu ventris
ei advenientem ex defectu digestive virtut
et retentive post hoc vo accelerat eius
mors Verumptamen qn dixi a postea in
putredine no pervenit sanabitur flo
et subtiliatione cibi Nec negligerit
administrare ei in potu ea quor na est
solvere et apire Que vo experime
to pbata sunt in hac re apta sunt
carsenia et capilli ven et qm capilli ve
neris distet ab acuitate huius utique
nutrimenti i resolucoe qd no opat
fortis medicina Et q sit medicine tm
ex poliarca liquiricia qz hec e medi
pulmonis Et pone cum hiis qd lenit
natura tm sicut reubarbaru qui
quod invenitur nunc apud nos no tm
lenit s laxat. Reubarbar vo qd nar
ratur in illis libris e stiptica natura
Compositio ad hoc R liquiricie radic
carsenie capillor ven an ʒ ii. flor
violar ʒ i. reubarbari novi ʒ s co
terant quelz medicinar p se et ponat
supra lentu igne cu xv ʒ aq tepide
ut reubarbar donec redeat aqua ad

medietatem. Deinde coletur et dissoluatur
in colatura pulpe coloquintide ℥ viii
et misceatur cum eo de sirupo mastic
℥ ii et apposito reubarbaro pondere tri
to in puluerem accipiat hoc totum quoniam
lauabit cum suauitate. Decoctio vero
ipsius non sit sicut decoctio aliorum laxa
tiuorum sed cum medulla panis cocta ad
pondus duarum uel trium ℥ ad plus. Et
preseruetur infirmus a profundo somp
no quoniam confido hoc sufficere in hoc casu
et quod apostema dissoluatur et repurgetur. Et si
videris quod tussim sedatam et febrem iam
decessam et malitiam anhelitus recessisse
scias quod apostema repurgatum et dissolutum est
et curatus est infirmus ille tua manu et
noueris te machinum quod operatum est.
Et si rem neglexerit in manu tua
donec apostema deueniat in putredinem et
exit putredo per tussim aut nigra aut
viridis nulla sit apud te spes salutis
infirmi ex parte tua. Aer vero a singultu
dentibus allemuetur quoquo modo. Sed respice
virtutem suam et compara virtutem egritudini
et considera dies creticos et iudica a die
quo fuit sputum putredinis quoniam dies creticus

decoctionem vocat lotio
nem ... facta ...
edulcorationum ...
... et ...
mororum ... quam
fac[it] ...
[illegible]
[illegible]

ē vsq3 quo fuerit dies mortis. Im
possibile ē autem ee huius sputū nisi
in malis dieb3 et quantacūq3 cia? fuit
illud apud principiū egritudinis citi?
morietur. Quasi exitus putredinis fuit
in tertia die sue egritudinis impossi[bi]le ē
ipsum egrum preterire sextum diem
Si vero virtus fortis fuerit morietur in
octavo. Et si sputum fuerit in sexto
die non preteribit decimū. Et ego de
terminabo totum hoc cum tractavero de
dieb3 creticis proprio tractatu. Cola
vero nigra et cuius color ē sicut meta
granie nō magis sunt significativi
mortis q̄ putredo rubea in hora erup
tionis apatis. Nam cum hec ille non
erunt nisi ex defectu naturalis virtutis
ē nigra colera et melancolia
Sanguis autē nō exit nisi quando
apa rumpitur et significatur quia iam defi
cit virtus facere coctionē in ipsa pu
tredinem et etiā pati nocumentum multum
Et scito q̄ hec putredo rubea ē san
guis mixtus nō sanguis solus s3 i
colore sanguinis similat. Et propter hoc dr
similior sanguinē quia sanguis similat
impos s3 alterū q̄ sanguis magis

superet i[n] q[ua]ntitate et fortioris qua
litatis sit. Si autē videris putre
dinē albam spissitudīs mediocris et
fuerit eius exitus facilis nō cū labo
re confide tunc prolōgari vitā īfirmi
Et si studueris circa curatiōez ip[s]ius
facies maximū op[us] ī rectificacōe sue
vite et suoz accidentiū allevatione
Et si bonū fuit suū regimē videbis
īfirmū agētem plurimas suaz op[er]ac[i]o
nu[m] naturā et recedētē se suis p[ro]priis moīb[us]
et po[ter]it recedere accidentia q[ue] suam
egritudinē sequebāt[ur] ita q[uod] extimab[itur]
ab aliis et a seipso p[er]fecte ēē sanatū
Medicus autē scit illū nō sanatū esse
et h[oc] enim bonū ē ex quo a[liud] non p[otes]t
fieri et p[er]manebit sic īfirmus vsq[ue]
in diē sui obitus et tūc tēporis nō di
cet[ur] eger s[ed] sanus simpl[ic]i[ter]. Curacō
v[er]o ei[us] cui[us] pulmo p[er]venit in putredi
nē nō ē iusta cum eo q[uo]d abluit sine ca
lefactione et sit vehementis siccitatis
et cum h[oc] h[ab]eat mansionē non fortē
sicut est t[er]ra sigillata cum h[ab]eat etiā
p[ro]prietatē i[n] munamētis pulmonis h[ab]et
tn̄ sup[er]fluitatē cū qua nō destruitur

i. maxima morbi violentia vel ... ultimum i. efficacia ... medi...

cetere virtutes sue sed erit illud etiam de
iuvamento membrorum pro eorum confortatione
Capilli veneris boni sunt et bar-
bora i. macas que abluuntur cicer et multorum
Et cortex citri [illegible]sti. Exsuperatio (excellentia) autem
virtuti (medicinarum) quarum necessitas est ad ultimum non
in una medicina reperitur In composita vero
possibile est illud esse. Quod autem confortat
ex hiis medicinis confert ei cuius pulmo
in putredinem devenit qui biberit ex il-
lis equaliter Et misceatur cum eis aliquis
sirupus nobilium sicut sirupus staric-
ose et sirupus rosarum recentium. Et con-
fert ei qui incidit in hanc egritudinem
quod accipiatur unum frustum de creta et po-
natur in vase figuli et supponatur ei
ignis donec multum calefiat et ponatur 2
illud in vase cooperto perforato foramine
ne admodum digiti Et proiciatur super
frustum crete de aqua rosarum ut ascen-
dat fumus et recipiat inde infirmus
fumum per os suum et perveniat fumus ille
ad ulcera pulmonis cum habeat virtutem
exsiccativam cum virtute aromatica et
hoc fiat pluries in die. Et rectificet
cibus in subtilitate et melioritate ci-

hor omnium quibus est zuccar rosatum cum pane
facto sapienter. Et narrauit michi
pater meus qui fuit quidam in oriente
hyspanie cui accidit hec egritudo pessima
donec dissoluta fuit eius pristina caro
et pater cum mei proximum familiaris
decens iussit sibi dari hunc cibum scilicet
panem azimum cum oleo oliuarum et cum
dexisset se hoc regimine longo tempore
recessit eius tussis et macies et recupera
uit carnem et vixit multis annis sine
infirmitate donec fuit mortuus ex alia
infirmitate tempore patris mei. Et ego
quidem vidi quendam tempore mee puericie
cui accidit hec pessima egritudo et
iussi ei potum secundum predictum modum et ci
bum similiter iuxta predictum modum a quo recessit
tussis et recuperauit carnem et vixit
permanens in prius modis longo tempore
Post vero multum tempus accidit cor
ruptio aeris faciens epidimiam et facta
est epidimia fortis interficiens homines itaque
mortuus est ille ex forti febre que accidit
ei. Et dixit galienus quod potus tyriace
maioris bone confert huic egritudini
Et dixit similiter quod potus lactis asine

statu inulsi ieiuno sto° i mediocri q̄titate iuuat sz quia lac asine est de genere carnis eius et caro eius est prohibita nobis secundum sarracenia so cordauerit medici sumere lac capra ru iuuenu quarum cpto sit optia Et abus eorum sunt capita nibi et spina al ba et extremitates vitis et folia eius Et passule coferunt ei Aq vo qua vtitur in potu sit de fote frido da ra et munda ab oi sordine et mala qualitate Carnes vo no dico ee bonas in hac maxima egritudine Et tcdo ine lac qd debet sumie no misceat cum alio cibo in sto° et sit in quantitate virtutis sue digestionis Et scripsit galienus q cancri flumi ales si coquatur in aqua sicut sunt p ea tantur et colentur et bibat illa colatura erit iuuatiua Hora quo iuuat vt ait galienus qui est vir fide dignus no erit sua coplone sz eoru p̄prietate Et quia int eorum coplonem et coplone pulmonis e similitudo que e in eorum sba g̃ssa cum humiditate sue co plexionis Et hunt ad mundificacionis...

Et coiter opantur hoc scd^z sui sba^m
Et laudant galie^9 trociscos andro
chiron in hac egritudine pessima
Ca. iiij zⁱⁱⁱ de putredine i pl'mōe
absez apostēate
Est tā putredo in pulmōe p^t apā
que quidem congregat^r in sua
concauitate p aliquod temp^9 c^9 giuacō
nō fit nisi cum grossitie que ē tume
factio addita in mēbro illo. Et dr̄a
ē int^r tumorē et apā quī apa ē effu
sió alicuius humoris ad aliq^d mēb^m
et ei^9 infixatio ibi ita q^d debilitat^r illd'
mēbrum vt nō possit illum expellē
et deficit spiracōis adductus ad locū
cui adheserit. Et fit congregacō humo
rē i locis ei^9 puris et subtilib^9. Tu
mor autē et grossicies facta in sbā
inutili ex dissolutiōe cōtinui aut
ex mala dispositione solucōez cōtinui^tis
fiunt. Solutio v^o cōtinui fit i pul
mone queadmodū in ceteris mēb^s ex
plenitudine causante pulmone habē
attractionē tempe tussis qn̄ cōpescitur
qn̄ cōtrahitur pectus sup ipm̄ et q^n
impletur aere et illud ē tussis. Et fit a

sepatio i pulmoe ex aqua pdcta4 ca.
Et solutio cotinuitatis eius no eriter
causa faciete ipaz pse sz re a9 medi9
sicut diximus de apate Quemadmodu si
accidat ei corrosio ex humore acuto flu
ente ad ipm aut vritur humor calitate
accidentali aut cogitacoe aut irae ex
quibz locus corroditur et fit vlc9 Cu
ratio aute huius vlceris ptinet cura
tioni apatis precedentis Verum ptm
curatio e magis difficilis et tiorosa
Et illud quod magis necm e i sua
curatioe est facere qd sedet mordicat
et compsoicem rectificet sicut musilla
ginis seminu citoniorum et decoct9 iuiubarum
et liquiricie Quaz vo accid vlc9
ab attritione p tussim et clamores. si
modus curationis eius e idem Et zpu
de sepatioe cotinuitatis ex clamore f
uente aut ex tussi aut ex elevacone
grauis poderis et intollerabilis aut
ex casu de loco alto aut ex pcussioe
sui pectoris cum aqua re gen h9 oia
ad ea q attractione fiunt ptinet Signa
vo eius vel noticia pventue ce e sputu
sanguinis cum tussi neqz forti neqz d

·i· a ca penata q a sedz anezoa. ad pulmone no veniunt nisi sangs et flemma aut no huit acume ut solvat gti

dicendum e e. intege tractetur de vlcere

bili Et color sanguinis subtilis clarus in rubedine quasi esset sanguis bulliens Et volo per ebullitionem istam ampullas par nas valde quod dicitur spuma Et cum videris hoc signum incipe flobothomare infirmum de vena alchal .i. mediana dextri brachii Et extrahe de sanguine quantum poterit tollerare et secundum quod dispositio corporis tibi ostendet Et sub tilia cibum suum toto suo posse Et prohibe illum a risu et motu et cla moribus Et etiam cum loquitur non alte loquatur Et licet tussis non possit cohi beri potest tamen fieri quod non tussiat cum violentia Et dic ei quod vehemens tussis impedit eius curationem Et fac ei pil lulas quas teneat in ore ut deglutiat quod ex eis paulatim dissolvitur et eius tussis sedabitur aliquomodo Et contra cu tus medicans curationem attende quod est tussis Et cures causam et egritudinem Nam si causa fuerit extensio qui est timor sit eius curatio flobothomia quando fuerit ex plenitudine Si vero fuit ex pannione ut causam facias illud idem 2 equi me cum unxeris locum pannionis cum oleo

rosar tepido. Qui vero tussis fuerit a fluxu reumatis stude sedare tussim. Tussis autem in hoc loco est accidens et causa principalis. Et non sunt medicine tue pri[...] uate semper ab eo quod timet ipsam extinc[...] cum remanens stipticitatis sit subtilis et ad pulmonem perveniens isto enim modo sanabis infirmum qui sic studueris facere toto posse cum dieta mia. Et equalis mee intencionis a flothomet. vena alchal sicut dixi deinde flothometur altera venam pulsatilem. Et subtilietur ab videlicet cum farre ordei cocto in aqua dulci. Et ligentur crura sua cum pena pa in lata forti ligatione ut sentiat ad dolorem. Et celebret quietem et ocium. Et da ei quolibet die sirupum habentem in se confortacionem et partem stipticitatis et exsiccationis sicut sirupum rosarum cum aqua dulci et si esset aqua ex parte orientis pro ueniens erit melior postquam extinguatur in ipsa de ferris ignitis donec deficiat quarta pars aque. Et prosternatur in domo extremitates vitis et mirte. Et odoret odorem persicorum et citomorum et aquam rosarum. Et rectificetur eius aia

cum his quibus accipiat cosolacoez ut
sanguis eius per extrema corporis disp
gatur. Et nō prohibeas ei sompnum
siles promoveas ipsum reliq hoc nate
Et aspge sup anteriori pte capitis
aliquid conferes fluxui matie. Si
tempus fuerit hyemis et complo
frigida et humida scias q basbasa trita
i. macis et cribellata et aspsa super
anteriori pte capitis cum medietate
sui ponderis de gariofilis et dicta su
pte piperis nigri confert multum et
maxime qn fuit ea pnutina huius
reuma. Et penitus nate e calefacere
anteriorem pte sui capitis cu eqlitate
et tepamento si ea fuit opilaco narum
causata a caliditate aeris. quis si sic
relinque tunc hanc medicinaz nec appo
nas capiti pulverem rei in qua sit
caliditas et fortis exsiccatio. Et extra
ce nate rem temperate exsiccationis et
cum hoc heat aromatisatioez. Et
sit tuum studium cum ho sedare accidens
quod e tussis. Et scito q quicquid bi
bitur aut deglutitur subito q uis mul
tum sit pveniens ad pulmonem fit

ad modum sudoris siue roris sicut vas
aqua plenum residat per poros eius exti
secus. Et preter hoc erit notandum quod res que
ad iniustiade sunt pulmoni sint ad modum
pillularum que teneantur in ore et sunt in
ipsarum virtute confortacio et coadiunctio
subtilis et corptomis exsiccacio et declinet
ad temperatam siccitatem. Pillule confe
rentes sputo Rx gummi arabici seu tragaca
nti ʒ.j. gummi pirorum seminis rosarum
quantum per te ʒ.j. terre sigillate ʒ.ij. te
ratur quodlibet per se et cribelletur sub
tili panno et distemperetur totum cum
siruppo de liquiritia facto sapienter
Et informentur ex hoc pille ad modum
fabarum et teneatur de illis vna post
aliam in ore deglutiendo quod ex illis
resoluitur sic faciat die et nocte Et
aqua qua vtitur sit que dicta est Et
desinat a motibus et clamoribus Et
caueat sibi super re solida accubare
Rursum sicut fit scissio in pulmone ex
eleuatione onerum et tussi et ceteris
causis ita fiunt in ipso plures scissio
nes quando accubatur aut iacet super
loco solido et maxime illi qui non

convenit quia sanguis venarum non pulsatilium reprimitur et contrahitur ad interiora corporis. Quoniam natura venarum pulmonis contraria est nature aliarum venarum totius corporis. Quod est quia vene pulsatiles sue sunt ad modum venarum non pulsatilium totius corporis in subtilitate pellicule. Vene autem non pulsatiles pulmonis sunt ad modum venarum pulsatilium totius corporis in grossitie pellicule. Et propterea erit multotiens scissura in venis pulsatilibus pulmonis. Erit igitur quantitas apostematis pulmonis maior et ipsius substantia subtilior et eius calor fortior et eius sanitas difficilis et remota aut impossibilis. Et ideo vide toto posse considerare illam scissuram antequam veniat in pus eisdem modis quos tibi descripsi. Et si pervenit ad manum tuam consolidatio pulmonis erit tibi hoc res magna et mirabilis. Et pervenisti iam ad gradum excelsum medicine facultatis. Post hoc vero iube infirmum se regere omnibus illis modis quos dixi. Sed nec credas esse consolidatum pulmonem suo sanguine sufficienter nisi per longum tempus

dium. et fit ex sanguine arteriali.

et medicinar confirmatione Terminus vero firmationis non est minor xl. dierum

Si vero non perveneris ad tuum intentum et pulmo iam devenit in putredinem scripti sunt tibi modi sue curationis

Et narravit michi pater meus quod quidam hyspanus ex maioribus terre sue nomine benzaraien incidit in hanc egritudinem et curavit eum pater meus faciendo ei omnia que facienda sunt Ita quod recuperata est caro eius et negotium suum fuit rectificatum Et putans ille se esse sanatum perfecte redivit ad excendum ea que pater meus sibi negaverat scilicet preservare se a fercul[is] dulcedinis factis cum amido et cibariis grossis Et ultra hoc inhibuit sibi fortes motus et equitationem equorum saltantium Et cum vidisset quandam equam cepit equitare illam et agitatus est suis motibus ita quod adveniente vesperarum hora evomuit multum sanguinis. Et post ea inmisit manifesta venti omnibus in quibus erat ei nocumentum ut malis cibis et mulieribus et non multum perduravit post illud et mortuus est. Et perduraverat prius diu

C. xij dis pa[..] pt monis

recrebat[ur] medicis q[ui] no[n] sensit nocu
mentu[m] aliquod annis vij

Capitulu[m] quartum de tussi

In pulmone fit malicia co[m]plexionis ca[u]
sa[n]te ut fre[quen]ter que erit cu[m] tussi. Cu
ratio cuius e[st] curatio malicie co[m]plexionis
Et co[m]muniter eorum ad ea q[ue] su[n]t co[n]traria
illi malicie co[m]plexionis. Fuit quida[m] vir
de filiis imperii cui accidit tussis vehe
mens ex qua nichil spuebat. Et videns h[oc]
medicus iussit sui orificium capitis vesti
mentorum suorum qui mox sanatus e[st] et re
cessit tussis. Fuit a[utem] illud ex frigo
re aeris tangentis pectus et pervenientis
a pectore ad pulmonem. Et ut co[n]ordia
ta pulmonem intrebatur illud nocume
tum expellere. Erat tamen sola qualitas
que si causa fuisset humor expulisset
illum. Videmus etia[m] multos ex ceteris
cursum ut se intentes ad attrahendu[m]
fortes attractiones ex quibus accid[it] tus
sis. Hora e[st] qua pulmo calefactus est
et advenit ei exsiccatio a flatu aeris
Exsiccatio etia[m] que subito fit p[ro]ve
nit cursum quemadmodum videmus accide
re his qui attrahunt odore rei sicce

subito sicut odorem camphore. Et possibile est provocari tussim exercisiis motus et cursus et aliorum que provocant materias in pectore. Fiat etiam per se tussim provocat duobus modis quorum calefactione et exsiccatione provocat humiditates in loco illo. Et quando extimaveris esse provocativum tussis studie decidere et inteire circa illud. Et narravi omnia hec ut sunt in tractatu meo. Et rediens ad propositum dico quod sunt quedam ulcera pulmonis ex quibus vivit homo longo tempore cum bonitate regiminis donec sit possibile ut moriatur ex alia egritudine et non ex egritudine pulmonis. Et possibile est accidere tussim sicut narravit quidam medicorum ex causa verminalis generati in pulmone propter quod accidit fortis tussis. Fumus autem centauree et aristolochie longe deradit hec accidentia quorum nutrimentum per earum vaporis attractionem. Hanc vero egritudinem non vidi unquam sed narravi illam sicut antiqui posuerunt. Accidit etiam tussis ex putrefactione que dicitur debayla et fit in

intestis gracilibz imprimens ipsius pel
liculas que sunt ei propinque et nos
quidem videmus illud frequenter in
magnificatione splenis qui recedit
cum recedit eius causa ¶ In apatibz
vero epatis et grossitie facta in ipso
erit tussis continua donec recedat illud
¶ Potest etiam esse tussis ex parte lateris
quod dicitur soza sz non est hic locus eius
memorationis Quemadmodum nec deter
mino curacionem tussis accidentis ex
ydropisi ¶ Nec etiam determinam que fit ex
inflatione stomachi facta ex multis ve
tositatibz aut ex multitudine cibi et
potus que fit quando stomachus comprimitur
ex multa repletione cibi et potus Et non
invenit locum vacuum ut se possit
dilatare ad inspirandum petit expellere
id quod continet et non potest Quemadmodum si
sumus in loco valde arto non possumus
expellere a nobis qui nos tangunt quos re
pellere possemus in duplo si in locum
amplum reperiremus Eodem modo
accidit stomaco repleto valde Et quia
dilatat non potest expellere permanet
sic ¶ Cum ibo ut eius digesta haberet ventre

digerendi digereret illud superfluum et faceret locum vacuum et tunc posset moveri ad vomendum Intellige hoc totum quando possibile est quod accidit pulmoni tussis ex impressione quam ipsum imprimunt stomacho. Et multi sunt qui moriuntur ex maxima repletione. Potest etiam accidere tussis quandoque subito mutatur de aere ad aerem diversarum qualitatum. Accidit etiam tussis ex aliis malis operis in offensione pulmonis et tussis in principio mali fungi et aliqui mali pulmonis qui quidem non excluduntur a siccitate. Victo igitur de pulmone dicendum est de corde

Tractatus duodecimus de passionibus cordis sunt sex capitula

Capitulum primum de principatu cordis et innamento pulsus

Capitulum 2m de tremore cordis

Capitulum 3m de saltu cordis

Capitulum 4m de aqua congregata in bursa cordis et pellicula ibi generatis

Capitulum vm de ethica totius corporis

Capitulum vim de apostemate in panniculo cordis et de humiditate et frigiditate et siccitate cordis et

super (?) Avicennam (?)

Capitulum primum de principatu cordis et movimento pulsus

Consueverunt egritudines in corde ex causa sui ipsius et causa alterius et fiunt in alto ab eo ex egritudine et accidentibus generatis ipso. Et manifestum est apud nos quod cor est membrum principale nobile cuius virtutes in corpore animalis potentes sunt et effectus maximi. Tempus autem philosophi opinio est multorum maiorum in philosophia divulgata quod cor est maximus princeps corporis. Sed opinio Galieni et aliorum medicorum est quod cor sit principatum quedam super ceteris membris. Et exponit Galienus in ipso qui non moritur animal donec cor moveri permanet. Eius vero natura et dispositio nobiliores et meliores sunt ceteris naturis animalis propter fortis et dura fundamenta eius sunt. Et manifesta

e excellentia membri sicut cor duritie substantie
super alia membra mollia et debilia

[H]abet autem cor duas domos quarum
nobilior est magna domus sinistra in
qua est multum de spiritu [E]t a corde o-
riuntur vene pulsatiles et sua virtute
cor
movetur motu naturali non locali
quando pulsus cum motus dilatamenti
manifestum est Similiter dilatamentum ipsius
in preservatione vite animalis et at-
tractione aeris fit ut per eius introitum
calor naturalis contemperetur quoniam nisi
esset aspiratio pulsus ipsius aeris
libertas suffocaretur naturalis calor
et extingueretur [E]t a corde secundum
intentionem aristotilis procedunt omnis
motus voluntarii et naturales quoniam
vult ipse quod virtus epatis a corde dila-
tetur Similiter dicit de virtute cerebri
ita quod secundum eum ipsum est magnum
principium [S]ed autem a secta medi-
corum creditur est quod non solum cor
sit primarium et rector [illegible] quoniam de-
quatuor membrorum principalium scilicet cerebri
cor epar et testiculi Et cum sit cor de
numero ipsorum [illegible] est tamen excellentius

nobilitate et [illegible]

nobilitate et cordis. Accidit autem i
corde principia apatis sz antequā principia
de eo cotingit mors repete et sine mora.

Capitulum sedz de tremore cordis

Sciunisti quā tremor fit i ceteris me
mbris ex vapore resoluto et asce
dente et eleuate aquā pticlaz musclo
rum. Tremor vero cordis est motus
extraneus ex multitudīe repleconis
et illud est tremor. Et curaco quidē
eius e flobotomacō venaz cū emissioē
multi sanguinis. Deinde cofortat eius
cum hijs quoz natā ē cofortare eius
sbaz et vtutē sicut sunt perle cadide
et buglossa et auru optimu et que
hijs sunt silia in cōfortacoē cordis.
Composicō ad hoc Rc margaritaz
mumtaz serici crudi semis boriacis
floz buglosse an. ℥ x. corticus citri s
tilis foli gariofiloz belbesē an. ℥ v.
ambre bone ℥ ij. tantum quelz medi
nā pse et cribelletur. Deinde cōgre
gentur omnia pter sericū qd icidatur
cum forficulis minutissīe deinde te
ratur cum perlis donec teratur et
misceatur cum reliqs medicis et adm

grantur hinc ad pōdus totius florem rosarum et quasi medietas totius de electuario malorum dulcium Et de auro quasi ℥ i. aut ii. et incorporentur totum in mortario cum sirupo florum buglosse bene parato Et sit dosis huius scilicet mane pondus ℥ v. ieiuno stomaco

Capitulum tertium de saltu cordis.

Saltus est additio motus eius naturalis. qui fit ex causa primaria sicut accidit ex vehementia ire et sicut accidit ex fortitudine timore Et ex calore Et ex nimia solicitudine. Quorum omnium additio caloris causa est. Sed ab ira generatur prima excitatione non medio accidentaliter alteratur et est timore a parte cuius quando concipimus timore non augmentatur calor naturalis in nostris corporibus sed reprimitur et debilitatur et tunc sanguinis declinat ad cor cum ceteris humoribus quemadmodum videmus exterius quando sunt superuenit civitati aliquid timoris ab inimicis veniunt viri bellatores et concurrunt ad castrum regis in custodia ipsius et ipsorum Et declinant omnes humores ad sanguinem unde calefit ipso cordis

et saltat. Fit etiam ex solicitudine et gau-
dii et tono. Solicitudo autem dicitur in duo-
bus. Una alia est solicitudo vindicacionis que
pertinet ad iram. Et alia est solicitudo ac-
quisitionis bonorum et diviciarum mundi et
hoc ex dilatacione anime. Quia cum dilatatur
declinat humores ad exteriora et movetur
et calor naturalis expanditur et augetur.
Accidit etiam saltus ex nimia virtutis
debilitate ut cum aliquis movetur accidit
ei pulsatio. Et manifestum est quod omnis
motus calefacit et maxime fortis et
velox. Et propter debilitatem virtu-
tis fiunt omnes motus apud rem motam
debilem propter eius debilitatem fortes. et
eius complexio calefit et sequitur pul-
satio id est saltus. Curatio autem pul-
sationis est cum rectificacione complexionis
cum cibis et potibus et bonis odoribus
quos odoret. Sicut res quarum virtus est
frigida et confortat membra. Ut sunt
iste que confortant sua complexione
et aromatizacione. Sicut sandali et ne-
nuphar. Et sirupus de sandalis re-
paratis cum triplo sui de aqua rosarum
et cum tantidem sui de aqua dulci. Sicut

coēstio medulle cartilaginū. quā ista sanat sua compōne et aromatizacōe et tota eorū sbā et sua qualitate a nobis ignorata que ab experientia reperta ē. Accidit etiā pulsatio cordis quā eius sanguis fuerit ustus Et illud ē propter naturā sanguinis usti et eius acuitatē. Accidit etiam accidit ab orificio stomachi quā sub accidit stomacho mordicatio ex aqua medicina aut ex humore mordicativo in cōmunitate cordis ad stomachū. Et propter hoc appellaverūt antiqui orificium stomachi cor. Et quicquid ex humore generatur medico erit omni curacōni predictis medicinis cōfortantibus Et maxime cū perlis. Pulsationis vero que fit ex aliqua re existente in stomacho erit curatio cum vomitu aut laxativo cum dei auxilio. Ca. xiii. de aqua cōgregata in bursa cordis et pelliculis ibi generatis.

Coadunatur autē in bursa cordis humiditas aquosa quasi urina in eius pellicula reclusa. Et quā hoc fit extenuatur caro nimium et deficiendo procedit donec moritur sicut ethicus in humido radicali

dimitti. Curatio vero huius est curatione
sicut quam nondum ego curavi hanc egritudinem
nec galienus narrat curasse ipsam. Est
tamen eo quod subtiliat et dissolvit et exsic
cat et habet aromatizationem ut faciat pe
netrare virtutem medicine ad locum sicut
est succus feniculi et similia. Accidit
etiam cordi quod in eius pellicula interiori
generantur et coadunantur res solide
quasi pellicule una super alteram. Sed
nullus medicorum dicunt curare hanc
passionem. Ego autem ex me invenio
viam curationis in ipsa quam possibile est
curari cum rebus subtilibus sive et aromatica
in qua sunt dissolutio confortatio et
qualitas humectativa. Capitulum viii
de ethica totius corporis a siccitate cordis.

Si fuerit in toto corpore febris ethi
ca ex malicia complexionis sicce
ipsius substantie cordis et fuerit in
humido radicali quod forte est consumari
et fieri paris inebrie. Et quando fuerit
apud principium erit curatio sua cum
rebus que humectant si siccitas sola sit
sicut cum odoratione pomorum statim col
lectorum et potu lactis caprarum nimium

stati multi. Et introitus eius in tina aque dulcis tepide. Si vo siccitas cum caliditate fuerit odor nemphareis et flor violarum melior ē ꝑ malor. Et hoc totum narrabo in curatione febris ethice et ex[illegible] egridins.

Cap. vii. de apostemate i panniculo cordis et humiditate et frigitate et siccitate cordis superfluis.

Et in panniculo cordis p[illegible]ncipium apostematis calidi. Et possibile est apud principium si medici non neglexerint in flebothomia et fecerint illam absque tarditate et multum eduxerint de sanguine egrum libarj.

Et cum hoc studeat infrigidare complexionem cordis et eius substantiam confortare sicut cum sirupo de [illegible] et sirupo de sandalis cum quadruplo sui de aqua frigida infrigidata. Et iube ipsum odorare mirtas et rentes et nemphar. Si vo neglexerit medicus quantitatem medicum morietur infirmus quod panniculus cordis sit de membris nobilibus sed propter suam vicinitatem ad cor. Et dixi iamquam id

media diverrit de corde. Dico quod impossibile est cor humectari aut ultra suum modum in illem infrigidari. Et quando hoc fuerit sequetur patiente cum illius pigritia et negociorum negligentia et lassitudo in opere. Nam sicut diximus quod quando exsiccatur ultra modum debitum vel solitum modica exsiccatione augetur eius fortitudo et robur atque patiens [illegible] Et cum multum excesserit siccitas non dico ipsum occupari a debilitate tantum verum etiam a passione que est adherens siccitatis in humido radicali quo membrum coniunctum est et sustentatur. ¶ Et ego vidi leo ad oculum in quodam qui cum esset vulneratus perdidit suas operationes et fortitudinem in motu et operatione in duplo eius quod ante fuerat secundum suam naturam. Et cum perimasset sic mortuus est. Et causa sue mortis fuit quia intravit tinam plenam aque calide super quo protestatus fuerat non attemptare et vincens me suis verbis intravit tinam illam et me recedente statim quod exivit mortuus est faciliter et repente. Dicto igitur a nobis quod accidit cordi dicendum est quod accidit epati.

iste ... volu... [illegible]

... [illegible]

Tractatus tredecimus de passionibus epatis et splenis sunt vi. capitula

Capitulum primum de principatu epatis et de speciebus tribus ydropisis

Capitulum 2um de apate epatis

Capitulum 3um de opilatione epatis

Capitulum 4um de dolore epatis

Capitulum 5um de splene et ingrossatione et duritie et defectu receptionis melencolie.

Capitulum vi de pectore

Capitulum primum de principatu epatis et de speciebus tribus ydropisis

Epar membrorum est principalium. Aristoteles quidem dicat quod fundamentum sive cardinalis est calor cordis. Medici vero dicunt quod epar per se est membrum valde principale in varios optimos effectus et principales operationes de seipso non ab alio recipiens membro. Et propterea dixit ypocras quod si quis vult nos bona vita vivere hoc per sanitatem epatis est. Epar quidem est fons naturalis virtutis in quo digestio est et retentio attractio

et expulsio. Et epar insunt de istis
quatuor virtutibus toti corpori. et haec maxime
alteratiua virtute Cum hac enim virtute mem
bra suum nutrimentum digerunt et mutant
postquam attraxerunt suum nutrimentum sibi et re
tinent sibi illud Que omnes virtutes in
epate existunt et ab eo procedunt. Et quando
accidit in eius virtute alteratiua debilitas
nascuntur in corpore egritudines secundum
illam debilitatem. Ut ydropisis Cuius
species sunt tres. Prima dicitur carnosa .i.
yposarca. Alia est que dicitur alcabli idest
timpanites Et alia que dicitur alkesi .i. ascli
tes. Potest etiam esse ascites ex debilitate renum
quod totum sufficienter narraturi sumus
Dico autem quod ydropisis carnosa fit
quando virtus digestiua epatis deficit a
sue operationis complemento et relinquens
cibum sicut est non faciens ipsum aptum
ut in sanguinem conuertatur. Immo ad naturam
flegmatis declinatum. Cum enim cibus qui
ab epate non digeritur conuenienter etiam
cetera membra non valent digerere pro
culdubio digestionem que est propria unicuique
membrorum in quibus talia sunt et nutriuntur
illo nutrimento quod necesse sibi epatis assi

mutabit^r neq; sbe alio^r memb^orum et
generatur ex h^c species ydropisis car
nose que e in carne fit. ydropisis
vo tipanites fit qn epar in pncipio sue
mutacois cibi no pficiat mutare omes
ptes ei^s et fuerit debile vt no possit
dissoluere quod suu e dissoluere et con
cere nec illud parare ad exitum. mu
tatur tunc et conuertitur i naz grossi
fumi qui pueniens ad interiora ventris
tumescit venter et figitur in ipso. Et si
aliquid minuit^r de eo p dissolutionem
surrexit loco eius alius cibus statim
Quod si epar debile fuit mutab^t in
trumentu illud in caliditatem spir
no in sui complexione pprim q non est
a nobis exponi. Omne est calidu
siue sit nale siue accidentale siue int^s
siue extra agit in omne rem liqda
vt aqua et conuertit illa in vaporem
Et quecumq; eius pars no fuit subti
lis substantie remanebit in hora con
uersionis illius rei in fumu pe illa
cessa et egredietur vapor subtilis
et recedit. Ypatio vo epatis est
mutare sbaz cibi et conuertere illa in

scilicet membro similem. Et quando defecerit calor eius huius facere operationem generatur in ipso multi fumi qui congregati in mirach ventris faciunt ydropisim timpanitem. Et ut plurimum fit iste cum magnitudine splenis quod est quia quando epar non potest acquirere virtutem salutis in substantiam ... sibi actionem sibi propriam que scilicet est sue forme et essentie in alterum transmutat ita quod similis efficiatur sue substantie atque essentie. Et si fuit hec sua actio excedens modum nature in quantitate tunc calefacit chimum et urit illum. Et impellitur tunc multum de eo ad splenem. Quoniam totum id quod urit ad naturam melancolie declinat et magnificatur cum eo splen. Et raro accidit hec species timpanitis absque splenis passione. Hydropisis vero ascites fit ex eo quod renes non possunt attrahere aquositatem sanguinis generatam in epate per urinam quia cum remaneat et misceatur cum sanguine existente in epate refutabitur a membris quando sanguis de ea transmittitur. Et impelletur ab eis illa aquositas ad mirach et repletur inde ydropisis ascites per connexionem

Hic [illegible] vel intelligere [illegible] [illegible] vel alia [illegible] Et [illegible] attrahere scilicet [illegible] ab epate missam.

[illegible] fit [illegible] [illegible] alterum transmutat

Tercia vero generatio fit si consideremus
defectum virtutis 2eium quando fuit ex debilitate
virtutis provenientis sibi ab epate scilicet
appetitive virtutis. Si vero fuit debilitas
virtutis renum ex aliquo accidente eis
principaliter non a debilitate epatis
tunc non habebit epar in generatione
huius ydropisis vestigium aut effectum.
Debilitas autem virtutis epatis erit
ex malitia complexionis accidente in ipso.
Modi vero malitie complexionis manife-
sti sunt qui sunt octo quorum quatuor sunt
simplices et quatuor compositi. Et
curatio uniuscuiusque debilitatis pre-
dictorum modorum erit conversio complexionis
epatis ad suum equale temperamentum.
Debilitas vero epatis que fuerit ex egri-
tudine facta in ipso et fuit egritudo
illa de generibus membrorum compositorum
est opilatio et apostema. quoniam apostema compositum
est ex duabus egritudinibus. s. ex egri-
tudine membrorum consimilium scilicet
ex malitia complexionis accidente in ipso.
Quare curatio ipsorum est cum curatione
opilationis si causa fuit opilatio. Et ab-
latione apostematis si causa fuerit apostema

cū . 6 . aspitis

Cum vo fuerit aliud ut durities ge
nerata in epate ex potu aq̄ frigide mo
non debito aut debilitas virtutis ex mul
to usu aceti aut re[rum] acetosa[rum] earum
illa que fit ex multo potu aq̄ frigide
nō curatur sumpti[on]e cum quacūqz re q̄
sumpt[a] calefaciat s[ed] cum eo q[uo]d calefa
ciat et siccat cum sua calefactiōe virtute
confortatiua cum tēp[er]ata stipticitate
et aromatizacōe. Camomilla vo cum
floribz rosarum ē valde utilis in hoc
Nota q[uod] cōponunt[ur] spēs ydropisis
quemadmodū spēs febrium Et qñ ad
fuerit medicus solers ad inspiciendū
omnes spēs qualibet ea[rum] p[er] se erit
sibi valde facilis notitia earum que
cōponuntur. Et si bene cōsiderauerit
curatione vniuscuiusqz spēi per se
nō admirabitur medicine q[uae] cōponunt[ur]
in illis cum adiutorio excelsi. Cōposi
tio bona ad hoc R[ecipe] lacte mūde asinus li
tinus flo[rum] camomille rosa[rum] cinamomi
boni masticis gariofilo[rum] sticados an[a] ʒ.
viiii seminis lini torrefacti pa[rum] ad ignē
albirade. i. policarie lingue ceruine
siue atrabari an[a] ʒ. ß. sant[ali] medie

[illegible] in marg.

p(er) se et cribelletur p(er) pannu(m) subtile(m) et
co(n)ficiatur totum cum sirupo facto de
carsenia et sumat ex h(oc) q(uo)lz mane
quasi ʒ v. Et vngat(ur) epar cu(m) oleo
camomille et iesamino et oleo g̃nor(um)
lentisci an(a). Et cibus aute(m) sit panis
azimus Et surinus factus cu(m) brodio al
bo .i. aqua et sale. Si vero fuerit
debilitas epatis ex nimio vsu rerum
acetosarum curabis cum hiis q(ue) narra
bo. r. pamulis mu(n)datis a suis nucleis
liquiricia mu(n)data an(a) lb. ß. carsenie
q(ua)fet .i. alibrada ana lb. quarta
mastic(is) ʒ .i. (con)terant(ur) mediocrit(er) con
rendo quelibet p(er) se et infundantur
nocte vna in xxv. lb. aque ferventis
in mane vero ponatur lento igni
donec deficiat media pars aq(ue) p(ost)ea
colentur et ponatur in colatura de
zucaro lb. x. et de melle lb. v. et bul
liat vsq(ue) deveniat ex hoc sirupus sa
pient(er) factus Et sit eius dosis q(uo)lz
mane ʒ .i. et ß. cum ʒ .vi. aq(ue) tepide
et cum ʒ .v. electuarii dicti dyarodon
facti ex v. s(an)d(alis) Et vngat(ur) epar
ab extra cum oleo g̃nor(um) lentisci et oleo

Dicit [illegible] et [illegible] hec [illegible] sit volim[illegible]

T. 13ª de passionibus epatis et splenis

cum oximelle equaliter

Capitulum primum de apostemate epatis

Dico quod apostema generatum in epate in carne eius et in pus redactum non spero eius salutem Quoniam cum sit fons potestatis ad eius passionem sequitur perditio virtutum et ad ipsarum perditionem sequitur mors.

Capitulum 2um de opilatione epatis

Opilatio epatis aperitur cum aqua in qua cocta sint pollicaria capillus veneris scolopendria et similia Et succus feniculi habet bonum effectum in hoc casu

Capitulum 3um de dolore epatis

Accidit in epate ex tensio sicut accidit ceteris membris corporis ex ventositatibus Et sentit inde patiens in ipso epate dolorem intollerabilem Est autem sensus doloris huius panniculi fortis qui quicquid ad ipsum pervenit nervorum dividitur in unos nervos et propter hoc fit eius sensibilitas et clarus Filius cuiusdam dolor solebat torquere plures habens filium ioseph Et curavi in ipsum cum oleo extracto de vitellis ovorum et cum pinguedine anatum et sanatus est eodem die Accidebat etiam petita

iubeat sibi Et ego narraturus sum illa
cum auxilio dei. Capitulum vii de sple
ne et ingrossatione et duritie et de
fectu receptionis melancolie in eo.
Splen quoque est membrum ad quod
superfluitates melancolice trans
mittitur. et ipse attrahit sibi me
lancoliam et nutritur ex ea. Acci
dunt autem in ipso passiones sicut
ceteris membris Et non est de membris
principalibus neque ab eo procedit virtus
ad corpus Et recipit superfluitates
corporis grossas Quemadmodum recipi
unt renes superfluitatem subtilem Et
magnificatur multum et augetur in
quantitate et ingrossatur Curatio vero
eius est cum hiis que dicta sunt de
epate Et oportet te scire quod splen
sustinet magis de virtutibus medicina
rum quam epar Et sit semper in tua
memoria hoc s. quod quandoque administra
veris alicui medicinam conferentem
splenem misceas cum ea aliquid aceto
sitatis quoniam hoc membrum nutritur cum
hiis que habent talem saporem Et attra
hit illud sibi et capit ipsum cito. Et

propter hoc oportet miscere cum illius medicinis
aliquid acetositatis ut cito pertranseat fa-
ciat ad eum medicinas nutritivas mix-
tas cum acetositate ¶ Et eorum que
manifesta sunt apud nos est quoniam quando
induratur splen et fit ut non valeat
recipere feces sanguinis et remanent feces
expanduntur in corpore per sanguinem et
corrumpitur eius modus et sua complexio
alteratur ¶ Et sequetur duritiem spleenis
debilitas epatis Et sequetur debilita-
tem epatis aliqua specierum ydropisis
aut plures ¶ Et quia diximus species
ydropisis dicendum est de splene suf-
ficienter ¶ Compositio ad duritiem
spleenis Recipe camomille corticum radicum
tarpe .i. tamarisci cappares .i. calibrate
sticados capilli veneris ditamni ... scolo-
pendrie asarabacare ana ʒ .i. rubee
tinctorum ʒ .s. corticum capparis et corticum
feniculi ana ʒ .v. mastic ʒ .iii. croci ʒ .i.
liquiricie quasi medietatem omnium terantur
conterenda et infundantur nocte una in
xviii. lb. aque ferventis mane vero coletur
et apponatur ibi de melle despumato
lb. viii. et de zucaro. lb. ii. et cum fuit proce-

dicit ... est
eupatorium ... quod
habes ... sit
policaria

fine decoctionis apponatur de aceto
vini boni et fortis lb. ij. et coquatur
ad perfectionem ut sit sirupus sapienter
factus et coctus sufficienter et coletur
ab igne et in vase vitri reponatur de
quo accipiat quolibet mane ab. ʒ i et s.
usque ad duas cum triplo sui de aqua
calida et cum. ʒ iij. mulhacon. al
termia i. dyarodon. v. specierum Cibus
vero subtilietur quantumcumque poterit
ut pulli et turtures Et non nocebunt
galline domestice sanet. Et emplastra
splenem ab extra cum hoc emplastro
Rx flor. camomille et radicum ma
marisci flor. narcisi flor. iesimini
ana partem unam radicum capparis quarta
partis illius Et adiunge cum eis quasi
mediam partem eorum de farina ordei aut
farina siliginis et distempera totum
cum aqua et aceto equaliter Et emplastra
super splenem Et liga desuper folia
vitis humida Et oportet ut amministretur
pacienti in principio sui cibi aqua
citrina capparis cum aceto et sale
quia capparis secundum hanc dispositionem sanat
et maxime ieiuno stomaco Et emplastretur

tia cum emplastro predicto in noctibus. Et iube ei ut ungatur in die ab extra cum oleo de lilio et rosaceo equaliter commixtis sicut bene et ungatur. In noctibus autem adponatur emplastrum. Et quia accidit quod splene non recipiente huius feces dispergitur per corpus et virtus corporis expellit eas per aliquem modum. Et possibile est expellere eas ad anum et exit sicut sanguis nigerrimus. Et post eius exitum liberatur a grossitie splenis. Et hoc vidi etiam meis oculis. Et possibile est expelli has feces ad cutem et accidunt inde cum macule nigre quasi violacee et solvetur splenis grossitudo statim et hoc vidi ego quemadmodum vidi solum ycteriam citrinam per expulsionem colere superfluitatis. Et non timemus hanc superfluitatem quando expellitur per inferiora. Videtur enim quod sit lenitas nature ut quasi solutio ventris. Sed si expellatur ad cutem erit illud utique apud vulgus dubitosum et recurrunt ad medicos.

Capitulum vi. de yctericia

Yctericia citrina accidit ex humore colerico expulso subito ad partem cutis

et redditur tinctura citrina .i. crocea ad
modum corticis citri et tingitur etiam
albedo oculorum ¶ Et cum hoc videris
respice utrum precesserit huiusmodi humo
ris expulsione aliqua egritudinum acu
tarum puta febrium et utrum alleviata fu
erit febris aut remanserit in suo esse
Et utrum talis humor expulsus fuerit
absque febre aut eius expulsionem sequitur
febris ¶ Et si febris remansit post ipsius
expulsionem vel expulsus fuit post
febris adventum Erit eius apparitio aut
post diem septimum a generatione febris
aut in ipso die septimo ¶ Et si fuit
in die septimo ut sibi sit erit securus
patiens de bonitate quoniam eius expulsio
facta est per humorum decoctionem ¶ Si vero
fuit eius expulsio post febris recessum
tunc respice quod non sit causa febris adventum
aliquod appositum calidorum in parte aut in
suis pelliculis quoniam si sic fuerit signum
quod illud quod sibi advenit imitatur ad
compositionem huius humoris Nec est tunc eius exitus
ad corporis superficiem secundum securitatem crisis
sed potius significatur nobis quod huius rei
totum corpus coinquinat ¶ Et quoniam sincerus esse

stam epatis aut eius pelliculam esse apostematum tunc caue ut non des pacienti aliquid calidum aut dulce aliquid sumens in se oleositatis vel pinguedinis quoniam tu faciens hoc corrumpes infirmum et interficies ipsum. Et pone studium tuum potare ipsum aqua cucurbite: aut ptisanam uince panis composita cum succo cucurbite preter quod intret in ptisana aliud. nisi coriandrum siccum tantum. Decoctio etiam cucurbite et elixate in aqua et modico sale et postea infrigidate in niue aut puteo conferret iuuamentum in hoc casu. Si vero nouis non esse apostema in epate considera etiam aliorum ne forte fuerit in cisti fellis ex opilatione facta in meatu qui tendit ad ipsam siue ex apostemate facto in illo meatu aut post apostema aut ex porro aut ex aqua alia re. Et si fuerit aliquod istorum et humor iste nocens fuit per corpus dispersus abhorrent ipsum membra propter suum saporem et acuitatem et expellitur ad locum magis debilem inter omnia membra. Et sicut nunc quia ocaunt deus cutis que est defensorium corporis. et ideo expellitur illuc. Et cum hoc fuerit rectificans cibum infirmum sicut dixi

tibi. et inimicus eo pauci. Et respice quod
invenis in meatu cistis fellis et vesice
negligentes curare illud si possibile est. Si
vero illud non potes curare dimitte illud
donec maturetur si apostema est secundum predictum
modum aut quod resolvatur. Et si fue-
rit porra scias quod acuitas colere vadit
ad locum illum unde fit in possibile contravenire ibi
aliquid humoris opilacionem faciens et
apostema etiam cuius est ex acuitate colere propter
eius maturatio accelerabitur et etiam
porra consumitur ab hoc humore valde
Si vero cum yctericie fuerit propter coniunctio-
nem omnium fellium per totum corpus et innumerabi-
lis aut ex aliis causis erit curacio eius
facilis. Quoniam non est nisi ut reprimatur acui-
tas caloris corporis cum aqua cucurbite et
aqua rosarum aut cum aqua citrullorum
et melonum postquam infrigidetur in puteo
Et dispone cibum infirmi cum len-
ticulis elixatis cum aqua cucurbite
et aceto. Quoniam tu cum hoc iuvabis infir-
mum et erunt tua opera recta cum ad-
iutorio dei. Et possibile est advenire
yctericiam ex aliqua re mala in potu
sumpta. Quemadmodum accidit filio hali

Capitulum 13 de passionibus epatis et splenis

quin cum invasisset per intervalla ad eum invisibilia et tunc ipse totum et suos oculos sicut colore citri et eius appetitus defecerat. Et cum invenissem ipsum in principio vidi in eo vinum quod non intelligebam itaque modus eius curationis suppeditabit michi ex necessitate et rediens ad intellectum timui ne forsitan aliquid potu sibi fuisset administratum quod mutaverat virtutem corporis sui ad hanc speciem livoris quod operatur hac corruptione propria non cum tota eius substantia. Et dedi ei in potu pondus trium granorum ordei de lapide bedzahar cum ℥ v. succi cucumeris palestini intendebam autem per succum cucumeris contrariare humori sed secundum complexionem. Et per lapidem bedzahar contrariarer ei que mutavit humores per totam eius substantiam et resisti calide complexioni cum frigiditate et putrefactioni cum proprietate et resisti toti substantie per totam substantiam et sanatus est vir ille perfecte et liberavi ipsum a veneno et passionibus que illum invaserant. Et si tu praeveneris ante medici ycteriam in principio egritudinis quando eius exitus est ante humorum maturationem. Ego quidem dico propterea

[Margin note: … fuit in … sibi … [illegible]]

q̄ṗ vetītia cū morbus acutus et ei9 mot9 ē velox in agente et patiēte nō negabimus posse in ea fieri maturacōez die 2a generatiōis ecritudis et mariē i die 3a et ꝓpue ī etate iuuētutis et tēpore estatis et calida regione et locis oriētalibꝫ et meridionalibꝫ Jn hiis eīm ꝯibꝫ accelerat̄ maturatio. Declaraui igit̄ vetītiā per modū quē extimo ēē sufficientē. Sitr declaraui ea q̄ in supiori vētre accidunt. Nūc restat apud me determinare de hiis que accidunt in īferiori vētre insi de scissura i. crepatura q̄ fit in mirach.

Tractatus qrti decimi de scissura mirach et de vulnibꝫ vētris sūt duo ca^la.

Capitulū primū de scissura mirach

Capitulū scdm̄ de vulneribꝫ vētris

Ca^m primū de scissura mirach

Scissura accidit in mirach ex pcussiōe ligni dt. lapidis ī vētris plenitudine. Aut ex forti saltu et mariē cum sacietate. Et vt

etiam accidere huius crepatura ex continua
tussi forti aut ex elevatione gravium pon
derum et similibus. Crepatura vero in
mirach quando fit ex modica causa crescit
de die in diem. Et in homine pingui non de
sinit crescere donec magnificatur mul
tum et erit ad paulatim de ipsis in testi
bus nisi non reteneat. et in ventre de illis in si
mirach ventris. Et facit ex hoc in po
ventre rugitum et sonos et dolores. Et
propter sanationem erit dispositio eorum peior
et maxime si fuerint homines soliciti in exercitiis
et laboriosis in ambulatione equitatione
et equorum cursu et aliis huius artibus
difficilibus ut ablutione pannorum. Ta
lis autem crepata non cessat augeri. cu
m impossibile sit hominem non moveri forti
motu. Curam vero poterit quiescere et re
linquere exercitium et motum et perseverare
iacere super dorso et fugiet clamores et
vociferationes et ingerimbitur sue pos
se ut non tussiat neque sternutet et con
vertet intestina ad locum proprium et ligamine
desuper ventrem cum cingulo constrictivo
et non grosso in superficie qualitate et ut
et continuaverit in hoc modo possibile est curari

Et dico q sibi iunctura vetus sibi est
sicca et propter hoc fit eius consolidacio
difficilis et quia agitatur motu corporis
Vidi autem socium quendam cui accidit ca-
ptura et cum permansisset in ea longo
tempore detentus a suis negociationibus
Ego in terra tunc temporis inveniens prepare
batur autem vir ille difficiles dolores
Quorum causam non dubito fuisse coesti
onem multorum pomorum aut uvarum
ex qua advenerunt ei dolores a quibus totum
corpus concoxit ut nec moveri posset
nisi cum maximo labore ergo cum vidi
ipsum desisti a curatione dolorum illorum et
inhibui sibi universa cibaria preter
modicum panis fermentati cum carnibus
avium elixatis bene in brodio donec car-
nes pre nimia decoctione solveret
in aqua Et iussi ut concederet de illis pro
satietate Et cum permansisset sic
vir ille quasi duobus mensibus iacens
supra suum dorsum nec movebatur
nec orabat sed iacens erat semper
ita quod postea recesserunt illi dolores
ex quo illorum materia recesserat Et sanatus
est exinde perfecte et surrexit a sua

infirmitate de qua conquerebatur patiens
sed qua me fatigabat primo tempore
propter sua extrinseca scilicet quia obligavit se
omnino liberatus est preter dolorem qui super
dorsum iacebat continuo. Et cum hoc re
versa sunt intestina ad propria loca. Et
remansit locus tranquillus. Et fuit autem
sanus cibus modicus et venter cotidie la
vatus et sanatus est inde ex congrega
tione omnium istarum conditionum simul et non
fuit necesse aliam facere medicinam in
ipsa crepatura. Et narravi tibi casum
huius viri ut sit tibi exemplum in operatio
nibus in hoc meo libro studentibus.

Capitulum 2m de vulneribus ventris

Fiunt vulnerationes in ventre ex
ferro acuto aut ligno similiter
pellem ventris scindente et etiam carnem
ventris in sic vide erit sephum quod
stat super ventrem. Et tunc erit oportet
medicum committere ipsum in manu sua. Et
si aliquo in causa ceciderit super sephum
abluat illud cum aqua tepida. Et postea
connectat illud sicut. Et si vero aliquid
corruptum fuerit de ipso aut factum sit
nigrum incidat illud et postea ...

·i· de doctrinam quam scribendo dedit nō ope probans q̄ nō iussus sum iuste i vlterius [illegible]

aliquid intra et desup cum filo seriꝗ
liget et hoc fiat cirurgica manu. Ego
aute significo scientiā nō artem Et sup
ponat suture aliquid qd faciat conso
lidari et crescere carnē. Et oz cum hoc
ꝓpter vulnus subtiliare cibum quātū
pt vltime ꝓpter decursū medic. Et si
no exivit multum de sanguine non
nocet extrahere modicum de vena al,
et al. b. mediana. Et hoc sit coe in vni
uersis vulneribz ad reprimēdū cursū
materie ad locum vulneratū. Et postq
est aliquid intestini exire a vulnere
Et q inuenerit et intestina sana fuerit
et nichil habita lesionis sz tn eorum
egressus extra debemus i cape a suam
eorum commisione vt nō accidat eis inflaō
et non poteris ea ad ppria reducere
Et si forsitan ex negligentia i cadēte
facta est tumefactio in intestis tunc
accipiat aqua tepida cum equalita
te caliditatis vt manus patiat de ca
lore aque Et effundat super locum
inflatum vna vice p alia donec in
flatio recedat. Et cū inflatio reces
serit studeat in eorum reductione vltima

suavitate Postea vero suat locum fracture pelles et mirach cum serico et hoc totum cum suavitate. Et iube infirmo quietem Et caue a vociferacione et motu et a repletione cibi et vini. Et sit eius cibus paucus in quantitate multum nutriens sua proprietate sicut testiculi gallorum cocti et sufficiunt ei duo de illis. Et sit tuum studium removere de materiebus et transferre eas a loco vulneracionis. Et ungatur in circuitu loci vulneris a longe cum oleo rosarum odorifero. Et bonum est valde quod non moveatur patiens de loco donec consolidetur ea que patitur. Si vero contigerit vulneracio in parva intestina a ferro et fuerint intestina gracilia dico impossibilis esse curationis. Si vero id fuerit in grossis possibile est curari. Et si ruptura fuerit in alta pelli cularum intestini possibile est curari cum dei auxilio. Si vero utraque pellicula cum rupta est totaliter et maxime ruptura spaciosa remota est valde a curatione Verumptamen possibile est hominem vivere in hoc mundo etiam

opinatur medici et testimonium phisice
coniunct de multis hominibus et aliis animalibus
Et ego vidi quendam civem stercus exi-
bat de vulnere quod habebat in intestino
grosso et permansit sic longo tempore
vivus et negocians sua negotia ve-
rumptamen vivebat moleste Et postquam
determinavi de passionibus illorum membrorum
dicam de passionibus stomaci

Tractatus quintidecimus de passio-
nibus stomaci sunt vi capitula

Capitulum primum de macie et debilitate
stomaci
Capitulum 2m de apostemate stomaci
Capitulum 3m de poris opilatis in stomaco
Capitulum 4m de apostemate stomaci quod dicitur
dubayla
Capitulum 5m de humoribus inviscatis in stomaco
Capitulum 6m de singultu

Cap^m primum de inanie et debilitate stoma

Accidit egritudo in stomaco que dicitur les. i. inanies et debilitas donec redditur eius substantia subtilis quasi tela et non potest digerere cibum aliquo modo. Preposui si quidem hanc passionem quia in occultata est a mediatis et non rapuit illam. Et tamen ne cures hanc egritudinem cum rebus que divulgate sunt in confortatione stomachi in quibus solum est coadunatio et stipticitas et possibile est eas calefacere. Et cius vero huius passionis sunt quod sentit quasi vomitum in stomaco nec reperitur apud eius superfluitatem saliva fluens de ore suo. Et est eius appetitus debilis valde et digestio similiter ita quod erit superfluitas indigesta nec molita retines in se quasi colorem stiptici cibi. Et non eructuat nisi modicum. Et ... stomachus post sumptionem ... Et omnis vero cibus nocet ei sive sit calidus sive sit frigidus. Et sit ei

i. que sunt calefactive cum sua stipticitate et ... ... que possibile est minori ... ... calefactionem ...

pulsus debilis difficilis non permu
tabilis ad pinitatē declinātē. Et quādo
videris hec signa scias firmiter eē id
maxie sbē stomacū. Et si inspexeris
in suo stomaco ab extra qn fuit iacēs
sup suo dorso et videbis ibi qn fouea
tunc confirmabis tuam fidem qm
similis est hc passio. Et si qn cōpsse
ris manu tua locum mediocriter violēta
et fuerit tuus tactus fortis et acutus
non pcepit paciens ad dolorem et
senseris cum hoc manu tua motū pul
santem scias illud eē verum quod
opinatus es. .s. pati stomacū maxie
cum veritate qm motus illius pulsus
non ē nisi a corda pulsanti posita
sup medulla spinali intus. Et mai
festum ē q' talis motus pulsus nō
sentiretur ab eo nisi ex maxie sto
Curatio v'o ipius ē ut ungatur
cotidie cum oleo amigdalaz dulciū
ʒ. i. et duabz ʒ. de oleo granoz lētisci
et miscea[t]ur cum hijs fiunt decoa ps
omū de aqua tepida et cōquassaca
bene et unge stomacū de foris. Et
ciba ipz cum pulis elixatis i aqua et

et oleo rosarum et oleo rosarum. Et ap
ponatur in illis de mastice ligata in
pecia panni Et extende supra stomachum
extra peciam panni grossi lintam
cum pice liquefacta aliquantulum cum
oleo amigdalino et sit tua appositio
huius pecie supra stomachum determinato
temporis spatio Quoniam si ultra modum
ipsam dimiseris offendes infirmum Et
sit spatium temporis quo dimiseris
huius epithima supra stomachum a
medietate hore unius usque ad
unam horam Postmodum vero amove
as peciam panni cum pice a stoma
co Et unge cum oleo amigda
lino et oleo rosarum Et stude quod sit
quodlibet horum oleorum recens infra
sum annum Et da patienti lac caprarum
statim mulsum antequam aeragat in ipso
aliquod vestigium scilicet dimittas illud
etiam uno momento Et sit quantitas
eius mediocris .s. a duabus ℥ usque ad
tres Et cibetur cum carnibus pullarum
et testiculis gallorum sunt meliores ei.
Et dimitte cibum suum ter in die Et
stude quod eius cibus digeratur cito Et

[illegible]

preserva ipsum ab omnibus cibis siccis sicut ab humidis. Calidi vero sunt fortioris lesionis. Quoniam caliditas magis quam frigiditas humidum dissolvit multum et exsiccat propter ardorem, licet humectet naturaliter aqua cum calida humectat humiditate naturali que in ea est manifesta. Verumptamen ideo quod membrum acquisivit de caliditate aque calefacit. Et dimitte ergo quod dissolvit de substantia membri; debes delinquere in hac egritudine. Et pone totum studium tuum in humectatione et rectificatione digestionis, quia non adherebit ei cibo nisi post ipsius digestionem. Et cum hoc recordare semper stomachi qui est membrum principale propter participationem sui orificii superioris cum cerebro, in eo quod multi nervi sunt inter illos. Quapropter oportet te conservare virtutes suas. Neque sit tua medicina privata aliquo genere stipticitatis ad et subtilis aromatisationis. Et si fuerit in ipsa aliquid amaritudinis sicut amaritudo rosarum erit bonum valde. Et ea que dabis infirmo sint bona confe sicut carnes pullorum et testiculi eorum

[illegible]

Panis etiā sit fact9 sapiēter et
coctus et bone fermētationis nō hūs
multum de sale. et sit de fermento
nobili machinato postq̄ fuerit i fu
sum i aqua. Et sit de pasta tēpata
cum aqua tepida. Et sit oleū ab
oleum amigdalaꝝ dulciū aut oleū
sisamorꝝ. Scias autem q oleū
amigdalinū est melius quā oleum
sisaminū in multo vsu nocet mēbris
quā nō sit stipticitate. h t etiā ppe
tatem in se generare fetorem oris
qui nō generatur nisi p9 ꝯtinuacōez
egritudinū et maloꝝ accidentium
ex ãministracō eius semel aut bis
statim cum fuerit factū non est
melius. Oleum vero oliuaꝝ dulce
lotum in aqua ter bonū ē i hoc casu
Aqua ordei etiā sapienter facta vtilis
ē qui acceperit de ea aliquid. Et nō
credo restasse aliquid michi ad dicen-
dum in hac egritudine nisi vnum qd'
est qui hec egritudo p se ꝯquirit ꝯ
tentem stipticitate et amaritudine
qui scalprum mēbri ē. scd'm iuuat
i stipticitate tēpata et modica cuma

ritudine pone igitur de quolibet istorum
partem suam in tuis medicinis. Similiter
quoque substancia huius egritudinis et
membri requirunt rem acetositatis et ap
plicationem rerum medicinalium ad
pelliculas corporis stomachi quod fit quoniam
cum re habente aliquid acetositatis. Ci
tonia vero assata sunt bona in hac
intencione quod est in eis de humectacione
quia auferunt sitim et de stipticitate
et aromatisatione quia confortant
virtutes et trasmittunt virtutes medicinarum
ad pelliculas stomachi in eo quod in eis
est de acetositate. Postquam igitur
declaratum est a nobis de medicacione huius
egritudinis quam medici non scripserunt
quia celata fuit eis, dicam de aliis
partibus predicto fiunt membro.

Capitulum 2m de apostemate stomachi

Generatur apostema in stomacho quemadmodum in
aliis membris. Illius vero quod
generatur in fundo stomachi erit tamen
dolor magis leve et levioris doloris
sed apostema in se erit maius. In omni
apostemate apud principium sue creationis
requiritur flebotomia de vena basilica

Et laxatio ventris Et dissita lenitiva Et
subtiliatio cibi valde Et administraco eor[um]
que faciunt [com]expressionem in p[ri]n[cipi]o [com]e[n]s[ivum] c[um]
modica resolutione ✚ Et quando apa
preterint tunc sit tua curaco g[ene]ralis hunc
e[st] q[uod] sciat resolutionem cum virtute et pa
[co]nvin expressionis et quantacumque de te
pore preterit vigora resolutiva et
minora [com]pressiuum ✚ Mediana vero
[com]pressiva e[st] ut pira et citonia quia
in eo q[uod] sunt cib[us] sunt magis accep
tabilia stomaco q[uam] alia q[ue] s[unt] medicina tamen
✚ Illud autem in quo e[st] resolutio et
[com]pressio e[st] [con]ceptum [com]os q[uo]d a[utem] h[abe]t in se
maiore resolucione e[st] [con]ceptum [com]os i[d est] q[uo]d
mixtum fuit a[qu]a de camomilla ✚ Ita et
camomilla p[ro]p[ri]etate ut iniect[um] membra
ab ea et recariat p[er] ea maximum coluo
dum ✚ Et scilicet me si v[er]o fueris isto[rum]
a principio [com]e[n]s repellentes ara et re
solues illud preter q[uam] i[n]firmus p[ro]cipi
at ex se a[liqu]id nocument[um] doloris Et h[oc]
totum q[uando] fuit illud in fundo Et si
fuerit in sup[er]iori p[ar]te sui et in h[i]is q[ui]
p[ro]p[ri]us orificiis sunt non e[st] dubium
pati i[n]firmum mala accidentia d[u]m durat

apa sicut ē pulsus cordis. Et si rei
augetur aduenient ei sincopis et casu
virtutis. Febris vero ē accidens semper
concomitans apa q̄ augmentatur
scdm nobilitatē mēbri in quo ē apa
et scdm humorē etiā et decrescit scdm
ignobilitatē mēbri et scdm humorem
Si vero negligētia occupatus non
administraueris medicinā donec deue
niat apa in putredinē siue in saniē
si apa fuerit in inferiori parte & elon
gatur eluimus infirmū Et nō debili
tabitur eius virtutes vitalis et anim'
s; virtus naturalis debilitabitur
procul dubio neq; erit bona digestio
cibi quemadmodū fuerat prius. Et
omnis cibus quē nō pt prima digō
digerere que ē in stomaco lōge mi'
pt digerere illum scda digō eo q'
que debilior ē illa prima Et pma
nebit cum putredine q̄ exibit de apa
te vsq; ad cōplementum cibi Et vir
poterit epar pficere illud qd' deficit
Si qui fuerit apa in superiori parte
pter magnā debilitatē nō pot
et īfirmus immanentū sicut medicinā

partes suncopi aduenientē sibi hora
post horam. Indigestio vō eius cibi
erit magis proxima rectificacōni quam
altera quoniam locus fortior digestionis naturalis
existens in stomaco ē in parte inferiori. Et
possibile ē sequi ipsam apostema superioris
partis spasmum. Qui ē motus stomachi
ad expellendum vetositatē de ore
suo que expelli nō potest propter constrictioēz
Et sēdz me si dilatum fuerit tēpus
curationis eius perveniet infirmus propter
debilitatem virtutis eius et mala ac-
cidentia que super ipsam frequēter in-
surgunt. Illius quidem quod fit in
inferiori parte tumor prolōgabitur
multum et aut sanabitur aut eque
tudo prolōgabitur et morietur in
ultimo ex egritudine que dicitur lehm
i. manes. Et quia apostema deuenerit in
putredinē et eruptione administra in
potu infirmo quod mundificet et de-
cidat putredinē sicut ptisana et quod
confert sicut masticē. Proprietas
autē mastices ipsi stomaco magna est
sicut lignum equinum vel liquiricia magis
est in sedacōe suorum dolorum. Et sit

semp materia tiriace medicinar cum sba
zuici i accidentibz sto9 vtr qm si pbes
mel cum aqua multocies mistedo simp
et amouendo spuma no euadet a putre
tione stomaci quis no percipiatur ab
ifirmo aliquid putrectionis in potu ei9 qd
e quia stomacus repletus est multa pu
tredine similiter dimisit inter sbam sto9
et id qd peruenire facat ad eu virtute me
ab extro simplex et tunc non suffiat
id qd mandit modica mansione et appit
cum equalitate. Primo oportet te
admiscere cum medicinis tius qd apit cum
violentia et habeat in se acetositatem
vt rob de agresta qm agresta pone
in confortatione stomaci in generali
Et similiter electuarium de capitibus
vitium. Differunt autem i virtute i cisso
inns scdz additione acetositatis et eius
diminutione. Et si eger percipit mor
dicatione no administres ei qd habet
acetositatem sz redi ad primum modum
Et impossibile est esse aqua primu si medicina
proficiat in ipso in ultimo ad perfecta
sanitate. Si vero aqua fuit magnum
possibile est esse ei9 curatione i possibile sz toti

∴ qd dum separavit illa pu
tredo inter stomacum
et medicinam prohibebat
virtutem medicine perueni
re ad sbam stomaci.
.i. cum e putredo impe
diens virtutem medicine
penetrare.

dimitti virtute ...

consilii in virtute dei excelsi

Ca.m 3.m de porris generatis in sto.°

Vidi de hijs porris quos posuit me
halr filius ioseph in carcere suo
et quedam de servis suis incari. qui non
poterat digerere cibum suum et hebat
febrem inordinatam que per tempora augmenta
bat cum sue egritudinis et per tempora alle
viabat. Et coquerebat de fluxu ventris
non forti Et eius stercora diversificabantur
per tempora Et ignorabat causam sue
egritudinis Et tangens pulsum suum
inveni ipsum serratum: sed non erat velox Et
significatum est mihi ex hoc habere apostema in
membro nervoso Quia motus pulsus
erat similis motui serre Et non prohi
bint illum esse magnum sed secundum egritudinis
proportionem iusti debilitas sue virtutis
Et fuit illud testimonium esse in suo
stomaco porra Parvitas quam pulsus
et eius tarditas significabat non esse id
apostema de apostematibus calidis Erat autem
caro eius macie exposita et de die in
diem extenuabatur Et respiciens suum
ventrem inveni in fundo sui stomaci ad modum
pomi duri de quo nichil sentiebat dolo

us. Et cum ego premebam illud manu
mea sentiebat dolorem et dicebat sen
tire dolorem quando tangebatur in loco
illo. Et videns ipsum confortavi et co
solatus sum eum verbis cum sciens illum
esse mortuum. Et feci ei que sedaret eius
accidentia. Causam autem facientem
egritudinem desperavi posse recipere com
modum in aliquo. Fuit autem hec sua
egritudo crescens de die in diem addimens
ei debilitatem. Donec exivit cum egestione
corpus solidum simile in sua figura
pomo habenti radices, quod evulsum fue
rat a sua radice. Et secutus est post illud
multus exitus sanguinis per egestionem et
cum sic permansit sciebam quod non
poterat vivere et timebam ei revelare.
Quadam vero nocte cum rogasset me
ire ad ipsum vidi eius vultum mutatum.
Extimabat enim quod cum essem consti
tutus in carcere sui domini non habebam
curam de eo. Deus autem novit quod mul
tum laboravi circa eius curationem.
Dereumptus propter egritudinem et debi
litatem sue virtutis non poterat cadere.
Nominabatur autem medicus ad decem l

T. c. de par[illegible] formic[illegible]

exterminare me a domo mea et veris di-
cens m̄ q̄ dn̄s suus intendebat vstigare [illegible]
me. Et respondens dixi q̄d deus vult
fiat sciens illum volentē contristare aīaz
meā. Et cū essem in hostio domus sue
in carcere maractis dixi dicenti me
ad regē qui erat de nobilibz terre sue. Vi-
de talis intendit affligere me īnocentē
Et dū ēē p̄quesitum a me vt dicerē sibi
veritatem de certitudine sua et nolui reḡ
contristare sciēs regē mortuū ēē. Modo
autē p̄p̄ q̄ intendit ipse affligere me
dico vobis q̄ nō p̄ueniet viuus vsqz
ad .vii. dies. Et coegit me ira et tur-
batio voluntatis dicere illud v̄bū ita
q̄ auditū fuit illud et placuit m̄ quia
audiuit et redii ad carcerem i q° fuerā
Post autē .vii. dies cepit apparere
corruptio sui corporis et mortuus est
die .ix. quo p̄nūciauerā ei mortem
suam dum starem in carcere. Porro
autem adduxi istud vt sit quasi in
memoria Regū et si fuisset rex illius
viri fortis eius curatio vtaz possibilis
fuisset si nō fuissent in sue stomaco
alia porta p̄ma. Et sine dubio istud

porrū fuit ex humōre metico aut flatu ventoso. Illā vtebatur cibariis de quorū rōne ē generare humores poria sicut sunt carnes arietū assate in igne. et plures sunt comedentes illas carnes quasi crudas. Et ante istud videram in ma-roco virum nomine alzabara qui ex-timam līrē porrū fuit a sua passio īordinata et modo grauabatur mō al-leuiabatur. Fuit autē sua egestio sine ordine et modo. Et cum intederē circa sui curationē deuenit caro eius in maxima maciē et mortuus ē inde nō deueniens ad vltima macie q dr̄ bolem. Et nō est dubium quin porrū eius erat ꝑpe orificiū stomaci superius. Et ꝑ hoc accelerata fuit eius mors propter dissolutionē sue virtutis sicut diximus.

Cap̄m xiii de apate stomaci q̄d dr̄ dubaylá

Fuerat in stomacho q̄ dicitur dubaylá spes apatis que solet appellari dubeyla. Vidi ego hunc apostea quādā iuuenem me existente puero. Erat autē vt⁹ mediocris et corpore sana et sicca et comedebat multum nec erat regulatus in suo cibo. et accidit ei

debilitas in suo corpore et dissolutio
in sua carne Nec pro tanto observabat
se a solita coctione Et non licebat febre
Et cibus eius digerebatur Nec credebat
medicus ita quod preservaret se a cibis
solitis donec incidit in infirmitatem ex
qua fuit coactus relinquere sua negotia.
Erat autem inter me et ipsum familiari
tas Et cum permansisset longo tempore sub
mea cura Curavi ipsum et suum negotium
redibat ad bonum quando observabat con
silium meum Sed quando errabat et comedebat
incomoda sinus cibus deteriorabatur et
ad malum redibat. Post modum
accidit ei febris quasi ethica. Et post
modum redit febris continua secundum diversos
paroxismos Et procedebat ei secundum or
dinem quando comedebat et eius cibus pariter
variebat in stomacho. Erat autem eius
pulsus durus non liber et velocitate
Et incepit apparere in fundo sui
stomachi corpus apostema. Et per tempus
cum reliquisset rationem ciborum vidi
istud apostema ad modum pomi citranguli
magni sensibiliter et arripuit ipsum
fluxus ventris paulatim uno sentit quod est simul

cum accidentibz difficilibz sicut disso-
lutione virtutis et continuatione sincopis
vel fuit eruptum sanguinis apostema Et ego
miratus sum quomodo potuit sanitas ad
illum tantum devenire ipso vivente
Et credo vere quod istud non fuit nisi
quia apostema erat ex colera nigra aut ex
flegmate ultime grossitiei et non senti-
bat dolorem propter sbaz humoris in quo
medium congregata erat sanies Et
fuit eius mors quod incepit et advenit
alteratio et corruptio post principium eius
et quod possibile est alterari ex ipso quoniam
cuiusqz rei vestigium apparebit in forma
eius motus cuiuscumqz motus et quod cuiusqz
modo possibile est fieri motum illum
Responsio vero huius predicti apostematis
impossibilis est aut quasi impossibilis propter
grossitudinem sue materie et malicia
ipsius Et eius dissolutio propter nimiam
duriciem est difficilis valde Et cum sit
difficilis possibile erit maturari quando
medicus apponet suam solertiam in sua
curatione videlicet cum eo quod dis-
solvit et sanat et sit in eo humiditas
naturalis et humiditas non naturalis

Quando si volueris solutionem p[er] humorem
et fuit humor quem intendis resolue
grossus non perueniet in putredinem nisi p[er]
eius humectationem quando erit leuioris so
lutionis. [ ] medicinis ante ut misceres
ambas medicinas et recipe duo ex illa
vel tempera illas simul Aut quando sit habit.
vna vno tempore et alteram altero. [E]t si
h[ec] capa permanserit usque deueniat ad eius
putredinem erit eius curatio impossibilis
quia est capa magnum Et propter maliciam
humoris ex quo fit Et principalitatem
membri in se Et sui multam gubernationem
Et effectus ad corpus Et nimiam eius
oportunitatem Et quia stomachus est subtilis
sensus. Et sequentur post illud alie e
gritudines preter stomachum sicut ma
licia complexionis epatis et opilationes in
mesenterio quia quod peruenit a stomacho
ad loca illa est indigestum et crudum non
est potens epar mutare illud secunda
mutatione Unde infert lesionem. [E]t
erit eius comparatio apud epar comparatio
frumenti sani deglutiti id est cum trans
ditur stomacho non masticatum nec coctum
non et stomachus digerere illud sic sicut

[illegible]

cibus pueniens ad e par ante q̃ sit di
gestus in stomaco. Et nos de tiabr
bior in tractatu e patis. Nunc a reuer
tamur ad vomitum. Ca^m viii de
humoribus inuscatis in stomaco.

Accidit stomaco vt adhereat i suis
pelliculis et sba humor flaticus
aut colicus Et tunc accidit pacienti debi
litas dicconis et quasi petres vomere
et non vomit aliquid hūs in se quati^r.
Et accidit ei eructuaco q si fuit aceto
sa ctum e ee humore flemmatico Et
tunc da pacienti siripū acetosum Et
siripum de feniculo cum triple sui
de aqua in qua bullierit parum de
mastice qm curatur cum hiis Et si
fuit eructuaco fumosa et cum ea ad
herebit vomitus et maxime sine cibo p'
q̃ sumpserit rem humida aut re sicca
qm tunc solet aduenire huius fumi
eris tunc certus ee in pelliculis stomaci
humore colerico Et signum q̃ nō fal
lit est tremor labii inferioris tunc cum
sit apud te certitudo qm res ita e Tunc
laua corpus ab huius humore cu sca
monea dissoluta i aqua lactis coa

ti cū semine quod dr̄ hord aut cū aut
cum mirabolanis citinis. q̄uis galien̄
nō fecerit mētionē de mirabolanis. sed
exp̄imētū probauit illud. Cū v̄o fuit
humor colericus cum mos nō ē quia
cū in epate et fuit ernginosus dt. prass
simus erunt accidentia valde fortia et
impossibile ē sufficere in enacuatioe
humus illud qd' dixi tibi de aqua lactis
et scamonea nisi q̄ admisceas cū illis
de lapide lazuli aut infundas lazuliū
tritum in aqua lactis. Vel admistre
tur ei de medicis diuulgatis que hn̄t
euacuare humores grossos sic̄ bdellio
cum quarta sui p̄te de scamonea cum
succo cucurbite et cum aqua lactis.
Et quia humor de se declinat ad sic
citatem nō admistres ei nisi medicinā
aquosam nisi bā aut mixtā cum sbā
aquosa aloes ā cum scamonea admistra
tur cum re humida nimat. Cū vero
videris eructuacōnē acetosam et cum
ea nō hūerit patiēs in labiis tremorē
nisi motum solitū labiorū quī tremor
ipo̅z ē accidēs cōsequēs humore coll̄cū
existentem in villis stoī aut humore

melicanu generati ex ustione colē sciās
q̄ talis h'uor ē ex flemmate. Et quī
stomacus ma defacit q̄ ē humore flatico
et infirmus ē humor ī umido sui cor:
ānistra paciēti potium sirupi acetosi
s. julliti cum aqua tepida puro. Si
vero fuerit etas paciētis iuvēt ānist
sirupū acetosum simplr aut cū siru
po de femailo. et hoc fac. viij. diebus
vel. x. Et sit cibus panis bonus cū
pullis aut turturibz aut auibz coctis
cum aceto. Deinde ānistra ei far
maciā cuius na ē euacuare flā sicut
semē croci orientalis et semē caris
et bdellū serapinū et oppopanacum
de quolz ptem unā. Et ānistre cū eis
decimā ptē de coloquintida i casa minu
tim et mixta cum gūmi dragagāti
et amigdalis tritis et cōfice totū cū
sirupo acetoso et zucaro. Et da ei sto; q̄
videbitur tibi de sui virtute ut sit illud
a ʒ. iiij°. usq ad v. Si vo tempus
estas fuerit et paciens iuvenis frica
prius electuariū cū oleo amigdalar.
bona fricacōe. Si vo fuit apud te
verificatū q̄ humor faciēs passionē ē

i medicina parata
vel loco de
electuariū coloquin
tida [illegible]
[illegible]
agrestis

melicis et habuerit tremorem in labio et
paciatur vomitum Et acciderit in firmo
in hora dormitionis super vacuitatem
stomaci extraneo quam eius consuetudo
fuerit .6. quod apparebunt ei in sompno
sompnia et visiones diverse et possibile
est non videre sompnia vera erit hoc
signum peius magis quam cetera signa
Et quia humor faciens melicis est non
sufficiet ipsum subtiliare cum siruppo
acetoso sed melius est quod credatur cum
dalascamaras Et sumat siruppum de
citaurea Et siruppum de femictis cum
aqua tepida .xv. diebus Et postea
laxetur cum eleboro nigro quod est
magis proprium in hac egritudine Et
da ipsum post quam infusum fuit nocte
una in oleo amigdalarum et polipodio
recenti cuius in aliqua fructa fuit cum
sinacdos Et appone in medicamentis tuis
de lazulo aut de sua specie post quod
misceas illud cum medicina aut de sola
tura eius Et si tempus fuerit estas
dabis hanc medicinam Compositio ad hoc
Rx polipodii recentis florum nemuphar
ana ʒ i elleborii nigri epitimi ana ʒ x

flor violarum liquiricie an ʒ v. de lo
tura lazuli boni et triti ʒ j. coterere
da coteratur et ponatur in aqua ferventi
ut cooperiatur ab ipsa nocte una deinde
coletur et accipiatur de hiis colatis
quasi ʒ x. et adiungatur ei lotura la
zuli predicta et ʒ ij. de sirupo liquiricie
et ʒ j. de sirupo mastice Et sumat hoc
in ieiunio cum pondere duorum granorum
scamonee non multum trite Et sit dein
sio sue laxationis ad modum aliorum
laxativorum ¶ Et quia humor iste est
tardi motus localis ideo est difficilis
alteracionis ¶ Et propter hoc non sufficiat
tibi dare ei dare medicinam semel ymo
iteratis et pluries Et sit interpolacio tua
inter qualibet sumptionem secundum minus
assellationum duobus diebus ¶ Alia compo
sitio ad hoc Rx lapidis lazuli polipo
dii epithimi flor violarum an ʒ j. ellebori
nigri infusi in oleo amigdalarum nocte
una foliorum coloquintide an quartam
partem ʒ et scamonee pondus duorum granorum
ordeis fiantur medicine preter folia colo
quintide que oportet madi minutissime cum
forficulis et temperari cum tin de su

[illegible]

podus de gum dragagato et medulla
amigdalar(um) deinde t(er)atur totum et in
spicatur cum sirupo de mastice et da ei te
mino p(ro)p(ter) matie p(re)paratione et bonam
digestione quasi .ʒ. iiij.or cum modico si
rupi acetosi simplicis cum reb(us) p(re)dictis aq(ue)
tepide. et decasio eius erit sicut decasio
aliorum laxatiuorum. Et possibilis e ee cum
humore infixo in villis stomachi q(ua)ntumq(ue) ali
ne humor. ut de genere suo vel de genere no
sui in concauitate stomachi. Et ʒ in eo q(uo)d fuerit
ut sui generis in villis ei(us) administrabis
infirmo quod administraueris in illo q(uo)d
in eius concauitate fuerit. Quum medi
cinis vo illius q(uo)d dimissificatur in s(ub)stantia
et complete in concauitate stomachi .16 co.sid'
e infixum in suis villis cadit difficul
tas et ipsius curatio dure e p(ro)funda et
laboriosa. Et extima q(uo)ni(am) i villis
stomachi ficatur flegmaticus. et p(ro)pe e sua
concauitate humor colic(us) aut melanc(olicus).
Quod si quicumq(ue) eor(um) extimaueris stomac
illum ee humore colicu in sua concaui
tate collectum. qui a fuit genitus ex
cibis acutis ad calitate declinatib(us), et
fuit vinis et fact(us) est ide humor colicus

[illegible]

stomatic⁹ Aut q effusus fuit in ipo
ex cistib; felliu epaticaz Aut q effusus
fuit ab eo a splene humor melic et
remansit illud in eius cōcauitate Et
dices q illud qd' infusu ē in villis sto⁹
ē flemma vitrosu et qd' effusum ē in
eius cōcauitate sit humor colic vel
stomaticus vel epaticus Et qn sic
fuerint erunt accidentia cōsimilia qm
vomitus nō cessat ab infirmo et vo
mit amaros humores Et accidit ei
tremor in labiis quia humor flat
diuidit et prohibet a villis sto⁹ a[illegible]
men humoris colici Et z nō ē du[illegible]
q sitis n'alit mouet ab humore coli
co Qd' autē humoris flemmatici
ē in villis stomaci prohibet tussim
aque ad sbaz villoz et qd' transit
de eo erit mixtum cum sba humoris
colici Aut recipit de virtute sua Et
ppt' inordinatione col'e viridis i ip[illegible]
stomacum qm mordicatiua ē cum
vinis lcamdentib; erit pulsus dur
et plus qm quancq; fuit i sto⁹ pt
fit pulsus plus et dur Et pp hu te
ri cgens pulsum et i spexeris illum[illegible]

papies duriae procedite a inquietat[e]
in sui gravitate. Et quod sic fuit in
be vomitum cum aqua mellis accep/
tarum siccro radicum sui enomet c. petrosilini apii et feniculi
iosam. Et erit cum hoc aqua mun
dificatio villor[um] sto[maci]. Post hoc cum
in stica scriptum precedente quod dixi
administrari in illo in quo villis sto[maci] est
flemma viscosum et laxatum quod tibi
determinavi inchil mox dimittas. Si
vero humor ille colericus fuit sive stoma/
ticus sive epaticus et est ille qui infigitur
in villis stomaci. Et quod humor flaticus
est qui effunditur ad concavitatem sto[maci]
sive descenderit ad ipsum in capite sive
sit generatus in ipso ex cibo multo
viscoso frigido et humido aut ex fruc/
tibus quos comedit ultra modum vel quod fue
rit hora sui natura quocumque horum
modorum fuerit accidet vomitus vomitus
hora post hora et tremor fortis in
labio inferiori. Sitis etiam fortis erit
et maxime si fuit humor flaticus viscosus
et grossus valde et fuit cum eo aliquid
salsedinis nam ex parte salsedinis mo
uet illud primus effectus salsedinis et

sua viscositate prohibet liquiditatē aque
ut non perveniat ad corpus sto[machi]. Illud
autē colere qd' positum ē in villis sto[machi]
provocat siti[m] natura et generat hemo
rem in eo q[uia] ei[us] na[tur]a ē acutatis et ī eo p[er]
stomac[h]us retinet puritatem sensus et
aliqne partes stomaci sūt sensus sub
tiliores q[uam] alie. Nam quicquid ē primū
suo orificio superiori ē sensus purioris
Et quicquid proximū ē suo inferiori
orificio ē sensus grossioris et vigoris
fortioris. Et quādo fuerit hoc ī superi
ori p[ar]te da pacienti sucum radicū nur
tum cum sirupo acetoso bone acetosi
tatis et fac eum vomere una vice
post aliam. Et aministra ei ī emendati
atione humoris colici qd' dixi tibi ī
curatiōe humis e[xtr]itudinis ē ratum
et ī siruppum. Et quia cola rubea
est velocis motus ideo qū fuerit ap[u]d
te ē[ss]um q[uod] sit epatica credo ego q[uod] aq[ua]
medulle cucumerū et succus citrulor[um]
removebit ipa[m] a stomaco et deducet
illam p[er] urinā qū dabis ei in potu
et aliquid ei educet p[er] sudore et etia[m]
rectificabit ei[us] cōplexionē et sedabit

punturam quia cola causant in ipso. Et si
autem cola fuerint stomatica non erit huius
effectus cum siccitate citrinorum sed ammixta
ad euacuandum quod dictum est quod fuit certitudo
simplex. Et sit consideratio tua quando
humor melancolicus transmissus est ad con
cauitate stomaci et etiam in villis suis infra
est colera aut flegma. Et quando sic fuerit
dictum est quoniam quod fuit illud quod in eo
infusum est colera erit tremor labii infe
rioris fortior atque manifestior. Et acci
dunt infirmo vigilie. Et stabit excita
tus sicut homo timorosus et stupefactus
et habebit intensum appetitum ad cibum
Et cum comederit parum recedet eius
appetitus propter naturam cole citrine
Et erit pulsus declinans ad duriciem
Et sentiet paciens molestiam absque causa
manifestatione. Et si non ita est euacua
bis humore melancolico a suo stomaco cum
laxatiuo quia humor melancolicus licet
sit grossus et terrestris humectatur a re
sumente aliquid acetositatis. Et nisi esset
humectatio sua cum acetositate illius
non obediret motui. Et possibile est
quod laxatiuum humoris melancolici iuuabit te

i euacuanda colera infra in villis sed et alter humor ītenus cōtaminate hoc nō continget nisi raro et po^le ē non accidere quī membra expellit humorē nō cūatī naliter. Et q̄nus ipe sua cau tate figatur in sua cōtaminatate tū ab eius substantia non recipitur q̄diu habeat virtutem expellendi illum. Et si defecerit expellere ipsum et remā serit in ipo tunc nō est po^le ab eo cō servari sȝ putrefieri et facere febrem ergo ante dixi ea q̄ in inda sto a febre

Tunc vō cum febre sunt dictur sī cum dixero de febrib̄. Et sicut acci dit stomaco propter humores ita acci dit et propter maliciā complexionis sive sit simplex sive cōposita.

Cam̄ vii^m de singultu

Fit autē singultus ex forti calore in eo aut ex forti frigiditate ex siccitate sola aut ex humiditate sȝ non pt fieri ex humiditate que sola q̄litas ē simulit si fuerit humiditas mixta cum humore nō fiet inde hoc accidens sed accidit ei voluntas vomendi sicut dixi de generatione flatus in sto^o. Singult^s

vero causatur a causis calidis. Et sitis
quam aut causatur ex malicia complexionis
calide siue sit illa qualitas simplex siue
calida et sicca aut ex malicia complexionis
calide et humide. Sed non habet humiditas in ge-
neratione huius accidentis aliquod vestigium
effectus. Ille autem qui fit ex causis
calidis sedatur sola aqua frigida pura.
Et si corpus fuerit macilentum et virtus
debilis misceatur cum aqua mel aut
sirupus de liquiricia quodcumque eorum
habueris primo secundum quod tibi videbitur
et secundum rei veritatem. Et caue ne des ei
mel nisi dispumatum fuerit. Sed in quantum
stomacus est zucarum est ei melius. Et
concede ei medullas citrulorum et cu-
cumerum. Et magis quia medulle horum
amborum sunt valde bone ad sedandum
caliditatem et non tardant in corpore
sed cito exeunt per urinam et per sudorem
et exit cum illis multum de colera citrina.
Et habetur cum feniculo de lactuca per se
aut cum carnibus. Lactuce enim licet
remaneat in corpore est tamen humor quod fit
ex eis non malus sed subtilis et aquosus
et cum sit subtilis et aquosus non generatur

de eo vetositas sicut g'uat' ex ponis
Cucurbitā vo nō videt' nī debere
cocedere sz de sui natā infrigidet ge
nerit tamē humorē grossum et tardi
motus Nec ptquis securus pmanere
a sui lesione in futuris Et maxie si nō
coquatur poptime Dimet pre minima
coctione soluatur Et qui fuit sigul
tus ex causis frigidis dministrabis ei
in potu sirupum de mastice factū
cum zucco cum aqua ifusionis liq'
sumendo Et Vnge stomacū cum
oleo de ben inquo sit tractū modicū
de gallis Et loco ei' fiat cū oleo de
lentiscis Qui vo fuit singult' ex
sola sicitate vehemeti in eo sto
hoc nō erit nisi p'q' incidit i marie
totaus corpis et deuenit patiēs i stōz
gradum qsumptionis humidi radicalis
et forsitan transiuit stōz Oleū d
amigdalaz in hoc casu iuuat Et
bibat sirupum de liquiricia detet' fitū
Et supponat' stō manus delicate
alicui' viri vt pueniat eaz vapor ad
sua interiora Et sit ei' cibus testicti
gallorum Et oleum eorum sit oleū amigdal'

Et si fuit i xeiis

Et si fuerit i vtute a'd fortitudis con
cede ei alas pullaz coctas cu brodio et
pane fermetato. Et ranis q dicit
alsamau et canis pua sitis sturno
cocta bene innat. Et si cocederet carnes
pulloz pigonu qui vsi sunt lacte pa
coagulato iuuaret ips. Et sumat i
ieiunio de lacte capraz iniciu stati mul
so et paz i quatitate ut vt q digestia
bn posit illud digerere qd erit id iuu
tiuu. Aqua vo qua bibit sit i q infusa
sit liquiricia mudata. Et no e malu
q potatur i ea de pastulis mudis et bi
batur anteq innet. Aqua vo ordi
si no fuerit cum siccitate fritas ad
iucta cofert ei cum biberit illa modo
medioci int fritate et calitate. Bal
neu vo no ei laudo Ez balneatio i ti
na in domo existente iuuat. Et oz
illu relinquere quatucuq. Et cogita
et eratiu et vigilatione. Et vo e
ee singultu ex siccitate sz no est id qd
causat illum. sicut illud qd causat ce
teras spes singulti q uno erit id a spa
mo qui e cotractio nebri id se cosum
quemadmodu accidit ex nimia euacuacoe

sil' et semel facta ex qua stoma͞c q͞e͞l it'
et accidit inde singultus ¶ Et possibile
est esse illud ex aliquo terrore et forti tio
re ex quo declinat omnes sui humores
ad partes cordis et remanebit stoma͞c
et cetera membra vacua a substa͞n͞c ca͞l͞d
et accidit inde singultus quando comitat'
sup͞ stomacu͞ frigiditas et maxime si fue
rit frigidus ibi aut infrigidat' a͞ i͞
infrigidacione ex aqua cal͞ infrigida
tiua non forti infrigidacione ¶ Et cu͞
accidit alicui timor et terror statim
accidit singultus ¶ Et ego cum bene
inspexerim sup͞ hoc vidi q͞ frigitas
stomaci i͞ illo accidente sequitur longum
tempus et spaciu͞ ¶ Et quod michi videtur
est quando cum accidit alicui timor et du
biu͞ fit in cerebro co͞tractio ad se ip͞
et motus generatus i͞ p͞te diuidente
inter ambos eius ventriculos que pars
diuidens dicitur neruus ¶ Et erit talis
motus p͞uiretus quia non mouetur
suo motu naturali sed p͞uiusetur et
fatigatur applicare p͞tem i͞ imagi
natiua͞ cu͞ p͞te co͞seruatiua et fit ex
inde motus p͞uiretus et sequit' illu

o͞ in medio ventriculo
cerebri

similiter propter continuationem stomachi cum
cerebro et possibile est post illum sequi
vomitum. Tractatus vero assignationis
huius omnis curium est secundum modum magis
convenientem. Dico ergo sive ebrietudine hec
non est nam in istam mediante perruptione
viri phie nalis quierit huius rei secundum
suam ebrietudinem. Ego autem ignoro ebrietudinem
huius rei necessarium pertinet nisi a
suo creatore excelso. Dico autem quod
hoc accidens cessat cessante sua causa.
Curatio vero eius est ut aministres in
primo potum sirupi malorum factum cum
succo mente bone. Aut sirupum de
mastice. Et aministretur id quod con
fortat membra et cetera. Et iube ol
facere poma et umbram et musam
similiter secundum tempus complexione et con
suetudine precedentes. Et rectificetur
cum rebus rectificantibus. Et iube ei
celebrare tristitiam et ocium
et exercere se cum ludis quibus movetur
membra cum aliis sicut est sagittatio
cum arcu. Cum aliqua membra movetur
cum hoc. Et calor in illis dilatatur. Et
ut etiam movetur ad frequentem ut bibat

et nō fallat ¶ Et volo p̄ amēciam
que ē p̄ciam quā amicia nomt qui
credunt ipa; ¶ Intellectus vo me⁹ et
intellectus eius qui macris ē itelliget
defitat arca eā nec nomt de ipa nisi
quia ē tātū ꝓpter suoꝝ effectuū cristē
tiam ¶ Sit autē singultus ex sba va
porosa adherente in villis stomaci
¶ Et qui repletur hō cibo contrahit'
in stomaco locus in quo ē ille fumꝰ
et causatur singultus ¶ Et qn stoᵐ
contrahitur tota cōtractione subita
nō accidit singultus s; vomitus ¶ Et
curatio huius ē post euacuacoem ab
cium huius que dissoluūt et cōfortāt
vt electuario de cortiab; citron' cum
mastice et similib; ¶ Dicto a de stoᵐ
dicendum est de pectore

¶ Tractatus sexti decimi de parib;
pectoris sunt capitula septem.
¶ Cāᵐ primū de difficultate mot⁹
pectoris
¶ Cāᵐ ii de fistulis et vulneribus
pectoris
¶ Cāᵐ iiiᵐ de pleuresi
¶ Cāᵐ iiiiᵐ de ꝑ[illegible] cruce i col[illegible]

nee e inter costas
Cap. viii de ruptura vene in pectore
Cap. viiii de apate in panicolo medya
stino dividente pectus
Cap. viii de apate i dyafragmate.
Cap. x de difficultate mot9 pector.

ectus e mebrum multor nervor hus carne dura occulta. Et q̃a est indutu carne raro accidunt ei apata ex hiis ob crossis valde. Accidit a in pectore difficultas mot9 qn accidit pas medulle oms spinalis aut nervo vt no possit ipa medulla defferre motum ad pectus. Et cum hoc acciderit pmanebit ho vivus donec sudatur circa eius cuatione sicut dicet. Et ego invenii in dicti cuatione similem huic qm feci inceratione de passoib; nervus ptinetib; sz repetam illam nunc. Oncratur postiora capitis et dorsum spinalis cum oleo de balsamo

Et si non inveniatur fac loco sui cu(m)
oleo de semine belsin i. carpobalsam(um)
Et si non invenitur et volueris absq(ue)
liberum accipe olea subtilia q(ue) calefacia(n)t
in tantum equalitate sicut oleum lilii
et oleum lentisci aut et dissoluatur i(n)
qualib(et) ℥ ʒ ij de ambra Et si no(n) i(n)venit(ur)
ambra facias de laudano et est abra
e valde melior Consilium vo(n) me
linis q(uo)d e(st) attendendum ante om(n)ia
e(st) q(uod) vngas dorsum spinale totu(m) a
superioribus vsque ... et si sana
bitur ... motus virtutis sanabit(ur)
infirmus a sua infirmitate Et ter
vt subito prohibeatur anhelit(us) ex
aliquo accidente in medulla dorsi
in transmissione i. por nervor(um) desce
ndentium motu(m) ad pectus aut ex q(ua)m
causa facta in medulla dorsi Sed
ante q(uam) medicus provideat ei cace
nem morietur i(n)firmus suffocatione
Capitulum de fissuris et vulneribus pectoris.
Sunt i(n) pectore fissure et vulnera ab aqua cur(a)
et trisectur no(n) acuis punctis Et
q(ua)n(do) sic fuit et no(n) su(m)pitur panniculus

sed est vulnus sicut cetera vulnera cor[poris]. Adhuc diceremus eius curationem in incorporatione vulnerum. Set quia rumpitur panniculus accelerat[ur] mors et non potest evadere quin non respirat. Et si inveniatur aut ipse eger opturaret locum rupture ipsius panniculi accideret et subito tussis et postea rediret ad eum anhelitus et permaneret vivus quousque dum illud vulnus esset clausum ita quod aut sanaretur aut moreretur aliis modis. Set totum hoc pertinet ad incorporationem curationum vulnerum et rupturarum. Illud vero quod visitatum est in hoc nostro tractatu est oppilatio rupture predicti panniculi.

Capitulum 3um de pleuresi

[F]iunt in pectore apostemata. Illud vero quod fit in panniculo inter costas a parte pectoris solet appellari [pleuresis]. Et fit ex uno humorum aut ex pluribus. Et sine dubio erit cum eo febris acuta et continua tussis et dolor fortis attrahens multa attractione. Et eius curatio est in principio cum flebotomia de brachio opposito loco dolenti. Quia si apostema est in latere dextro fiat

flebotomia in sinistro. et ex contrario. Et
fiat de vena mediana. Inter vero
quorundam medicorum posteriorum nostri temporum
est ut fiat flebotomia in eadem parte in qua
est egritudo et adducunt super hoc argumenta.
sed secundum me illud consilium est timendum
egritudinum. Et prohibe infirmum ab omni
cibo ut a carnibus et pane frumenti
Et nutriatur cum ptisana facta de
furfuribus frumenti. Cuius modus hic est
Infundatur de furfure in aqua tepida
donec alteretur aqua multum deinde coquatur
donec fiat ptisana valde tenuis. et
detur ei cum equalitate et temperamento
Et sit contentus in primis diebus de hoc
cibo. Et unguatur locus apud prin-
cipium tribus diebus cum oleo ros.
misto cum oleo aneti. Et quando
videris quod tussis iam recessit et febris
et dolor iam sedati sunt et nichil re-
mansit de dolore tunc reduc infir-
mum ad ptisanam ordeaceam factam
cum aqua tantum. Et permaneat cum
hoc cibo non minus quatuor diebus
Postmodum vero transfer ipsum ad
ptisanam factam ex frustis panis

fermentati et permaneat sic usque ad
viii dies. Postea vero transferas il
lum ad panem fermentatum cum oleribus
coctis. Et concedas ei cibum pullorum
nisi post xl dies a die principii egri
tudinis numerando et hoc est consilium rectum
A die vero illo et ultra concede ei de
pullo paulatim donec redeat ad primum
usum ciborum suorum. Et si eger non
habuerit alienationem secundum sinistram
et devenit in collectionem recordare eorum
que dixi tibi apud collectiones pulmonis
et eius sputum. Quum eius albedo et
mollicies est bonum signum. Nigredo
vero aut viriditas malum. Similiter
per tuam distinctionem. Sputum vero san sputum sanguinis est malum signum
guinis in collectione huius est signum
mortis festinantis. Et iam narravi
tibi horarum causas quum tractavi de
apostematibus pulmonis et accipe illud inde
Si vero videris putredinem albam et eius
sputum in die laudabilium dierum. et
die quarta optimum est illud. Et quod illud
fuit significat confirmationem virtutis
Similiter et dies quinta. Septima. Nona
Undecima. Quartadecima. Decima septima

vicesima et vicesima prima [M]et co
firma tuā spem secdz breuitate tpis
exitus sputi laudabilis in seipso et
eius colore statim quātucūqz accelerat'
sputi putredis cum bōitate coloris et
sbē significat sanacōem et libātionē
et quātucūqz tardabit illud significabit
defectum vtutis [E]t si fuit sputum
laudabile in colore et sbā sua non est
fortem non defectum et adiuuetur
spes [C]um vo sputi fuit malū non
tm̄ colore et dispōitionē equale non
significabit illud debilitatē vtutis
tantum sz malicia humoris facientis
egritudinē [E]t pone cū hus tēpori
et etati indicium Quod e quia aer qn̄
fuerit tēpat9 aut calid9 accelerabit'
maturatio Et qn̄ fuit frigid9 tarda
bitur et maxīe si cum hoc fuit siccus
Et secdz actionē aeris in maturacōe
erit tempus calidū et humidum accele
ras maturatione magis Et i p̄mū
paneēs magis mouet' erit tempus
estatis magis accelerās matacōne
[S]ecdz vo etates scias q in iuuene
erit maturatio celerior et in senio

tardior. In senectute vero erit perfecta maturatio sed non vera. In pueritia vero erit maturatio tardior quam in iuventute. Et quantocumque magis confortatur corpus fit maturatio magis cito. Et quando videris hec signa bona dispone cibum infirmi cum ptisana sed non ducatur ad ultimum tenuitatis nutrimenti. Et sit potus eius aqua in qua cocta sunt (cerasa) et flores camomille et liquiricia et gansel et capilli veneris de omnibus equaliter. Sumpsi de hac aqua pro potu quod sumpsisse fuerunt pectoris remium in aqua cum modico sirupi (viridis) Canole. Et similiter aqua quam biberit sit aqua in qua cocta sit liquiricia. Et ptisana facta cum amigdalis confert quoniam allenat spiritum et adiuvat maturare materiam et grossitudinem facientem. Et rectificabit somnum. Et sedabit punctura. Et propter expulsionem sputi et exitum putredinis non invenio aliquid melius. Et quando expuerit putredinem et fuerit allenatur dolor et febris et tussis permanet cum tussis mediis et non

i. eupatorium sed pu/
tant quidam quod sit
[illegible]
[illegible]

recedat ab eis donec dolor totus recesse
rit. Et ego puto quod recessus omnium isto
rum accidentium donec nullum de eis
remaneat vestigium non erit in minori
tempore .xl. dierum Et tunc concede ei
ea que consueuit tempore sue sanitatis.
Et ultimum quod concesseris sunt ale
pullorum coctorum in aqua et panis fer
mentatus Et remaneat in hoc regimine
aliquibus diebus Postea largiatur ei
alia paulatim donec perueniat ad sua
consueta. **Capitulum secundum de apostemate
existente in carne que est inter costas.**
Curatio conueniens est flobotomia
egrum ab opposita parte. Modus
autem sue dietacionis et curationis sit
idem cum eo quod dixi in egritudine soze
Differunt tamen in hoc quia dolor in egri
tudine soze erit attractiuus magis Et
pulsus magis durus. ita quod videtur esse quasi
serratura serre et febris vehementior
Et periculum eius est maius propter propinqui
tionem loci apostematis ad cor et maiorem
eius sensus puritatem. Licet enim sensus
carnis in qua est apostema sit fortis non tamen
sicut sensus panniculi qui [illegible] continet

ap i. Quia qui fuerit in parte ea et
si sit primum molestat illum multum
et fit dolor fortis. Et a postea volans
ut in pluribus erit primum nisi forte er-
raverit medicus circa eius curacionem. Aut
eger in se ipso. Et si fuit eger circa
principium sue egritudinis stude in hiis que
dixi tibi in egritudine soze scilicet flotho-
et regimine diete et medicine et conti-
nuet regimen toto suo posse. Et
narravit michi senex pater meus quod
cum accideret hec egritudo cuidam mulie-
ri et dixisset ipsa secundum modum predictum
remansit de apostemate quiddam residuum
super quo subtiliavit se pater meus donec
translata est materia ad cutim extra
et manifestatum est ibi apostema quod cum fuisset
ruptum perfecte sanata est egritudo illa.
Ego autem inveni per meum ad hunc
gradum nobilitatis artis. Et quando
viderent egritudinem secundum modum quem dixi
in curatione soze ex ipso principio secundum
mea extimacionem tu liberabis infir-
mum cum potentia dei precipue cum veniat
apostema in collectione antecedenti. Et si
accidit in tertio collectione cum veniat

sublata albumin cum equalitate et
rectifica aquam quam biberit. Et albumen
iuxta illud quod expositum est tibi
in partibus pulmonis in putredine per-
ticientibus. Simuliter unge locum cum
oleo rosaceo odorifero et oleo mente
equaliter donec sanetur. Et si quis
dixit illum preservari preservetur et
in hoc loco. Capitulum viii de ruptura vene in pectore

In pectore fit
ruptura sicut in ceteris membris
qua ego adhuc dictaturus sum cum
tractavero de ruptura et consolidatione.
Sed accidit in pectore ista ruptura
vene que si fuerit pulsatilis erit pa-
ciens in periculo mortis ex nimio si
sanguinis exitu ab ore et permisceretur hic
sanguis ita quod videtur medico illum
a pulmone procedere propter eius rube-
dinem et tenuitatem. Differentia autem inter
eos est quia eger sentit dolorem apud
locum pectoris cotidie manifestum. Et
cum hoc videris iube flebotomari in-
firmum ex opposita parte doloris. Et ipsa
egritudo ostendet tibi veritatem multitudinis
extractionis sanguinis. Sed respice alia

d. sanguinis pectoris
et sanguinis de ru-
ptura in pulmone

concrescunt. Et administra infirmo po-
tum aque rosarum in qua sit cortex sandali
pone alterum aqua. Et infricetur cum ea
aliquis sirupus stipticorum sicut sirupus
acetositatis citri. Et sirupus rosarum factus
de zuccaro. Et sirupus de mirte est cum mo-
dis substantie posse cito provenire illum
nisi sit factus de floribus mirte tantum tunc
poteris de hoc administrare patienti. Et
non nocebit si etas virtus tempus et com-
plexio concesserint. Aut misce cum pre-
dicto potu parum de camphora ymo in-
iuvabit illum maxime. Et iube ligari
patientem cum lintheis lenibus in suis
cruribus. Et olfacere odorem sandalorum et
camphore. Et aquam rosarum et ipsas rosas
nisi habuerit virgulas. Et si habuerit in-
bebe olfacere nenuphar et violas. Et da
patienti parum de terra sigillata cum eo
quod bibitur vel per se. Et ciba illum cum
pullis infrigidatis in puteo et pane
fermentato. Et quod dixi tibi de infri-
gidare cibum in puteo idem facias de
potu quem biberit. Et prohibe firmiter
a labore et ab elevatione vocum. Et
cum sit possibile consolidari rupturam

et nō devenire cerviun in putrefacionem
Et si vō ruptura fuerit in vena pulsatili
difficilis erit eius consolidatio Et si
ad illam pervenerìs scias te pervenisse
ad terminum qui valde est hoib; laudandi
Et si fuerit in vena nō pulsatili erit
eius curatio facilis et modus predicte
curationis sufficiet tibi Et si fluxus
sanguinis recesserit et accidat ei loco
rupture ulceratio et sputum saniei tūc
sine dubio consolidabitur vena et sa
nabitur infirmus perfecte qui⁹ plon
gretur tempus Et accidit in hoc casu
qd' accidit in soza et passione lateris
qui generatur ex processu saniei in
pulmone ulceratio Et si plongatur
tempus sanabitur infirmus ab egri
tudine prima Et remanebit illd' qd'
accidit ex ulceratio pulmoīs Rup
tura vō pulmoīs ē scdz sui ce scam
nisi qua aliud generatur ex ea in
alio mēbro Et si fuit ī vena maiori
pulsatili et accidit ei emissio sanguīs
morietur eger pre nimio sanguinis
exitu Et si sedabitur fluxus san
guinis esto securus nō futurum esse

tunc infirmum ic malū ꝓt ls curād
que ē in pectore. Cam vi^m de apa
te ī panicło mediastino diuidēte pect9

Generat apa in panniculo ī diuidēte
pectus in longitudīe in quo con
tenti sunt cor et pulmo. Fit autem
ex humore sīli sputo. Et erit de gnē
acutorum apatum. Et sequitur eius tussis
continua. Et dolor ꝓ longitudine. Et per
mixtio rationis. Et febris acuta. Et est
pulsus serrinus et varius ꝓpter sbaz apa
tis. Et quia hoc apa ē magnum ꝓpter
nimis debilitate et quia vicinum ē cordi
fit ut pacientes habeat sitim et inflammatio
ne magna. Et iuuat aspiratio aeris fri
gidi eius sitim magis quam potus aque.
Anhelitus vero ut sanus sit erit ꝓ
et frequens fortis caliditatis. Cura huius a
apte ē necessaria flebotomia valde.
Et nō dico quod alia pars magis flo
tomanda sit quam alia immo dico quod deb
flebotomari de vena mediana. Et quia
pars ē indextra parte debet flebotomari ī
brachio dextro. Et educ de sanguine
quantum tibi concesserit conditio egritudinis
presentium ut etatis complexionis temporis et

regionis et sedis q tibi videb: ex tube
de sanguine . o . multum aut pa. Et
Et prohibe infirmo cibaria grossa
Et lenifica eius naturam [illegible] cum sy
rupo draz quae inter lenitivum et la
xativum. Deinde lava naturam cum eo
quod tibi videbitur ex acuitate sua
aut ex altera conditione. Et non est
penes me dubium quin humor faciens
hanc passionem est colericus ad subtilia
declinans. Aqua vero lactis coagulati
cum lacte foliorum ficus in qua infusi
fuit reubarbarum et mirabolani citri
erit conveniens. Et non nocebit in
fundere de violis et floribus nenufa
ris et liquiricia et modicum de mirabo
lanis indis ne forte accidat illi hu
mori faciendi concursum ad vasis
Nec sunt hic medicine priuate sine noc
umenti huius que prohibet nocumentum
medicine et que confortat membra ut
et stomacum principaliter sicut mastix et
sicados. Compositio ad hoc Rx aque
lactis coagulati cum lacte foliorum fic'
lb. i. infundas in ea de mirabolanis
citrinis et liquiricia mundata floribus

o. q lenitivum non est a proprietate de natura [illegible] sicut la[illegible]

c. [illegible]

nenuphari et violis .iii. ℥ viii. mira
bolanorum citrinorum ℥ .iiii°. reubarbari
novi sticados .iii. ℥ i infundatur in de
cotione noctem unam et in mane col
letur et exprimatur Et adiungatur ipsi
colature de sirupo mastic ℥ i et s.
et sumatur totum cum octava parte ℥
ſcamonee ¶ Et precedat ipsum id quod
lenificet naturam suam ut aqua in qua
solute sint de medulla cassiefistule et
prunorum .iii. partes equales et bibatur
hec aqua cum sirupo rosaceo novo
in quo fuerint duplicate rose et fiat
cum zucaro ¶ Et si tempus sint declinans
ad siccitatem fac illud cum sirupo
violarum ¶ Et concedat ante cibum de
iosis primus ¶ Et non absolvitur ei cibum
nisi aqua tantum in qua infundatur
panis multociens lotus ¶ Et stet in
aqua donec tenerescat deinde extrahatur
aqua ex eo paulatim et infrigidetur in
vitro Et qui voluerit bibere bibat de
illa aqua ut sedatur tussis et febris in
sedatione Et alleviatur dolor aliqua
alleviatione Et tunc non curaveris si eo
permaneat in loco regimini de febris et

dolor omnino recedunt. ¶ Et tunc ministra
et aqua ordei facta modo debito et colata.
¶ Plures autem medicorum declinaverunt ab
intentione galieni in preparatione aque ordei
quia contundunt ipsum cum osso medio deinde
coquunt in aqua. ¶ Spi autem creat a scita
7 extitudinis. Nota. Quoniam omne semen in quadam
vita inquantum est semen quamdiu non adueniat
ei aliquid quod ipsum corrumpit. ¶ Et eidem
quoque si infundatur in aqua frangit a tra-
hit celeriter humiditatem aque. et eius po-
ri aperiuntur. ¶ Et quando apponitur ignis in ra-
tione poris aperiet ignis in illis poris a-
pertis et non remanebit ei opilatio. ¶ Et
si fuerit contusum erit quasi res extra in-
mortua. ¶ Scimus enim quod extra aliquis partes
non extenduntur neque attrahunt aqua
cum virtute mali quia eius exeunt in
ipsa. ¶ Mortuum vero quod nullo aliquid
attrahit. ¶ Bene igitur fecit ex aliena
in eo quod suscipit dicens quod si coquitur cum
suo cortice erit maioris ablutionis.
¶ Videtur ergo michi quod eius preparatio sit ut
accipiatur de ordeo sano non contuso
et electo et mundo a puluere et naufeus
pars una et apponatur ei de aqua partes xx

et dimittatur

et dimittatur sic per duas horas deinde
supponatur igni et bulliat donec inspissetur
aqua et rubescat aqua rubedine depo
natur tunc ab igne et coletur et infri
gidetur in puteo bene Et tunc bibat illam
Et tam in hac egritudine quam in alia
zeçe ipsum aquibus diebus sic. Postea
vero transfer illum ad ptisana ordei co
fracti preparata cum aqua sola Et bibat id
frigidum preterquam tangat illud ignis
Et quando fueris securus zecessisse omnia
accidentia totaliter tunc da ei micam panis
fermentati paulatim Nec concedas ei
testiculos gallorum donec etiam fuerint de
sua curatione perfecte Et tunc concede
ei testiculos galli et post ea alas eius
coctas in aquam cum pane fermentato
Et non absolvas ei ea que prius con
sueverit nisi post dies .xl. a principio egri
tudinis numerando. et tunc concede sibi pau
latim Et si non videris ipsam a principio
dum fuerit humor faciens egritudinem
velocis passionis et ultime subtilitatis
et virtus fuerit fortis non differt tempus
quin cito apta in sanie deveniet propter
causas iam dictas. et quia locus est prope duos ... fontis calo...

calores & cor et epar in quibus fit apo
celeriter et sanatur de facili [illegible]
admodum michi accidit cum essem
iuuenis studens multas molestias ab il
lis qui proprio odio intendebat calumni
ari me et senem patrem meum mandatum
fuit fieri in nobis multa genera mo
lestie ita quod tunc fuit me recedere de tem
pedes quod non consueuerat. In nocte
vero cum intrarem lectum sensi dolorem
inseparabilem in predicta parte et tantum su
exerem de lecto augmentatus est dolor
et inuasit me tussis fortiter Et inueni
pulsum meum durum valde et [illegible]
inflammauit me acuta febris. Et
statim mittens pro flobothomatore flobotho
matus fui in parua quarta noctis
et eduxi de sanguine circa vna libra
et remansi tota illa nocte laborans
febre et tussi In mane vero fui coactus
inde recedere et recessi equester me non
desinentibus timore et molestantes et
[illegible] Et cum peruenisse ad
locum intentum coactus fui dormire
propter laborem et tristiciam et vigilias
precedentes Et cum dormire erunt [illegible]

sanguine sponte a loco flobothomato. Et
excitatus a sompno sensi magnam debi
litatem in mea virtute. Et cum caderet manus
mea super locum flobothomie inveni locum
totum plenum sanguine. Et vocavi unum
de famulis iussi ligari vulnus flobotho
mie. Et remansi tota die illa ma
lis accidentibus non me derelinquentibus sed
potius vigorabantur. Altero vero die 2°
cepi sperare bonum spiritum in statu et colo
re. Et statim stare sic pervenit michi ma
lus rumor de negotio predicto qui ad
didit molestiam primis. Et turbatus
non apposui curam amplius meis nego
ciis nec fui solicitus circa meam personam.
Et non sumpsi de cibo nisi aquam
predictam quia michi apud rem parvam
permanerat. Illam tamen bibebam quia
fortis sitis me arripuerat. Septima
vero die redii ad me ipsum et nichil de
me sentiebam. Et postmodum cogitavi et
precepi aliquid de meis factis et recordatus
sum quis fuisset meorum consanguineorum
qui michi assisteret in illis accidentibus et cum
ymaginarer illum fuisse matrem meam
recordatus sum quod mortua erat. et re

Recordatus sum omnium negociorum meorum
Et cum interrogarem pro patre et fi
liis meis quid esset de eis dixerunt michi
quod in terra barbare erat et excogitam
statim quod omnes essent Percussus sum
fui in meo pectore et capite ut non va
lerem elevare caput Et cepi timere et
dubitare valde ne interficeret me et ro
gavi eos qui tenerent me cautum et quod non
divulgaretur de mei vita donec post
longum tempus recessit ille timor a me
Porro nunc accidit michi illud quod
ex eo quod collectum fuerat in parte mei
pectoris ascenderunt fumi acuti ad ca
put una cum his que inferebat cogi
tatio ex molestis motibus qui continge
bant donec in uno illorum paniculorum
ibi existentium factum fuit apostema
Et facto apostemate non poteram aliquid ultra
de meis negociis considerare Et in primis
expuebam Et per illud sedabatur alienatio
atque molestatio Postea redibat donec
separatum fuit quod in capite meo erat
Et remansit sic per menses tamen de
pectore et capite quod humor inde effun
debatur ad modum quo remma effundi

Postmodum vero consideravi quod fuerat
causa accidentium postquam redii ad statum
mei sensus Et curabam me cum illa aqua
quodam tempore Et sanies cum hoc non
decidebatur donec exsiccata fuit aliquan-
tulum Et tunc intriebam me cum aqua
ordei Et post longum tempus transtuli me
ad farinam ordei cum aqua Et non cessavi
sic regere me post illud tempus quousque
sanus incepi cibum paulatim donec
ad propria rediit sanitas Narravi
quippe meam infirmitatem et accidentia ipsa
consequentia ut sit quasi exemplum Nam
sicut dixi valde festinat generari apostema
in hac egritudine pectoris Et quando
videris apostema ad generationem a postea
festinare Curabis ipsum cum hiis que dixi
tibi de cibo Et pota infirmum omni
die cum decoctione carsenie id est prunorum
et liquiritie ana partes equales Et non
nocebit sibi si fuit cum illis de capilli
veneris ad quantitatem unius illorum et sit
decima pars unius illorum de yrsa idest
yreos Et da infirmo aque sirupum
cum hac decoctione dum sirupum carsenie
secundum quod tibi videbitur ex tempore et aliis conditionibus

Ergo cum in mea egritudine non preparabam
negotium meum necesse erat ut me aliquis
curaret de me et administraret michi me
dicinam qua sumpserim iuvamentum. Et
fuit causa existimatio et rectificatio eius quod
induerat a me in principio de cibo. et
fuerunt causa quod provenit de evacuatione
multi sanguinis quod mee non fuerat
intentionis. Et placuit deo ipsius evacu
atio cum essem fortis iuvenis.

Capitulum viii de apostemate in diafragmate

Dixi igitur egritudines pectoris
et accidentia illas consequentia pre
sumo nunc narrare quod in fine pecto
ris fit et in principio ventris quod est
dividens inter illa quod dicitur diafragma.
Et quicquid narravi de apostematibus et
eorum speciebus accidit in hoc membro
nisi quod in pluribus temporibus fuit in minori
in eorum speciebus. Plurima vero accidentia
non fallunt in apostemate in apostemate dia
fragmatis que sequuntur. a postea sorte
et egritudines lateris et apostema partis
predicte que sunt febris et dolor for
tis et tussis et fit dolor declinans ad os
[illegible] ossa que apud principium

dividitur hyme et illum. Fuit autem
in adulescentia inebri maiori et per
mixtio intellectus fortior et inseparabil
quasi certitudo ipsa in principio ab
Curatio autem huius apparet omnia ea
que ibi narrantur. et flothonia. Et lenitio
natione postea laxatio ventris. Et
quod etiam dixit de somno tarsene taliter
de illo loco ad istum. Et simili ordine
preservationis et curationis dictarum.
Et si hec fuerint in apostemate in fine
non divertuntur sed resolvuntur et recedit et
illud maximum bonum cum est excellentia
reputatio. Et in sanie deveniet
et non festinabit sicut festinat sanie
compatitis partis predicte cuius precessit
incorporatio. Et qui pervenerit in spiritum
disponere sinuatione cum his que
dicta sunt de curatione spiritus suo
loco. Et non absolvas cibum infirmum
appetitum. Aut quod forsitan ante ipsum
apponitur a famulis secundum modicum
peccati inducit infirmo maximum malum.
Et quod fuit apud te certum esse sanatum
perfecte reducere ipsum ad consuetum cibum
nec quod sit illud subito. sed paulatim
[illegible]

<margin notes, beside lines 9–10 and 19–21: [illegible]>

id quod tibi narravi illic. Est sicco
a me per pulsus cuiusdamque intestini mul
ta & venimini I fine apostematibus erit fistis
serre. Et in omni apostemate pulmonis et
sua & pellicula & et diafragmatis erit
anhelitus parvus et velox. In apostemate
vero pulmonis solo non sequitur parvus
anhelitus. Dicto igitur de his membris
dicamus cum divina prosperitate de infe
riori ventre et hiis que circa eum sunt.

Tractatus x^us septimus de passionibus
intestinorum sunt sex capitula.

Capitulum primum de apostemate intestinorum.
Capitulum 2m de debilitate virtutis expulsive
Capitulum 3m de ventositatibus intestinorum
Capitulum 4m de retentione stercoris seu
prohibitione exitus eius
Capitulum 5m de rasura intestinorum
Capitulum 6m de fluxu sanguinis de sibi

Capitulum primum de apostemate intestinorum.

Inquit rege[n]s
seruus abezoar
[illegible] in ventre
inferiori aposte[mata]
que[m]admodum in
aliis membris
Et si fuerit
apostema i[n] aliquo
meatuum per que
transit cibus Et fuerit illud i[n] intestinis
gracilibz Aut maius erunt dolores i[n]
assabiles cum ipso aposte[mat]e et maxime
si fuerit apostema colericum aut sanguineum
Et omnino febris sequetur illud et sitis
Et si apostema opilauerit meatum erit te[n]c
dolor fortis Et prohibetur descensus ciba[ri]
et cibus retrocedit ad stomacum et egre
dietur per vomitum Et possibile est q[uod]
infirmus cito moriatur propter doloris ve
hementiam et retentionem fecium Et si vero
fuerit ex humore flegmatico non poterit
esse dolor ita fortis. et possibile est resolui
et recedere et maxime qu[ando] fuerit flegma
subtile Et si fuerit flegma grossum vel
tunc grossities est illud simile melle ob

grossitudine sue sbe. nisi q̄ nō geīt
et de actione caliditatis qd̄ puenit hūo
ri melācolico. Hiier autem melic-
gnatur ex ustione colēratiue et ēuenit
peit q sba huius hūoris melius subtilior
aut ex humore grosso flematico gsi
sioris substancie et tarditatis mot' q d̄t.
ex humore sanguineo vsto q̄ erit me
diocris inter illos duos in grossitudi
et subtilitate et mot' celeritate et q
tarditate. Ma pa vo qd̄ fit ex hūor
melācolico erit difficile pter sue sbe
grossitudīez. Natura quide melin
a patiē ut nō papiatur donec mag
ficetur Et nō fit in eo dolor fortis. s
erit sicut morsus formice. Ma.a
vo eius qd̄ fit ex pura et simplici me
lancolia nūq̄ pueniet ad pfectioez
Qd̄ ā dico flemma et flemmaticum
et colaz et colicum et sanguinez et san
guineum et melācolicā et melicu nō
intelligo vno mō Qū enim dico fla
intelligo qd̄ ē hūidē complexionis et hū
dum et frigidum in potētia Et q̄ cum
dico flemmaticū intendo qd̄ possibile
ē ee hūidum in virtute s nō dicet fre

complexionis propter caliditatem aut putre
dinem que dominatur in ipso. Et illi ne
cesse est colera quod est humor subtilis sub
tilis et siccus complexionis quemadmodum
expansionis alteratio convertit. Et si fuerit
ex colera quod possibile est esse calidum
et siccum tamen non erit subtile quemadmodum
est colera vitellina et alie consimiles. Et similiter
intendo per sanguinem substantiam calidam et hu
midam que nota est et que assimilatur et
convenit vite hominis. Sed cum dico san
guineum possibile est aliud significari
quod commixtum est in rubedine preter quod
sit substantia universalis et perfecta commixtione
commutatur in sanguinem aut quod evenit
modica mixtione et erit eius natura
secundum naturam sanguinis. Sed dico san
guineum in materia melancolie que est humor
frigidus et siccus qui est de elementis
corporis. Et intendo per melancoliam quod
non fuit melancolia propria alteratione
et naturali commixtione et laudabilis sive
digestione et preparatione illa nisi ex his
sed quod transgressum est a tali propter aliquem
modum caliditatis donec factus sit
humor melancolicus talis et humor non

de fundamentis corporis nec unum pre
dictorum elementorum. Humor quippe flati
cus in duo dividitur. Nam ille qui est humidior et
frior et subtilioris substantie est de una veri sa
guinis et mutatur per alteracionem corporis
ad se. et fit unum de elementis corporis
Illud vero quod mutatur per modum ustionis
non convertitur in rem aptam quoniam non
convertitur neque transmutatur ad aliud
Comparacio namque humorum ustorum ad alios
humores est sicut comparatio cineris ad
alias res. Et rediens ad propositum dico
quod qui conqueritur patiens de dolore eius

dolor .e. de parte in parte

quod sub stomaco est et non transmutatur et
fuerit cum eo febris et timetur esse
apostema in aliquo intestinorum fac flobotomiam
iuxta id quod tibi videbitur de proportione
et virtute et ceteris condicionibus. Et da
sibi in potu illud in quo sit resolutio
et repercussio sicut electuarium factum ex
floribus camomille et rosis recentibus
et capillis veneris ana partes equales croco
et semine lini ana partis dimidia terantur
mediocre et cribellentur et conficiantur cum
sirupo [illegible] et da ei de toto isto ʒ iii
cum aqua rosarum odorifera in qua cocta

sint varsena et inrasstir quatinus ne qua
alteretur color sapor et odor ¶ Et pro
hibe infirmum a cibis grossis et ab omnib;
carnibus ¶ Et suppone ventri oleum rosa
ceum tepidum in quo infusa sit bombax
magna et fiat hoc cotidie ¶ Et sint cibus
sume due testiculi gallorum in die. et suf
ficiant ei ¶ Et si alleviatus fuit dolor
et febris declinata continua hoc regi
men Et non sis securus te perfecisse cu
ram donec accidentia recedat totaliter
et nichil de eis remaneat Et tunc trasfer
egrum paulatim et gradatim donec redeat
ad suum primum statum sanitatis ¶ Et secundum
maiorem appropinquationem horum apatum ad
inferius orificium stomachi erit periculum
fortius ¶ Sunt autem apata in omnibus
intestinis tam gracilibus quam grossis sed
gracilibus est magis perfectus modum ut iam dixi

¶ Capitulum secundum de debilitate virtutis expulsive intestinorum

Accidit in ipsis intestinis aut in aliquo
ipsorum aut in pluribus debilitas
virtutis naturalis qua fit impulsio eius quod ad
inferiora impellitur ¶ Galienus quippe
certitudine dereliquerunt medici nec de

ea fecerunt nocumentũ. [..] z galienus
vituperat illum cum dixit Aut accidit
ex defectu intestinorũ q̄ impellunt stercora
et non affirmant illã qui dixit nõ oc
cultam a medicis Et qui hoc accidit erit pe
riculosum et eget bona sollicitudine que
ex defectu naturalis virtutis non ex de
fectu virtutis voluntarie Virtus autẽ
naturalis est procedens a capite [S]i
autem fuerit simplex patietur dolo
rem et nõ operabuntur intestina iuxta
sunt modicum impulsione superflui
tatum ad inferiora et fundatatum su
perfluitatum in volunta in se ad suam expellen
dum et sentiet ex inde vehementem
dolorem qui nõ habebit de activitate
sed z p sue nature conveniens e. [E]t
cum videris hanc passionem manifesta
bitur tibi q e defectu proveniens a virtute
naturali sicut sensus et p intestina no
possunt movere motu naturali ad expel
lendum ea que debet impellere ad inferiora
[E]t opera quidem virtutis naturalis sed q
notum est nobis sunt digestio et im
mutatio nutrimenti et receptio eius quod
digestum est et expulsio eius quod

expellendum est et iuvat hora attrahit
sibi instrumentum. Et haec operationum quaedam
agitur cum virtute naturali per instru
mentum quaedam vero sine instrumento sicut
vero manifesta est quoniam expulsio cum instru
mento fit. Et illud est de quo est magna dubi
tatio secundum quod nos videmus et ignoramus
utrum sit ibi operatio quae fiat absque in
strumento vel non. Igitur conforta
epar cum eo cuius natura est confortare id
sive sit calidum sive sit frigidum quoniam
sunt quaedam species quae operantur in tota
substantia ipsarum quae appellatur proprietas.
Quemadmodum est pulpa ipsarum
passularum in quibus iuvat epar et
confortans ipsum. Et quod diximus etiam
de confortatione epatis lupi secundum quod ipsum
epar humanum si concedatur assatum.
Et galienus quidem iam operatus est in
suis medicinis epaticis epate lupi.
Compositio ad hoc. Recipe seminis
rosarum et frondium earum passularum
mundatarum ana ℥ i. liquiricie mundate
gariofili ana tres partes ʒ i. absinthii
sandali cinamomi masticis ana quartam
partem ʒ. vini stateram quot sufficit medicina pro se

[illegible] dicit
[illegible]
[illegible]

et distempera cum media ℥ olei balsami
boni dissoluti in melle et inde conficie
hanc medicinam cum sirupo de cortice
citri facto de bono zuccaro perfecte Et ac
cipiat de hoc quolibet die ad pond. ℥ iiii
Et si defecerit oleum balsami vtere
loco eius in hoc casu tantum ad pond.
eius de bona ambra et vera et vltime
bonitatis Locum vero vnge cum hoc quod
dixero tibi .s. cum oleo nucis veteri et
pinguedine anatis equaliter Et asper
ge super locum balbasa marine puluisatum et
cribellatum et hoc facias omni die Et
mitte infitum cum aqua mellis vt
cito transeat ad membra et mundificet
aqua mundificatione de humiditate super
flua qua madefacta sunt intestina hoc
quidem quia timeris quod humiditas corrumpit
virtutem intestinorum. Et distinctione inter
illud quod est ex debilitate virtutis naturalis tamen
et illud quod est ex humiditate superflua
corrumpente membrum vt non recipiat
de virtutibus quod solebat recipere aut quod
fuerit ex ambobus simul hoc sequitur de
iniquitate Scire autem hanc distinctionem
difficile est valde Et iam descripsi tibi

i. hoc est nomen distinctionis ... si recte ... [illegible]

medicina universali perfecta super qua
potes confidere et in eius administratione
spero te prosperum tuum intentum. Ego
autem vidi hanc passionem accidentem cuidam
rustico tempore mee pueritie qui cum
potasset multam aquam frigidam in estivo
calore dum esset fessus ab intenso labore
accidit ei dolor fortis et intolerabilis a
cuius curatione fatigatus remansi. Et
cum conferrem super hoc cum medicis quibusdam
qui erant tempore illo non sumpsi ex eis
nisi confusionem. Et accedens ad patrem
meum qui erat in quodam suo cellario
exposui ei quod accidit michi de con
fusione super illo egro. Et rogavi eum
quod ostenderet michi veritatem in eo casu. Et ille
letatus accepit quendam librum et ostendit
quod dixit Galienus et illud quod scripserat
et apportavit mecum. Et tunc dixit
tenere in via tua et nequaquam interro
ges amplius me de ista re. Et cum
cogitassem quod exprimeret michi rem
dixit michi: Lege hanc paginam plu
ries et invenies ibi bene tuum studium et si
receperis istam medicinam pro hoc bene iuvab.
sanatur tamen de cetero augmenta studium

adiutus te. Et caue hinc et ultra ne intromittas te de arte medicine quia non est tibi licitum nec decet me tibi ostendere aliquid deinceps. Et rediens ad locum meum cepi studere in illa pagina et cum plures reiterassem illam peritus effectus sum. Et apposui manum meam in curatione illius viri et sanatus est inde. Et postquam sanatus fuit narraui patri meo totum negotium qui gauisus est et statuit me loco eius. quod prius prohibuerat contra me fuerat. Hoc autem extitit causa ubi cognouit quod medicina a nobis narrata est.
Capitulum 3m de vetositatibus
Contingit fieri in intestinorum intestinis vetositates ex subtilibus humoribus aquosis. Propter quod accidit in ipsis tremor fortis donec apprehendantur ad inuicem aliqua apprehensione. Et infrigidatur inde ipsa intestina et coartatur et retinebitur stercus ut non possit transire. Illud autem quod dixi tibi est oleum nucum et pinguedo animalium sanat hec. Et quicquid accidit ex debilitate virtutis expulsiue et reducitur secundum status humidum non habens serum

[illegible] aut fame vel aliquo tali.

Capitulum 2um de retentione stercoris in prohibitione exitus eius

Accidit in intestino quod non exit stercus neque transit propter suam grossitudinem et duritiem. Et hoc videlicet potest contingere propter sea quod nisi propter malum cibum ab homine longo tempore vel in magna quantitate sumptum sicut comedere multum de bacis mirte et similibus. Et aliquando accidit propter hanc causam vel propter coctionem hanc rerum stipticarum valde fit paulatim. Fit autem hoc propter ut plurimum ex durificatione stercoris. Quod autem accidit a predictis causis ut videlicet a debilitate virtutis intestinorum aut eorum involutione non fit ut in pluribus sed raro et propter hoc fit ut eorum causis accidentibus et cura sit. Curatio autem eius quod accidit ex grossitudine ipsius stercoris fit ut ministres infirmo sirupum centauree cum aqua in qua cocte sint viole. Et da ei sirupum violarum cum aqua in qua cocta sit centaurea. Et fac ipsum in oculis stare et iuvare si fuit dolori parte inferiori cum

.i. [illegible]

oleo olivarum veteris et obsomogare ai
Similiter confert clistere de illis dua
bus speciebus predictis postquam fuerit apud
te verificatum esse egritudinem in inferioribus
veribus. Capitulum vicesimum de rasura intestinorum.

Est autem in intestinis egritudo que
dicitur rasura et arabice sehioc. Que
generatur ex humore calido acuto
eunte per intestina et perturbate ipa
aut ex potione venenosa sumpta.
Curatio vero huius est cum re[illegible]
bente viscositatem ut farinata facta
de risi aut farinata facta de amido
aut farinata facta de lentibus elixatis
in aqua calida multotiens et postea
exsiccatis et pulverisatis et fiat ex
eis farinata. Quoniam hoc sedat punctam
sedatione aqua et stringit. Et si fi
at huius infirmo clistere cum huius
farinata confert. Similiter clistere
factum cum sepo caprino aut cum
sepo arietino et oleo rosarum. Et si
autem cause fit cum hiis que rectificat
complexionem et infrigidant sicut si
rupo de rosis, semis cum aqua rosarum
et misceatur cum hoc de psilio non

aut ideo neque dixi. Hec eciam accidit
cum egritudo non sit ex re venenosa
sumpta. Cum vero fit ex re venenosa
timor et periculum est. Et qui fuit apud
te cum ex illud a veneno et fuit apud
rex viriapm da ei pondus .i. pondus vn-
ciarum ordei de lapide smaragdi cum
modica aqua quam tu videbis mirabilia
ex hoc videlicet dissolutione virtutis i(n)sti-
nii ita quod sue virtutes videbuntur dissolui ab
inuicem. Et si aduenerit ei sudor et sop-
nus post illud erit tunc liber a periculo
egritudinis. Et notare debes quod non
debet post sumptionem smaragdi dor-
mire vsque ad nouem horas. Et no-
cum locus incorationis curationes eius
qui sumpserunt venenum vel inducitur me-
ad illud continuatio sermonis et tandem
tunc participatio. Vidit autem
concubine haly filii iosephi dissinteria
in suis gracilibus intestinis qua sequebatur
fluxus magnus cum dolore et per-
dicam. Et quamuis studuerim circa eius
curationem non potui curare ipsam et
stetit infirma mea xv diebus. Et tunc me
dimisit quadam die et cum ipsum esset

scissa est pellicula intrinseca eius vm
intestinum totaliter per longitudinem duos
palmos et plus Etenim debilitatum fu
isset coram me miratus sum tale con
tatis sermonis ut devenirent ad illud
et faceret hoc factum repete postea
vero innotuit quod sumpserat venenum con
quod non valuit regeneratio curationis
Vidi a experientia quod suspensio la
pidis smaragdi contra emorroidas et
fluxum ventris habet proprietatem mirabilem
in effectu. Ego autem dum redirem ad
sibiliam vidi in itinere pullum asini
silvestris et putavi esse licitum comedi parum
de carnibus suis ex quo sequebatur mihi
fluxus ventris magnus et torsio ventris
et dolorem illud continue donec pervenirem in sibilia
accepi smaragdum et suspendi super
me et imposui aliquid de eo in ore meo
et statim cessaverunt accidentia illud a sua
radice. Species vero venenose plures
sunt Propter hoc non debet homo gusta
re de vegetabilibus nisi cum fuerit se
cum de tyriaca aut de lapide smarag
di. Viscus autem et vetule cogno
scunt multas herbas quas medici ignorant

ql. dic. aute cauet si ob [illegible] hyl
in [illegible] tamen ex [illegible]
[illegible] ex parte et pocius [illegible] sunt
illud et transgressi tractat [illegible]
[illegible] ad illa [illegible] dicimus et quod parcet
[illegible] in suis intestinis ex humore [illegible]
lo cum fuerit modica [illegible]
dura sunt [illegible] et clistria [illegible]
[illegible] prolongatum fuerit tempus [illegible]
[illegible] cum eis de [illegible] assato et
simili lib. [illegible] et si medicina fuit multum
da in poti [illegible] qd inundificet sic [illegible]
[illegible] cum modico mellis aut per se sola
sicut tibi videbitur [illegible] Et quando videris
pelliculam interiorem intestinum non adhuc
[illegible] putredine non desperes a cura de
infirmum [illegible] si videris incepisse
putredinem et augmentatam fuit in ipa
non decet te amplius studere in sua cura
ne etiam si esses de numero peritorum medicorum
ex quo alii maiores ad hoc pervenire non
possunt [illegible] Terra vero sigillata confert
huic egritudini et maxime si biberit
de ea cum modico melle aut cum aqua in
qua coctum sit [illegible]
[illegible] mixtio in [illegible]

ē bona in hoc casū et sunt vedz ahar adb.

Ca.m sextū de fluxu sāguīs de subt9.

Quando accidit fluxus sanguinis de subtus et fuerit sanguinis rubeus tē ē ex causa vene rupture que ibi est. Et si p'nus autē retinerint sumaq zosar in qua coctum sit de mastice sanat illum. Similiter sanat9 cum sirupo de mastice cū tia sigillata. Et si sanguinis fuit rubeus valde ad aquositatē declinās e illud tunc ex aqua sanguinis fluxa decurrita ab eo. que puenit ad fundū stomaci aut maceris inferi9. Curatio vo eius ē cum sirupo facto de infusione rasure rosi rube. Aut bibat de succo celance aut bibat de decoctione simet idest nigelle aut coedat aquind de sinapi. Et si fuerit margosu puium erit illud ex egritudine epatis. Et nos quidem iā diximus egritudies epatis et ipsarum curationes. Et si autē advenire fluxus sanguinis ab orifi9 ani qui si pseuerauerit erit ab emorroydibz et sūt qui porra differūt tū in puitate et magnitudiē. Et sit ab

aptione ex fricacione vel vtrumque sue ibi et
excitatur illud sed; durante tempore eius
molestatur corpus. Aut erit ex sup
fluitate corruptione et hoc erit qn virtus
naturalis fortis fuerit. Et ratio eius
error est. Faciunt vo q fuerint a mundi
catione corporis erit humor melancolicus
adustus hns in se acuitatem colicam
Quae vo fuerint ex multa repletione cu
sanitate virtutis et eius robore erit illud
site ei aut maxime detruncata e et rema
sit in corpore sufficientia intinentes sui et
corpus paratum e ad egritudinem aut
ad aliquod evacuandum erat intra cor
aut extra e fortitudine virtutis expul
sa est plenitudo quod inde no nocet
corpori. Faciunt vo q fuerint fetide via
crisis non cruabit et significabit tibi
sup hoc inmodo sanctius et possibile est
tibi significare illud fetor eius. Quae
autem ex plenitudine sunt evacuandum
erit magis aut ex translatione a parte
subtili ad grossum aut ex usu cibi
subtilium ad grossus carnes aut ex ab
stinentia consuete flebotomie. Conti
nuatio erit usus flebotomie cu dietatione

[illegible]

Que vo fiut ex ... tenuc̄e ... accidit ꝑt
illud scissura in orificio ani. et hoc nō
est minus grauiens sicut ulcere quod ibi ē
et in sanie veterum quod sanies corrodit
Et possibile ē sequi illud ... retētō
et accidit inde alia scissura sicut acci
dunt verruce in mēbris Cura vo
earum in principio rei ē ut cum adiu
torio dei iubeas sedere egrum ī aqua
in qua decocta sunt camomilla et ex
tremitates myrte. et amisteas ibi ali
quantulum de melle Et si quā plonga
tum fuit negotium indiget forti me
dicina q est ut sedere facias paritē
sup tabula postq̄ lota sit aq sola
et appoite sunt sup tabula de galle
ossis et de camomilla no ... cū
teratur et dispergent cum aq tepida
et exsiccetur et iterū fiat et sedeat sup
illa patiens magna hora sic faciat
quotiēsq necesse fuerit Et abluat p ea
in aqua Et cum hoc no ... q
lenificatione nature cum equalitate
sicut p decoctione et oleum et lactuca
et cucurbita bene cocta Et sumat
si no est aliquid prohibes ficus ...

cum aungoibus et ictiritis in oleo violacio
Et cocdat prima in renibus. Et vt
lenificetur natura vt nō maceret pu
tredo et sanitas rectificetur. Quia vero
plura dematisse vicem scribere de pas
sionibus intestinorum. Nunc autem ad passio
nes renum me transfero.
Tractatus decimusoctavus de passio
nibus renum et vesice sunt octo capitula
Capitulum primum de arena renum
Capitulum 2m de arena vesice
Capitulum 3m de apostemate renum
Capitulum 4m de mala complexione renum
Capitulum 5m de curatione egritudinum renum
in generali
Capitulum 6m de debilitate virtutum renum
et specialiter de barba que procedit ex debi
litate virtutis alteratiue
Capitulum 7m de apostemate colli et vesice et
oppilatione eius et prohibitione exitus
vrine et de exitu eius involuntario.

Capitulum primum de arena renum

Renes id est sicut sunt membra nebula sunt propter exigentiam corporis ad eos in sui receptione et nutrimento ex superfluitate sanguinis que est urina. Et sunt duo membra sicca. Et manifestum est apud homines communiter quod egritudo eorum est arena et aliud. Et incipiens ab ea dicit quod arena generatur in renibus sicut generatur in aliis pluribus membris humani corporis et multorum animalium. Vidi quidem arenam generatam sub lingua cuiusdam que impediuit bonum motum lingue et cum exiuit cessauit illud impedimentum. Generatur autem arena ex humore grosso viscoso paulatim donec incorporetur et fiat lapis. Lapis autem qui fit in renibus non est sicut lapis qui fit in vesica. Non generatur in concavitate quemadmodum arena que generatur in vesica sed generatur in sui substantia. Et similiter arena generata in

carne que sub lingua est et pluribus membris
humani corporis et animalium. [L]apis autem
et arena que generatur in vesica consistit
in sui concavitate et propter hoc sentitur do-
lor renum qui fuerit in ipsis lapis aut are-
na. [D]olor vero ex arena vesice remotus
est a sensu apud principium sue generatio-
nis nisi moveatur. [D]ifferunt etiam quia
arena renum est magis mollis et debilis
arena vero vesice minus dura. [E]t propter
vesice arenula est sicut maior calculus
renum. [C]alculus vero renum est fragilioris
frangibilitatis quam lapis vesice. [G]enera-
tur autem arena in renibus propter calorem consum-
tionis et eius viscositate et extrema
debilitate. [C]onsistit autem eius generatio ut plurimum
pro expellendo humore ad locum ubi
adhereret. [E]t dulcificatur iuxta illum
quia natura coquit ipsum et expellitur
et multotiens mordicat tempore quo expel-
litur lapis a suo loco a renibus. [E]t si
obmanserit vene non pulsatili aliqui
inciditur et exit multus sanguis cum
urina per se. [S]i vero calculi fuerint
intus in profundo impossibile erit ut in-
pellitur a suo situ et cadat. Aliqua

vena pulsatilis et erit sanguis ca-
lidior et subtilior in sua sibi aut in ma-
quantitate valida donec impossibile fit
ut egrediatur de primo sanguine par-
(..) p(..)ꝛemum erit fames vistosa et dolor
erit continuus donec aut sanabitur paciens
aut morietur Et qui videns pacien-
tem principio sui doloris subtiliat eis ci-
bum cum pane fermentato et sa(..)gue
pariatis aut cum folijs vetice aut cum
ciranus pcum Et meliora horum cibis
sunt passeres Galline a conferunt
ei Pulli vo coturnicum conferunt
pse in hac egritudine [illegible] vo
(..)sius sit in earum substantia grossities
conferunt tamen sua proprietate quam
habent in se in hac egritudine Et lenifi-
ceretur natura cum fructibus siccis coctis
cum mirabolanis [illegible] laxetur cum me-
dicina laxativa et evacuativa humoru
grossorum Et compositio ad hoc Rx vel
in o(..)pe(..)niaque seracenini seminis vetice
an ℥ i seminis dauci medulle seminum me-
lonum seminis apii an ℥ quarta coloquin-
tide ʒ octava. id pondus sui de gingiberi
(..)mento et amigdalis mistea. vola

Cataracta ... radix est ... [illegible]

bine p[er] cor[um] pulvisatione et cõfirmatio-
ne cõficiatur cum sirupo acetoso et re-
cipiat de hoc ʒ v. cum aliquantulo de a-
[qua?] predicta. Et post euacuatio-
nem cõtinua illud quod dixi videlicet rectifi-
cationem cibi. Et da ei potum de
liquiritia et capillo veneris et gariofilis et
semen melonum et citrulli et semen
[?] et candi ʒ iii. Et aut iste ci-
cus illius cuius natura e attrahere a re-
nibus de finalis et e illud qd' e acutum c
[?] ad caliditatem. Et qd' sit in odorum
et e illud qd' homines vocant odore quē
quasi velint significare p[er] illud rem
mediam int[er] odorem valde suauem et
fetidum valde. Cum vero attractio e
aquositatis sanguinis cum defficit p[ro]p[ter] ratio[nem]
digestionis que nota e apud omnes
que e fit in ipsis inebriatis no pro-
pter ratio[nem] talis ante aquositas est
ipsa urina. Et p[ro]pter hoc fit odor urine
sicut e cum oe fetidum et sordidum exit
in sanguine. Et e cum ipse renibus et
[re]cipiunt illud tale rem delectabilem.
Et cū hanc causam fit [?] et
iuuentut[?] de opio et spica romana cum

ʒ s. cum predictis rebus et apponatur
omnia sup*er* ignem cum ℥ xx aq*ue* dulcis
et bulliant donec deficiat medietas
quantitatis aque et coletur et adiungatur
colature de sirupo liquiricie et sirupo
corticis citri an*a* ʒ j et da illud quolibet
mane paciente. Et postquam descendit
in stomaco cibi ipsum cum hiis que
tibi dixi quam spero per hoc cessare de-
bere passione*m* preter quam deveniatur
ad sanguinis descensum. Si vero hoc non
valebit et arena impellitur et san-
guis exit per aliam viam. Et cum fi-
at in firmo flobotomia de vena achal-
dexteri brachii et educatur de sanguine
iuxta illud quod existentes condiciones
concesserint. Et subtili studio
tue ingeniationis decidere sanguinem
maxime si multus fuit. Et oppositio
ad hoc Recipe caude equine corticis pini
subtilis [illegible] liquiricie cassie fistu-
le an*a* ʒ iii. Et ne obliviscaris ponere
cum hiis que lenificent sicut flo-
res camomille et semen lini. Nam ius
hoc feceris nocebis infirmo per medici-
na*m* constrictiva*m* quam dolor augmentab*itur*

et augmetato dolore in mebro fluit
ad illud sanguis et alii humores simil^r
Pinuiste igit̃ cum medicis de floribz
camomille et feniclini an̄ iii· p̄tes ℨ^e
vini^9 et cōtere q̄ cōtereda sit et appone cū
sup ignē cum duabz libris aq̄ donec de
ficiant due p̄tes aque Et dico q̄ de q̄
dui bulliat donec emrediat^b a speciebz
canicis tus siptica Et q̄n defecerit due
p̄tes aque imbe colari Et p̄miste cū co
latura de siruppo liquicie et siruppo vita
sticas et rosaꝝ an̄ ℨ·s· et bibat i^9 Et
suppste a cibo donec descendat de sto^9
deinde cōedat panē bene factū cū pul
lis aut cū aqua rosaꝝ aut cū medullis
citrulloꝝ Et si coquatur pulli cum
pulpa citrulloꝝ sicuti solent coqui cum
cucurbitis erit illud p̄optimū Et si
sanguis decesserit et via et color co
tinuus remanserit tunc confirma te
sup̄ hiis· s̄ mundificat et tunc i se subti
lem absterssione Et compoitio ad hic
R̄ spicenardi squinãti capilli veneris
liquiricie an̄· ℨ·i· assare bactaze seminis
dauci cetanzee subtilis an̄ q̄i ta p̄te
ℨ vini^9 cōterat^b cōtereda et ponatur

ad ignem lentum cum viij ℥ aque donec
deveniat ad medietatem tunc coletur et
adiungatur colature de sirupo rosarum
facto cum zucaro et rosis recentibus et
de sirupo endivie an. ℥ j et da in potu
infirmo. Et postquam descenderit a
stomaco cibetur cum pane fermentato
et oleo et modico salis. Et non nocet
ei medulle amigdalarum cum zucaro et
cum medullis pinorum. Et qui ulcus
sanatum fuerit et sanies absterta cum
ministra ei in potu duobus diebus aut tribus
de sirupo buglosse aut sirupo rosarum
ut adiuvet virtutem corporis ad conso
lidationem vulneris. Et scito quod verbi
ita procedas in operibus tuis illum si
necessitas doloris te coegerit sedabis
illum. Et si vero ventositas sanguinis seu mul
titudo eius te coegerit adiuva virtute
constringente et subtiliante quanta
quantitate poteris ut penetret et p
veniat. Et si multitudo materie te
coegerit mundifica et absterge illam
et pone tuum studium erga illud. Et si
vero sba arene te coegerit stude illam
incidere et frangere. Et si ab ista te

vegerint aut plura sit tamen studium eius medicina et dieta et consilibus Et iuxta illud quod composita sunt hec que narravi tibi componas alia. Et quando attenderis ad alteram istarum viarum tantum ne obliviscaris aliarum viarum ostendi enim tibi semitam qua debes ire. Et est ei sed dua apponere rebus ab extra que te coegerit causa doloris quod sedet ipsum sicut oleum camomille et oleum aneti et pinguedine anseris et hec est multum nobile. Similiter quoque pinguedo anatis. Et si coegerit fluxus sanguinis vince ab extra quod confortat et reprimit sicut oleum rosarum mixtum cum quantitate sua de aqua rosarum. Unguedo enim hec. Et quando occurrerit tibi due vie attende ad eas et compone illas secundum occursum domini sanitas proficiat.

Capitulum xxiij de arena vesice

Arena sicut diximus fit in vesica in concavitate sua demergetur tamen eius dolor et carestia que impellitur et ledit et abradit in suo motu et maxime si vrina fuit acuta impellit suo motu et prohibet mictum

vrine et propter suam fricationem ungeet
salsuginem. Verumptamen non erit sacio
simile quemadmodum quando fit a renibus.
Et similiter et sanies minor erit i[n] ar-
ena vesice quam renum. Et precedit are-
nam signum videlicet quia accidit ei pruri-
tus in capite virge et extensio quia ca-
lefacit. Et fit eius vrina tenuis
aquosa non habens aliquid feces. Et quando
incitatur ei dolor et constipatio nate
donec extimatur pati colicam. Et quando
videris aquam sanium sine vrinam
subtilem et aquosam mox debet ei
subtiliari cibus qui futurus est ad
egeneratione arene. Et da ei coquere
folia vitice. Et misce aquam cum q[ua]
coquitur sua cibaria de ceteris donec
alteretur aqua. Et sunt spec[ies] quib[us]
vtatur in suis cibariis cubebe et cina-
momum. Et da ei potare sirupum
alkakengi ciceris impatonis vel galli
tricis factum cum zucaro et aqua in qua
cocta sunt semina melonum donec alte-
retur color eius. Et compone ei hoc
electuarium ex lapidis iudaici cinum
et crassi lapidis spongie maris corticum

meliorū liquiricie an· ʒ iiijᵒʳ· semis
dauci creti orientalis anisi carsene
an· ʒ viij· medulle pinorū et amigdalarū
an· ʒ iiij· fiat ex hiis electuariū de quo
detur et ad pondus· ʒ iiijᵒʳ cum modica
aqua violarū mixta cum quadruplo
sui de aqua· quā si perseueraueris in hoc
regimine possibile e tibi sufficere quousq
sanetur· Et nota q medicine lapidis
renum ipe eedem conferunt lapidi vesice
verumptn medicina lapidis vesice re
quiritur ee fortior propter minima ipius mo
ne ipius vesice et sui lapidis diffi
cultatem· Et debet admisceri cū ei
medicina quod penetrare et prouenire
faciat subtilitate medicinarum· Ole
um autem balsami e de melioribus
ipsarum· Verumptn quā fuit no
men hoc electuarium qd descripsi tibi
antequā lapis perficiatur iuuat et plica
similiter· Et ex eis admiscere qd sedare fa
ciat dolore vt flores camomille et
medulla pini et amigdale et gummi
dragaganti et consimilia apponens de ill
sedatiuis doloris acumen et ipius vehemēciam
Proposui autē i descriptioe mea vitam

tricii quod est quia plures medicorum
calefaciunt ferrum et extrahunt illud ab
igne multotiens et putant illud combu
sisse sed non valet. Item quidam virgi
rosinum cum lacte in sibulo [illegible] ca
lefieri et ignitum et ignitum extrahi
cum tenaculis et subinde in aqua
frigidissima proice et item in virgi
et ignitur et in aqua extinguitur hoc faci
endo septies tunc enim inniquari [illegible]
vitrum in vasum nomine [illegible] Item
tamen inquit Galienus quod sufficit si conca
fiunt renibus et venie [illegible] vasa bulli
sunt. Capitulum 3m de apostemate renum

Contingit etiam in his duobus
membris alie egritudines quando
in ceteris membris corporis quantum sunt
apostemata. Generatur autem apostema in renibus
prima generatione et principali sicut
contingit in aliis membris aut secunda
generatione. Et quando fit apostema in renibus
fit dolor in ylibus subito. Et accidit e
firmo febris et sitis inextinguibilis. Et
quando hoc fuerit et videris primo te cum
[illegible] fac flobotomari inferius et
[illegible] secundum quod [illegible] videbitur

et condicoib; considerandie. Et si sibi ha-
bitum. Et iube ut non cedat ea que
multiplicat urinam nisi gradum medie.
Et fac ei sirupum convenientem urinam
subtiliativum cum regimine. Et ex-
[illegible] illud qd' [illegible] exprimet
[illegible] ut [illegible] et alii
dicit sirupus. Compositio ad hoc si-
rupus. lb. i. capillorum veneris rosarum [illegible]
mile flor[illegible] sticados [illegible]
lori an tres partes ℥ v [illegible]
[illegible] ℥ ii [illegible] ℥ i coterantur
contritione et infundantur nocte una
in ℥ xxvi. lb. aque dulcis ferventis in
mane vero apponatur super lente igne do-
nec consumatur medietas aque tunc coletur
et adiungatur huic colature de sirupo
[illegible] facto de rosis [illegible] lb. xx.
lb. et de aqua rosarum lb. iiii. et iterum
[illegible] coquatur igni donec consumatur aqua
[illegible] et spissetur ad modum [illegible]
[illegible] accipiat quolibet die ℥ ii.
cum ℥ v. aque. Et si [illegible]
[illegible] cum aqua [illegible]
et bibat. Et [illegible]
difficultas [illegible]

et est difficilis repercussionis ppt diminuc
sine sbe [illegible] Et ob hanc causam iube pseruā
ri egrum vltra dietacoe [illegible] et prohibe ip
a coitu [illegible] Per medietatem ipo' flothomia
vene mediane corporis et eductione mul
ti sanguinis Et si vocauerit necitas
reitāre flothomia reitera ipaz [illegible] Et
vnge ipm cū oleo huic ad supticiūs
vt sicut plus ex repercussione et sit ipo
xtuis resolutiua et sedatiua Vnctio
ad hoc R olei rosarum veteris in quo anol
anno rose fuerint inonate ℥ v olei ca
momille olei aneti an ℥ i pinguedis
anatis ℥ iiii pita' misce et adiunge eis
sicut quartā pte' ipoz de aqua rosa
et aceto et conquassa totum in vase
vitri stricti oris donec misceantur et
albescat de quo vnge apud locum do
loris [illegible] Et da cum vase huic strictum
postea ei certo iacente et extenderis ipz
ex supra ad mensuram sue stature rep
rem Erit huius effectus mirabilis ma
festus et tunc apparebit eius sanacio
cum auxilio dei et erit ad illum sanari
p manum tuā et resolui apa et none
as te curandi hīc curationez et ad mag'

quod preciserit. Et pone ei tunc bonum
regimen donec perveniat paulatim ad consueta
et ad pristinam sanitatem. Tu vero non astrin
gas ne evacuationi nisi postquam apparuerit ape
rire et exire sanies cum urina. Tunc subtilia
cionem eius secundum formam flobotomie sicut pre
cepimus. Et vero corpus fuit in ultima re
pletione flobotomia ipsum de vena mediana
que dicitur basilical et educ de sanguine quantum
poteris. Et compone sibi quod corriget
simul cum illis virtutibus quas dixi in predicto
sirupo conservacionem virtutis exsiccative. et
illud addendo de quantitate medicaminum
exsiccativarum et minuendo de quantitate
medicinarum lenitivarum. Et sit potus eius
in quantitate quam tibi descripsi.

Tractatus quartus de mala complexione renum.

Iam descripsi tibi passionem renum
in eo quod sunt membra consimilia quorum
egritudines sunt sicut alie egritudines ce
terorum membrorum ab equalitate eorum dic
tum frigiditas et siccitas que transcedunt
equalitatem et alie due. Et in caliditas
infert secundum extraneas attractionem et va
rium retentionem. Frigiditas vero infert debili
tatem extensionis et virtutis dissolutionem

et sequitur ex ea defectus expulsionis urine
Humiditas quoque facit debilitatem renum
attrahendo et expellendo urinam. Sicci
tas autem inducit fortem attractionem sed
illud quod attrahunt non coquunt bene quia in
siccitas impedit digestionem et fient renes
non bene coquentes quod iam attraxerunt
Et cum non sit bene coctum non nutriuntur
ex illo sed expellunt illud a se et expectant
aliud ut nutriantur. Hec autem passio est
una de duabus speciebus egritudinis que dicitur
barcam quam Galienus narravit in li
bris ecceretantibus [?]. Et manifestum est quod
illud quod renes attrahunt est sanguinis
urine transmissus cum ea. Et illud sa
guinem est utile ad nutrimentum renum tempore
sanitatis eorum. Illam vero speciem scripsit
in libro suo que expellunt in manu
et consequuntur ad invicem [illegible]
litatum [illegible] [illegible]. Et si fuerit
caliditas cum siccitate erit accidens
predicte egritudinis barcam fortiori
Quod si fuerit cum calitate humiditas
in aliis et humiditas renum qualitati
adhereat ei siccitas quia attractio de
bilior fit et reddetur urina tarda et [illegible]

G. in VIº de interioribus

[illegible] passionum [illegible] vel
[illegible]
[illegible]
bilitate [illegible] siccitas
[illegible]

c. 18. de passionibus renum et vesice

[S]i vero frigiditas multa fuerit cum humidi-
tate non poterit esse sitis aliquo modo et red-
datur urina discolorata et multa [S]i
vero frigiditas cum siccitate multa fuerit erit
attractio fortior et sequitur inde egritudo
lacertum et fit macies [illegible] et fiunt
eius uirtutes debiliores in se [E]xcessus
vero istarum remissiores erunt nisi in prima calidi-
tatum siccitate humiditate et magis de-
lectabitur in potu aque [E]t scito autem
quod quando membra exeunt ab equalitate illa
parvulum remanebunt eorum operationes in
debilitate et non sequetur ea immediate
mala et tunc illud membrum non descri-
bitur secundum physicam considerationem
sed describitur egrum Quoniam sua medicine
est secundum rationem et artificialem considerationem
[S]i vero multum excesserint transgredi
ab equalitate ad quamcumque partem debilitatur
debilitatur eorum operatio et uirtutes de-
ficiunt [E]t ita quidem narratum egri-
tudinem que dicitur albarem et sufficit
narrare alteram suam speciem [E]t cum
hic narratum quod accidit ex contrario sue
esse secundum oportunitatem huius tractatus
conuenit apud me narrare alteram spec-

illud egrum [illegible]

eius. Hanc autem speciem tractatam a Iohannitio in sermone scripsit galienus in libro suo quem intitulauit librum intrinsecorum membrorum. Et extimauerunt simili defectu in hoc quod posuit passionem barcani equalitatis ex causa siccitatis renum et compendiose finiunt suum iudicium super hoc dicens esse causam eius siccitatem renum. Et scripsit in libro suo almansorum qui tractauit de virtutibus inquit generatur ex causa virtutis altratiue egritudo barcanum.

Sed narrauit primam speciem quam predixim(us) qui tractauit de renibus. Et narrauit alteram speciem in eo quod narrauit in intrinsecorum virtute altratiuam et declarauit quod eius debilitas erit propter hoc et sic fuit eius tractatus in membris exportantibus. Vnam speciem et tractatus est in almansorum per aliam speciem.

Capitulum quintum de curatione egritudinum renum in generali.

Et terminato iam sufficienter de renibus. Restat dicere de curatione eius quod narratum est de egritudinibus. Et ante predictam illud prepono de modo hoc exponendo egritudinum membrorum

co[n]similit[er] i[n] q[uo] tu est resistere cu[m] fractu[m] i[m]
co[n]potare et reddere ea ad sua[m] male[m] disp[ositi]o
ne[m] in eo q[uod] e[st] membrum lignum et etia[m] in eo
q[uod] e[st] me[m]brum pueri aut iuuenis aut se
nis aut mulieris et in eo q[uod] est me[m]bru[m]
nobile aut no[n] nobile. Et co[n]sideranda e[st]
qualitas h[um]ida[m] cum qualitate tua[rum]
medicina[rum] ut sit excessus conue[n]ie[n]s illam
inequalitate[m] in eodem creaou fortitudi[nis]
aut debilitatis virtutis. Et q[uo]d ea[rum] s[ub]ba[m]
quanto sit in debilior magis q[uod] faciat
eas p[er]manere in illo s[ed] no[n] sit hoc co[n]q[ue]
p[er]mitteret in ip[s]a. Namq[ue] [quod] tibi deficit
p[er]ficere in una die in duob[us] pot[er]is p[er]ficere
in pluri[bus]. Verum potius h[uius] de op[er]ac[i]o[n]e dubii
existit. Et statem p[ro]porcio[n]as stud[e] inuenire
certum et si no[n] poteris saltem no[n] offendas
illum. Significauit p[ro] h[oc] detin[uit] dubieta
te[m] et bona[m] co[n]sideracio[n]e[m] et sufficientem
doctrina[m]. Similit[er] sit tua operacio circa
unumquodq[ue] membrum a[d] similitudine[m] p[ro]p[ri]e
coaduenie[n]s s[ecundu]m duas qualitates. Et hoc
facito cum diligenti racione. Et aus e[st] me
dicine i[n] rocatione co[n]sistu[n]t. Et in hoc
cadit d[ife]re[n]cia int[er] medicos acced[en]te cum sua
ro[n]e i[n] arbitrio ad u[er]itate[m] et d[i]u[er]sitate[m] il-

ca. Et propter hoc oz unumquemqz medicum primo scire deinde acquirere usum et experientiam sz ante hec omnia oz illum habere sanum intellectum et bonum ingenium. Et quia etiam quod in omnibus membris et maxime principalibus non est dubium consuetum confortatiuum licet resisteret huic egritudo et accidentia. Et confortatiuum uo sit stipticitatis non fortis. Et hoc quidem coe est membrorum omnium aliquorum tamen proprium sicut magis proprium . . . sit semper confortatio per aromatisatione et hoc in pluribus. Et intendo per hoc membra quorum curatione oz esse aliquid fetidum et eorum sunt renes. et ipse egritudinum sit . . . natiue prohibetur stipticitas. Et in hoc casu sit illud quod diminuit eis de medicis confortatiuis sua stipticitate . . . una de pluribus et . . . medicine donec eius sapor occultetur in . . .

Tractatus de debilitate uirtutum renum et specialiter de barcam que procedit ex debilitate uirtutis alterius.

Postulatum igitur a nobis est quod dicere uolumus. Remansit nobis dicere de egritudine barcam . . .

. . . retentiua . . . et hoc . . . dicit . . . fetid . . .

ex debilitate alteratiue virtutis dico q̄ virtus
alteratiua ē vna virtutū a hepate procedē
tiū Virtutes aute sunt appetitiua retenti
ua alteratiua et expulsiua Corrumpitur a
pud corruptionē complexionis epatis
(S)ed aute sequitur ad corruptionem
appetitiue virtutis ē q̄ omnia membra vi-
debilitatur in virtute sua attractiua et q̄
vnde dissoluatur corpus et cōsumatur
(E)x destructione vo virtutis retētiue sequitur
exitus humorum et superfluitatum cor-
poris q̄ debeat et hoc aut p fluxum
ventris aut p sudorem (E)x destructionē
vo virtutis alteratiue sequitur in vltimo
sue destructionis spēs ydropisis et se
quitur illud scdm q̄ expedientius narra
uit constantinus barcham (E)x destructioē
vo virtutis expulsiue sequitur exitus
stercoris nō bene et nō in tempore debi
to aut q̄ retinebit stercus in corpore
et similiter scdm hoc omnia q̄ a corpore solent
expelli (E)x hiis vo debilitatur virtus
alteratiua non digeritur cibus bona
digestione nec in stomaco nec in epate
nec in venis nec in membris (E)t rete-
nentiam ex h spēs lagnorum et infirmitatis

expelli ubi nō bn̄
aut nō tpe debito
aut retinebitur i corp.

et ydropisis timpanites et ascites et ypo
sarca. Et possibile est fieri ydropisim
ex duabus speciebus et possibile est fieri ex tribus
propter debilitatem huius virtutis sicut
admodum galienus dicit. Et quandoque vna
specierum egritudinis harum. Et ipsius
est debilitari vnam istarum virtutum quod non
sequatur ad illam debilitatem aliarum
virtutum ex quo istud ab origine proce
dit. Et si vero fuerit ex egritudine stin
crente in membro cuius virtus debilitatur
per infirmitatem alicuius fortitatem aut calefactionem
aut exsiccationem aut per humidum intemperantiam
humiditatis in ipso aut contineat illuc
aliquid istarum malarum compositionum erit tunc
illud primum in illo membro tantum. In
omnibus egritudinibus harum prohibe
viros a mulieribus et mulieres a viris
et emittent cortu ventris. Et vngatur
ylia cum oleo amigdalino mixto cum
aqua dulci quolibet die sepe. Et imbibe
totum in illo oleo et suppone loco et
ligata. Et si proiecerit de ipso super
locum a longe quasi statura hominis
vna vice post aliam ut penetret erit
melius et cum vsu istorum potus est curari

∴ debilitate virtutis alteratiue virtutis.

∴ est tamen in illo membro debilitatem virtutis ...

insirmum. Et cibetur cum testiculis gal
lorum puoz et cum gallinis pinguibus. Et dat
oleum usus cibi oleum amigdalinum. Et
concede ei medullas amigdalarum cum
modico zuccaro duro. Et tunc prohibea-
tur lactans. Et si possibile fuit hre
pullos impiesmatos cum lacte coagu
lato conferunt ei cum dei auxilio. Acci
dit renibus quando debilitatis fuerit in virtute
attractiva ut remaneat urina emissa
cum sanguine et fit ex hoc in pluribus
ydropisis ascitis. Et iam dixi eius cura
tionem quando dictum fuit de spebus ydropisis.
Et quando virtus attractiva renum debili
tata fuerit non ex multitudine humorum
inundatum in ipis et sic fuit apud te
verificatum committe curam eius ad partem
contraria quam dixi. Et amministra ei in
potu sirupum de corticibus citri cum tinctura
aque. Et dispone cibum sui turtu
res et aves in spico pamtos aut olla
et cum obsonio suo. Et pariter in
patella boni sunt. Et concede ei cor
tum si multum comedit. Et iube exer
citium. Et prohibe balneum nisi parum.
Et si voluerit ingredi balneum ingre

dilatur tunc remmo sto^co et moretur in
ipsa donec multum sudet. Et iubeo
parum dormire et leniter sanabitur
si deus voluerit. Cumque accidit de
bilitas attractiue renum ex destructione
caliditatis hepatis virtutum q e e ca.
Et non fuerit debilitatis cete virtu
tes que ab epate sunt et extendit ei
ad renes per minima eorum attractione
Nam virtus attractiua precedit in tres
illas virtutes in officio nutritionis quia
nutritur membrum ex quo membrum non
retinet nisi quod sibi attraxit nec di
gerit et expellit nisi quod ante
sibi attraxit. Verumptamen cum toto
hoc non manifestatur debilitas huius
virtutis in renibus nisi post apparere
incipit aliarum virtutum defectus. Cum in
complexione caliditatis debilitantur omnes alie
virtutes debilitantur. Et dicam quod si
epar debilitatur manifeste contingit
debilitari virtutes attractiuas retentiuas
et digestiuas. Et si contingat ipsum
exsiccari simpliciter patiatur defectum
virtutis digestiue tantum et non accidit
in attractiua retentiua et expulsiua

aliquid defectus q[uam] du[m] illud multu[m] no
excesserit apud vo excessu[m] o[m]es p[er]imit.
Posito in q[uo] ut e par par[um] huectet.
non ex h[oc] destruitur quod in eo e[st] qua
diu et h[umi]ditate[m] sibi acquisiuit. Si
vo apud illud excesserit patietur in
ipso v[ir]tus attractiua et magis retentiua
digestiua vo corroboratur s[ed] expul
siua debilitat[ur]. Verum p[er]ti si mul
tum excedat aliqua istarum qualitatum
aut plures i[n] parum in multu[m] eminet
v[ir]tutes vniu[er]sali[ter] patietur. Pari a[m]
icitur tibi nobilitate[m] huius inebi et
sui gradus magnitudine[m] narrando eg
tudines que in ipso generantur et condi
tiones que ipsum conseruant et i[n] sanant.
Q[uo]d aute[m] co[n]tingit in eis fieri de se
paratione co[n]tinuitatis cum ferro e[st]
difficilis curationis et impossibilis s[ed] si
co[n]tingit in ipsis i[n]p[ri]mo et patietur
ex hoc erit in eis spes salutis cum eo
q[uo]d co[n]fortat et co[n]stringit huius sicut co
iunctione sicut oleum zos

Ca[pitulum] viij de apate colli vesice et
opilatione eius et prohibitione exit[us]
vrine et de exitu ei[us] inuoluntario.

uo dicta sunt de renibz ut a postrata
continuit fieri in collo vesice ve
rumptis retinebit primam apam eius sbā
comprimit. Et qui generatur apa in col
lo vesice remanet plena urina et sen
titur dolor et passio. Et cum hoc vi
deris iube flobothomari pacientem et duc
de sanguine iuxta illud quod tibi con
cesserint condiciones quas non cessavi
narrare tibi semper in hoc meo libro.
Et subtilia cibum infirmi Et iube
ei carnes delinquere et siste pane. Item
iube delinquere potum aque eo quod via eva
i. obturata ab apate cuationis eius est multa. Et imitatur
cum re modice sbē et multis instrumentis
Et illud sit duo testiculi galli cocti in
aqua tantum. Et unge bursa extra
cum oleo rosarum in quo multotiens rose
innovate fuerit duobus annis. Et si pro
i. ad modum cuius ieceris ipsum tepidum super vesicam
cum vase habente rostrum statim apparebit eius
inmanentum. Et extimo quod si usus fueris
hiis sanabitur quando resolvetur quod re
solvi potest et reparabitur quod possibile est
reparari. Si vero hoc tibi possibile non fuit
neque videris infirmum dum aptum fuit

transfer ad hunc locum ea que dixi tibi apud apatu renum. qui significo tibi quoniam modica medicina curabitur. Verumptamen oportet te intendere super modica additionem in eo quod conveniat in loco illo grossicies egrediens a natura propter quam erit tunc necesse convertere medicinam ad proprium medicine. que est administrare quod resolvit et reparat et educere de sanguine per flobotomiam. Oppilatur autem meatus vesice aut ex repletione aliquus arenule in ea existentis aut ex poro contingente in ipsa aut ex sanguine grosso aut ex sanie grossa adherente sibi. Et quando hoc accidit augmentatur dolor in loco ubi arena infixa est et in circuitu eius et in ipsa vesica et fit magna artatio in urina et erit patiens in maxima molestia. Et tunc iube iacere supinum super suum dorsum et permaneat sic longa hora ut non moveatur quoniam cum omnis substantia terre de sui natura descendat inferius arena tunc declinabit ad fundum vesice et hoc fac in balneo. Et iube ei iniicere eo sic stante et apponere manum suam super vesicam et premere ipsam ban

latum sua manu confricat et sa-
bitur dolor penitus. Et ante hoc
iube ei potare de medicinis prorupctiu
urina. Et ego nō inueni apud ex-
perientia medicinā celerioris operatio-
nis · p istam et ē unctio quā detulit
amicus meus seruus regis ab oriente
quā appellabat oleum bis·iii. Et ego
nō inueni ei simile in iuuamento con-
gelationis qui uixerit cum eo post-
ionem capitis cum dorso spinali. Et
est oleum citrinū colore et odoriferū
odore et subtilis subsā. Et plures
supi arenas exiutes in spinamis vesti
sum ipse in xxiiii^or horis hoc ē illō qd
cicius uidi operatum fuisse et mira-
mirabile. Et potabā ipsos ē cu quarta
te · z^e · unus. Et permupta qui cet ī
loco aliquid vulnerationis iuuisse cū
eo tritum de oleo amigdalarum dulciū
Et si nō est tibi possibile hoc oleū
confert ad hoc confectio cuius cu tiud
diatagathi. Et si fuerit penes te
de oleo balsami bono cumuoit illā
qui bibitur de eo. Et recordor cum
essem cum hali filio Joseph iuuisse

ad me quedam suorum familiarum q[ui] re-
nas patiebatur et pericutabatur ad mor-
tem et fregi ei lapidem potans ipsum
tantum per tem[pus] z^9 olei balsami boni qui i[n]
sequenti die sanatus e[st]. Et possibile e[st]
opilare huius meatum sanie aut san-
guine grossum ad modum s[an]g[u]inis
ete redactum. Et n[on] e[st] dubium qui[n] sta-
ti[m] tunc quod mundificet et madat[ur] et
sedatat dolorem eo q[uod] vlceraie habet
simo. Et tunc da ei i[n] potu aquam
mellis co[m]positam cum decoctione seminis
melonis et liquiricie. Et si vero fuerit
sanguis grossus qui opilant meatu[m]
da ei siruppum acetosum cum aqua in
qua cocta sit liquiricia donec alteret[ur]
color aq[ue]. Et iube ei facere stru[men]t[um]
ad mittendum aquam p[er] v[irgam] ..
aqua co[n]tinuatur liquiricia cum aqua
mellis distemperata, p[ro]ut h[oc] h[abe]bitur.
Accidit etiam vesice q[uod] p[ro]hibetur
ab emissione vrine ex debilitate ve-
hementi ipsius continentia. Et ita
evacuatur te ad causas debilitatis i[n] a[n]-
teco p[re]cepti ipsum et tu inde zetralia[s].
Contingit etiam ut exeat vrina p[re]ter-

voluntatem et fit illud aut quia urina
est mordicans ex qua mordicatione sequitur
dolor qui non potest refrenari et fiet eius
exitus guttatim. Aut erit ex debilitate
contingente in virtute contentiva volun-
taria musculi qui propinquus est ad hoc et qui
destinet hec virtus a sua operatione fit exi-
tus urine. Eius autem debilitatem
contingit fieri aut ex malitia complexionis
predominantis. Aut ex humiditate superflua
commixta medio. Frigiditas autem fit ex quo-
carum permutatione quemadmodum sedere
super lapidem frigidum et maxime sene.
Aut ex madefactione sui corporis cum
vestimentis madefactis aqua et hoc
maxime in sene accidit aut eius quod sup-
sit rem valde frigidam. Huius ibi apparet
ex ignorantia medici. Illud autem quod
accidit ex humiditate humidatum sa-
natur cum subtiliatione cibi et eius
exsiccatione sicut pane fermentato
et obsonio assato et oleo olivarum et
furtunibus et ambobus factis in spirodi-
batella. Et abstineat a potu aque.
Et si voluerit bibere de ea bibat cum
sirupo corticum citri et similibus mustis

et sirupo squinanti apponendo in ipso
[illegible] et hoc continue fiat
donec sanetur. Et si non fuit ex
mala complexione sed ex simili ungatur
cum oleo anetino et camomille equaliter
cum quibus misceatur quarta pars eorum
olei amigdalini quia cum hoc sanabitur.
Et nutriatur infirmus cum carnibus
anserum et anatum. Et ungantur
posteriora capitis cum oleo [illegible]
Aut oleo lentisci per se permixtum fuit cum
eo ex oleo sinapis in quo sit decima pars
olei lentisci. Et prohibe infirmum ab
omni cibo frigido et ab omnibus humidis.
Licet enim principia naturalia que sunt
elementa habeant frigiditatem mixtam humi
ditati ut aqua tamen remotum est respi
ratio erga humidum quod non ad frigiditatem
declinet. Et si obiciat aliquis dicens
frigidas etiam in rebus principalis [illegible]
est siccitatis ut terra erit responsio quia
dum non vivimus non cessamus a pone
aque in aliquid operamur de terra sicut
operamur de aqua sola. Et si obiciat
aliquis non cessamus frigore [illegible]
aut qualitate [illegible] [illegible] concedi

ut i pluribus ab ignie tangitur quod
forsitan videbitur argumentum sed
apud bonam consideratione non est nisi
fantasma qui faciunt coctione ut
plurimum sine pane sine carnes sive
quodcumque aliorum preter ea cum sibi
cumca uquantum parat ipa et restat
omnia alia que cum aqua ministrentur
Et si obiciatur de hiis que parantur
et semibus in igne assatis et de carni
bus assatis Respondemus quod dixi in his hoc
et in pluribus sed manifestum est quod plures
homines veniunt absque semibus i pis
longo tempore Sed non credo apud
consuetudine inveniri qui non bibat
aquam Et si obiciatur de nati
onalibus Respondemus etiam quod et ipsi
bibunt aquam etiam et qui non bibunt
illam bibunt loco eius lac Et inter
composita non reperitur secundum humidior
ipso lacte nec frigidior et maxime
si consideratis hec in his sunt
novis cibus Et quia feci transgressionem
hic redeo ad propositum et dico quod propter istum
modum erit possibile similiter i firmum cum ad
iutorio excelsi Et tractato i hac nobile

.i. preter panem et carnem

e. non invenitur cum ... secundum ignis sicut ... in ministrentur secundum aqua

ergo res ministratur ig... et non aqua

e. quod aqua ministratur ... abis ...

renibus et vesica dicendum est de testiculis.

Tractatus tercius de passionibus testiculorum sunt .v. capitula

Capitulum primum de principatu testiculorum et de impedimento generationis.

Capitulum secundum de apatibus testiculorum et de tempore apto ad farmaciam

Capitulum tercium de mala compositione testiculorum et dislocatione eorum

Capitulum quartum de mollicie testiculorum

Capitulum quintum de ampliatione foraminis per quod descendit venum testiculorum et de ruptura

Capitulum primum de principatu testiculorum et de impedimento generationis.

Dico quod ab eo testiculi sunt de membris principalibus quorum diversitas manifesta est. Et hec est nobis occultum. Videmus enim eunuchum habere vocem subtilem et malos mores et carere barba et ceteris conditionibus. Et non reperitur eunuchus

qui sit bone legis et sani intellectus
et qui sit legalis. Hec . indiuiduum aliquē
cum homo operibus. Verumptamen possibile
est aliquem repperiri cum leticia et iocunditate
sed illud absque ronabili consideratione
[E]tiam sunt alia a quibus cum mictionum
qui sunt imaginaciones et que [illegible] ad
nihil reducuntur et fugantur ad nullius
valoris. Et quia uniuo testiculi sit
ex membris principalibus accidit eis in eo
quod proximum est eis quod est semine ut quia
[illegible] mulier non concipiat de eo. [I]llud autem
quod a sua prima generatione est quod dicitur
sterilitas non tractetur de sua curatione
quoniam dei tantum super hoc potestas est. [I]llud
quoque quod contingit a malicia complexionis
et infirmitate ut est contusio et consimilia
eo a natura remedies possibile erit
medico cum dei potentia curare. [E]t
facta (dato) positione quod aliquis inueniatur aut
elongatus ab generatione [illegible] causis sit a generatione [illegible]
causa manifesta Dico illud esse ex mala
complexione aut elementari calide aut frigide
aut sicce aut humide. Aut ex [illegible]
eius quod possibile est componi [illegible]
b[illegible] Illud autem quod fit a multa caliditate

ut in tempore iuventutis curatur cum usu
frigidorum ciborum. Et ego recordor in me
ipso tempore mee iuventutis quod nullo modo
generare poteram. Et cum supervenisset michi
febris lenta comedi multum de cucumeribus
et multum ordeum recenter et cum hoc a-
cum pomis. Et liberatus a febre genui
hunc filium meum minorem et postea perveni ad
generationem. Per hanc quidem narra-
tionem significavi tibi curam huius passi-
onis iuvenibus. Dispone igitur cibum suum
cucurbitas et portulacas cum pane fer-
mentato nimis quod hoc sufficiet cum dei
adiutorio. Illud vero quod fit a malicia
complexionis frigide ex medicina restat illo-
rum hoc sicut malicia complexionis calide.
Cum malicia complexionis calide facit illud
cum multitudine spermatis vero impedit ge-
nerationem etiam si multa non sit. Et
in pluribus contingit hoc aut in tempore
iuventutis aut senectutis. Et qui iam sic
fuerit aministra ei in potu ovorum dieb[us]
3 et si vis malforoc aut de mercato.
Mitridatum vero est magnum iuvamentum illi.
Et cibetur cum pullis columbinis pa-
rvis cum capris aut cum brodio et

[illegible]

[illegible] vehementer est frigide calidum [illegible]

[illegible]

a [illegible] in ipis de pipere longo et cū
[illegible] et de pipe nigro etiā Et pone
loco olei oliuaꝝ oleum amigdalarum
Et iube vngi omnia genitalia cū
oleo granoꝝ lentisci et oleo lilii Et
vngantur posteriora capitis cū [illegible]
[illegible] cum oleo de ebulo recenti in quo
[illegible] dissoluatur ʒ i r de [illegible] Et
bibat patiens qualibet die [illegible]
[illegible] cum triplo suo de aqua tepida
cum quantitate duoꝝ granorum de
musco Et si vngatur [illegible] cum
alzabada erit sic melius Et comedat
oua elixata Et pisces minutos sine
spinis Tamen vero piscium meliora sunt
piscibus ipis Et aliis pluribus cibis
Decimumtertium extimo esse suos futuros
filios intellectus defectiuos quoniam
diuina voluntate constitutum Et est
vero quia a malicia complexionis huius fit
[illegible] multa non sit gignunt feminas
Et si multum excesserit abscidet [illegible]
eo virtus generationis Sed huius
rectificatio erit facere declinare compo
nem ad sanitatem et potiuis [illegible]
[illegible] facti [illegible]

Et si careat eis aqua faciat predictum
sirupum cum aqua cocta in vase ferreo
splendido donec desinat medietas eius
et bibat illum frigidum. Et coctio
corticum citrorum confert huic. Pro
hibetur etiam generatio ex siccitate com
plexionis membri huius. Et si non nutrita
fuerit gignet mares. Si vero siccitas
excesserit ita quod diminuta sit quantitas
seminis et eius decisio non generabit nisi cum
ingenio dolore et per longum tempus
quo non egerit coitum. Componitur
autem ex his complexionibus simplicibus ut
fiat in huius membris mala complexio
frigide et sicce et mala complexionis frigide et
humide. Et ambabus his complexionibus
resultat defectus generationis. Quando fuerit
vero et sicca erit semen modicum decli
nans ad tenuitatem. Quando fuerit vero et
humida fit semen tenue et non modi
cum et si genuerit generabit feminas.
Fit autem compositio curatione
malicie complexionis aliorum membrorum per
caliditatem cum siccitate et per caliditatem
cum humiditate. In complexione vero calida
et sicca erit concupiscentia ad mulieres

mediocris et cito complet eius desiderium
Et vigoratur libido in tempore coitus
sui actus Et paulatim recedit et sperma
eius est spissum et valde calidum [E]t propter
est hunc non generare feminas nisi postquam
a. post etates ingressus — etates fuerint ingressus [M]elancolicus vero
calidus et humida sequitur vehemens concu
piscentia ad complendum sed non accelerat
per complere. et erit sperma multum et bene me
diocris Et ut plurimum generet mares.
Et possibile est generare feminas etiam que
magis fortes et robuste fuerint quam mares
sed totum consistit in voluntate creatoris
et sapientia dei excelsi est [V]erumptamen
fuit multi dicentium naturae quod medici
narraverunt super vitas apud
me est quod omnia sunt secundum voluntatem
dei que omnia hic precessit [M]odus autem
turbis medicorum secundum potentiam nostri intellectus
sed deficiunt ex eo quod eis interponitur
[illegible] — [D]ixit medicus In hac complexione non
desinet homo a mulieribus [illegible] sit bene
animosus et coitum generet [A]ristoteles
quidam dixit non posse aliquem generare
post lx annos [E]t contradixit ei
sapientior medicorum sic hic et reliquit

illu experientia cum vidi[illegible] generare
plures mares et feminas post lxxx annos
et quosdam vidimus genuisse post centum
annos. Exaltetur autem ille in cuius
manu plenum arbitrium est et iudicium
verum. Dicunt autem astrologi homines
non posse vivere ultra centum et xx an-
nos inducentes super hoc rationes ex iudiciis
stellarum. Non autem adverterunt quod stel-
le et spere et materia et forma et tempus et
[illegible] omnia creata sunt ab ipso. Et indul-
ce[illegible] potens iuvare et ledere nisi de man-
dato dei excelsi. Et narrabo tibi quod
accidit michi dum essem cum hali heben
ioseph. Erat in domo eius mulier que cum
esset pregnans supervenit ei passio cui ne-
cessarium erat dare medicinam. Et ego
immemor sui precepti dedi ei in potu
medicinam de qua in nullo posset extra-
hi potuisse remanere fetum in suo
utero habendo etiam [illegible] illam
medicinam quas sumpsit. Et cum per-
transisset et [illegible] turbationis [illegible] mo-
lestie [illegible] septimo peperit pre-
[illegible] Et vere [illegible] deo et a-
lii [illegible] feci [illegible] non [illegible]

cōceptum ¶ In tuimeo vo suo llatus est
puer ab oī lesione exclusus p̱ dies mag̃
¶ Et q̄ nobile ē dictū galieni cū tracta
uit de fractura panniculi cebri llam notū
ē apud omnes et semp̱ et vbiq̃ q̄ ipō
ē viuere illum cuius panniculus cerebri
fractus e ¶ Et vides galienus quedā cū
panniculus fract9 fuit et exinde libat le
dixit ip̄a a deo lib'ari sūma pote'.atq̄
sapiētia ¶ Similit quoq̄ vir sciatus
medicor et phor spectator suo itellec
tu q̄ i aliquo deficiet id quod humanus
intellect9 p̱tingere no pt ¶ Et regis
a pncipali intencōe redibo ad eam
¶ Dico q̄ hūinis cōplonū queda sūt na
les a pncipio natiuitatis hoīs queda
vo accidentale ¶ Et modus curacōnis
sedz me ē ad nalem complone reddu
ere cū medicinā et cibis ¶ Et illum
tibi mlt9 q̄ sit minus in partes gnetate
q̄ declinatio coplonis facta et sit in vno
gradu llam tu tunc illud potens
transferre complonem p̄terq̄ infer
tur eo gr contrariā ¶ Eum qui ipso
declinat ad alterā partem et studuerit
medicus commutere ipaz zerpete et sit

fix tuis fuit debiles aut a natura aut
ab etate nō contingit q̄ nō infert tꝰ cor
ruptio[nem]. Et hoc q̄d dixi veritatem hīt
in eo quod accidentale ē. In nali vero
inter duo alterum ꝑmanebit. Quodlꝫ
eni mēbrum cui facies ipꝫ ꝑmanere in
suo statu et erit sui subiectum s. aīe
vel si trastuleris illud paulatim ad
oppositam ꝑtem eius ad quā declinat
complo hoc tibi non conveniet ni in eo
qui in etate pueritie consistit et i fine
iuventutis. In illo vō qui in etate pro
cesserit impossibile erit hoc. Et tu et
i ꝑmulo insistam maxima previsione
et diligenti consideratione. s; nō educas
ipsum a convenienti operatione. Dicit
vō complonum signis mēbri ia ondi
tibi proprie. Et nāq q̄d est inter
cetera signa dico q̄ crinis apparent
pili pectoris in complone calida et ca
nis in complone calida et sicca. Verū ptē
veniente ad iuventutē declinant pili ad
q[u]illum. Et fiunt apud senectutem ma
cis crispi et magis nigri et grossi.
Apud vō frigiditatē fiunt tardiores et
et subtiliores stē et fiunt rubei. Et si fuit

cū siccitate nō poterit eē sedz hunc
modū [C] Et si fuerit cum humiditate
fiunt in ignis rubei velut ad modum
coloris lini ceteris tenuitatis [P] Pcessu
vo dierū vigoratur eius color et de
clinat aliquātulū ad ꝑtem nichi q dum
nō ꝑuenerit ad iuuētutē [C] Et nō est
hicū acutar complexionū vir magis ꝓp
tus ad coitum ꝙ illi qui complexionis sunt
frigide et sicce [R] Qui vo sunt calide et
sicce sunt vltime celeritatis ꝑ aptoꝝ
ꝑemptiū abstinendit i. recedit eorū libido.

ē. inetiq aduisti qui fzi dicunt propt resolutionē ꝑ tuum subtilium caliditas ce sanis humoribz

[C] Ca^m 2^m de apātibz testiculoꝝ et de tempore apto ad farmaciā

[F] fiunt in hoc mēbro apāta que ad
in ceteris mēbris [C] Et sua apā
ta sunt fraudulenta propter sue sbē
siccitatem [R] Rō si fit ex sanguine
incipe a flotomia alchal i. corporis
ꝑte apātis [C] Postea emptra illud
cum farine ordei et grauminis incum
trīe et tartsena an̄ ꝑtibz equalibus
et floribz camomille et rosaꝝ an̄ ꝑte
s. fiantur terenda et distēpentur cū
aceto et aqua rose et emptrtet supra
locum et ligetur supra ipz cū folis vitis

i. mediante vene

Et vngatur in die cum oleo ros a
mixto cum succo semperuiue et aceto
equaliter. Et si fuerit apa ex humore
colerico aut ex humore mixto cu cola
bonu erit pdcm vnguentu. Et vtilis
erit flobotho si vtus concedat. Et purga
pingetur humor colic⁹ cum aqua lactis
in qua sit modicu stamonee cu sirup
masticis ita q sit quantitas aq lactis
℔ j et stamonee quarta pars ʒ. vini
siruppi vo masticin sint ij ʒ. Et no
afferas apati aquam vnctiosa qm facies
hoc mutabis eius furia. Et sit aptitas
acti qua cum stebis in apatibz cole
icas proprie ut deferat alias media
nas secum et sit quasi ala aliam me
dicaminu. Qm acetum hit sufficiente
vigore in reprimendo cole. Et scdz
q e de cola est de sanguie et de flate
Si vo fuerit apostea ex humore fla
tico hoc nome conuenit ut in ptribus
altery duoz humorum qm aut ei qd e
frigidum et grossu qd pre inuicatur
vitrium quod si vritur erit salsi sapo
ris aut ei qd no peruenit ad vltima
grossitiem et erit i na flatis nalis i se

e

Aut ei q'd est voltime grossities et pol'
e et aetosum et no acetosum Aut est
a iuosit vt qui contingit fieri i meb'
a quod genus attractiois et impint'
in ipz dignitus Et qu fuit hoc apa
emplastro cum farina ordei et cu quarta
pte sui de cinere lentisti distinguatis
cum [illegible] et aceto equalit' pol' erit
curam Si vo fuerit grossum et fla
erit simili modo tunc dicetur humor
flemmaticus melius Et illud qd'
diximus de emplastro confert huic sed
oz te iodere ad quatitate camomille
et conserua vt autem aceti i tuo eplro
Si vo fuit apa ex humore melico
et redactum e in colorem nigrum
tale in p. apa non desinet donec fiat
magnum Et tunc apud vehemen'
languoris vigoretur medicaco Et
studeat euacuare corpus ab humore me
lancolico cum polipodii lapidis la
zuli et semi epittimum an partib'
equalib' Et fricatur malicia sten
tatis eos cum florib' nenuphis
et violis an pte media et i[illegible]lute
omnib' p[illegible] tritumeos[illegible]

.b. ex flemmat' a[illegible]

cum amygdalarum dulcium et confectis
cum sirupo acetoso da patienti ℥ v cum
modica aqua tepida post cibum
dietacionem Et post tempus da ei
ieram quia humor iste impossibilis est
quasi nisi per reiterationes laxatiuorum
Et sit spacium dierum interpolacionis
laxationis secundum numerum motionum laxatiui
Tempus autem in quo est bonum sumere
laxatiuum est tempus temperatum Et dico
temperatum non secundum illud quod dicunt astro
logi quia ipsi extimmant illud preter id
quod reperimus nos apud sensum sin se
quia incidit quod tempus temperatum est
in quo non est caliditas humiditas neque
frigiditas neque humiditas neque siccitas. hoc
dicimus esse temperatum secundum opinionem
nostram Et si consideratur secundum mensium
et dierum computationem non erit tempe
ratum propter contradictionem illam inter
ipsos astrologos nostro tempore in re quam
ubi dicitur temperata cum in qua districtio non
cessaverunt ab eis eo quod tollerant astro
logi et priores sequaces omne verum aliud
quam illius predecessoribus omnino fuerit
suas rationes indirectes ut perceperunt

dent quod ante eos fuerat positum Et appellauerunt illud motum de ceptorum et preteritum qđ arabice dicitur ychel et robar Et possibile est venire alios post eos dicentes con trarium eius quod ipsi posuerunt Il lud autem qđ usitatum ē de medicina est secundum sensum et artificialem me dicatione quam medici intendunt tempo mentis in laxatiuis Nam qui est aer acutus valde in siccitate erunt humores congelati in corpore et erit difficilis eorum eductio per laxatiuum Et si forte a frigore patiantur fit eductio eorum ultra modum quia frigus impellit humores ad partes stomachi et intestinorum et ex hoc supueniet fluxus et possibile erit supuenire ex hoc tenasmon Et possibile ē eē aberatio nature et nis ducet illud medicina Et si vero tempus calidum fuerit humores tunc de facili patiuntur et impelluntur ad exteriora corporis per calorem et tunc post euacuationem sequitur debilitas quia calor dissoluit aliquid de tribus spiri tibus cum virtute et debilitatur homo

nomina sunt usitata in astrologia

tempore aeris dum laxatiua dantur

Et intendo per spiritum id quod trans
mittitur a cerebro cordi et ex ista Et
sicut contingit dissolutio in hijs spiritibus
ita fit dissolutio in eo quod transmittitur
a testiculis si aer fuerit vehementis sic
caloris et continuerat tunc evacuatio in corporis
possibile est acquirere rem sine spasmo
a siccitate Et si vero fuerit aer fortis
frigiditatis et continuatur corpus evacu
atur debilitabitur virtus retentiva corporis
Nam sicut notum est apud nos quod in desti
cat aquod inebriaverit et maxime si fuit
nebule fortis ex retentione deficit a vio
sius virtus Et quod autem compositum de hiis
complexionibus raro invenitur in aliquo tempore
et in aliqua regionum scilicet ut regio aero
bina ut calida et humida ut calida et
sicca ut frigida et humida ut frigida et sicca
Et tamen scientes simplices scies compo
sitas Et probatio autem sanitatis quia
diximus est secundum corpora compositionum quam
videmus in aliquibus annis festinant
exire plante et flores et habundat aqua
fontium In aliquibus annis fit multa
tarda exit ea Et tamen procresseris in
sanitate modum et considerantis in mel

[illegible]

quod dissolutum est in eo sit in mane aliquid confortacionis et subtiliacionis et repercussionis ¶ Et ne obliviscaris insistere cum hiis quod habet in se humectatione et sedatione Nam cum hiis patebit infirmi innanie Et quoniam ius non sanctum perfecte alleviabitur egritudo et minorabitur apostema et hec totum cum bonitate regiminis in dieta ¶ Et de melioribus quidem cibis est gallina in brodio ¶ Ab aceto autem cavendum est in omnibus egritudinibus iuncturis propter viam acuitatum Et magis ab eo quod est grosse substantie sicut cum pistes et olive et caules et carnes bovine leporine et caprine propter earum siccitatem et grossitiem et hiis similia ¶ De fructibus vero bone sunt vue passe ad solem amigdale et grana pini.

¶ Capitulum 3 de mala complexione testiculorum et dislocatione eorum

Contingit fieri in testiculis malam complexionem sicut fit in ceteris membris corporis ¶ Et quemadmodum scimus cum eo quod fit ex mala complexionis mutatione erit dolor permisse inferens veruptamen non corrumpit virtutes

membri. Et si corrumpatur sequitur
ad eam corruptionē dimissio [illegible]
sui. Et quia testiculi sunt membra [illegible]
mentalia contingit in eis fieri dislocatio-
quemadmodum in ceteris membris contingit et
fit ex nimia extensione. Et si nō per-
venerit ad detruncationē erit curatio
illa que talis. Si vero eorū corde detrū-
cate fuerint radicitus et fuit cū hoc
summa corrupto putrefient pars testi-
culi et ipsa deducient. Tunc fac fo-
ramen in corio et educ ipsos deinde cū
aliqua medicina. Et si fuit corrupto
sinus strata in ultimo si remanserint
in sua bursa exsiccabuntur paulatim
donec mortificabitur eorū substantia et exsic-
cabitur. Et aliquando contingit in eis ex-
siccatio post corrupationem. Et
si corde detruncate non fuerit sto-
machetur patiens sed tibi vide-
bitur cum conditionibus quas non cer-
tum semper reducere ad tuā memoriā
in hoc libro. Tela suppone eis de
bonace intincta in oleo [illegible]
fero. Et intendo illud quod factum est ex
oleo olivarum [illegible] non intret sal.

nec diu in vase permanserit et fuerit
in ee monote rose multociens et multis
annis. Et subtilietur eius cibus. Et pro
hibeantur ei carnes et sit contentus de
oleribus de portulacas tantum et de lactucis.
Et cum ipsa declinaverit vngatur
cum oleo lentiscj et oleo nucis equaliter
donec bene sanetur. In contusione vero
et fractura flothomabis primo infirmum.
Et post ei facies oleum rosarum sicut
scripsi tibi. Et subtiliatione cibi quan
tum est cum sufficiat. Et si vero fracta
multa fuerit erit difficilis sanacionis.
Et ideo descripsi tibi de flothomia
et vnctione. Et cibi subtiliatione sufficit.
Fiat ad viam curationis. Et non est
addendum in eis. Sed si in futuro tantis
solutionem. Capitulum quartum de
Mollicie. mollitie testiculorum.
Mollitie contingens in testiculis sequitur
alias egritudines et debilitatem virtu
tis que admodum vmbra sequitur
corpus. Confortato corpore cessat illud.
Et potest illud contingere ab ea causa
et multitudine humoris in virtute non
nisi egritudinalis. Vnctio eius cum oleo

cum[u]l[u]s recent[ium] sanat illud. Et si non inueniat[ur] vngat[ur] cum oleo de lentisco qui non est sicut ipsum in vnguento aliquo modo vngatur a[utem] cum p[re]dicto oleo posterior[a] capitis in firmi et spinale corsi. Ca[pitulum] viii de amplicatione foraminis p[er] quod descendunt [testiculi].
Ampliatio autem foraminis per quod vadunt neruj quibus suspenduntur testiculi aut ex humidati humiditate flemmatica aut quia vasa exsiccatur ex multa inopiatate et senectute aut ex aliqua causa et contingit ex hoc vt amplientur foramina actualiter. Et possibile est quod impellatur in bursa ventus aut humiditas ex qua accidit aliquod genus ... crepature. Et curatio eius erit vt continuo iaceat paciens supino corpore tenens sub pedibus suis magis pluma... Et si fuerit vapor id quod est ... ditur oportet studere circa eius solutionem et foraminis coadunationem cum cibi subtiliatione et cum cuminibus et turturibus et oleribus elixatis. Et inde suppono membro camomillam rutam et nucem cupressi distemperata cum succo agreste

Et si [...] foramen [...] et [...] elevat[...] et [...] pl[...] [...]

et aqua equaliter et hoc fiat donec sanetur
Si vero fuit id quod fluit humiditas et
modice quantitatis soluitur cum camomilla
et farina ordei distemperatis cum aqua
cineris lentisci. Et si humiditas mul
ta fuerit stude obturare foramen et
reddere illud arctum cum farina or
dei et nuce cipressi equaliter distempera
tis cum succo agreste recenti. Item
iube aperiri in loco inferiori sub bursa
.i. tarodis seu ossium — que dicitur alerica. Et fiat ibi forame
quo egrediatur tota illa humiditas
Et sit eius aptio cum ferro frigido.
Et ponatur in foramine paruum de
bombace intincta in albumine ovi cum oleo
Et postquam illa humiditas fluerit stu
de obturare orificium illud et sigillare ipsum
cum emplastro diapalma. Item ca
dit in foramine neruorum quibus suspen
duntur testiculi ut sanguis aut am
plietur ultra modum suum consuetum
ita quod descendit ad inferiora ad bursam
id est genus est alterius ceteris quibus cura
ture nec est possibile sanari incisione
conveniens est imponi dicto infirmo
quiete et ocium et ipsum quieti a motibus et

quia ferrum candens posset vel cum modo contractionis burse testium

excitus. Et iaceat super supino corpore
semper quemadmodum scripsi tibi. Et
studeat committere intestina paulatim et
suaviter. Postea emplastretur cum
farina ordei [illegible] nuce cipressi
tritis et cribellatis equaliter et distempe
ratis cum aceto et succo agreste vel
cum aceto solo quod est melius. Et sic hoc
possibile erit allevare egritudinem.
Ego autem promitto ei sanare perfecte
quia talis scissura facta est in dura
pellicula. Cuius sanatio in viro perfecto
est impossibilis propter eius siccitatem. Si
[illegible] similiter ex aliqua impossibilis est
quia non desinet a [illegible] et fle
tu. Hoc autem impossibiles sunt cum
est puer tante etatis et discretionis quin
tunc obediat mandatis medici. Cre
do ego non esse curationem huius impos
sibilem qui perseveraverit in quiete et
ocio et taciturnitate cum hiis que ibi
ordinavi. Explicit [illegible] Et cibi rectifica
tione et sermone iacendi.

Explicit tractatus X IIII

Tractatus vicesimum de passionibus virge est vnicum capitulum de opilatione in virga: et diminutione sensus in ea et defectu emissionis seminis

st a opilatio in virga a calculo vel arena aut ex sanie grossa aut sanguine coagulato aut ex grosso humore. Opilatio a facta ex arena sanatur cum instrumento facto ad modum clisteris. Et intromittitur intus in virgam siringa subtile valde in cuius extremo ponatur parum frustum de lapide calamite Nam eo tangente calculum statim franget. Unctio autem orientalis habet proprietatem frangendi lapidem. Similiter et oleum balsami. Et nos iam diximus curationes arene in renibus que predicta sunt a nobis. Similiter diximus curationes opilationis que fit ex sanie aut sanguine. Et potest fieri opilatio ex porro generato in

olei de lateribus ... offerebat ...

meatu virge. Instrumentum a notum
conferet ei. Si vero fuerit ex ve[nere]is durus
erit difficile ipsum transire. Et aliquis
cogit medicus [illegible] quia eger periclitat
ad mortem [illegible] [illegible] sub
[illegible] [illegible] [illegible] et fecit
passio in firmum. Et talis erit pro[prie]tas medici
curare poterit cum instrumento perforato quod
dicitur catater immittendo intus in virga
oleum amigdalarum et oleum sisamini con
[illegible] vel iter. Et si habis ex passione
immittendo intus quod sanet vulnus ex oleo
[illegible] equalis cum oleo amigdalarum
et cetera parte sua de succo centauree in
mittatur. Et iniciatur etiam intus de lana
mellis [illegible] fuerit. et mixta cum ea
de cortice pini et herba cauda equina
et [illegible] iniciatur post sedationem apertus
ut fine vel donec sanetur a porro. Et
si videas in curatione orifici [illegible] cum
consilio [illegible]. Si vero fuit per
[illegible] in anus nullo[rum] intermittat
se medicus [illegible] [illegible] sanare
a foramine [illegible] forsitan ad mortem [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut nullo[rum] [illegible]
[illegible] curare tunc [illegible] [illegible]

[illegible]

inde vomet ante per morantium Accidit
autem in virga acciaco sensus Cetera com
pertinet curationi stricture sensus aliorum
membrorum Ex multis accidit et est maxime
in maioribus crementus et rubedinis ergo si es inem
the cum aqua rosarum sanat illud Et
sit cibus eius lactuca cocta Conti
ngit etiam huic membro vt non proiciat
sperma. Quod quidem accidit aut ex debili
tatis sicut accidit ab egritudine con
ualescentibus accidit etiam hius qui sunt
grandis etatis Et confortato cor
et suis virtutibus restitutis ad ipsam cons
bit illud Plurimum autem vs decoct
onis testiculorum gallorum sanat illud et
potus aque mellis iuuat Et quod acci
dit ex multitudine coitus licet non sit ipsius
curationis est tamen difficilis remedium
quod fieri potest seminibus et cerebris [illegible] est testi
culi gallorum et cerebra passerum et car
nes gallinarum et pulli columbini Acc
idit etiam ut non proiciat semen propter
impedimentum adueniens ex causa nota
ipsa fractura quam galienus narrant
dices prouenit in virga fieri tortura
propter quod sperma non emittitur nisi cum viole

T. 20 de pa[ssioni]b[us] virge ;

et illud fit quando inaditur et p[er]petua co[n]iunct[io]
inepta co[n]iunctio[n]e ex qua coartat[ur] ...
et inde accidit tortura aut accidit ipsi
verge tortura absq[ue] coartacio[n]e cu[m] apat[ur]
q[uo]d fit in erectione vel p[ro]pter nimia[m] sicci-
tate[m] accide[n]te ei. Impedime[n]tu[m] vero
p[ri]mu[m] impossibile e[st] sanari. Illud a[utem]
q[uo]d fit ex tortura accide[n]tale ex siccitate
possibile e[st] q[ui]a eius curatio n[on] e[st] i[m]possibilis.
Preceptu[m] cum hoc toto iube vngi id
cum oleo amigdalino mixto cum aqua
tepida plures in die ita q[uod] no[n] p[er]ueniet
ad humiditate[m] vnctio[n]is et aque. Illud a[utem]
q[uo]d fit ex duro apate ibi ex inte vngat[ur]
du[m] in die multotie[n]s cum oleo ... et
pinguedine anseris eo oleo de lilio et
medulla cruris cerui equaliter et ap-
parebit iuuamentu[m]. Secundatis ...
passionib[us] verge e[st] p[ro]cedimu[m] s[e]c[un]d[u]m
i[n]te[n]tio[n]em declarare passio[n]es matricis cum ad-
iutorio dei.

Tractatus xxi^us de passionibus matricis et s[un]t vij ca[pitu]la

Ca[pitu]lum p[ri]mu[m] de inicie et defectu g[e]n[er]at[ion]is
Ca[pitu]lum s[ecundu]m de apatib[us] matricis.
Ca[pitu]lum 3m de corrosione matricis.

Ca^m q^m de laxitudine et dislocatione matri
Ca^m s^m de superfluitate fluxus menstrui
Ca^m 6^m de retentione superflua menstruorum
Ca^m 7^m de opilatione et plenitudine
carnis et fistula in ore matricis

Ca^m primum de matrice et defectu conceptionis.

Matrix sicut manifestum est est membrorum sensibilium quia pervenit ad ipsam nervus. Et est tale membrum quod possibile [aptum] fit ad causam generationis sanit in se venulas transversales ut constringatur eius substantia in ultimo constrictionis aut quod amplietur ultima ampliatione. Et non est ei simile inter membra nisi stomacus et bursa testiculorum. Matrix autem apud principium conceptionis coartatur et contrahitur ad se ipsam et non cessat crescere cum embrio crescit et ampliatur et magnificatur donec pervenerit embrio ad suam quantitatem debitam et tunc dilatatur os matricis ut embrio au-

cat exire. et tunc parit mulier. ¶ Et ante illud erat matrix ceadunata et arctata ut punctus acus non possit illuc ingredi. ¶ Et exit embrio ad extremitatem vulve ubi est exitus coitus. et exit ex orificio suo inferiori. ¶ Et ascendit tunc cum orificio matricis magnitudine egredientis a modo [illegible] absque a parte inferente dolorem. ¶ Et fit illud ut allemet [illegible] cum dei voluntate. ¶ Accidit autem ipsi matrici ut mulier in veritate sue coniugacionis non concipiat. ¶ Et sterilis est non recipit curationem. ¶ Quod autem fit ex malicia complexionis erit aut calida aut frigida aut humida aut sicca vel a diversis istarum. ¶ Cum si fuit matrix valde calida corrumpit semen et solvit et dirimit illud. ¶ Curatio autem huius est convertere re ad suam equalitatem cum rebus et medicinis intra et extra. ¶ Quod autem fit a frigiditate quod contingit plurime ex itinere cum in aqua frigida aut a sessione in lapide vel loco valde frigido aut ex medicina frigida venter supposita post aliquam passionem erit curatio eius in rectitudine complexionis cum hiis que calefaciunt et unctionibus et

clisteriis potib; et cibis. Et vngatur
locus matricis ab extra cum oleo lilii et
oleo aneti et oleo granorum lentisci equalit[er]
iuncta cum media lb. de eis ℥ .i. de aristo-
logia rotunda cocta scilicet ad consumptionem medie-
tatis aque tunc coletur et adiungatur
cum ℥ vna huius decoctionis ℥ .i. de
ambra bona et vngatur cum eo scilicet
die multotiens. Et mittatur per clistere
cum quo clisterizentur mulieres. Et cum
instrumento et quolibet die de stercore [illegible] de
cornibus cervi et de stercore [illegible]
℥ .i. cum ℥ iiii.or aque ℥ .i. [illegible]
Et bibat qualibet die octava ℥ .i.
de tyriaca. Et mutatur cum [illegible]
et passeribus et [illegible]. Fit etiam a
siccitate quum multa siccitas exsiccat
semen cadens in matrice nec tangit
in parum semen mulieris nec sanguinem
ut possit de eo generari embrio. Et
tunc sit studium tuum humectare totum
corpus ubi et matricem specialiter illud
quod contingit multiplicatio administratione
medicinarum exsiccatiuarum vel accidit
ex errore medici aut ex errore mulie-
ris in se ipsis. Rectificatur vero [illegible]

sius que inmectat ē vir ipse medic(us)
Sit q° cibus mulieris pulli spicati
ti cum lacte Et eo tirunces elixate
cum oleo amigdalino et oleo sisa(mino)
Querimus autem oleum sisaminum ledit
propter grossitie sue substātie et prop(ter)
motus tarditate cū celeritate sue subē
stqua multones generat malū odo
rem in membris Et introimittatur mu
lier in tina aque calide cum equalis se
et stet ibi diu. Et si fuerit ei difficile
morari diu stet ibi dum aq̄ permaneat
calida Et nō nocebit ponere ibi
aliquid de oleis sicut de oleo amigdali
ne Sed michi videtur quod in aqua
melius est ponatur de oleo olivarum
facto sine sale propter siccitatē que in
eo est. Iam enim dixi te plures
et sermonem tibi quod medicine membrorum
aliter et ante specialiter nō debet esse puta
te ad vitare scripta in tercia particula te
Et moretur mulier in domibus stan
tis ventis partes septentrionales et rora
in aqua ut inmectetur aer Domus
vero noctis sit ventus oriente et debet p(ro)
hiberi eam hora respirationis a parte

flatus vetor. Et sit cumstra in petii
mulieris de rasura eboris cum succo
malorum. Aut cum aqua in qua cocta sit
liquiricia. Et iube mulieri quod iestat
et non moveatur. Et intratur cum
hiis que iam dixi tibi. Quoniam cum hac
curatione possibile erit comitti ad suam
naturam quam preservaverit in ipsa. Et in
accessu vero mulieris ad finem iuventutis
poterit esse causa eius curatio. Quia eius
calor incipit extingui. Et iam erit
tamen tempore quod calor erit difficilis qui vincit
in sibi humida. Et iam narravi tibi causas
humiditatis et reperitur hoc est in paucis rebus.
Et ergo nemo mediana quod sit secundum
hunc modum nisi mediana rara nimio
Determinam igitur de sterilitate quod
sufficiat. Nunc autem assumo declarare ipe
dimentum conceptionis ab humiditate
que fuit in matrice. Humiditas vero
in potentia a qualitas est non prohibet
aliquo modo conceptum sed humiditas que
a vulgo appellatur humiditas est madefactio
factio. Humidi aquam ac est madefactus
tenuis et alia grossa. Iube autem
prohibet conceptum quam pertinudat

.i. debilis ita quod raro inventus nisi sus calor cum forti humiditate

[illegible] forti humido.

cum cum tiraco facilis est ut excitiare fa
cias albium mulieris id est quod exsiccat
actu et potentia sicut cum tinturibus et unibus
assatis aut in olla paratis. In hyeme
me vero non nocet ei assatim. Et iube
cistenisari muliere cum hiis que dixi tibi
et est ut infundatur de carsena cetusa
et in 3 partes equales in aqua ita quod co
operiantur al ea. In crastino vero igni
apponatur et bulliat donec alteretur
aqua et coletur et admisceatur colature
de oleo nucleorum persicorum lb. s. Et si non
reperitur illud oleum fiat loco eius cum
oleo amigdalarum amararum cum ʒ 2 una
sirupi acetosi. Et ponatis hiis in cistern
amistretur. Et teneat illud per aliquam
horam elevatis natibus mulieris in al
tum ut aqua perveniat ad matricem
Postea vero extrahatur aqua illa
etiam fiat viii diebus. Et amistretur
in modum purgationis barbasia i. macis
pulverisata et cribellata. Et non mul
tiplices super hoc in cribro barbasia i. dest
macem quia hoc incribrum non sustinebit
illam in eo quod est incribrum nervosum. Ali
mo caucdum est ne addas ad quantitatem

pro fernalla scilicet.
amistratur in dicenda

sirupi acetosi propter acetum quia hoc
membrum non sustinebit eius potentiam
sed cum ista de eo misceat medicina secundum
debitam quantitatem. Et propter ante obiciet
nobis cum stomacus sustineat res acre
tosas cum sit subtilissimum sensu. Hanc
obiectionem nos solvemus multis modis
Et eorum unum est consuetudo cuius virtus
magna est. Aliud est ex eo quod corpus istum
stomaco de virtute digestiva quia sto
macus non digerit sibi ipsi tantum sicut
digerunt cetera membra excepto epa
te sed digerit sibi et epati et aliis
membris. Et iam mandit dubietas
et contradictio contra dictum galieni
quod licet stomacus sufficiat in eo quod
sumit sibi de nutrimento et attrahit id est
ad se quia digesserit cibum nutritur tamen
a venis ab epate cum sanguine adipi
scentibus. Galienus quippe vere
opinatur in hoc quia nutritur duobus modis
simul et opinio aliorum dubia existit et
diversificati sunt circa hoc. Nutrimentum
vero stomaci nullis existit. Remansit
tamen ut stomacus utrumque omnes sive partes
nutriatur ambobus modis sicut perfectum in

quod pocta non sunt [illegible]

et sic respondent medicine [illegible] infusio [illegible] acetosorum et fortiori [illegible] noscimus.

[illegible]

duobus modis [illegible]

tritione secundum id quod continet continue. Aut mutatur altera ipsarum magis uno modo quam altero et alia plus quam altera magis altera. Id autem quod ego credo est quod quedam suarum partium nutriuntur uno modo magis quam altere, quedam vero equaliter. Sine dubio intestini superior partium magis fit propter cibum in eo digestum et minus propter id quod iam digessit et partes vero inferiores equaliter se habent. Que vero in medio sunt nutriuntur equali modo. Est autem aliquod stomaci sub carne et hoc est autem matrix secundum hunc modum in eo quod est circum orificio stomaci inferiori cum meseraicis naturalis innata factio. Et propter omnes causas has sufficiebit stomacus quod non sufficiebit matrix. Et ungatur matrix ab extra cum oleo lilii et camomille. Que vero complexioni opponuntur ad modum commixtionis est ut non sit humiditas superflua iuxta cum frigiditate neque siccitas iuxta caliditate et potest esse equaliter sed raro et monstruose. Et rationes quas descripsi et declaravi tibi non lateat te in tua examinatione que tibi oportuna est cum hoc.

Ca^m 2^m de apa̅tibȝ matricis.

Contingit generari in matrice apo-
stemata sicut in ceteris membris. Sunt
autē eius apostemata de colera de sanguine
et de melancolia. de flate vero raro con-
tingit fieri. Curatio ipsius in vtis ē
flobotomia de vena mediana dextri
brachii a principio. et etiā de sophena
postquam sedabitur inflatio. Et post
declinationē emaciationis subtiliatio die-
te cum pane fermentato loto coctis
de eo circa duas ʒ. vel cum medula
citrulli recentis. Et fiat ei clisterē cum
oleo rosarum. Et si vero fuerit dampnū
maximū quod erit. Si vero inceperit
sanies fieri fiat prorsus clisterē cū
aqua mellis et cū melle per se. Et quando
mundificatū fuit membrum a sanie in-
be tunc omnimode fieri clistere cum rei
quia congregata ē virtus mediocriter ex-
siccativa et de qua natura ē facere
crescere carnē. Et in ipso melle est
virtus faciens crescere carnes propter non
modicam. Rx farine ordei farine turfenu-
greci ... ana ... olibani vel ...
parte .j. coterantur ... et ponatur totum

c. 21. de pa[ssionibus] matricis

cum petia panis grossi et adiungatur illi
aque quanti medietas illius de melle bo
no et mundo et dispumato seu mundifi
cato. et iterum reducatur ad ignem et
coquatur donec fiat ad modum mellis et
distribuetur cum hoc quolibet die donec
consumatur sanies. ¶ Hec medicina est una
tantum colleorum apertarum aptarum mixtorum
flemmati et sanguini. ¶ Apa vero de fla
to solo raro contingit fieri in hoc membro
¶ Ex melancolia vero contingit fieri in po
et eorum curatio est difficilis sicut est
difficilis in ceteris membris ¶ Quia autem a [illegible]
dolor sedetur ¶ Et melius quod ego scio
in hoc casu est oleum rosarum cum oleo vi
tellorum ovorum ne usto ¶ Oleum autem
vitellorum ovorum habet mirabilem proprieta
tem in innatamento matricis et similiter
aliorum membrorum maxime quando sensus est
[illegible] et egritudo in ipsis perfecta fue
rit ¶ Fiat igitur ei quolibet die clistere
cum ambobus oleis predictis bis in die
¶ Et subtilia ciborum. Et cum ista
subtiliatione fac illum declinare ad
partem humectationis cum virtute calefactiva
¶ Et dispone sibi cibum suum nisi gratia

·i· contrade de cibo quantum sufficit.

·i· in suis menstruis naturalibus que ex quadam infirmitate perdiderit.

eius modico pane fermentato. Et
relinquat carnes et multitudinem cibi
donec manifestetur apparitio diminutio
et egritudinis extenuatio. Et quando
perfecte decisa fuerit egritudo tunc
solue ei ... quantitatem solitam sui ci
bi. Et non obliuiscaris confortacionis membrorum
et solue illud quod dictum est. Hinc
autem medici est prolongare tempus mulie
ri in sua egritudine suas naturales opera
tiones extenuatis. Capitulum 3m de cor
rosione matricis.

Cadit in matrice corrosio que de sui natura est
pati illud cum aliis predictis. Cu
ratio vero eius tamen difficilis est in
aliis locis et multo magis in hoc membro.
Et recordor quando eram iuuenis ... anno
annorum venit ad me iudeus senex sig
nificans mihi quod esset in domo sua quedam
mulierem annorum ... que patiebatur
hanc egritudinem. Et non cessaui exer
re in sui curatione longo tempore donec
remansi piger circa sui curationem.
Et dixit talem egritudinem de sui
natura esse mortiferam. Erat autem predictus
... mulieris ... fortis ...

Et fluebat de suo corpore sanguis multus
Et erat illud sine corrosio incipiebat
fieri in membro. Ultimo vero scissa fuit
ei vena de magnis venis et mortua est
ex nimio fluxu sanguinis a matrice sicut
deo placuit. **Cap. lxx de laxitudine**
Accidit inter **matricis et dislocatione**
matricis ut nervus quibus matrix
suspensa est inadvertentis liquiditate seu
fluxu dislocetur matrix a suo situ propter
Et possibile est accidere illud a casu
aut gravius pondus elevatione. Et cum
essem puer vidi quandam mulierem cui ac
cidit hec egritudo. quia matrix exivit de suo
loco ad modum plumaccioli grossi et cum
permaneret sic longo tempore nescio ultra
ad quid pervenerit negotium eius quia
non amplius vidi ipsam. Et quando accidit
hec apud primorum oportet medicum succur
rere ei ut restituat illam intus propria
manu iacente muliere supine. Et ele
vatis cruribus ingeniet medicus con
vertere matricem ad suum locum. Et postea
cum matrix reducitur intus et tamen
plus mulier meatur sublevari suas
nates. Postea vero iaceat mulier co

cōtinue sup suo dorso nō excess aliquod
exitum nec motum. Et clisterizetur
cum hiis que dixero tibi. Rx balaustie
galle . . . carobaz decentium liquiritie
aā pte .j. mirti cipressi pte s. sumach
florum camomille aā quartā partis
coteratur coterenda et ponat^r omnia
in sufficienti aqua ut cooperiatur ab
aqua postquam remanserint infusa in
aqua ferventi nocte una de mane
vero bulliant donec alteretur aqua deinde
coletur. Et accipiatur de hac circa me
diam libram. Et adiungatur eidem quasi
quarta pars eius de oleo mirte facto
de suis floribus aut de oleo olivarum
nō maturaz et submergatur in eo
bōbax et clisterizetur cum eo. Et
ponatur sup orificium matricis pecia
panni de lino grossa et duplicata in
tincta in decoctione mirte et balaustie.
Et supligetur cum pecia panni lō
ga et etiam ampla. Cuius extremita
tes ligentur in cingulo tincto in
lumbis suis una ex parte anteriori et altera
ex parte posteriori et cingulum sit molle
et lene. et hoc innovetur quolibet die.

Et supponatur matrici a posteriori parte flores sticados citri et arbellam et distempati cum aqua et aceto equaliter ut penetret odor de virtute sua ad matricem. Et sit aqua qua utatur mulier pro suo potu temperata cum sirupo ros. de zuccaro. Et cum hac curatione esto fidus esse sanandam cum voluntate dei. Si vero matrix mutata fuerit, oportet acetum debes apponere super eam de foris bombacem multum intinctam in oleo ros. et oleo de lilio equaliter et simul mixtis donec reddantur ad modum lactis et ... apponatur una bombax et removeatur alia donec recedat quod accidit alteratione in membro. Et hoc facto ingenietur committere matricem ad suum locum et cura[...] cum medicina predicta nichil de ea pretermittendo. Et narraverunt medici quod possibile est putrefieri cordas matricis [...] quod cadit matrix et permanet mulier vivens non impediente ... sua vita. Et postquam inspexi libros narrant medici qui fide digni sunt ... ipse vidit mulierem cui accidit hoc et permansit vivens longo tempore ...

[illegible]

[illegible] matrix [illegible]

necotia et nichil lesa ab ipso accidere
Hoc autem verum est quoniam matrix non
est egens alio membro et pars eius est in
muliere ad modum burse testiculorum
in viro Et stat collum matricis in mu
lieribus quemadmodum virga in maribus
Testiculi vero sunt membra nobilia
sicut declaravimus Et eorum necessitas est in
homine ut per eos humiditas sustentetur
Et quamvis actio huius membri in mulie
ribus brevis sit est tamen eius opportunitas
magna Quoniam ex hoc membro et loco suo
appetit coitum et corpus et eius
mamille magnificatur Greci autem
volentes suos porcos pingues reddere
abscindunt suos testiculos Et iterum si
mulier privaretur a suis testiculis fi
eret quasi animal ignotum Quoniam a
nimalia mares aut femine si privata
[illegible] a virilitate ab ipsis non est ipsis
masculus ut mores obtineat femine

Capitulum viii de superfluitate fluxus menstrui

Excessus menstruorum fit in mulie
ribus aut per viam mundificationis
corporis a superfluitatibus aut ex tenui
tate contenta in ipso sanguine aut ex

sui nã complexionis: ut si cã morbus fuit
ex caliditate ignea faciente ipsum flue-
re, aut ex apertione orificiorum venarum, aut
ex acuitate sanguinis. Quando fuerit ex
acuitate sanguinis ingrossetur ipsum cibando
[illegible] cum lentibus elixatis et carne
pedum animalium. Quando vero fuerit ex
calore igneo detur mulieri semen ci-
truli. Et si tempus fuit estas et etas
iuventutis detur eadem de [illegible] pa-
stinace. Et coquat olera capitum
cucurbitarum et etiam ipsas cucurbitas
cum carnibus [illegible]. Quando
fuerit ex apertione orificiorum venarum
inter mordicatione et acuitate san-
guinis, administra in potu infusionem
[illegible] violarum et nenufaris an.
ʒ i et de semine citoniorum ʒ ii. Et si
tempus estas fuit et etas iuventutis
misce cum hoc [illegible] ʒ [illegible] aque
[illegible] [illegible] igne
et bulliat donec desiccetur medietas [illegible]
et adiungatur [illegible] ʒ [illegible] infusionis ʒ i
et [illegible] de [illegible] [illegible]
et ʒ [illegible] [illegible] et [illegible] sto
[illegible] fiat.

Ca.^m vi. de retẽcõe seu fluxu mẽstruorum.

Retinẽtur mẽstrua aut ex nimia grossitudine humorum aut ex debilitate mundificatiue virtutis. Quñ fit a grossitudine humorum et ipsorum viscositate tunc subtiliandus est humor et incidenda ẽ viscositas. Sirupus autẽ de ysopo et yreos confert ad hoc. Similiter sirupus acetosus squilliticus. Et si etas fuerit iuuentus et corpus humidum erit sufficiens solũ illud sirupus de ysopo. Et sirupus acetosus cum triplo sui de aqua. Si vero fuerit carne dura et humores grossos patiens erit necessarius sirupus acetosus squilliticus. Et erit tibi omnino necesse adiungere in omnibus administracoibz tuis quod applicare faciat medicinas ad partes matricis. Et nos quidẽ sciuimus quod medicine bone ad hoc sunt in quibz est virtus prouocandi et multiplicandi et in quibz sit odor fetidus. Capillum vero veneris et daucus sunt bona medicina ad hoc. Castoreum etiã ẽ utilis in hoc cum hĩt ei a fetiditatem quod sufficiat. Et nichil remansit venes nos dicere de matrice.

Ca.m viiij. de opilatione et plē
tudine carnis et scissura ī ore matricis.

Quod autē fit in ore matricis simi
opilatio et plenitudo carnis curatur
per incisionē cum ferro. Cum vero plen
fuerit locus ille prius ossibus et nō sola
carne ē timeōn de incisione. Accidit
etiam scissura in loco illo tepore part.
Et possibile est accidere etiā illud apud
principium coitus. Et si fuerit illa scis
sura recēs cum sanguine iubeas mu
lier coniungat crura sua et nō moueat
quia possibile ē locum consolidari suo
sanguine. Quod autē si consolidatio
in apparitione preuenerit diu et non ad
uenerit remansit scissura sine dubio opor
tebit scindere illam primo suo dicito
vel ferro per ea simul ipsi cum filoferia
Et deponere desup de medicis sigilla
tiuis ut olibanū cum floribus rosarum
tritum et distemperatum cum succo consolidat
grana tori. Et exsiccata ista medicina
tat et cubellet et coronat. Deinde
locum suture vna vice post aliam quousque
sutura possit putrefieri crescit caro
vulneris et consolidabitur cum auxilio dei.

Determinatis igitur de egritudinibus propriis
uniuscuiusque membri dicendum est amodo
de hiis que non sunt proprie Et primo
incipiemus a narratione membrorum vlt.

Tractatus xx^us de passionibus ossium sunt tria capitula

Capitulum primum de passionibus ossium in generali
Capitulum 2m de fractura et dislocatione ossium
Capitulum 3m de additione in ossibus

Capitulum primum de passionibus ossium in generali

Dico quod in ossibus
accidunt egritudines
aut in compositione
aut in quantitate
aut in forma aut
in situ aut in
qualitate In
compositione vero
ut in eo quod parte est
in eis in quantum sunt ossa hominis aut
in quantum sunt ossa viri aut mulieris
aut in eo quod sunt ossa pueri aut iuve-
nis aut senis aut etiam in eo quod sunt
ossa talis individui. Et quod dictum est
de ossibus eodem modo considerandum est in aliis
membris sive sit caro sive nervus. sive

vine sive artie sive p[ri]ncipali sive cut[ane]
omnia exeunt a sua qualitate p[ro]p[ri]a cum
infirmat[ur]. ¶ Complexio v[er]o ossium in m[em]b[ri]s e[st]
ex quatuor modis qui sunt qualitates
simplices et q[ua]tuor modis s[ecundu]m compositione[m]
qualitatu[m] et tu[n]c e[st] reducere eas ad sua[m]
n[atur]alem co[m]p[lexi]one[m]. ¶ Ca[pitulu]m 2[m] de fractu[ra]

Solutio co[ntinuitatis] et dislocatione ossium.
[con]tinuitatis in ossib[us] solet appellari
fractura. ¶ Qu[ando] igitur co[n]tingit in eis
fractura fieri subtilia dieta toto posse.
¶ Post[e]a adequaveris os fractu[m] et con
iu[n]xeris illud ad suu[m] modu[m] qui e[st] ei[us] recti
ficatio s[ecundu]m suu[m] modum naturale[m] e[st] ee
in sua dispositione et situ. ¶ Et quado
op[er]atur medic[us] quod suu[m] e[st] op[er]ari inter
rumpitur q[ua]n[doque] opus in manib[us] suis.
¶ Et p[ro]pter h[oc] q[ua]n[do] oportebit te op[er]a
ri ip[su]m n[on] semp[er] succedet tibi op[us] n[ec]
ip[su]m poteris sic reinp[er]e. ¶ Est i[nstr]u[mentu]m ut
q[ui] co[n]sideres apud m[em]bra q[uo]d eo[rum] h[abe]t
sibi simile m[em]bru[m] et erceas rectificaco
nem illius m[em]bri ad similitudine[m] m[em]bri
sani sicut de amboz brachiis et ab ob[us]
cruris. ¶ Quo sunt de m[em]b[r]is n[on] h[abe]n[t]
[simi]l[e] i[n] corpore suo sicut e[st] nasus q[ui]d[em] illo

velut in tēpore sue sanitatis. Et studeas
ipz restituere ad primā formā in qua
primus extitit. ¶ Illud aūt qd' fuerit ma
iorum membrorum mensuretur per tabula
equalis superficiei. ¶ Et attrahe cum partis
tuis ambabz manibz et prolongabis al
teram ab altera cum equalitate. ¶ Postea
solue manus tuas ab eis et aptabis
in instrumētis. ¶ Et sint penes te cannule
ligate admodum tabule. ¶ Et uncto
membro cum oleo rosarum cumptirabis
super loco pecia panni linei et dimittes
ipz ibi. ¶ Postea tu ponas cannas
in circuitu pecie panni. ¶ Et liga de
super diligenti ligatione nec fortiter nec
debili. ¶ Et dimittatur sic tribus dieb,
¶ Postea vero solue illud prius extensa
de subtus tabula equali. ¶ Et tunc
considera eius dispositione si appeat
in membro aliquid timoris uel non.
¶ Tunc redeas ad predictā operatione
vnctionem etc. et desuper ligationem
¶ Et dimittes ipsum aliquibus diebz
¶ Postea visitabis ipz et sic facias
donec sanetur. ¶ Et o ipz [illegible]
in cum [illegible] et subtiliacione eius

sicut cum pane fermentato et pullis
preter satietatem donec ipsa ex toto
consolidatur. Et cum confirmatio
fuerit super hunc post xxx dies accede
ad ea que carnem generant et ligant me
bra ad invicem sicut cibando infirmum cum
iure pedum iuvencum caprinum et etiam ipsis
pedibus semel aut bis. Et continua
unctionem in ipso. Et visita ipsum quousque
in eo apprehendatur sanies. Et postquam
iuxta medium apprehendetur in ipso in
quadraginta diebus. Et si fuerit de
membris magnis in quantitate tunc
indigebis peritis altero uno qui habeat
exercitium et attrahatur membrum ab
una parte super tabulam equaliter et tu
attrahe ex altera donec redeat rup
tura qui impossibile sit coniungere ossa
ad invicem. Postea duc manum tuam
de foris suaviter ut videas utrum
altera ruptura sit de super et altera
de subtus et post illas inveneris aequa
bis corpositum coadiuvante te ad illa
lamina equali que sub illis est. Et cum
ligabis [illegible] universis [illegible] inveneris
cum pecia et ligatura. Et incipe

i. petulans et impetuosus

non cessabis visitare illud omnibus trib.
diebus Totum illud quando infirmus fuerit
vir patientie et virtutis. Et cum fuerit
fortis aut timidus et imbecillis. quando non
est de viris intelligentie tunc non est
dubium te esse necessarium a potentibus
servitoribus qui eum superent tempore
irritationis doloris. ne quando moveretur
perderet operationes tuas. Et studeas q
non excitetur in ipso dolor dum est sub tu
administratione ne forte moveatur de
loco proprio et ab hiis qui eum aspiciunt
Si fractura facta fuerit in naso et
fuerit totus contusus oportet te implere
ipsum cum bombace torta et fac ex
quod ipsum sustineat et fiat gummum super
panno duplicato una duplicatione
super alteram et fiat pannus cum omnis et
suppone partem de eo naso super frac
turam valde et de subtus ipsius sit
et partem a dextris et partem a sinistris
et emplastretur super naso. Et immit
tatur in nasum aqua et mel ut redu
catur sanies. Et movetur alia loc...
Est autem quoddam os in cuius curatione
sapientes medici desperaverunt quod est

C. 22. de pa[...]bus ossium

os core. Et ego quidem vidi hoc mem
brum sanatum esse in quodam puero. Et
secundum meum iudicium sanatio illius non fuit
nisi propter humiditatem ossis ex parte adole
scentie et ex parte nature illius pueri.
Non enim ossa aut cetera membra sunt
eiusdem complexionis omni homini. Et ex
timo quod quoniam hic puer cito sanatus est
propter suorum ossium humiditatem et consoli
data est inde eius fractura a paucis die
bus. Cum vero acciderit in iuncturis exitus
a natura restituendus est ad suam naturalem
dispositionem prolongando alterum ab
altero tunc in manibus et postea [...]
[...] ut coniungere illas. Et sic
datur restitui quodlibet os ad locum
suum et ligari quemadmodum dictum est tibi.
Et preoccupetur illud cum cibi sub
tiliatione et flobotomia si consenserint
ad hoc etas virtus et tempus. Si vero
unum aut plura istorum prohibuerint et
fuerit necessaria flobotomia facienda est
in modica quantitate secundum conditionem
prohibentem. Et dispone regimen
et dietam in subtiliatione in sui quantitate
et ipsum ingrossa hoc tempore restaurandi illa.

Chimus vero consideratio non est nisi ex
studio medici: qui caput est in sua mente.
Dexteritas autem ante operationis manus
est officium ministrorum medicorum. Similiter
flothomia et cauterium et incisio artie
et quod nobilius est hiis curatio oculorum
et carpsura sebel (i. ablatio venarum rubearum in oculo apparentium) et adhuc nobilius
opus cataracte omnia enim hec sunt opera
ministrorum medicorum. Opus vero medici
est regere egrum medicina et cibo et inde
propria manu operari sicut nec eius officium
est facere confectiones nisi in hora necessi-
tatis. Pater siquidem meus in suo to-
to suo tempore usus fuit aliquo istorum
operum manus nec noverat aliquid
exercere de illis. Sicut michi accidit qui
cecidi de bestia et fractum est michi bra-
chium dextrum dum eramus inter duos
viros agros quos habebamus in cam-
pestra filii colhar. Et cum nullus esset
ibi nisi rustici descendit pater meus
de equo et aptavit meum brachium propria
manu. Et supra appositis ab eo brachio
meo emplastris et ligaturis scidit suda-
rium suum et constrinxit cum eo brachium
et ligavit illud. Et fecit hanc primam

operationē absq; vlla p̄cedē. Unde
posuit me sup equū et nō cessauit p̄ba
uictu cincdare negociū dñi [illegible] sum
tie sum. Erat autē pater meus proul
a scientia manualis operis. Ego autē
a principio sustinebam illas passiones
ex affectione sciē [illegible] et cognicōe
virtutum eorum et manualis operationis ex
pro. Nec semp desini distrahi [illegible]
pre affectione nimia [illegible] hoc
sustinere vilitatē erat tamen [illegible]
commodum ut agricultur[illegible]
Dixi igitur de manuali operatione quod
dixi quia quod necesse ē ipi medico aut illi
qui eo ē operaturus tenetur scire modo
utile ē. Quod autē ē maior operum ma
iorum sicut masculo sub pectine ad ex
trahendū calculum qui timet peccatū
non debet inclinari ad illud ut manu
suum operetur. Et secundum meum iudiciū
illicitum ē nobis secundum legem ex quo cadit
in hac operatione turpitudinis [illegible]
que secundum legem ē illicita. Accidit
dit ossib; q altero corpore [illegible]
aut ex humore morditiuo ad eas ob
descendente aut ex sanie et putredine

ipz corruptē et faciente asperitatem. Et si
inuenē cumulum debet circa hoc ut reddatur
os ad suam naturam per derasione eius
offendatis illud et remouere ei asper-
itatem cum ferro deinde studere ut ca-
ro crescat super ipsum donec consolidetur.
Et possibile ē aduenire ei plenum die
extra curationem egredientem ut non
valeat caro crescere que adhereat ei.
Et si sic fuerit debes illud curare
re in quantitate qua extitit tempore
sue sanitatis cum aliquibus medicinis
mundificatiue ulla sicut mel coctum
cum succo foliorum persicorum et colata
donec sint spissa. Medicinam vero
facientē crescere carnē narrati sunt
in tractabimus ut de vulneribus
Contingit fieri in osse ut sudat
per longum in cuius curatioē longa
est nulla est via nisi confortare me-
brum ut nō recipiat materiam et sic
prohibet recepet suas operatioes. Et
dit ossis perfrangitur ex nimio do-
lore. Et ego vidi hominem a quo egre-
diunt ossa fracta. Et huius fractionem
possibile ē ēē ex fumositate humoris

aciem ad te cui descendat hic. Et possi[bi]le
e[st] e[ss]e ex vapore in eo incitato. Et cu[m] ve-
ro fit ex ventositatib[us] in ossib[us] incitatis
erit hec in se ipso aut intra ipsu[m] aut
supra ipsu[m] sicut est. Et ip[s]i no[n] h[ab]ent p[ro]
impossibili posse ventos frangere os
videmus enim ab extra ventos frangentes
edificia et domos et eas fundantes. Et est
autem dr[ra] inter hec sicut narravi.
Et q[uando] videris currere t[ri]ndecem o[mn]i t[em]p[o]re
et dolore[m] forte[m] et p[ost] ea sequit[ur] fracta
ossis et diminutio eius sicco illud esse
a m[ate]ria inordinate vehementis ventositatis
Et certifica itaq[ue] ap[p]ositione[m] q[ua]m tu
potes. Et euacua ipsam faciente[m]
grossitudine cum laxativo Et solue
de eo quicquid soluere poteris. Et
frange sua acuitatem cum medici-
nis q[ui]bus natura[m] cum acuitate remittere
hec omnia satis tibi clara sunt. Et de medi-
cinis v[er]o q[ue] sunt utiles ad hoc sunt
polipodium epitimum et noces p[er]se. Et
no[n] nocebit si inscieris cu[m] t[ali]bus medi-
cinis de colloquintida et de stamonea ad
iuuentis eis v[er]tute sigillatiua et inno-
uatiua molestie ip[s]ius et hoc facto

cu medullis fistularum si possibile est
diminuti facto illud cum sticados et
modico medulle ... et diste
per vices omnia cum sirupo malorum
et sirupo mastice. Et administrabis pa
cienti secundum suam virtutem post eius pre
servatione diete et secundum quod tibi alie
conditiones consulerit. Et dabis ei
huius sirupum compositum acuitatem
humorum reprimente Recipe mirabolanorum liquiricie
florum violarum ... ana ℥ i. fiat
inde infusio in ℥ iiii ... coterendo con
terenda et infundantur nocte una
in x lb. aque ... mane ve
ro igni supponatur donec deficiat me
dietas ... coletur tunc et adiungatur
colature de zucaro lb. v. et iterum
bulliat donec fiat inde sirupus bene
consistens de quo accipiat ... mane
... ℥ v usque ad tres cum equalis
sue quantitatis de aqua. Et in hora
sitis misceat parum de sirupo predicto
in multa quantitate aque et bibat et
cessabit sitis. Et suppone toti loco
... factum de aqua et oleo ro.
dissolute et fiat ... vase perforato

in fundo et aqua defluat per foramina
vasis et continue fac illud quatuor vel
peteris qui cum hoc ceroto acquiret v[el]
firmitas et humiditas cum habeat in se
de repercussione olei rosarum et eius solo e
et pone super locum quem remittet fumma
Et si obiciatur nobis de re oleaginosa
que nocet apati propter humorem colicum
Respondeo quia cum habeat in se hoc ce
rotum de re aquosa sufficiet ad fri
gendum quod in ipso est aptitudinis oleagi
nose sibi ad recipiendum calorem cum
sit etiam in cera ubi sint frangere acuita
tem et maxime quando fuerit cera deal
bata in aqua et aqua sit dulcis frigida
et multotiens dealbetur cum aqua que
quantitatis dealbabitur melius opus
erit. Si aqua vero sit vehementis frigiditatis
et multe quantitatis quia melius est ceroti
Experimentum vero testatur hanc ob
iectionem esse solutam. Et ego quidem
vidi illud cerotum conferens combustioni
et in aliis calidis egritudinibus magis
utile et experientia potest hoc affirmare
vel negare. Et cum habeat in se hoc
cerotum de sedatione festinabit educere

ad fractum e de osse cum quo e dolor.
Ca^m 3^m de additione i ossibz.

Quando fuerit aliqua regimie gros sum absqz mundificatioe et ...ada tione primu qd' accidit ei e illud Et narrauit michi pater meus q in dngu la cuiusda viri creuit os ad modu cor nu sed no erat durum vt naturale os Et curauit ipz pater meus cu medi laxatiua euacuate humore illu Et apposuit sup ossi addito medicinam exsiccatiua et p9 tempus cecidit illud os ad modu quo cadere solet cornua ceruum tepore veris Et michi q' de creuit in ... os qd' michi dolorem inferebat et curaui illud cum subti liatione abi et ...ossi humoris euacua... Et supposui ei medicina soluete et p... ...o frequeter dissolutu est a sua substa de quo remansit aliquid quod neqz aug mentabatur neqz me in aliquo offende bat Tu simili ...u attende ea que tibi descripsi Et quu euacuabis humore grossum euacua cu medicis laxatiuis et q sunt ad hoc meliores sut medicine minerales vt lapis lazuli

.C. 22. de pu[illegible] ossium

Lapis enim magnetis sine dubio conferens est. Ego tamen non parum expertus sum quia sufficeat michi lazulum et ipsum depi ultime nobilitatis. Polipodium vero decoctum et epithimum bona et laudabilia sunt. Elleborus vero niger fortior est his et quum indigebis eo administra illud cum sapientia et bona diligentia post preparationem eius acuitatem represseris. Agaricum vero assimilatur bdellium serapinum et oppopanacum contra grossos humores. Et sunt operacium que conferunt nervis et ceteris membris. Coloquintida vero fortis est valde periculosa tamen ut plurimum mordet et offendit epar. Cum ergo amministraveris illam frange malitiam suam cum gummi dragaganti et hoc est scilicet ex doctrine communi scientie medicine nobilissimi medici. Et bonum est illud quod extimaverunt veteres ipsi consideraverunt ut res sunt unum modum quum agaricum est bona repressio colere infra ex parte sui actionis sed non consideraverunt molestia coloquintida et quia debilitat epar et offendit seu debilitat eius virtutes sunt in ea licium et molestia reperiunt quod habet in se atti

zatione et modicā stipticitate sicut
e sperma quam ipsa reprimit ipsam ut no
possit eius offendere. Et nullus
ipsorum antiquorum narrauit hoc nisi
ille qui fuit caput medicine galienus
Ipse enim certificauit nos ad id quod sciuimus
de operationibus primarum virtutum et que
sequuntur eas. Reliqua vero scripta sine
medicine non significatiue sunt. Ipse
dixit vero fisicorum sunt mirabiles re
pressio molestie colloquintide et alia
molestarum medicinarum. Repressionum
vero primarum qualitatum que medicis
familiares sunt est ut reprimatur
acumen coloquintide cum amigdal.
Et reprimunt siccitatem ellebori
cum nenuphare. Et cum ipsum
nenuphar reprimunt primas qualitates
est etiam repressium molestie et corrup
tionis virtutum in eo quod est acrditatum
et vigorat laxatiua nisi quando est in eo
virtus laxatiua non modica. Et
vsi sunt medici repressione huius medici
ne epate et fecerunt in hoc equale quod
fecerunt in scamonea quam ipsi re
presserunt ipsam cum mastice. Et

q̄ bonus ē locus mastiças ad repime
dum sermonem ex parte molestie et de
bilitacōis virtutū Relinquunt aūt repime
cius caliditatem atqz siccitatē et non
addux(er)unt in stamonea credentes
quātitatē stamonee cadētē in mens
(ur)atiua cē modicā Ez operacō eo(rum)
in libro q̄ dixi de polipodio et aliis pt
ipsum e eis omo obiaes Si legat'
hic meus liber et sollicitetur ad serie
meor(um) dictor(um) sive si vivus sive si mor
tuus quia possibile ē repheād in hoc
Dico magin eis qūq d' dixi amistra
tur in libris que dixi Et amistret' alia
preter ea q̄ descripsi rep'ssiōis Et p(er)
ea videbit quo' erit opus laxati erga
ipsius molestia et quod ultimo erit
in fine virtutum sqz aūtbar medica
mar apud difficultates et mordica
tiones. ... si quis inspexerit bn mea
dicta et omnia q̄ in h(oc) li(bro) scripsi no(n)
dubito ipm extimare fuisse sibi co
pilatū q' non ē per sermone Fin
aute indicat illud ad experimentū
qui subintrat sermon vitas ut fui.
Argumentor(um) vo dicta sit p(ro)bacioes

alia apparentie alia falsigrafica et
fantastica. Demonstratio vero est
veritatis statera in argumentis, sz plu-
res subintrant sermones inde aut
apparens aut falsigraphus aut simo
fantasticus. Verum ympotri no discer-
nunt sermones nisi qui studuit i dya-
lecticas et maxime si studuerit i sua
medicina. Tunc enim erit possibile ei
discernere verum a falso etiam ea in
quibus cadit ei dubium ex dei diffi-
cultate materie. Experientia vero
sola e que sustentat veritates et removet
falsitates. Tractato igitur de omnib;
assumo de tractare de hiis q accidunt
universaliter in humano corpore

Tractatus vicesimus de hiis q accid-
unt in humano corpore sunt xxix capit.

Capitulum primum de apostematib;
Cap. 2 de pustulis seu brusulis
Cap. 3 de pruritu
Cap. 4 de variolis et morbillis
Cap. 5 de morpheis
Cap. 6 de vestigiis sanguinis et
granulis
Cap. 7 de verrucis

Ca^m 8^m de impetigibz et excoriatio
nibus cutis
Ca^m 9^m de lepra
Ca^m 10^m de immissione ses et mori
Ca^m 11^m de spasmo
Ca^m 12^m de rigiditate et tremore
Ca^m 13^m de pediculis
vel aratato vel attate
Ca^m 14^m de nervo attracto
Ca^m 15^m de vermibus generatis
inter cutem et carnem
Ca^m 16^m de vermibz intestinorum
Ca^m 17^m de vermibz aurium
Ca^m 18^m de viti in auribz
Ca^m 19^m de elephantia
Ca^m 20^m de cancro
Ca^m 21^m de doloribz iuncturarum
Ca^m 22^m de dolore musculorum et
intestinorum
Ca^m 23^m de podagra
Ca^m 24^m de scissuris in manibus
et plantis
Ca^m 25^m de scissuris unguium
Ca^m 26^m de sciatica
Ca^m 27^m de dolore siepyleis
Ca^m 28^m de [illegible]atibus que dicunt'
calamenta

Ca'' pmū de apātib

Fiūt' apāta in toto corpore a supioubz suis vsqz ad iferiora q̄st pustule et vlcera et pruritus ibsqz putredine. Et ego autē determīabo diuisitatē oīm hoȝ scdꝫ diuisitatē hūorꝫ facientiu egritudines. Generatur aūt apāta ex humore ipo profundato in musculo. Generatur vō generatꝰ ex eo qd proprie ē in maifesto corpis qd natura expulit ad locū illum. Pruritus vō et scabies hūida fit ex eo qd ē ppe cutē aut impā cute. Diuisicantꝰ aūte oīa hec scdꝫ diuisitatē locoȝ corporis. Cura vō que ē int stabiem et pruritū cū quo non ē matia e quā sba pruritus cum que nō ē ma ē magis tenuis et magis sicca. sz qd sit eht horum generū que dcta sunt ce poterit ex aliquo hūoȝ aut ex pluribz humoribꝫ. Et nō determinātur p locū

·T·· 23 de his q̄ accidūt vlc̄ ihia° corpore

si per accidentia. Decimum occultatur ita
accidunt nec apparet quod creatur vesicula
nec formica nec tumor nec apparet dum
omnia manifestantur sine signis atque acci
dentibus que ipsa sequuntur sicut nec oc
cultantur corrosiones magne ut vesicule
et corrosio ex quibus fiant humores
secundum diversitatem horum accidentium. Et non
occultatur compositio suorum accidentium vel
iunctio duorum humorum vel plurium et quo
componitur sicut certitudo ex hiis. Et dixi
mus sermone patente et vult quod cu
rare debes corpus ab humore vel humoribus
sed quod expediet tibi in ipso principio
cum flebotomia sicut sanguinis sit flebotomia vel
cum laxativa. Et regimen autem sic ut sit
in membro nobili vel cum eo et solute
da sicut ad membrum nobile et eius [illegible]
repercussione non solum [illegible] et con
cuius virtute [illegible] solutio cum confortatione
Et volo te recordari in hoc loco quod
in medicina repercussiva [illegible] reper
cussiva diminuitur [illegible] Et si fuit
repercussiva cum virtute sit in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] que con[illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

modo opationis rei lenitiue quia
aut addet ad dolorem apud principiu
sue positionis aut si non addat i
sua vehementia no tamen diminuet de
ipsius vehementia Et propter hoc
iubeo tibi ut no expolies tuas medi
cinas quamuis sint reperissime a rebus
solutiuis et pauce lenitatis quia cu
doloris humores fluunt ad locu dolo
ris quemadmodum dixit vu Ideo est
e res magis attrahes mas et eas fa
ciens fluere est dolor Et propter hoc oportet te
miscere cum reperissimis semper quod
habeat in se aliquid solutionis et mo
dicum lenificationis quibus dolor seda
bitur et suam opatione opabitur re
perissimum Compositio ad hoc Recipe rose
farine ordei farine fabaru sandalo u
an ʒ j flor camomille et marises an
ʒ iiij semis lini seminis malue croci
an ʒ j et s teratur mediocre per se et
cribellentur et distemperentur cu aqua
rosarum in qua infundatur tela per et i
de bono aceto et fiat de istis emplastrum
Et quando humor fuit magis
subtilis diminue de aceto et quando s

grossior addatur de eo in tuis medicinis
Possum inquam tibi exemplum quod non
necesse sollicitare te erga tibi subtiliza-
tionem non enim te extimo non esse aliud
observaturum Sicut simo etiam per non
oz me tibi exprimere laxativa circa
hoc quia expressi iam tibi cum quamvis
evacuabis quecumque volueris humorum
Sed ad hunc erit intentio hunc in
tractatu meo continere in quo glosa-
bo hunc meum librum et ponam illum in
sua gloriam Si vero non potes imple-
re quod intendis et apostema devenerit in
putredinem erit necesse ipsum aperire et
forsitan aperietur per se Sed laudo quod
aperiatur aut cum ferro frigido vel cum
ferro calido aut cum medicina acuta et
hoc facito postquam maturaverit materia
Et scribo tibi quod cum incipiet putre-
do studeas circa eius maturationem et
ad nichil aliud debes attendere Matu-
ratio autem fiat cum farina frumenti et
costis caulium coctis cum partibus equalibus
stercore columbino sicco quarta partis
unius teratur quod teri debet et cum
bullietur quod ebulliri potest et disperget

rotu cu iure pedu omu. et hoc qn
fuerit complo equalis et etas tepatie
Si vo fuerit etas senu distempetur cu
butiro veteri et loco farine frumenti
ponatur panis frumenti Et si fuit co-
plexio musculos rubeos ponatur loco fru-
menti fermentu paste frumenti Et si fuit
etas eius adolescentia distempetur cu
iure pedu omu aut cum butiro Et si
vo fuit etas iuventutis distempetur
cum brodio quod a vulgo creditur
Et qn fuit maturatu studeo q sit
eius aptio in fundo eius ut possit exire
putredo qn facta fuit aptio ferro ut
medicina Medicina apertiua sex ster-
coris columbini farine munde cribellate
an ptes equales teratur quod debet
conteri et distempetur cum butiro
si tempus et complo fuerit tepate
suppoatur loco apatis ad modum
denarii Et inveniunt de suis folia ble-
te qum hoc madet ipsum Si vo compl
fuit musculosu et complo sicca et etas
finis iuventutis aut senex distepetur
cum sapone et suppoatur de eo ad
modu denarii loco ubi debet aperiri

Ca. 22. de his que accidunt ulr in humano corpore

Si uero fuerit puer cauus tenere et
viabis ipm leuem et pulsum diste
peretur cum oleo sisamino aut in oleo
amigdalarum. Si uero fuerit iuuenis
xx. annorum distergetur cum butiro et su
ponatur de eo loco sed modum quem diximus
agentur. Post uero ag[illegible]tione ube
lmari cum melle [illegible]unnato et cum aq
ua quamuis sit de cisterna et sit mel
coctum cum aqua cisterne donec inspis
setur et misceatur cum quantitate sui
de aqua tepida. Postea uero intromittatur
in locum licinium inuolutum in hoc melle pre
dicto donec mundificetur et moueatur ti
quinque diebus. Et quando fuerit mundifica
tum intromittatur in ipso licinium inuo
lutum in cirpstro drapalme hoc totum
quando complexio temperata fuit et etas
similis. Si uero complexio fuerit sicca et
etas iuuenis uel ultra eos tamen ut non
sufficiat coquere in aqua cisternam
sola. sed adiungatur cum ea de pisa i.
riceos contusa ad quantitatem cister
ne et sint ℥ ii. de medietate cum [illegible] ii
aque et alteratur aqua et diminuatur [illegible]
eius parte [illegible]

succi de melle et coquatur simul donec
redeat ad sui primam spissitudinem
Tunc misce cum eo tatum et aqua et
quasi dragma sui partem de succo blete
Et de hac medicina immitte in apostea
secundum sui profundum et fac licinium sicut
diximus. Decimptum involvatur licinium
cum melle et aspergatur cum modico
olibano usto. Et si fuit puer et
caro eius tenera sufficiet tibi ut ille
mittatur in profundum apatis mel
coctum cum aqua dulci et despumatum
et redactum ad sui primam spissitudinem
et misceatur de aqua cum modico de sy
mellis et intromittatur in apa. Postea
vero intromittatur iterum licinium infectum
cum melle cocto cum aqua et despu
mato et ad sui primam spissitudinem
redacto et hoc sufficiet ei. Et si vero apo
fuerint mundificata ab eo quod erat in
ipso et complexio fuit temperata et etiam
similiter intromitte inter in ipsum licinium
involutum in drappelina una die
Altero die licinium involutum mel
le cocto cum aqua cum sene. Et si vero
fuerint immetrite aut ultra ut fuit

caro eius cum scrutulosa iube intromitti
cap[illegible] lignum involutum in diapalma
adunata cum quantitate de colcotar
sexta parte eius. Si vo fuerit puer sit
in diapalma unicuique sexta pars de col
catar. Et si fuit etatis. xx. annorum aut
ultra et non fuerit carnem scrutulosam
iube administrari diapalma sine modo.

Ca. 24. de pustulis seu brusilis.

Curatio pustularum salior est
per minutionem iuuare quis humor
predominetur. Quod si sanguis fuerit
iube flebotomia. Si colera evacuet
cum laxativo ut cum aqua lactis coa-
gulati cum foliis sene. Cum adiuncta
tamarindorum quarta parte scamonee cum ʒ. j.
sirupo de mastice. Et sit cibus eius
panis fermentatus cum lactucas coc-
tas et conditis cum aceto et oleo et
coquatur lactuce cum pullis aut cum
carnibus edinis lactantibus. Si vero
videatur tibi sanguinem melius eva-
cuare per [illegible] illo tempore cum [illegible]
[illegible] tibi et cum elleboro nigro
polipodio epithimo et lapide lazuli
[illegible] lapis lazuli e potestas una. Et

i. attramentum citrinum autem 2º cap. ca. de attramento et dicitur [illegible]

Cu.

Volo nō latere te q mineralia in eua
cuatione medie potitiora sunt ipsis
vegetabilibz. vel ut possunt stare vege
tabilia ante ipa mineralia. Et de
struxi tibi la lapide lazuli qui e no
bilior e apud sapientes in hoc opere.
Et dixi tibi q lapis magneticus for
tior e ad hoc. Ergo tamē de reliquo
ipsum premium sui violētia et vir
tutis excessu. Et scdz q tibi videb
de grossitie huius humoris cum ist
his medicina vel si in aliqua sua rui
aqualitatū cōstrigeris aut sua ex pro
prietatū molestiam hoc ipz detiam
tibi e et adhuc rectificabo te ad illud i
sequentibz. Si vo humor nō fue
rit ultime grossitiei cum ista infu
sionem mediante post cōtusionē
vegetabiliū et triturationē lazu
li et infundatur mediante in aqua
fervente nocte una aut plus deinde
coletur cum suavitate et cum istud
de ea scdz q tibi videbitur de etate
tempore et regione et aliis condi
cionibz. Et iuste cum sirupo qui tibi
videbitur ut non expellat ipsum

C 23 de hiis que accidunt vtr in huma͞ corpore

nature propter laxatiuū et sumat illā.
Et quia mel ē sapidū et delectabile
ipsi nature et maxime lingue et eius
gustus ē naturalis et ē etiā compatiens qui
sunt eius naturalis et ē res in qua natura
delectatur et ē ei vtilis. Propter hoc oportet
medicos administrare de ipso in suis medi
cinis. Medicina enim agit in corporibus
et ipsa alterat et ē ipsa abhominabilis nec
est natura. ipsum mel amabile in eo quod con
suetudo nec ē agere in illud et mutare illud
et ipsum quidem transsumitur de facili
a natura sicut panis et carnes. Et
quia mel nō altatur in corpore sicut
alteratur piper et sicut alteratur cucur
bita et psilium. hec enim non alte
rantur sicut carnes et panis et quasi ē
mediocre. Et locus sui saporis in
ē locus sapidus consueuerunt ipsum
medici administrare suis medicis et laxa
tiuis et nō laxatiuis ita quod diuina lex c
qui locuta ē ee in melle medicina. Et
vero positum ē in verbo prophete docentis
potare ipsum mel. Et post hoc non ē
administrare in suis medicinis laxatiuis aut
nō laxatiuis mel. Et quod volumus ipsum

i. palpatione a calore

inter ab os. o. et

cuitare autem stiram · loco eius sirupum
dulcem. aliam est similem. Zuccarum
vo e stomaco pulmoni et vesice melius
quam mel. Et galienus quidem appellavit
illud mel egritudinum preter quam in egri
tudinibus factis ex materia colerica valde
acuta. Tunc est eorum genus dulcedinis reliquis.
Et propter hoc non descripsi in medicinis
de sirupo masticis nisi modicum. De
positio ad hoc. R polipodii recentis
epithimi liquiritie passularum mundatarum
florum violarum ana ℥ i lapidis lazuli
tire quartam partem ℥ i · i · [illegible] ellebori
nigri foliorum coloquintide ana ℥ ii con
fundatur quod confundendum est et pul
verizetur pulverizandum et lapis la
zuli et infundatur totum nocte vna
aut aliquantulum plus in aqua fervente
[illegible] ea dissolvatur totum et coletur et
admisceantur in viii ℥ [illegible] colature
de sirupo mastic de sirupo [illegible]
[illegible] et de sirupo maiori ana ℥ [illegible] et bi
bat totum cum octava parte ℥ [illegible]
[illegible] et si hoc non sufficiat addatur iii
℥ i et [illegible] colature ℥ [illegible] de quolibet
siruporum predictorum et lavabit ipsum

·C· 23· de hiis q̄ amdut vtr in huā° corpore

ista medicinā ad modū aliarū medicina-
lis electuarium. Si vo fuerit humor
vltime grossitiei tunc nō suffiat ei īn-
fusio medicine p̄mo oz dari ei ipaz me-
dicinā p se. Compositio ad hoc R̄ la-
pidis lazuli polipodii zerechie epithi-
succi liquiricie añ ℥ .ı. elleboi nigri
medulle amigdalarum añ ℥ ı et s̄ bdel-
lii sticados añ tres ptes ʒ· vnius folioz
colloquintide quartā ptem ʒ vnius et
teratur folia coloquintide minutissime
et misceatur cum muscillaginibus et cum qrta
pte ʒ vnius de gūmi dragagaco et
malaxetur totum cum oleo ro· p dies
cōficiatur totū cū sirupo acetoso et
sirupo de liquiricia et accipiat de hoc
ʒ x· cum aqua calida p· obseruacōez
bone diete. Et cibetur p·euaporacioe
tum opationis medicine cum pane
fermentato et brodio pulli aut carnium
edi lactantis. Dico autem ad tuam me-
moriam ipē quod tibi iā scripsi quod est
quia iste humor ppt suā nimiā grossi-
tudinē nō pt euacuari vna vice
oz te reiterare curationem multociens.
Vo faciēs egritudinē fuit hūor q̄ ist

vero ipsum non declinat ad naturam meli
necnon sui eccitia nec in alio nisi quia
ultime e grossitiei significo tibi super hoc
conferre ambas medicinas vero ipsa tamen
secundum multitudinem sue grossitiei declinet
intencio tua ad ipsam scilicet mediante per se
posita ad universis conpositionis secundum pondus
polipodii de semine croci orientalis et
sicut tres quartas partes ipsius de sene
... Desinit vero omnia ea describam tibi
quia narravi has medicinas ambas quando
humor fuit ultime grossitiei partes
melancolie et secundum illud sit operatio tua
Si vero facies egritudine fuerit alia
speciem flemmatis non quod si attende e mai
are ipsum cum bdellio et facie ea tali
et semine urtice et sit tibi Et si fuit in
virtute tolerantia dimissa a lo putida
Compositio ad hoc R. seminis croci ori
entalis seminis urtice ana ℥ v. florum
violarum liquirice ana ℥ v. sticados ℥ ii
... ℥ i. et hec coterantur mediate et
infundantur nocte una in aqua ferven
ti deinde colentur et acquiratur de co
latura quam ℥ viii et aumsteatur eidem
sirupo masticis et sirupo acetoso ℥ i.

et accipiatur liber cum pedere [illegible]
gallinaz incipiente excoriacione et excor-
tiacione. Et si non suffecerit ei h[oc] vi-
ctoret medicina cum ʒ i et ʒ ß de pdcta
colatura et tibi ʒ i atoz pdctoz [illegible]
equaliter. Capitulum de pruritu

Si visum fuerit tibi quod ea prurit-
sit humor colericus accipiat aqua
[illegible] admodum productum. Et si vero
fuerit apud te manifestum et causa eius
sanguinis iube flebotomiam.
Et dispone dietam suam olera lactuca
cum p se cocta et condita cum aceto et
oleo. Aut cocta cum carnibus edinis et
gallinaceis. Si vero videbitur tibi illud
esse ab humore usto quod cognosti non
[illegible] a principio sui adventus sed in colore
suo et sue [illegible] digitorum sine tardi-
tate et sui accionis inordinacione et in
multa eius delectacione sua appellacionis
Cum delectatio sua appellationis maior
fit in eo quam est ab humore colerico et
etiam dicere [illegible] quam fit ab humore
sanguineo. Et maior fit in substantia
[illegible] vero illius qui fit ab humore
usto tardius fit Et vestigia eius remanet

nigra post sanationem ulcerum. Si
ceptum te qui fuerit tibi manifestum
ex humore nigro medico aministrare ipsum
imo potum iuris galli veteris cocti ita diu
ut sua ossa disiuncta sint cum tertia parte
sui ponderis de polipodio recente cont.
totum dissolvatur post ea coletur et aministret
de eo quantitatem vii ℥. et operabitur ad me
dium aliorum laxativorum. Et si visum
fuit tibi quod humor est ultra modum esse
et apparebit tibi illud ex magnitudine
sue scabiei aministra in potu ... tum
polipodii iuxta modum predictum. Si
autem vero vel scabies que est nigra et sicca
est ex malo humore in quantitate pauca
Et tunc recipiat cibum iterum cum pti
sana et carnibus edorum et gallinarum. Et
iube quod ungatur cum oleo rosarum in quo
mixta sit ℥. i. de psilotri litargirium ...
erit medicina eius. Tamen de va

riolis et morbillis.

Possibile est ut nemo possit evitare hec duo
genera illam eorum causa est a menstruo sanguine
... nati embrionis ex quo nutrire
habetur in utero matris. Et quod est
illud forte expellit ipsum virtute

i. pix liquida.

Et quatuor dicunt repleti corpore inquietantur. Et qui movetur ad exitium fit ei fortis febris et acuta et poterit ipsum pati mentis alienacionem et vigilias. Sed vero quod est inter morbillionem et rizulia est quod humor morbillionis est grossus humor vero rizulie est tenuis et subtilis. Et prohibuerunt medici dare potionem patienti morbillionem ne forte redeat humor ad interiora corporis. Et quod bonum fecerit inhibere carnes in hac egritudine et omnem cibum preter lentes cum aceto et absque aceto. Et ego autem concedo dari eis ptisanam paratam cum aceto. Et etiam per se. Et medullas citrulorum. Et aquam ordei. Et farinam ordei cum ptisana et modico salis. Et potest dari cum succo citrulorum. Et [illegible] [illegible] cum cucurbitis bene coctis. Et [illegible] quidem cibarium cum cucurbita et conferre ei. Et impone fiunt aque [illegible] potius [illegible] cucurbite nec [illegible] alius [illegible] alterationi [illegible]. Et [illegible] pluribus impellitur morbillo ad exteriora et ponit [illegible] ea [illegible].

[illegible] morbillione [illegible] [illegible] vomitu [illegible]

[illegible]

Et propter hoc erit conveniens distillare
plures in oculis aquam rosarum in qua immissum
fuit ʒ. i. de sumach contuso quoniam sanabuntur
omnes quibus sic facta fuerint auxilia cum
dei adiutorio. Et nullum cum vidi te-
nentem rectam sectam in patientibus mor
billionem relinquendo dulcia et ea que
vulgus solet dare sicut mel et pisces
salitos quin eius filius devenisset ad
salutem. Si vero audiatur de aliquo
inclinare se ad verba vulgi utendo
illis cibariis inconvenientibus a morte
evasisse erit illud a voluntate divina
que voluit ipsum vivere immo amore
suo ibi iam prefixo. Inconvenientia
acciderunt ei fortia et multa tormenta
in sua egritudine. Et ego quidem
fui unus illorum minor datum fuit
mihi ex pietate et misericordia divina
erga me pro egritudine mea et
recordor in corde illud et recordor ea
que tunc sustinui tormentorum distin-
cium et post magnum laborem evasi.
Et inter hec erit nox ponere super
morbillum quod exeunt et ei simile
Et cum melius quod fieri potest ad illud

·C·23· de his q accidit ut in huāº corpore

e medulla ossiū arietis. [F]ilulie vero causa ē humor siccus malus et subal acquisitus ex sciencie materiis qº mitt(er)e sint in vetere. [E]t e nature relinquere ora veneni diuteonis et caluiū et re severe se regimine pacientis morbillionem. Et nō consenciat vincere illā cura q̄ e nisi cum medullis ossiū.

Capitulum viii de morpheis

[F]iunt in corpore morphee albe i superficie cutis. Et qn fricatur cutis non rubefit locus. Et nō erit sanguis de illis si ferro tangatur. Et tunc ē p(ri)mo curatio perit(ur)e impossibilis. [C]ausa vero earum est defectus alteratiue virtutis q̄ reparate ē cuius motus alteratiue ad ipsum re mutanea ē altatio extranea. [S]icut inter localē motum est motus saltatio et curatione nō suscipit. [M]orpheārum vero alia ē alba et ē illa q̄ fit ex defectu membro. in digestione sui cibi et eius vniuersali alteratione. [E]t curatio eius ē ut calefiant membra cum vnctione et fricatione et cum potu confe(ctionis) etiā calefaciat membra et cooperiant

Et curatur cum li° qui mediacus puniet
epaticam hanc que confortat ipm et
etiam opilationes aperiunt. Et species
res cuius natura est epar impinguare et
[illegible]tificare et sit circa coctio. R. opopi°
ad li° R. urine .i. piros radicum feniculi
maratri spice [illegible] bacare [illegible]
an ʒ x. liquiricie [illegible] de omnibus con-
tundantur et ponantur in x x v lb aque
calide et dimittantur nocte una in
mane vero superponatur igni et bulli-
antur donec deficiat medietas aque deinde
colentur et administrantur ei de sirupo
cortia cum citrorum et sirupo feniculi
et sirupo granatorum dulcium an lb .v.
et coquatur donec fiat [illegible] sirupus
cognitus de quo accipiat [illegible] mane
ʒ [illegible] ʒ v. de aqua tepida et cum
iiii ʒ dyarnodon [illegible] fiet [illegible]
Et emplastretur epar totum cum h° R.
[illegible] tritorum farine lupinorum an. partem
unam centauree subtilis partem mediam
semis lini octavam partem teratur et cri-
bellentur et cum aceto confitiantur et
emplastretur super locum et apponatur
desuper folium vitis recens et cum exsiccat.

est quoddam legumen

C · 22 · de hiis que accidunt viro in humano corpore

felix movetur. aliud [illegible] Vomito
fuerit lenis [illegible] cum aqua [illegible]
[illegible] et loco supponat. [illegible]
vero cornum sit bene coctus et sit cum
et pullorum spico [illegible] et [illegible]
cum brodio [illegible] expellitur hec sunt
sordicies que non cessat per balneum nec
aliquid mundificativum corporis sicut sunt
carnes [illegible] et semen [illegible] et sicut
[illegible] Et si remanet hec sordi
cies et non recedit de superficie corporis
generatur exinde morphea nigra cuius
recessus facilior fit valde quam recessus
morphee albe. Sit autem cibus hiis
equalis illis [illegible] ve consumptis opus [illegible]
gallinarum hunc melius est quam cetera que
possit concedere. Similiter quoque carnes
[illegible] pullorum. Turtures vero non ne
gantur eis cum brodio. Et aves similiter
et galline meliores sunt ceteris aliis
Et oportet ipsum relinquere olivas caules
et melanzanas. Et finaliter dico quod non
debet uti cibis nisi hiis qui descripti sunt

Capitulum vi. de ventosis sanguinis et

[D]efficientia sanguinis [illegible]
fiunt in corpore ex [illegible] sanguinis

ab orificiis venarum genitalium ad modum
capillorum. Et fit etiam eius longa preter-
missio flobotomie aut fit ex mordica-
tione extite in sanguine. Et egreditur
sanguis ex orificiis genitalium venarum
et adheret ibi. Causa et eius quando
eius sanguis exit de proprio vase fit
niger et alteratur. Cura fit etiam eius
ex pretermissione flobotomie. Flobotho-
metur in brachio dextro et educatur
de sanguine secundum priores condiciones.
Cura fit etiam ex acuitate sanguinis
iuvat flobotomia. Et omnino indiget com-
plexionis rectificatione per sirupum com-
positum cuius descriptio hec est. Rx
siquiriae nimubarum an. ʒ. iiii. capilli
veneris seminis melonis seminis citrulli
an. ʒ. ii. violarum seminis malue an.
ʒ. i. contundatur mediocre et infundatur
nocte una in xxiiii lb. aque calide.
In mane ponatur super ignem lentum
et bulliat donec deficiat medietas et
deinde coletur et administretur colate
de zucaro lb. x. et de melle et de [illegible]
[illegible] an. lb. [illegible] aque ros. lb. i. et ad
[illegible] reddat totum ut fiat [illegible]

C. 23. de his q̄ accidūt ul-
timaº corpore

sirup° acetosus de quo accipiat quol;
mane ℥. ii. cum ℥. vi. aque Et sit ci
bus eius cucurbita cocta et panis fer
mentatus et portulace etiam bene cocte
Generatur in corpore granula q̄ ara
bice dicitur sellz. Et fit ex humore fla°
grosso ultime et frigido et propter hoc nō
dolet nec maturat. Et si fuerint par
subtilia cibum Et administra sirupos in
cisivos sicut sirupum acetosum squillitum
Postea mundifica corpus a genere hu°
humore Et emplastra ipsum cum armeni
aco et oxiporanaco a principio Si vero
fuerint magne erit earum cura per ma
et maxime si fuerint in loco in quo nō
ē possibile extrahi per opus cirurgie
tunc incidentium aperire illas et extra
here Et possibile ē q sint hec gra
nule parue a principio et postea c'scunt
et nutriuntur de eo solo qd' ē eis simile
qui fuerint intrinsecus eorum qui nō preser
uant se in similibus Et utitur piscibus
et pane azimo et lacte et magis cum
composito est sic Et ego quidem in
mea iuventute temptavi curare
eas cum semine melonum cinctorum dissipato

cum aqua et inveni illud delere illas
Et invenit temptatum in illis excede
partim sue acetositatis in omni die
ieiuno stomaco quasi ʒ j et vidi i h
bonā opatione manifestā in ipsaꝝ
delectione Et appositio carne sup
eas iuuat Et de genere harū quidē
sunt nodi facti in corpore qui nō
dolent quos medici appellaverunt
colligantia arteriaꝝ et nervorum
Et fiunt ex humore grosso adhe
rente in loco. et fit inde talis nodo
sitas et congelatur in aeris frigo
re Et medici quidem scripserunt
ee necessariam cauterizationem Ego autē
laudo opus qd' predixi de semine ure
sanguinis . e . emplastrati supra locum
et concedit etiā de sua acetositate

Cam^m vij de verrucis

Verruce que fiunt in corpore
plurium sunt generū Nā alie
sunt in quibz ē liquor sanguineus
grossus et ē ad modum granorū
Cuius curatio similatur curationi
illius que predicta est Alie aūt
q fiunt dure firme et sunt ex humore

i nodositatem

valde frigido et sicco. Curatio autem
ad hoc conveniens est mundificare corpus
ab hoc humore quemadmodum dictum est.
Compositio ad hoc. Rx aloes, agarici,
polipodii recentis, croci orientalis, mundi-
seminis urtice, succi liquiritie, lapidis
lazuli, bdellii, opopanacis, ana ʒ. una,
foliorum coloquintide et ipsius coloquintide
ana pondus duorum granorum, succi citri
ineris amari pondus unius grani et f-
teratur mediocre et distemperentur cum
oleo savinie preter coloquintidam et fo-
lia eius, quia oportet eas teri minutissime
et miscere cum ʒ. s. medulle amigda-
larum dulcium et cum pondere unius
granorum gummi dragaganti tere et
bene misce cum medicinis et conficiatur
omnia cum sirupo acetoso et accipiat
de eo ʒ. vi. post bone diete observatio-
nem. Cibus vero sit galline cum
brodio. Et si appositum fuit super
verrucam modicum de libanotis ex-
siccabit illud donec cadet. Similiter si
suppositatur ei modicum de oleo casei quod
reperitur in vetustibus in quibus recidunt
veteres casei exsiccabit eas donec cadat.

Fiunt et alia porra q̄ non suple
uantur citi nisi sua extremitas sub
tilis Et ipsorum radix grossa fixa est
in carne et solet illa appellari porra
inuersa Et quicquid scripsimus de
lauatiuo et de rectificatione diete et expi
stimatib. sanat ea cum voluntate dei

Ca. viii. de impetiginibus et exco

Fiueratur in corpe ziationibz aliq.
asperitates et vestigia que solet
appellari impetigines que etiā fiunt
ex humore sicco et nō puenint ad hoc
ut fierent verruce Et nos quidē
iam diximus lauatiua conferentia
huic Et quā suppositū fuerit impe
tigini de lapide tuto distemperato cū
aqua sanabitur Similiter si vnctat
cum oleo de frumento Aut cū altera
unctionum predictarum in verrucis
iuuat Dixerunt quoque qui accidit
impetigo ex coēstione aliquē rei cō
state a scr̄ simulo Et quā sic fuerit
sanabitur sumendo quarta pte z. i.
de tiriaca alforoc vsq; ad medium
z. i. in mane cum aqua calida et sup
stet eī quasi viii. horis Labus vo

.i. michil aliud p̄ oc
....
......

aut aqua in quib; cecidit seguinulus vere offendit corpus. Ego q̄n ego eram in maroco inveni in aqua qua bibebam malum odorem et q̄n diu tēp p̄ potabat magis crescebat malicia aque et iussi descendere in pistina q̄ mundaret illam extimās q̄ quod anal de illis edificiis ceadisse illuc qd erat michi valde molestum et indignosum et p̄ de illa aqua meum corpus abluebam in hora mee orationis. Vir autem qui descendebat ad pistinam extraxit mā de illis animalib; dictis seguinuli q̄ plura mortua. et plura eoꝝ erat dissoluta in aqua. Et accepi de tiriaca et bibi de iure pullorum et ultra non sensi nocumentum. Cum processu vero dierum nata ē in naso meo quedam crustina qua vixi cum tiriaca. Scibam enim illud fuisse ex humore venenoso de meo corpore ad illum locum expulso quē generabat aqua in qua erant seguinuli; qua potu utebar. Et i quatuor diebꝫ quibꝫ vixi illud sanatum fuit. Contingit in corpore ut excoriētur coriū. Qd fit ex malo humore

melico ad eum expulso Et quando erit
expulsus transmutatur in ipsam naturam
corporis et nutritur ex eo et non recedet
ab ipso Et curatio eius fit cum euacua
tione corporis ab huius malo humore
cum his que diximus polipodio epi
thimo et lapide lazuli et eleboro et
ceteris Postea vero da infirmo quol
quinto die ʒ .ß. de tiriaca alforoc cum
ʒ i siruppi de liquiricia mixti cum tri
plo sui de aqua et suspendet hunc quasi
octo horis In crastino vero accipiat
de pane fermentato cum iure galline
et bibat multum de iure gallinarum Et
epithimetur loca egritudinis cum
seminibus melonum et camomilla cum
prius fuerint trita et cribellata et di
stemperata cum aqua Et epithimetur
locus cum eo omni die Capitulum ix. de lepra

Generatur lepra et est egritudo
magna Et raro contingit
fieri hanc egritudinem nisi ex yma
ginatione ab huius egritudine Aut
ex aqua re bibita ab homine de rebus
que complexionem humanam corrumpunt
Et omnino est ipsa infirmitas que si

C. 23 de hiis que accidunt ulcera in humano corpore

confirmata fuit fit eius curatio difficilis
Consilium vero quod iudicii confirmata cure
fit possibilis. Primum autem quod accedendum est in sua curatione est aperire
opilationes splenis cum corticibus radicum
capparis et corticibus radicum tamarisci
Et administretur cibis quod frangat acuitatem
eorum que acuitatem habent sicut liquiritiam
et passulas ad solem factas. Recipe corticum
ad hoc sex radicum thamarisci seminatum
ana ℥ i. gelsie i. capilli veneris camomille
ana tres partes ℥ i. [illegible] inectaste
seminis ana ℥ ii. centauree subtilis ℥ s.
quarta conteratur conterenda et insimul
dimittatur nocte una cum podere omnium re
de liquiritia in lb. i aque in mane vero
ignem supponatur donec decoquat tertia
pars coletur et admisceatur colature
de zucaro lb. vii et ad ignem reducatur
donec fiat sirupus conveniens de quo
accipiat qualibet die ℥ ii cum ℥ vii aque
tepide. Et sit cibus eius panis fer-
mentati et carnes gallinarum pinguium et
maginarum cum brodio. Et oleum
quo utatur in cibis sit oleum amigdala-
rum dulcium. Et quam evacuaveris ab

eis de lincere metico coferes eis unatum

Medicine vero sunt quae tollunt istam. Ut
polipodium epithimum eleborus niger
et sticados. Compositio ad hoc. Recipe agarici
polipodii lapidis lazuli ana ʒ ii. elebori
nigri ʒ i. foliorum coloquintide femine ʒ
quartam scamonee ʒ octavam fistule
quantum sufficit scamonee et tantum de gummi draga
canto amigdalarum ʒ i. Teratur totum et
misceatur et conficiatur cum sirupo
corticum citrorum et cum sirupo acetoso
et accipiat de toto hoc ad pondus ʒ vi.
cum modico aque calide. Et si non
sufficiat sic vigorabis cum ʒ i. de
residuo cum modico aque tepide. Et
erit solutio eius admodum aliorum
laxativorum. Et oportet ipsum sustentare

i tot dies a dicta medicina abstinere quot vices assellavit per ipsam

diebus ad numerum assellationum quas
assellavit. Postea accipiat secundo
eandem medicinam. In hyeme vero acci
piat quolibet octavo die unam viperam
feminam pingue curatam in aqua per
aptionem et mundificationem et bis coquatur
in aqua in qua coquatur cum aneto et
comedat ipsam cum pane et bibat brodium
eius et suggestet ei domine ligni conveniunt. Et

membra eius. [A]lius vero dieb[us] comedat pul
los gallinaceos Et bibat multum de bro
dio eorum quia brodium eorum multum iuvat
[S]imiliter acceptio .3. vinus tiriace
al foros quolibet octavo die cum modi
ca aqua iuvat [E]t tota eius coditio
sanitatis consistit in cotinuatione sue
preservationis vite et cotinuacione comesti
onis gallinarum et potus vini earum.

[C]apitulum xiii de amissione sensus et motus paralisi et mollicie

[C]ontigit homini aliis quod non potest movere
aliquod suorum membrorum et accidit
ei artatio in sensu aut in motu aut
in ambobus que solet appellari amissio
[E]t quando contirmata fuit amissio in
motu locali dicetur mollicies [E]t si
accidit aliam amissio sensus et motus
non poterit quis in parte dextera se dire
igit quia forsitan non convenit sic esse
[E]t nos iam diximus amissionis cause
in tractatu de egritudinibus capitis [I]lla
vero potest quia in aliquibus amittitur sensus
et in aliquibus amittitur motus et in aliquibus
utereque in omni e a nobis tractata [E]t est sin
funisti iam fos et ouego velutanor ino

[illegible] amissionem sensus et motus [illegible]

tium est cerebrum. Scimus etiam quod ipsum est
fons vitalis sensus. Et ipsum transmittit
sensum et motum per plures meatus qui
sunt nervi. ¶ Et procedit ex eo ma-
gnus meatus qui dicitur corda spinalis.
Et ab ea procedunt plures meatus ad mem-
bra venientes, quidam propter sensum, quidam
vero propter motum per voluntatem dei crea-
toris. ¶ Illi vero qui procedunt a leni-
bus nervis ab ipso cerebro procedentibus
aut medulla spinali deferunt sensum.
¶ Fortes vero qui magis duri sunt proce-
dentes a cerebro ut a medulla spinali
deferunt motum. ¶ Et extimaverunt
(antiq. 6 pdat s. 19) quidam medicorum quod cum conditionis motus
membri est quod pro locali motu oportet membrum
exercere aliquid operationis pro sensu a
([illegible]) ab alio recipere affectum. ¶ Et forsitan
putabitur hoc esse vere dictum sed est illi
falsigraphum. Quoniam in pluribus amittitur
sensus membri aut membrorum motu illo
permanente. ¶ Et cum sit hoc erit verum
quod ille vir possit quando diversitas a bo-
generum nervorum est manifesta et non
occulta. ¶ Et cum eius quod est a contractione
(est apoplexia)
motus aut contractione sensus est egritudo

C. 23. de his q̄ accidit vlc̄m hua° corpore

totius cerebri et erit illud toc' in corp'e
Si v'o fuerit in loco vbi imbibit ce
rebrum erit artatio et amissio in loco
illo a quo nerui procedunt. Similiter
qn̄ fuerit egritudo in aliquo loco spinali
ꝯtin membra in quib; oriuntur nerui pro
uenientes ab illo loco siue sint neruorum
sensus siue motus accidit eis lesio. Et
restat nobis videre vtrum aliquis neruo
motus non erit aliquo° sensus aut erit
a neruo motus id q'd a neruo sensus
erit. Hoc autē ē verum q sensus qui
fit a neruo sensus ē clarior. Motus autē
localis qui fit a neruis motus fit for
tior. Origo autē eadem est. Sunt quoque cor
e una nerui sensus leniores sed nerui
v'o motus duriores. Et hoc reperi
tum in his quorum processus est a ce
rebro q̄ in illis quorum processus ē a me
dulla spinali. Et ut plurimum nerui
sensus perueniunt ad superficiē corporis
Nerui v'o qui intrant intra corpus
oriuntur a neruis mot' quemadmodū
contrario minus ex manifesto corporis. Et ma
xime de cute que ē in palmis manuum et
complexio magis ē temperata ad iudicandū

sensu. Neruj vero qui intra corpus
sunt non recipiunt sensum in hac ca
ritate quoniam vitalis sensus maior vtili
tas est apud manifesta corporis et magis
eo in sensibus Proeminens est sensus tactus
de generibus sensuum tactus sed est subtilior.
Et manifestum est quod quod est a coartatione
sensus aut a coartatione motus siue ex
amissione eorum siue ex amissione alterius
eorum ex vna parte appellatur paralisis
siue sit confirmata siue non. Quod vero
fit in vno membro aut in pluribus vno
dicitur coartatio sensus. Et si fuit ab
osse dicetur mollities. Et nos est
appellare illud quod in altero laterum
corporis fit paralisis. Et cum etiam per
cause egritudinum amissione faciunt
et inducentur paralisim sunt autem frigitas
compositionis superhabundans magis locorum
cerebri aut in maiori parte ipsius aut in
toto. Et si vero habundauerit in toto cerebro
et fuerit multa valde eius mors cito
erit. Et si vero non multa fuit sequetur
strictura sensus et motus simul aut in vno
altero. Et si vero illud fuerit in loco mi
in a cerebro orientis aut in aqua parte

i. plus tactui ... nobis magis notus

i. coartatio motus

C. 23 de his
que accidunt ulcer
in neruis corpore

eius et fiet in parte interiori sub uertea
spinali Tunc si fuerit sub uertebris qua
neruum mouet pectus erit illud multum
et permanebit uiuus quia eius anhela-
tio non est priuata Cum autem fuit post uertebras
quarum nerui deferunt motum ad pectus
vel fuerit in ipsis met non permanebit
viuus sed morietur suffocatus Ante
motus membri amittitur et sensus eius
erit necesse quod attendatur cum sua ratione
locus ubi est egritudo Egritudines
autem sicut dixi sunt Aut mala complexio
frigida absque materia Aut effusio humo
ris frigiditatis vehementis neruorum oppo
nens sua frigiditate offendens Et iacet
lesio sensus neruorum ad membra per
cutienti si fuerit in neruis sensus Aut
motum si fuerit in neruis motus Aut
ambos simul si fuerit in ipsorum neruis.
Aut erit egritudo ex parte inducen
te ipsis neruis oppressionem et malicia
complexionis et sequitur egritudo que fit
in illis neruis Et accidit in uirtute
sensitiua et in uirtute motiua quando
oppressio prohibet penetrationem et non
permanet malicia complexionis cum his

[illegible]

post hanc lesionem. Et cum sit tuum
studium cum medicinis tuis ad locum egritu
dinis sive sit ille origo sive sit quasi
minor origo a maiori procedens. Et
quando videris esse illud a malicia complexionis
frigide et a causis infrigidatis calefac
locum cum eo quod sit calefacere cum caute.
Et sit virtus confortativa in speciebus que
ipsum conservent. Et ne obliviscaris
illud quod iam desii tibi recordari. Et
sit in eius medicinis virtus stiptica subtil
quoniam cum hiis perficietur tibi negotium
iuxta tuum desiderium. Et de unctionibus
conferentibus ad hoc est oleum lentisci ex
tractum post maturacionem granorum et
sit iuxta cum eo de [illegible] propter eius de oleo
bezen i. orientali. Et si tempus fuerit
hyemis et etas senectutis et regio frig
adde in eo de oleo de bezen. Et si non
reperitur pone loco eius oleum balani.
Et dispone cibum suum in quo sit
caliditas non fortis. Columbi vero et
maxime masculi conferunt ei. Et iam
dixi tibi hoc [illegible] capita leporum
cum brodio. Et boni sunt turtures
in spico assati et etiam [illegible]

[illegible]

c. 23 de hu[m]' q[ue] accidit ble- thia[?] corpore

duorum pullorum predicti et marini e[t] nigri
Et iube tuo infirmo exercere laborem in
ieiunio secundum quantitatem possibile fuerit
Et si forte fuerit eorum qui non possunt
moveri localiter iube saltim ut move-
antur motu aere in vobis et questionibus
quia cum hiis movebitur ex[?] ... et
calefiet complexio. Et iube fieri ei
in ieiunio fricationes leves per toti corpori
Et post abinde nullo modo moveatur nec
motu corporali nec motu animali. Si
vero fuit illud ex humore frigido ner-
vos offendente aut ipsum cerebrum studeas
incidere grossitiem illius humoris cum sirupo
facto de succo feniculi et infusione
yrios (i. yreos) et squinanti. Compositio ad hoc
Rx yrios squinanti capillorum veneris poli-
trice habada[?] i polii belbase[?] i m[...]
corticis citrorum an. ʒ x. masticis ʒ v. con-
terenda conterantur et infundantur
nocte una in xii lb. aque ferventis
In mane vero igni superponatur et
bulliat ad medietatem [...] consumptione
tunc coletur et adiungatur colature
de succo feniculi depurato lb. ii et
de melle lb. v. et de zuccaro lb. et ad[...]

igne reducatur et coquatur donec fiat ad
sirupi consistentiam. De quo dabis quolibet
die ℥ .ii. vel circa cum ℥ .v. de aqua
Et post hunc usum quem per .xvii. dies mun
dificat corpus ab humore illo cum me
dicina laxativa que est hec. Compositio
ad hoc quando humor valde grossus fuit
Recipe croci orientalis mundati ℥ i. zinziberis sal
seminis urtice bdellii oppoponacis seca
pini ana ℥ .i. coloquintide quartam partem ℥ .i.
mundatur coloquintida minutissime et
misce cum ea tantum de grani diagridio
Et ℥ .s. de amigdalis mundatis et con
fice totum cum sirupo acetoso facto
de melle et accipiat de toto hoc pondus
℥ .v. in mane cum aqua tepida Et si
non suffecerit iterum hoc cum ℥ .i.
de residuo cum modica aqua tepida
Et comedat pullum primum Dieta. Die vero
quo sumpserit medicinam comedat olera
de bletis aut olera de urticas cum gallina
Et accipiat medicinam in crastino dilu
culo cum dei adiutorio. Si vero
fuit illud ex parte comprimente nervos
et fuerit illud per percussionem aut
contusionem factum in illo loco et po

C° 23 de his q amdut ulc̃ in huius corpore

terit et absq ea p'multa incipe et
no apud sei principiu a flobotomia
vene partis oppositę Nam si fuerit
in dextris flobotometur in brachio
sinistro Et si fuerit in sinistris flo
thometur in brachio dextro Et si
fuerit in superiori pte corporis flotho
metur cephalica et extrahe de sa
guine sedm q' tibi monstraverit co
ditiones quas non cessaui semp re
cordari tibi Postea unge de su
locum in principio rei cu oleo rosa
calido quia h° sufficiet tibi cum dei
auxilio Est autem q d i contronsia
q' plures medicoȝ no credut posse
contingere pditioeȝ sensus et motu
nisi ex compone fra et non sanat
aliqua huius egritudinu nisi p cale
factionem Et uo contiscio put
dinem fecerit inuge cum oleo ros
oleum de lilio equalit et uncatiu
Et si fuerit illud antiquatu in
ipso inuge cum h° quasi decima pte
eius de oleo bezen uel de oleo balsa
mi Et si nullu hoȝ inuenitur utere
oleo ysimet i ungelle qui inuat Et

debes scire quod quando habundat in cerebro
intensus calor possibile est facere
aquam stricturam in sensu aut in motu
sed hoc est in nocumentum valde et extremum Et
propter hoc contingit homini cuius materia
superalcefacta fuerit ut non statim sentiat
sicut primo sentiebat nec erit clarus
eius sensus ut prius fuerit Cognitio
vero huius egritudinis difficilis est Et
si cognoveris facies causam rectificantem
complexionem cum equalitate Et cave a
excessu Et contingit fieri attractio
motus ex mortificatione ipsorum venarum et
in sensu ab humore viscoso flatico
grosso Et qui sic fuerit curationem
eius ducat subtiliatio cibi et calefaccio
sui et potus sirupi cuius mentio
precessit qui componitur ex yrsa et
succo feniculi et ceteris aliis cum tunica
de aqua Et evacua hunc humorem
cum infusione seminis cartami et seminis
urtice Et compositio decoctionis seminis
cartami seminis urtice liquiricie ana
ʒ. i. coloquintide ʒ. i. infundantur nocte
una in aqua fervente et in mane cole
tur et accipiat de eo sicut ʒ. viii.

C. 23. de hiis que accidunt virtuti in huius corpore

cum duabus ʒ. sirupi corticis citri post
dicte preservatione. Et si non suffi
cerit lavatio vigoretur cum ʒ i et s
de eodem et cum media ʒ sirupi predicti
et erit lavatio eius ad modum aliorum
lavationum. Et si volumus dimiserit
firmitas in nervis non cessabit contractio
sensus ab eis nec coartatio motus sed non
erit perfecta amissio nec propter hoc fit
perfecte paraliticus. Et si fiat ipse per
cessum temporis est res manifesta. — [illegible]tatio is. f.
Eiusdem modum videmus in eo qui multum
processit in etatibus. Et post hanc
cum sanum eius sensus ingrossatur et
remittitur eius auditus et visus abbre
viatur et removetur olfactus et gustus.
Et cum accidit hec a senectute fit etiam
illud a cerebri debilitate et ex dispositione
sue substantie in senectute. Et propter hoc
processit in etatibus preter malam
mixtionem et malos humores non acci
dit ei totum hoc nec eius intellectus — [illegible]
perditur. Et dico hic nomen perditio
significare malitiam cogitationis et perdi — [illegible]
tionem perditio est impossibilis et dicitur
tortum rationis. Et quia non contingit in modis — [illegible] tortum sed [illegible] in eis.

valde sed accidit eis stupor quando intelligunt et ruminant. Sed hec omnia sunt valde convenientia. Decrepiti in multis stupescent et non ymaginabitur ea nec recordabitur de eis. Memoria enim operatur suam naturalem operationem in homine dummodo non sit humorosum et eius corpus sit mundum. Quod accidit talibus ex processu etatis est quasi fatigatio intellectus. Nam sicut quando homo fatigatus non potest exercere aliquid propter suorum membrorum lassitudinem ita contingit intellectui. Et sicut corpus quando fuerit coactum exercere aliquid suarum naturalium et voluntariarum operationum sed propria potentia non sufficiat ipse sibi ad ea que intendit agere. Sic est intellectus senis apud multitudinem annorum quando recordatur agit quod agit per cogitationis et rationis et memorationis opus rectum in quo non cadit nomen obliquitatis. Tortura vero operationum intellectus fit ex causis egritudinis et non fit propter multitudinem annorum. Operationes autem intellectuales senis et iuvenis etatis convenientes sunt. Decrepiti pluries ymaginantur nervi

Senectus [illegible] ... [illegible]

ōtinatur nec recolet [E]t si contingit
fieri ab eo aliquā operationē nō erit o
peratio aliqua inconueniens sicut accidit
fieri a fatuis. ipsi enim ymaginantur res
mirtas quemadmodū fuit quidam in qui
corruit de tecto in terra quia pueri
dixerant ei [C]uratur autem amissione
et palisim et molliae quaz cacō est
possibilis [E]t potest contingere quando
inciditur medulla dorsi spinalis aut
ex nimia percussione contigerit in ipsa
aut ex apostemate facto in ipsa et ipsam cor
rumpente [E]t quando accidit illud et fuit
in media parte sui corporis fit pali
ticus in ea parte in qua detruncata fuit
medulla sui spinalis [S]i vero in amba
bus fuerit partibus erit priuatus sensu
et motu in toto totaliter [E]t iterum qui in
cisus fuit neruus illius membri an con
tingit illud si fuit de membris motus
amittitur eius motus si vero fuit de me
bris sensus amittitur eius sensus et
non suscipit curationem [S]i vero fuit
illud in medulla in parte sui superiori
circa radicem ortus neruorum anhelitus mo
ritur infirmus suffocatus et nō permanebit.

s. qui suffocatur

vivus nisi quatenus qui suffocatur corda Et si fuerit circa inferiorem partem permanebit vivus donec expuet putredinem et postea moritur. Curatio vero de amissione molliae et paleis usu imo determinare de spasmo

Capitulum xiiii de spasmo

Accidit spasmus nervus quando contingit aliqua nervorum puncta cum acu. Et tunc medicum non oportet negligere circa illud. Et apponatur super locum sulphur tritum cum oleo. Nam quod si negligeretis circa illud sequitur spasmus. Contingit etiam fieri spasmus a superflua humiditate propter quam abbreviatur nervus. Et tunc erit curatio tua cum rebus exsiccativis. Et cum evacuatione corporis in principio cum flobotomia. Et postea cum laxatione de cuius natura fuerit huiusmodi humorem educere. Sicut cum infusione seminis viticis et croci orientalis cum modico coloquintide. Et sint huius medicine ʒ v. cum ʒ ii. de sirupo corticum citri. Contingit etiam fieri spasmum a siccitate quemadmodum accidit in fe

C. 23. de hiis q[ui] amiserit vir[tutem] in hui[us] corp[ore]

superflue evacuacionis a medicina laxativa quia quando evacuacio excedit modum sequitur illam spasmus. Et cura eius quando sic fit ex genere fuit est quod ungatur posteriora capitis et totum ipsum caput cum nuchis spinalis et etiam toti corpus cum oleo amigdalino novo. Et cibetur infirmus cum carnibus gallinarum alborum conditis cum amigdalis. Et meliores his sunt galline impinguate cum lacte coagulato. Testiculi vero gallorum boni sunt ad illud. Et fit etiam spasmus ex vaporibus exeuntibus in musculo seu in substantia nervi quemadmodum contingit sic fieri ex multitudine potus vini. Et ex multa pomorum comestione. Similiter ex potu succi malorum et succi uvarum non bene maturarum. Et hoc genus spasmi consueverunt appellare cazan. Et curatio eius est delinquere omnia que sunt generare huiusmodi fumos. Et sit contentus de amidone et turturibus ad spicam panis aut ab olla. Panis vero sit fermentatus. Et magis cibetur carnibus ipsorum quam pane. Et deberet linquere etiam genera fructus preter granata

puri et anell mas Et vngatur capit
sum cum oleo de lentisco postquam fuerint
dissoluta in ℥ j. de eo ʒ j. ambre Et vn
gantur cum eo iuncture spinalis Et
fiat ei fricatio per totum corpus et maxime
per locum vbi fuerit egritudo Et fit
fricatio cum plantis manuum lenium et sic
carum Et post talem siccam fricationem
vngatur cum oleo muscato siccata Et
iube ei exercere moderatum motum ante
cibum et quietem post cibum

Capitulum xiiij De rectigatione et tremore.

Accidit rectigatio sensui propter va
pore ex vento clauso intra mus
culum de sui natura querente ascendere
et non potente. Vapores autem qui
mouentur intra corpus vocantur venti
nomine quemadmodum aer qui mouetur ext
sine dubio dicitur ventus. Cum igitur
mouetur vapor motu locali in aliquo
musculorum accidit ex eo motus tre
mulentus. Illud autem quod narratum est
in curatione spasmi facti a vaporibus
sufficiat huic Et dico quod est vt homines
qui spasmum continentes a vaporibus sa
nantur cum leni Tremor autem est

i spasmo vaporoso [illegible] contrahitur et [illegible] dat. io indiget lenitione sed in rectigatione non contrahitur et [illegible]

C. xxii. de his
que accidunt ultra in
humano corpore

extraneus motus factus ex excessu cē
ttinalis in siccitate vel in frigiditate sicut
qui recluduntur humores intra corpus sicut
accidit ei qui perterretur. Et curatio
huius est quod administres infirmo quod calefa
ciat eum temperamento et sit in eo confortatiuus
ut sirupum de sticados sirupi de corti
cibus citri cum aqua tepida. Et sit dosis
istorum amborum ℥ ii cum ℥ v aque in qua
imponantur duo grana boni musci.
Tremor autem sicut nostri est bellum
inter virtutem sustinentem illud membrum
et membri gravedine ita quod virtus intendit
sustentare membrum sed eius gravedo facit
ipsum inferius declinare. Et homo exercet
hos duos motus a voluntate et hos
et a membrorum pondere. Curatio autem huius est
confortatio corporis cum medicinis quas
diximus et sirupo de sticados et sirupo
de cortice citri et musco quando tempus
fuerit frigidum et etas finis iuventus.
In iuvenibus autem misce cum parte
alterius duorum siruporum pondus unum
de sirupo rosarum et sit tertia pars aque
aqua rosarum. Et utatur cibis
cum testiculis gallorum et aliis co...

et plus pullis extrahendo ab eis suc
cum. Si vero etas fuerit a principio
senectutis ultra et tempus fuit hy
emps da ei succum pullorum columborum
in hunc modum mundatis columbis a
suis visceribus more solito pistentur
in mortario lapideo donec bene sit
solutum et illud in olla nova cum aqua
sufficienti et apposito ibi de oleo et spe
ciebus et modico sale decoquatur
donec bene coquatur. Deinde solvatur
bene et per petiam grossam panni exprima
et sumat illud. Et nota quod capita
columborum malanzone tate opti
ment circa dolorem capitis et propter
hoc abscindantur capita et cervices
et tunc pistentur et administretur iuxta
modum predictum quoniam hoc sufficit ad
curationem huius. Capitulum xiii de

Generatur in superficie pediculis.
corporis quoddam appellatum ab
hominibus pedicellus. Et est motus generatus
in corio. et cum scalpellatur egreditur
ex eo animal minimum non perceptum a visu
premnima sui parvitate. Mundificatur
aute corpus cum hiis que dixi tibi

& cū infusione seminis cartami et sepis
vertice extirpabit hanc cam. Et vn
ctatur locus cū oleo amigd. 1 ℥ ana
et cum oleo nucleorum persicorum. Et sup
ponatur loco alcanna dissoluta cū
succo foliorum persicorum. Et rectificat ci
bum cū carnibus sturnorum. Et inhibe
sibi omnes fructus humidos et maxime
ficus et sitr. vuas et poma. Et vti
no accedat ad fructus nisi ad egestiona
prim cum suis corticibus tenuibus. Et
abluatur suum corpus cū melonibus
aut cum suo semine. Et si abluens
ipsum cum succo foliorum persicorum
erit illud magis forte quia corum non
fuit multum malefactum et cū modi
co eorum q stirps tollitur hoc.

Capm xiiij de nervo attracto.

Contingit fieri egritudo q dicit
nervus attractus. Et plurime co
tingit hic ethiopibus. Et cetera. Et erit q
esset nervus cuius locum pcedit spa
tio q no transit ptem eius. Et q̄n ad
extenditur donec ... moritur h...
Consueverunt aligare sup illū cū
modico plumbo q diu exierit donec

transgrediatur et exeat a sua radice
et hoc fit anno completo. Causa vero
eius est humor grossus ultime grossitiei
ex quo generatur hec passio propter quod frequens
ethiopum. Cura hec est proximum in eis. Cura
eius est cum eo quod dixi. Eradicatio a corpore
fit per purgationem humoris et eius coctionem et
subtiliationem cum sirupo acetoso simplici
mixto cum tanto de aqua tepida decem
diebus. Postea vero evacuantur humores eius
forti in suo corpore cum eis que dixi. Ex
serapino bdellio et oppopanaco et me-
dulla seminis cartami et seminis urtice
ana ʒ ii. coloquintide ʒ quartam. terantur
coloquintida subtiliter et misceatur
cum ʒ i. medulle amigdalarum et cum
quarta ʒ gummi dragaganti et misceantur
reliquis medicinis tritis et distemperentur
totum cum sirupo acetoso simplici et
accipiat de hoc ʒ v. cum modica aqua
tepida. Et post paucos dies accipi-
at hanc eandem medicinam iterum. Et
observet bonam dietam donec eradice-
tur materia illa faciens infirmitatem.
Locus autem ungatur cum oleo ros.
et oleo de lilio equaliter omni die.

C. 23. de hiis que accidunt ulc'e in diu'sis corpore

Cam xviii de vermibz generatis inter cutem et carnem

Generantur vermes int' cute et carnem Et hec egritudo solet appellari egritudo bovm eo q' talis passio solet multu advenire bobz et equis int' sub cut[e]. Et si medicus in eoz cura neglexerit possibile est q' ueni[a]n[t] usqz ad oculum et ponit oculum. Et i p[rinci]p[i]o huius rei pone sup' locum vermis ferrum calidum ut calore ferri ad vinc pueri ille moriatur. Deinde curet locus vermis co[m]busti cum medicina q' ministratur in aliis locis ubi ignis ceciderit In primis accipe calcis alb. i. pulvis tum lenticular' tritaz cum farina ordei distemperatum cum aqua tepida et si miscens cum hiis de fungibar et conferens. Et si addideris modicum de aceto et non mordicet addit i[n] virtute medicine ut penetret ad profundum combustionis. Et q[ua]n[do] fuerit egritudo ex toto sedata ponatur sup' ipsam de aceto aquoso composito cu[m] oleo ros[arum] donec recedat ap[er]tio. Postea ablue ipz cum aqua et mel. Et iste si per-

ipsius si combustio fuit pura rosas tritas. Et si caro fuerit diminuta in substantia sua impinguetur cum unguento citrino donec restituatur caro. Postea aspergatur desuper de rosis pulverisatis donec consolidetur cutis. Et quod dixi in hoc loco faciendum est semper in qualibet ustione ignis. Si vero infirmus fuerit timidus et noluerit tolerare cauterium tunc impleatur media cortex nucis infrascripta medicina. Recipe radicum risi farine lupinorum fuliginis cliban piperis nigri ana partem equalem terantur et conficiantur cum sapone impleatur cortex nucis et supponatur loco vulneris ut penetret virtus medicine ad illud. Veruntamen acquiritur per corticem nucis sua exitus difficultas quia si comprimatur bene supra vulnus remanebit vulnus suspensus et non poterit differre a medicina donec iustificatur ab ea. Et cum istam curationem sermonis et eius subtilitatem. Et descripsi tibi apud illum qui agitur de nervo attracto. Capitulum sextumdecimum de vulneribus intestinorum.

Generantur in intestinis gracilibus vermes qui dicitur alsofar et sunt vermes longi et citrini et in pluribus horis contingit eos fieri. Sunt autem ex coestione seminum non maturorum ut frumenti [illegible] cerasorum. Curatio autem eorum est cum rebus in se amaritudinem et fortem exsiccationem. Et medici descripserunt ad hoc capitulum. Et si non invenitur da in potu infirmo de herba (i. nigelle) narges pond. ℥ iii cum ℥ s. centauree subtilis cum modica aqua postquam abstinuerit infirmus a cibo et potu per duas horas. Et si sum datur in aqua cum qua biberit illud de rasura [illegible] ℥ i in duabus lb. aque donec aqua alteretur, statim cadent vermes. Et comiste cibo infirmi de obsomo acetaro infuso. Et comiste cum pane unius tum de semine i. nigella et de semine feniculi. Et da ei comedere in mane si etas et tempus et alie conditiones concesserint panem fermentatum cum sinapi trito ad modum quo sinapis solet teri, et distemperetur cum aqua et ponatur ad melius spissitudinem et cum hoc comedat suum panem. Et cum hoc ad ventrem

cum [illegible] habuit est ter [illegible] [illegible] media et arena q̄ cum ficatur [illegible] cato [illegible] et dicat [illegible] [illegible]

descenderit bibat parum de aceto ut eius
acuitas ad acetum exeat Et si convenis
acetum cum eo antequam coedat illud non
poterit coedere de eo quantitate qua eos
possit interficere Et scias quod hoc etiam
iuvat vermes Ego autem deposui eos
faciens infirmum coedere quolibet die
tribus diebus de semine sinice i intelle
in ieiunio Et secundum contulit multum ad illud
infirmum etas erat ei ultra iuventutem
et in tempore frigoris Et reliquat infir
mus omnem dulcedinem et marie que earum
est calida et humida Et utatur in suis
cibariis oxisomogaro et aceto donec
sanetur Generantur etiam in intestinis
grossis quedam animalia que vocantur ascari
des i grana cucurbite et sunt breves
similes semini cucurbite Quorum eiectio
fit cum difficultate quia medicina
non extirpat ea nisi cum frequentia
amministrationis Et iniungatur ei quod
bibat et quod apponatur de foris cor
Illud autem quod bibit sit eorum que dixi
Quod autem ponendum est de super sit farina
lupinorum centaurea subtilis et marru
bium distemperate cum aqua dulci et inustea

C. 23. de his
q̃ accidunt ule
i corpore hūano

tur decta ꝓ es su de aceto. Et potīt
illos eradicare cum disti facto de
succo marrubii et similib; e. Et omo
cōtinuatio medicationis interficiet et de
ponet eos. Signa vo lumbricorum
longorum rotundorum sunt fames nō va
Et voluntas vomendi dum ē ieiunus
Et motus extraneus i itestis et stoō
Et q̄n dormit stridet suis dētib; Et
qn vigillat fluit muscillago de ore suo
et excitatur q̄si stupefactus. Vermes
a qui dicitur grana cucurbite fiunt in
maiorib; intestis et nō ꝑcipiūtur ab
infirmo. Generatur autē in infe
riorib; intestis ꝑui vermes quos hō nō
sentit. Fiunt a ab humore flatico ibi
putrefacto. Et vo q̄ scripsi in locis
vermibus interficiunt hos. Et amustra
sit clistioʒ cum medicis amaris sic
cum succo ꝑ ꝑdctaʒ cterta cū succo
mente. Ca. 18. de vermib; aurium.
Generatur i aure ꝑui vermes qui
interficiunt cū distillacōe succi
mente i aure. et cū sublilacōe ab. Ca.
Generatur 18. de viti in auribus.
in auribus admodū vetis et est

amplitudo venarum crurium ut similiter
viti. Est autem hec ex humore melico et
ex vetositatibus in ipsis venis & ex humore
melancolico et ex vetositatibus. Mundi-
ficetur igitur corpus ab humore meli-
co cum hiis que tibi dixi & lapide la-
zuli et polipodio cum decoctione iam pre-
cessit. Deinde accipe aliquid quod subtiliet et
solvat. Compositio ad hoc sic conti-
cetur: barbase i. maris ana ʒ. i. spice si-
nap flor camomille seminis melonum
ana tres partes ʒ. i. conteratur et infun-
datur in x. lb. aque dulcis nocte una
et bulliat mane usque ad consumptionem
medietatis aque et coletur et colature
addatur de succo feniculi lb. i. et de
melle puro lb. v. et ad ignem redu-
catur donec fiat de eo sirupus bene
congruus de quo dabis omni die ʒ. ii.
cum ʒ. v. de aqua. Et suppone cru-
ribus farine ordei camomille et ros-
arum partem unam terantur et dissolve-
rentur cum aqua dulci tepida. Hec
autem egritudo est de egritudinibus
difficilis curationis. Verumtamen si cum
perseverantia possibile erit curare

c. 22 de hiis q[ui] audiu[n]t [illegible] in corpore humano

Et subtilietur cibus [illegible]
gallinarum et bono pane unde [illegible]
bene fiuntur et non debet differri curati
cato huius quoniam res difficilis est

Cap. xiii. de elephantia

Elephantia venit ex [illegible] grossities et
natura et appellatur ex similitudine ele
phantis Et dicitur sic quia similis est
cum elephantis Et cum humores sunt
res grossi valde propter grossitiem ad cuius
impulsum propter eorum grandioritatem Cura
curationem possibile esse impossibilem
Et evacuetur corpus ab humoribus [illegible]
[illegible] per subtiliationem cum [illegible] decoctio
de [illegible] et cum succo feniculi et [illegible]
[illegible] Et post [illegible] subtiliare
[illegible] cum illis qui [illegible]
[illegible] Et emplastretur cutis cum
[illegible] et [illegible] Et precipe
firmo quod [illegible] laborem suorum [illegible]
Et quando auferetur emplastrum [illegible]
[illegible] ungatur oleo [illegible] Et
[illegible] odorifero Et hoc tanto frequentet
Et possibile est curare [illegible]
[illegible] hic [illegible]
est [illegible] difficilis curationis sunt.

Ca. xxiiij de cancro

Fiunt in homine apata que appellant[ur] ab hominibus cancri et sunt difficil[is] curationis. Et dicitur sic a multitudine pedum cancri. Et similatur illa apata cancro quod est animal propter suos pedes. Et generatur in tibiis propter ampliatio venarum et earum plenitudo et grossities ex effusione humoris melancolici ad eas et causa quia fluxus eius est inferius. Et hec egritudo dicitur varices quia vene eius simulantur viti. Quemadmodum apata quod dicitur cancer simulatur illi animali quia pedes eius simulantur venis que circa illud apa sunt. Nam vene que circa illud apa sunt inflate similes sunt his que dicta sunt de vite. Hec omnia tria equa sunt ab humore melancolico terrestri. Et alterum importunum magis grossum altero sed omnia tria sunt terrestria et grosse substancie. Et in hoc cadit amplitudo percussionis sed medicus hic considerare et providere. Et indificatur itaque corpus ab hoc humore cum his

est viti elephantia cancer

in hoc [illegible]

que dixi tibi circa humectatione[m] sed si
grossior est purgari debet cum eo quod
tibi descripsi de lapide scaui. [E]t recti
fica cibum cum pullis gallinaceis et
bono pane et non concedatur ei nisi
ea que dicta sunt tibi. [C]aueat a
fructibus exceptis ceraisis pinis amig
dalis fisticis et prunis. [C]apitulum xxiiii
de doloribus iuncturarum

[A]ccidunt dolores in corpore et preci-
pue circa iuncturas. Fiunt autem ab
humoribus viscosis illuc descendentibus.
Et possibile erit eos exsiccari a motu
et redduntur duri ut lapis. [E]t genera
tur ibi aliquando de eis et tunc est impossi-
bile sanari. [S]i vero non fuerit durifi
catus humor sicut lapis in principio
administretur in potu infirmo quod dictum
est pro subtiliatione humorum quod est
sirupus compositus de infusione rose
et de succo feniculi non minus duabus
septimanis. [P]ostea purga illud
genus humoris ab eo cum hiis que
tibi descripsi ad euacuationem humorum
grossorum sicut electuario opoponaca
cum serapino et coloquintida ...

de illis scd᷒ modu̅ predictu̅. In curacio
bus hoc execius liniorum. Et unguatur
locus cum oleo de lilio et oleo aneti et
oleo camomille et oleo amigdalino
et pinguedine anseris equalr̄ donec
sanetur. Cap. xxii. de dolore
Fiunt in musculos et intestinos.

corpore dolores in musculo et in
ipsis intestinis. Et erunt dolores difficiles
et mobiles de loco ad locum. Et sunt a
ex humore aquoso in fumu̅ resoluto
qui cum mouetur et accedit generat
dolores. Et possibile e fieri cum do
lore tremorem aut fumos. Et ut
plurimu̅ fiunt huius fumi ex difficulta
te egritudinum. Et possibile fit quod ue
ne et arterie dissoluuntur et erit illud
causa ulceracionis pulmonis. Et illud
autem quod sedat ipsum illud idē mouet
ipsum. Quia medicina calefacit et sol
uit ipsa detegit huius fumū et ipsum
manifestat. Et qui resoluitur fumus
et recedit resoluitur ab humore alio
pars alia fumi et renouatur dolor
ut in principio. Et scias te scire quod
uapor no̅ generat dolore̅ quo̅dum non

fluere ventus. Quando enim vapor sentitur
forme vaporis dum non movetur sed si
movetur dicitur vapor et tunc quando
movetur dolor augmentatur. Est enim
mos hominum appellare id aerem quod
extra corpus est non movetur nullus eum ap-
pellans ipsum aerem nomine absoluto sed
aerem motum. Aut appellant ipsum unico
vocabulo illud significante cum dicat
ventum. Verum [illegible] te facere est
evacuare corpus ab humore aquoso
Et non oportet permittere medicinam subti-
liativam sed mox illam evacua cum fere-
cion orientalis et semine urtice etiam
si est finis incertus. Dieta vero contineat
recipe quolibet mane de hoc infra
scripto sirupo ℥ ii cum ℥ v de aqua
Rx succi feniculi depurati lb iii
seminis melonum ℥ i et ß masticis ℥ ii
coquatur mediante et infundatur in
predicto succo nocte una deinde fiat
sirupus. Et ungatur locus doloris
cum oleo [illegible] et pinguedine
anseris et oleo [illegible] multotiens
omni die donec sanetur. Fiunt in corpore
dolores per laborem extensionis dolor

p omnia mēbra corpis · Erit a talis do
lor ex lassitudine ulcerosa que fit a
vehementi labore et maxie qn fuit
pter cōsuetū · Et qn vngetur corpus
si temp⁹ fuerit temperatum cum oleo ros et
oleo anetino equalit tepido sanatur
illud · In hyeme vero vngatur cū
oleo anetino tātū · In estate vero cū
oleo ros tātū et hoc statim p factum fuit
sanat illud · Lassitudo q ē a spatio p
totū corp⁹ · et ppt hoc fiunt mebra ca.
Et dolores p totum corp⁹ · qui simul
tum quis fatigauerit suū corp⁹ ut
multū ābulauerit calefiunt inde vole
manuū et pedū et crura sīr · et i plu
rib3 pmanebit residuū sui corporis
in sua sanitate · sic quoq3 in ceteris ex
ercitiis occupabit lassitudo illa me
bra q fatigata fuerit et totū corp⁹
etiā s3 illud mebrū fatigatum plus
Medz a illū qui fatigatus fuit subti
liare suū cibū et comedere pullos gal
lina2 · Et tamq3 lassitudo inducat
febrē in ultio et erit illa febris febi
ctima viii dies · Et si occupauit
stomacū aut venas aliquid humoris ze

cipe patiũ putrefactioez fiet ei feb͛ris
sedz potẽtia et complexionẽ humoris illi͛
Tez adsiuc tractatiuz sumus de febri-
bz et que earũ fiunt ipe egritudinẽs et
que de aliaz egritudinũ post͛ tractare
complenerimus de egritudinibz mebro-
rum qz curatione Capitulum xxiij. de
Defuerat podagra ĩ podagra
plantis pedũ et e apostema factũ ĩ
pede aut ĩ plantis amborũ pedum
aut in altera ipsorum Quãto autẽ
patiuntur hoc pedes cum de sui natura
inferiores sunt ceteris membris Po-
dagra a que arabice dicitur vatacen
e humor acutus ut in pluribz descẽdẽs
ad plantas et i partim a spatio vnũ
salit Fit autẽ maturam pt nã ĩ
pede sicut in aliis apatiis nascẽtibz
maturatiuum Fit autẽ in pluribz po-
dagra in hiis quorũ pedes existunt de-
biles aut qui motum exercuerunt pret'
consuetudinem Est a fieri hic egrit͛
ex humoribz ne acutis Et primũ qd'
accidit membro e quia dolet et egrotat et
accidit ei commotiones extra naturã et
calefacit Curatio eius e in principio

q' flebotometur vena cephalica ex opposita partis podagre Et educatur de sanguine secundum condiciones tibi notas
Et si fuerit apta ex humore forti calidus et manifestatur illud ex vehementia doloris tunc oportet uti epithimatibus
Et supponatur ergo pedi farina ordei distemperata cum succo spine albe et fiat de eo emplastrum super eodem et confert ei h°. Oportet tamen o[illegible] in h°. tempore contemplari complexionem et reliquas condiciones Et si intendis ipsum evacuare ab humore faciente egritudine et manifestum fuit tibi illud a
excomplexione et humore
siccitate rei fac illud cum aqua lactis coagulati cum lacte foliorum ficus et adiungatur cum lb. i. colature de tamarindis ℥ x. Et accipiat illam aquam cum pondere quarte partis ℥ ᶜ. statim nocte plus non sit podagra ex humore acuto vel tunc sanitatis quod contrarium est esse
Et secundum suam complexionem sit operatio tua et evacuabis quod est eiusdem speciei et considerabis infirmi complexionem secundum humore peccantem Et precipe infirmo exercere pluries pedum [illegible]
[illegible]

sanatus fuit. ¶ Et camisia sius pedib
res confortativas. ¶ Quia non sunt pedes me
bra in quorum confortationem oporteat uti
rebus in quibus sit aromatizatio. sicut est in
membris nobilium. ¶ Confortativum
vero pedum est constringere propter multi
tudinem et esse temperate calidum. ¶ Sit
autem aromatica propria in confortatione
membrorum nobilium. Quoniam aromatizatio est
delectabilis naturali spiritui. Et licet varie
tur origo spirituum omnes tamen conveniunt in hoc
perfecta subtilitas hoc est secundum opinionem
illius qui considerat quodlibet eorum non esse
alterum. ¶ Quando vero maiores me
dicine et alii naturalis philosophie
voluerunt omnes eos reducere ad unam
radicem. ¶ Et diversificati sunt apud
radicem hanc. Nam quidam tenuerunt
hanc radicem esse cor sicut secta pe
ripateticorum. Alii vero dicunt hanc radi
cem esse cerebrum. ¶ Secundum igitur illum qui
vidit hanc radicem esse cerebrum erit
aromatizatio propria ei propter hanc causam.
¶ Secundum vero illum qui considerat cor
esse radicem videmus aromatizationem
facere in ipso effectum similem ei ut scopi [illegible]

fit in corde propter recipere odoriferarum olfactum. Et quanticumque fuerit membrum magis propinquum huius membri erit suum iuvamentum ab aromatizantibus fortius.

Capitulum xxiiii de scissuris in manibus et plantis

Accidunt scissure in manibus et magis plantis pedum quia plante pedum consueverunt tangere terram. Vnde siccitas habundat in ipsis. Causa enim est quoniam in re habundat siccitas et recedit humiditas scinditur. Et propter hoc videmus ligna quando sicca fiunt facilius scinduntur. Et manifestum hoc videmus de terra cooperta aqua quando exsiccata fuit aqua a facie sua scinditur et fiunt in ea magne lamine. Debes itaque humectare plantas. Scissure vero que apparent in cute non suscipiunt curam nisi ab humectatione ut coniungatur scissure et crepature. Sed requirunt medicinam compositam in qua sit fortis humidificatio et siccat humiditatem. Vt elephantia que fuerint distemperata cum butiro aut cum oleo amigdalino. Et si de ipso oleo dul[cium] que vinguantur ... te inmat. Et si ...

Scribitur ... ut ... ne fundantur.

...

etiã balnei confert. [M]undificet eum q̄d apparet et humectat q̄d sub colater et scissuras claudit. [E]t fundamentũ sue curationis ē q̄ applicet plantas pedũ ad terrã aliquo mō̃ similit et manuũ. [E]t q̄ plus consuetudo manuũ non sit applicari ad terrã ē tamē carũ natura tangere terrestria corpora et lapides et ligna sicut fossores et figuli et ligno- rum incisores omnes tales tangunt du- ra et terrestria corpora vi sunt con- manus apte scisse. [M]edicina vero dicta de plantis pedũ ipsa eadē ē de plantis manuum.

Cap. xxv.m de scissuris

[C]uratio scissurarum et unguium. [C]urepatuarũ unguium est cũ al- camia et oleo. [E]t quidã dicunt q̄ oleum in quo cocta fuerunt ... l- lũbrici terre seu consimili sit sanatiuum scissurarũ manuũ et pedũ q̄n unguntur cum eo. [C]ap. xxvi.m de sciatica.

[G]enerat autē dolor q̄ rebellederus in planta pedis versus ad siccitatem eorum. [E]t possibile ē cum plicē de ips cum mordicatiō et modica acuitate et appellat hec egritudo sciatica. [F]it

iunt ex humore frigido ibi existente
Et dolet pre nimia frigitate et dissol
uitur aliquid de eo Et erit finis eius
qd' resolutum fuit ab huore sua frigi
ditate nocente noces etiam sua attractione
Et multi medicor faciunt cauteria
in loco doloris Modus vero medi
cine conuenientis est q studeat medicus
incidere materiam doloris et mundifi
care illam et iuuare membrum apud
sui alterationem Sirupus de acetosa
squilliticus cum quantitate sui de aq te
pida confert Et si accipiatur ex tiri
aca semel in viii diebus quasi in potus
ʒ i confert eis Similiter vngatur
locus eius cum oleo azanuz aut oleo
sinapis Et quod mundificabit corpus
a spe huius humoris extirpabit eum
et delebit egritudinem Sit tamen
huius humoris euacuatiua de quibus
principaliter et consequenter de medicis
cinis virtute educentibus Confor
ad hoc sunt balli semper oxopanag
agarici semen medulle seminis crocu
orientalis seminis cius an tres et tres
ʒ iii aloe dulcis ʒ quantum coloquintida

octauam ʒ s. misceatur coloquintide cum
gummi dragagato et amigdalis et dissi-
petur totum cum sirupo acetoso de
melle. et accipiat ex hoc toto ʒ vi cum
aqua tepida et si non sufficerent accipi-
at de residuo ʒ i et fiet laxatio ei sed erit
ad modum aliorum laxatiuorum. Propinetur
vo de rosis cum igne post inunctionem et
purgationem supradictam. Et vngatur
locus cum oleo laterum facto de oleo oliue
aut de liliis albis. Capitulum xxvii.

Qui fuerint de dolore super ylias
in corpore dolores illi sentiunt de sup-
erius. Causa eorum est fumus qui mouetur
motu vitalio. Et fiunt ex humore [illegible]
Et curatio eorum est subtiliatio ciborum
cum auiculis. id est spiciam supra carbones
et ad ollam. Et administrare quod habeat in se
calitatem non forte et sit in commulti-
plicatio vrine. Compositio ad hoc.
Rx radicum feniculi et semen eius radicum
apii et semen eius daucy capillorum veneris
liquiricie scariole ana ʒ x. semen vrtice
ʒ ii. seminis melonum ad pondus omnium teratur
medicine coterende et infundatur nocte
vna in x libris ferventis. In mane vo

igni supponatur donec defiat me
dietas aque et coletur deinde adiu
gatur colature de sirupo acetoso et de si
rupo capris l. stariole an. lib. v. et redu
catur ad ignem et fiat inde sirup. con
veniens de quo accipiat quolibet ma
ne ℥ ii. cum ℥ vi. de aqua tepida.
Et ungatur locus doloris cum oleo
de iesmini et pinguedine anseris equa
donec sanetur. Capitulum xxviii. de
apostematibus que dicuntur calciata.
Fuerunt in corpore apostemata dicta cal
ciamenta. Et sunt apostemata facta sub
spatulis profunda in illis a dextris et a si
nistris. Et fiunt aut ex acutis humoribus
ex pluribus aut ex uno. Que vo fiunt
ex humore usto possibile est non sustinere
curatione. Accidunt tamen eis quod sunt anosi
et non inveniens. Et in pluribus contingit
hoc ex multa tristitia. Quemadmodum
accidit patri meo ex eo quod contigit mi
ex parte hali filii ioseph. Cum enim fu
issent humores eius combusti accidit hoc ei
de ex parte sinistra et dilatata est per
longum et factus est locus insensibilis.
Medici vero qui curabant ipsum incidebant

extremitates calcanii et nichil p[ro]fi-
ciebat Et p[er]manente sic negotio p[er]venit
egritudo ad suum cor quo cum accideret
ei malicia anhelitus duobus diebus mor-
tuus e[st] verumptamen h[ec] sp[eci]es e[st] difficilis sa-
nationis quam maturatio. Vis[?] ho[rum]
bono modo difficilis e[st] et impossibile e[st]
fieri ex eis materia alba et lene et bo-
nam Verumptamen fiunt ex eis alie species
aut declinates ad plumbeitatem aut ad
mixtum colorem it[em] rubeum et nigrum Et
iam scitum est q[uod] non p[ro]cede curatio h[uius] diffi-
cilium apatium nisi p[er] viam maturationis cu[iu]s
mos e[st] fieri bono modo Et Per conferit
iuvamentum h[uius] apatibus medicinas op[er]is
cyrurgie ... aqua tangitur ferro com-
condito deterior fit corrodit ei q[uo]d
ad se p[er]venit Et Qui accidit hoc p[ri]-
meo non erat sanus q[ui]a erat in marocco et
mortuus e[st] antequam p[er]veniret ad eum Et Re-
quirit ei h[uius] apatia diligentem p[ro]vi-
sionem et indagationem vera... Et te-
nete flothomam i[n] firmum si non est
ibi aliquod p[ro]hibens Et laxari debet cum
laxatio multotiens Et Et imponatur
extuture rebus que sunt mitigatio et ...

passio cu sedacoe. Et si apta et resolu
ta sunt de eo qd' pot e resolui et repari
si sunt qd' pot e repati medici maxi
ma pte curacois obtinuit. Et si rema
net de apate aliquod residuu diu ut
sapis no premdicabit i firmo ad de co
Et si no ens sup hc sufficies ab ipo
pina rei et nouens malicia spitosset
eius difficultate no labores cca sui cu
Fundamentu curacois qd' quis non
innet no tn noret e oleu rosar tepi
du et ei site. Et aud' pricipiu rei po
ne farie ordei rosar farine fabar ca
mouille et cursene an' ℥ ii. t sint te
reda et ebellent cu pano subtiliet
distepet cu aq rosar et dissolue i l b
i. de hoc tres ℥ de tiriaca alforoc et em
plastret locu eo et liget desup fo
liu vitis et qn exsiccat' muta ipz et
mona ad foliu. Fox vo q fuit ex hu
moribz q sic flatica ut i plurib; redint
ad sanitate. Et multi quide accidit h'
apa diu esse puer a quo valde sui mo
lestat ante sui apticez pp ea vo suna
tuis sui lauis sit de. Et i fit sedm
hunc modu et exeplo et eius no fuerunt

senectutis subtilia cibū quātitatiq; po
tentis. Et nō desei aliquid in quo sit
grossitudo. Et cibetur cum pullis
gallinaceis cū brodio eox et modico
aceto. Et dati firmo ei die ʒ duas
de siruppo acetoso cū ʒ v. aq̄ in q̄ cocte
sunt de carsena ʒ viii. Et sit quantitas
aq̄ ʒ x. donec desinat medietas aque
tūc colet' et siruppo admisceat' et cat
capiat' quolibet die. Et emplastret' loc'
i ꝑ'uo°rei cū farine ordei et carsene et
camomille in ꝑtib; eq̄lib; fiant' et
cū bellēt' et distēpēt' cū aq̄ in q̄ ad
mixta sit tria ꝑs ei' de aceto et ēpla
stretur cū eo. Et ligetur desuper
foliū vitis aut foliū blete. Et si vo
i putredie; devenerit et amp̄ capiat'
stimeris ee illic putredinē studē ꝑsit
orificiū apertois sub fūdo ei' a ponēdo
sup̄ locū de stercore colūbino distēpa
to cū butiro scdm spaciū orificij qd'
i tēdis facere. Et qn̄ apertū fuit pūe
it aquā et mel. Et euacuatis hijs
ab eo itromitte q̄licunq; de bobace mo
linitū i melle nocte vna. Et renoua
ipsū q̄licunq; molutū i ...

uini dissoluto in oleo rosato ut fiat admo
dum spissi mellis nocte una et altera. Et
secundum quod videris de declinatione sui corporis di
minues de calcato. Et secundum sui siccitatem
addes in emplastro de virtute solutionis. Et
si fuit apud te difficile negotium sui
sui et si constrinxerit sue carnis tempe
ramentum in ipso distemperabis licinium perdic
cum tubel eius loto multotiens et exsicca
to et trito pluries asperge de eo parum
in plicamini pectus et intromitte illud
vulneri donec sanetur. Et si vero fuit ex
humore sanguineo erit febris fortior si
cutaneus sanabit. Et tunc flobotometur
in firma apud te napum venis hinc. Et ex
trahe de sanguine in bona quantitate. Et
a parte superiore in pilo venis quod repaut
et cum sua repercussione sit solutio. Et com
positio ad hoc: Recipe farine fabarum cum semi
pulvis cauduntile seminis foliorum vitis
ana partes equales tunditur et cribellentur et di
stemperentur cum succo acresto et fiat in
emplastrum de quo emplastrentur loca et ligetur
de super folium vitis eeces. Et si vero adhi
no pervenerit donec putredinem fecit vre
in huius medicinis huius quod dixi tibi in sua fla

Verruptis sit tuc suam [illegible] ne ...
sequitur vicorare i tuis medicinis & tue
i fratiua et co strictiua. Ju... d' tu ... vulo
ris i medicina flatig apertis ... cessans
et resolutiua. Et si fuit ex ... ore co
leric co ferit ei ... d' dixi tibi i p'us
Verruptu no oz ibi ee sba acetosa sed
pone loco suo qd' reprimat absq acui
tate aceti et ei9 subtiliacoe sicut succu
... asine cucurbite et etia aqua cucurbite
Co suenerut mlt homines appellare
hui9 erituras i h... loco nascentes ... clausi
ionis sit calcamenta Et scd'z reve
... tate ubicuq; fiat illud calcamentum
de materia adusta et in illa no suscipit
maturacoe; nec ad rectificacois i ... sba.
Et h9 e qd' primo descripsi et narrani
tibi Rum codicio illi ... eritine ex qua
mortuus fuit pater meus difficilis fuit
atq; grandis. Et manifestam tibi ea;
qm cum sit de malicia in hoc a parte
corrumpit carne q e i suo cauum et si
eet i vili loco eet utiq; periculosu et mor
tale et maxie qn e in loco nobili ... vel
nobilissimum membrorum id est cor secundum
racionem est intimorat9 ... de paciens.

Cap^m xxix^m de apatibz gnatis in extremitatibz manuū et pedū.

Generat^r ī extremitatib; manuū et pedū videl; ī digitis apata q̄ dicit^r denagis. Et ipoꝝ curaco ē facilis et valde ꝑpīqua qm̄ sanat^r cum sordicie q̄ ē it^s ī aure qn̄ appoita fuit sup illis aut panis masticat^s. Et si cor^q fuit h^mōi appoatur sup locum ī firmū masticata farina et sufficiet ei ex mutacoe q̄ in ipa ē. Et appoitio sup ipz pastulaꝝ aut fic^s sicce opa^t i^d. Et ꝑoitēr est pamo h^s cura^r facilis et secura. Descriptiō eoꝝ apatū est quoddā genus malū quoꝝ inavit carnē digiti et crescit caro ei^s et ꝑodit et multiplicat^r ei^s corrosio ī carne sana et possibile erit devenire ad magnam ꝑtē man^s aut pedis. Et appellat^r ab hoīb; egritudo spine in nro tēpore tēꝑe vō galieī nō sic appellabant s; describsit sic q̄ eccīs et cum sgn bn medic^s q tēplabit^r ī illo. Et manifestatur h^s apd' medicī qm̄ apa ē sit et multiplicat^r. Et hēta notitia de eo nō sufficiat nisi multiplicare quam

ationē corporis infirmi p̄ flobothomia
p⁹ea p̄ solutionē et ītendat euacua
re humore adustū. Medicina vō q̄ ad
h⁹ bona ē est cortex mirabolan⁊ kebu
lor⁊ et indor⁊ epithimū et polipodiū et
accipiātur de quolz. x. ʒ. sene alharim
seu urtice pūgētis añ. ʒ. v. coteratur
medicinē bona cōtritiōe et adiungatur
cum eis de violis sicut quātū p̄s omni
um et infundātur nocte una ī aqua
ferventi et submergatur ī aqua. In ma
ne vō fricet bona fricacōe et colet
et accipiatur de ipa colatura sic. ʒ. x.
et misceatur cū ea de sirupo liquiricie
et de sirupo corticū citror⁊ añ. ʒ. i. et
s. et accipiat h⁹ cū octaua p̄te. ʒ. de
scamonea et tunc de mastice. Et si no
sufficerit laxatio vigorabis ipam
cum duab⁊ ʒ. residui medicine et
media. ʒ. sirupi acetosi. Et sit dei
ns hūius laxatiui post sue opacōis
cōplementū cū pane bono fermentato et
carnib⁊ pullinis cū brodio. De sero a
eiusdē diei tūc quo sumpserit medicīā coe
dat oleum bletarum. Et si vo no ad cōplemētū
pervenerit h⁹ curacōis donec postea in

putredine devenerit et apietur sanatio ipsi
ii negotium peiorabitur et impossibilis fit
curatio maxime quando eius extremitates de
nigrate fuerint et indurate quemadmodum
accidit cuidam nomine sartinator qui cum
venisset ad me postquam recessi a b hal'y
filio ioseph inveni eum circumdatum a
turba medicorum et exponentes intentum suum
fetum extraxerit pedem. Et ego inspiciens in
ipso vidi iam corruptam carnem extre
mitatum locum et dixi eis illud impossibile
curari nisi per manum operatoris cirurgie
qui hoc mandat. Et audientes hoc tumuerunt
medici persuadentes et complacentes ei mentis
penitus retinentes antiquorum mandata quod
relinquatur in talibus persuasio dicit potest
hoc cum medicina tolli. Quibus respondi
non esse illud mee intentionis qui exponerem
illum periculo mortis. Quoniam medicina que
hoc habet removere debet esse medicina acu
ta et non potens pervenire ad rectionem hu
carnis corrupte permutabit aliam q
certa ipsam e et corrumpet illam. Et respondentes
illi medici dicunt se posse illud facere
Ego autem dixi non posse et recedens
a facie sua abii per factis meis propriis

c. 22. de hiis q(ue) accidit ulc(er)i i(n) hu(m)a(n)o corpore

Hoc accidit q(uando) os q(uo)d sub loco e(st) cor-
rumpit(ur) et fit nigru(m) et q(uam)diu sic fuerit
no(n) poterit caro sana et noua occupa-
re os corruptu(m) s(ed) si possibile erit ra-
dere illud a sua corruptio(n)e erit po(ssibi)le
suscipe(re) curatio(n)e(m) s(ed) difficile hoc est
Et si illud no(n) p(otes)t fieri nullo (modo) fiet
medicina. Si illo igit(ur) qui ad h(ec) q(uo)q(ue)
p(er)uenerit non e(st) aliq(uid) faciendu(m) nisi q(uod)
manualis op(er)ator eradicet ill(u)d q(uo)d
corruptu(m) e(st) ab osse aut carne Et
p(ost)ea faciat p(er)seuerac(i)o(n)e(m) diete cum
subtiliacio(n)e cibo(rum) Et ponat sup(er)
locum farina(m) ordei et milacy equali-
tatis p(ro) mundificacio(n)e(m) uulnus cum
melle et farina carsene Et un-
gatur circuitus loci cum oleo rosaru(m)
et po(ssibi)le erit apparere p(er) h(oc) bonu(m) op(us)
Et misceat(ur) cu(m) farina ordei et milacy
quarta p(ar)s eo(rum) de olibano usto erit
ei sua op(er)ac(i)o magis manifesta et h(oc)
e(st) q(uod) p(otes)t qui co(m)plo(n)e sicca fuit et eius inue-
tutis aut ultra ipam

Explicit tractat(us) xxiij

Tractatus xxiiii de febribus continet xi capitula

Capitulum primum de quiditate et divisione febris in universali et in speciali de effimera

Capitulum 2m de permutatione effimere ad terciam

Capitulum 3m de permutatione effimere ad febrem flegmaticam

Capitulum 4m de permutatione effimere ad sinocham

Capitulum 5m de permutatione effimere ad quartanam

Capitulum 6m de febribus febrium ex colera et di
stinctione ipsarum

Capitulum 7m de permutatione effimere ad fe
colericam de colera prassina aut eruginosa

Capitulum 8m de signis terciane sinoche co
tidiane et quartane simplicium

Capitulum 9m de ethica

Capitulum 10m de ptisi ante dictam per ethicam

Capitulum 11m de complicatione ethice cum
aliis febribus et aliarum inter se

Capitulum primum de quiditate et divisione
febris in universali et in speciali de effimera

Ait quidem servus dei
Abinezoar hoc no
mine febris consu
evit medici ap
pellare quedam ca
lorem excedentem mod
um naturale facientem

egritudinem. [F]ebrium quedam alie sunt ipse
egritudines et sunt ille quas non prece-
dit nisi causa egrotativa alie vero sunt ante
egritudines consequentia. Et alie sunt que
exeunt in humoribus corporis. Alie quorum in
spiritibus. [E]t volo per spiritum substan-
tiam que est in corde et deinde in arteriis
in membris. Non autem intendo per hoc
spiritum aut essentiam in nervorum de
cuius intellectus brevius est impossibile com-
prehendere qui est ille per quem nos vivimus
et cuius excessu morimur de mandato
dei. Ergo intendo per spiritum vaporem sub-
tilem qui est in corde et aliis membris. Quoniam
ita habilis est in eis existere. [F]ebrium
quedam sicut diximus alie sunt in humoribus aut in
spiritu alie vero in ipsa substantia membrorum sed
incipiendum est a febre que fit in spiritu. [D]ici-
mus autem quod hanc febrem contingit fieri ut
plurimum ex aliqua causarum primitivarum que
preoccupant homines ab extra et similibus
contingentibus ut forti ira aut extensa co-
gitatione aut multis vigiliis aut la-
bore transcendente consuetum aut ex mul-
tum assistere soli aut ex nimio fri-
gore ipsos homines occupante aut balnei

in ira quando malis aquis ut vitreolo
sis aut aluminosis et iuis sitib. Ira
est addit ad calore cordis et qn calor
excedit dissipat spus qui i eo e et qd
i toto cor. simigratus spualis e. Et ge
nerat febre diei q no trasit die nec ex
dit nisi raro qn fuerit humores corpis
tepati i qualitate et coplone et sb. n.
possibile e pmane tribz diebz Et hac
febre cosueuerunt appellare febre diei
Si vo fuit i cor. extremis tepa i
qualitate humoz aut i eoz coplone at
in sba eoz posset erit ee hac febre
cam putrefactiois alicui humoz aut
plurimoz Et nos quide dicemus
p9 ea de febribz humoz Cura h
febris e ira ifirmi sedare et assiste
sibi q ipm letificet et delect ira et
preseruet a mixtionibz cibo. sed
no est nece multu subtiliare sibi
dieta et minorare i pam valde Et
recipiat in potu id in quo e infrigi
datio et ire sedatio sicut sirupu
lingue bouis qm ipse letificat et
iram sedat Et sit pot9 ei9 ℥ j. cu
℥ v. aq et m aq rosar Et pmaceat

in tranquillitate et quiete Et si vi
deris apparere in urina eius signa bo-
et sana erit securus non redire amplius
hanc febrem Signa quibus veriora ad
hoc sunt ut videatur urina cum ypostasi
alba congregata in fundo Et cum agitatur
cito descendunt ipsius resoluciones et cito de
mergitur in profundum cum sunt agitatio
Hec signa non deceperunt nec adhuc me
fefellerunt Cum igitur videris hec signa sciatis
febrem non esse reditiuam Et si postea conse
quatur ad hec signa quod sit urina infir
mi sicut urine in sui sanitate in colore et
substantia esto certus absque dubio quod febris am
plius non redibit Sitis vero de febre tertiana
a cogitacione et suspiriis et vigiliis De
riuatur illa de vigiliis ob inviam dor
mire quia illud est eius cura Rd' autem
descripsi bibere in febre de ira confert
innimenti febri de cogitacione et etiam de
vigiliis Et applicetur sibi semper bene
olfactus flor nenupharis Et unga-
nares cum oleo de semine cucurbite aut de se
mine citruli Signa a quibus dixi co
fidi de recessu huius febris considerandum
est etiam in huius febribus Tempus vero si

usi fuerit hii sit sirupus violarum Et
sirupus etiam lingue bovis confert huic
Et quando videris signa sanitatis cibabis
ipsum cum pullis galliarum et carnibus edi
lactantis Et per hunc modum curatur fe
de suspiriis et febris de ira Et febrici
tantes vero febre laboris requirunt aliud
preter ea que dicta sunt Et est ut iubeas eos in
gredi tinam aque dulcis tepide et stet in
ipsa quamdiu eos non tedeat et in ipsa de
lectetur Et in ea defiat totum suum corpus
preter caput Et fricetur corpus cum me
lonibus bene maturatis Et si non fuerit
tempus melonum fiat cum semine ipsorum con
trito ut aperiantur pori corporis et dis
solvantur vapores fumosi qui illud
calefecerint Et si verificata fuerit
apud te signa vera que dixi tibi confi
debis quod febris non ultra redibit Et
ea que descripta sunt de potu iuvant etiam
in hac febre Verumptamen ille qui cale
factus est ad solem debet ingredi tinam
aque tepide Et si receperit ustionem in capite
a calore solis et timueris ad hoc tempus
et cum pilo inungebis de oleo rosarum cum medie
tate sui de aqua dulci Et effundes ipsum

sup caput a longe cum vase stricti rostri. Et prestuatur in dimo sicut folia camine et vitis et mirte. Et coletur diligentiam aqua et effundatur super ipsum. Et qui viderit urina lucidam in se super fluitantes albas in fundo eius certus febrem ultra non redire. Illi vero qui passus fuerit febrem a frigore multo eorum molestante oportet ipsum balneari in aqua calida modo predicto et fricari corpus cum aqua et sit quantitas sirupi ℥ .i. semine melonum quod iuvat. Et bonum est quod administres ei parum de sirupo acetoso temperato cum aqua et sit quantitas sirupi ℥ i et aq. ℥ iiii. Et sit cibus eius pulla gallinacea quemadmodum dictum est in reliquis. Scripti hec post apparuerit in urina albe resolutiones in fundo ut dictum est. Cum vero acciderit hec febris a balneatione facta in aquis constrictivis valde et aque aluminosis et similibus agitatur eius porri et abluatur corpus ipsum cum melonibus et cum seminibus eorum. Et intret in tina de aqua dulci et tepida calefaciens. Et si apparuerit in urina signa vero posita super

[illegible]

coce(de) ei pullu(m) galline cu(m) brodio et cu(m)
modico aceto. R Cu(m) v(er)o no(n) videris in
talib(us) ee inve(n)ia(m) ypostasis s(ecundu)m p(re)dict(um)
modu(m) scias p(ro)cul du(bi)o febre(m) ad ip(s)am ee
redditura(m) et ip(s)am transferis ad a(liqu)a(m)
sp(eci)e(m) febriu(m) s(ecundu)m corporis dispositionem
Similit(er) q(uan)n videris ypostasim in
suo colore pa(rum) ad nigredine(m) declina
te aut ad pulvere(m) rubeu(m) aut vide
ris illam suspe(n)sam in huius talib(us) no(n)
co(n)cedas pulla(m) s(ed) bibe ip(su)m presium
Bibet (ver)o c(um) aqua ordeacea aut
ptisana panis aut cum modico pane
fermentato loto. Antiq(u)i q(ui)ppe non
extrahebat h(oc) q(uo)d dixi ee subtiliacoe(m) tibi
Erat a apud eos subtiliaco reliqu(i)e
re omni cibum pe(n)itus h(oc) erat apud
eos ultima subtiliaco. Subtiliac(io)
v(er)o no(n) ultima faciebat cu(m) a(qu)a mell(is)
qui usi erat hac et q(ui)a ptrimi eor(um) erat
vini sine festa aut modicu(m) ... inc(ipien)t(ibus)
metes habet eis locum et r(ati)o(n)e usi
Illu(m) v(er)o q(ui) no(n) co(n)sueuit no(n) oz huc ordi
ne tenere. Ca(pitulu)m 2(m) de pu(n)itatione
Et signum tibi effimere ad t(er)ciana(m).
...in h(abe)t spes febris dies p(er) ee ta

[illegible]

putrefactione humoris colere simplex i[n]ca-
dat in venis aut i[n] aliquibus earum aut in vasa
sor[um] [illegible] humores co[n]tinent [illegible] Et ta[m]en
fuit hoc initia a q[u]ib[us] veniens febris
tamen simplex no[n] h[ab]ens secum morore. Et eius
sima quies no[n] p[er]fecta et q[uas]i illam [illegible] et p[er]-
manebit sic toto t[em]p[o]re alleviationis [illegible]
cedibit cu[m] vigore. Et i[n] po[s]t[er]e est ce[r]tas
febre[m] inflamm[ationem] in manifesto [illegible] et forti
inflammatione et siti manifesta. Et [illegible] p[otes]t
cohigere [illegible] [illegible] co[r]poris et in
estate et [illegible] durationis eius paroxismi
e xii horis et [illegible] ad viii. Et p[ost] [illegible]
[illegible] Et no[n] cessat [illegible] facere [illegible] con-
fortet [illegible] corporis q[ui] [illegible] illa [illegible]
more [illegible] [illegible] et extirpet illa.
Et no[n] p[otes]t p[er]fecte liberari [illegible] illud
in die alia significativa appareat vrina
cum yppostasi suspensa aut in fundo de-
inceps [illegible] [illegible] ad rubedine[m]
et eius apparitio erit [illegible] apparuit in
sp[eci]e [illegible] hec liberationes [illegible] p[ro]mi-
ciat. No[n] [illegible] liberationis et [illegible]
[illegible] ne erit in quibuslibet diebus [illegible]
tio [illegible] s[ed] i[n] diebus [illegible] [illegible]
ab ipso deo i[n]stitutis q[ui]bus ipse voluit esse

sibilatiões et punctuatiões et adhuc nos
certiorati sumus hec omnia. Capitulum 3m
De permutatione effimere ad fe. flaticam
Et possibile est hanc febrem ad febrem
flegmaticam transferri. Est autem hec
febris que omni die arripit. Et fit ex pu
trefactione flegmatis extra loca. Et eius
paroxismus longior paroxismo febris terciane
ne. Et eius motus similiter secundum modum propriam
tardior fit. Motus vero in putrefactione
i. frequentior est
velocior est. Et propter hoc fit eius paro
xismus omni die. Et quamvis interpolata
sit molestat egrum pro suo paroxismi
longitudine. Et oportet ut attendatur in sua
curatione circa incisiones humoris facientis
egritudinem et eius coctiones et mundificatione
que fit. 3. cum sirupo acetoso simplici vel medico de
quo quolibet mane. 3. ii. cum hac aqua que est
compilatur de radice petrosilini et radice
feniculi ana 3. i. seminis melonis cucurbite
ana tres partes. 3. centauree subtilis partem
pro 3. liquiricie quantum de omnibus coste
tantum medicine et apponatur supra le
to igne cum 3. x. de aqua donec consumat
tercia pars eius et coletur et tunc colate
adiungatur sirupus predictus et accipiatur.

ad inflamationem ...

quolibet mane. Et habeat per desinum ca
asto cu pane bono fermentato et pul
lis ex his gallia coctis cu modico aceto
Et tamen quod promittet infirmo quod hec febris
durat .xx. diebus et [illegible] aut .xxi. Et potest
procedere usque ad xl. Et potest extendi
usque ad lx. hoc totum secundum consuetudinem [illegible]
et eius virtuositate. Et multocies hec fe
bris facit acquirere ydropisim et vix est
ex ea evadere. Capitulum de permu
tatione esthiomene ad sinocham.
Et quia hec febris transfertur ad febre
sanguinis cuius paroxismus venit sit
a suo principio usque ad fine et qua aut
liberatur infirmus aut moritur. Et ita hec
febris non in pluribus in etate inveniatur usque
ad annos .xxx. Et causa eius consistit in
forti flo[illegible] usque ad infirmi [illegible]
Et hoc aliqua qui penes te nullum fuit dubium
de hac febre in sanguine. Quia si sic est tu
flebotomias infirmum et mox illum libasti
ab infirmitate sua. Et vedico tibi quod
[illegible] suum brachium proficiatur [illegible] a flo
febris ab eo recessent. Et signa huius febris
[illegible] assella [illegible] bona [illegible]
colici Et qui sic fuit [illegible]

Cap^m viii de permutacione effimere
Et possibile est hic ad quartanam.
a febre effimera transferri in illo qui e
incidit ad febrem quartanam Et hec a mag
e difficilis susceptive curacionem quam febris fla
valda Et tota eius mali consistit in
difficultate sue curationis Et non susci
pit curationem nisi in estate Et est eius pa
roxismus in die quarto duobus interpositis
diebus Et duratio sui paroxismi non est
maioris spatii quam flauica Et durat vo
cessacio longior fit Et vidi ei aliquos ibi
recepit hec febris in principio estatis et te
nuit illos per totam estatem et possibile est
permanere duobus annis Et hec febris
solet accidere vt in pluribus senibus et in fine
iuventutis et illis qui vsi sunt comedere res
valde grossas et siccas sicut caseum
vetere et carnes capreolorum et caprarum
et asinorum silvestrium Et pisces valde
grossos multi nutrimenti aut carnes
salitas et vetustas in magna quantitate
vel si vsus fuit comedere olivas aut me
langianas Et vlt dico quod hec febris
contingit fieri multum cum fundat melan
colia ex siccationis prius sive ex multo

regimine i malis cibis qb; vitet. Et se
tit paciēs i hac febre mariaz lassitudiēz
i suo cor.e a rigore q̄ si pro[illegible]caret sup
ip̄s grādines Et tussit cū difficul.te et
p[illegible] ssumatioēz sui parori recuet cor
mutis imodū p in recessu febris fl.a q̄
qn̄ i febre fla.ca nō mūdificat corp.s
totalr apud ei⁹ recessu. Tractatus viii de
speb3 febriū ex cola: et distinctiōe ip̄az
Postea dicam . . . febr simplices ut ma
[illegible]s itelligibiles fiat ipi studio
Dicam et ei p nō inueit febris facta de
vno humore tm̄ donec fiat de colera sola
in v[illegible]tute et sb̄a subtili cui v[illegible] ca[illegible]
et sicca et qua cosistit i cōpacōe cpa[illegible]
sola caliis ei co[illegible]dicōes itare et i[illegible]mestu
ose reqiunt i col. Cum igit facta
fuit febris ex putrefactiōe hui⁹ gnis
cole dicitur [illegible] hic febre colica
Et si quod exia putrefit fuit iclusū
i fra venas nō habebit rigore et paciē
te vehemēte siti et itēs i iflamacōez
Si vo putrefactum fuit illud ex venas
erit cuca fortis rigor et apud fine pa
roxismi nō recedit absq sudore. Et
a[illegible] significat nobis fuel[illegible] ēsi

it die septimā et quartādecimā quoniā errores nō
cohaerent in parte infirmi nec a parte alior
post ips[ ] [Q]uod vero nō fuit hec febris inte
calitatis et sanitatis tunc nō ē de col'a sz ē
de humore cum habundant col'a citrina [E]t
quū sic fuit fuit eius accessus leuia et spaciū
sui paroxismi longius et tamen sic duracio
eius maior [E]t ... tunc ee cū multa va
liditate et sumptu erit tunc fortis ...
[Q]uod ē quia si fuit col'a quarta in hoc ...
et vitellina aut prassina dicit ...
nosa. ut si fuit col'a epatica mixta cū
humore flauus grosso vt nō possit fere
ri ab eo ... uno nō appellamus colicā
sz hanc colerā [E]t sed remociones hu
humoris. Vñ col'a simplici fit duratio
tas sui paroxismi et sinoca accidentium mo
lestia [E]t duracio huius tamen vtiq̄ lon
gior [Q]uia si fuit vitellina fit eius
paroxismus longior et post ... afflicte
omni die et permanebit diuturnius ... perma
net simplex et accessus eius acutus ...
[E]t cauē esse administrare infirmo quod ha
i se siccitatē cū temperamento et cū hoc pro
cet vrina et sudore et mundificet et mundifi
cet [C]opoieo ad hec ... se incolumi

et camill flor camomille an. ʒ. x. fon-
tium et feniigreci contuse an. ʒ iii. se-
spagi spice mastic semin feniculi an.
ʒ v. coquantur mediocr et igni simpointe
in x lb. aq dulcis donec deficiat et sic
dictum coletur et adiungatur coliture de
melle et zucaro an. lb. ii. et de aceto lb.
i. et ad igne reducatur et fiat de eo
sirupus coctus de quo accipiat quolibet
die ʒ ii. cum ʒ vi. de aqua [illegible]. Sit
cibus eius pulli [illegible] cum aceto aut
cum succo agreste. Tractatus de per-
mutatione febrium ad febrem colica de
Illa vero que fit ex colera prassina
translatione febris dicimus ad se colica
si fuit de cause prassine autem [illegible]
habebit acutus magis fraudulenta et vir pe-
riculosa de ea et si evaserit diu perducebit
Et accidunt in firme in horis suo pa-
roxismo molestia et siti et alienatio
et sibilavit se molestus quemodo
cum [illegible] et sopor et sunt [illegible]
eius [illegible] et [illegible] simul
Pulsus vero eius erit difficilis et [illegible] et
[illegible] alteratio. Et multotiens [illegible]
[illegible] febris ad magnum [illegible]

Et pauci sunt qui ab hac infirmitate euadant Et si
euaserit erit post multum studium et extu
dies prolongacione Et post erit remanet ei
mala accio et fraudulenta loqui tempore Et
multociens fit urina ad medium dierum xlma [illegible]
viridis et potest esse sic esse ypostasis Sed tamen
ypostasis sola que nigra fuit in fundo
demerita morte sicut in priori Et [illegible]
accidit cuidam sapienti nomine medico hali
filii ioseph qui cum egrotasset hali egri
tudine de qua mortuus fuit venit ad eum
iste sapiens de hospitio suo Cum enim esset
senex et fatigatus in labore et ex vocacio et
vocatus ad eum vidi ipsum laborantem in sua
infirmitate et ostensa mihi urina eius
vidi in fundo eius ypostasim nigram cla
ram Et dixi ei quid videretur ei de ipsis
Qui respondit non esse sine dubio illud urina
crisis Et cum non esset decens respondere ei sic
hoc racio ex modica sua [illegible] ab erro
re illud indicaui michi respondi ei sic
[illegible] tamen quia mortuus erat [illegible] mortuus est
in tercia die Deinde quando in crisi fit uri
na ypostasis tamen non est in [illegible]
de eius urine significat quia virtus corporis
expellit malum humorem facientem egritudinem

et oblivio bonum continuat. [M]agis ergo de
apostasis malum ondit sicut eius qui in-
diget a coctione humorum. ut decoctus reddit
sui similitudinem illam. [E]t in ditis est
defecta et fuit intera apostasis circa
morte ostendit si in flando continasent. si
vero suspensa fuit morte sequi qua ondit.
scilicet distantia ipsius apostasis a fide
vasis. [V]ariantur ita paroxismis sophismi
per modum inceptionis et assuefactionis in fe-
bribus quia humores permiscetur et fit fe-
brista secundum illos humores et fit ipsa com-
pletio humorum. [E]t erit paroxismus fe-
brium secundum earum compositionem et actionis earum
[E]t non latere debet medicum earum
permixtio et quomodo fit et secundum quod accelerat
significationem. [C]apitulum viij. de signis
tercianae simplicis cotidianae et continuae

[H]ec que dicentur sunt ipsarum simplicium
[e]xplicata et postea videbis quomodo fit compo-
sitio in febre generata et sues permix-
tione. [S]igna in febris tertiane sunt
fortis inflammatio sitis et vigilie et in-
macor. [E]t si humor putrefactus fuit in
venis cum erit rigor [illegible]
parte corporis humor fuit habebit forte rigore

Signa tertiane fe

qz humor colicus mordicatiuus vadit ad membra puri se [] Et accidit illud sicut accidit quando effusa fuit super aque aqua ca i cepte quam statim arripit eum rigor vel humi vlcus quod sic corpus inat ab aliquo stati setiet fortem rigorem [E]st it aut paroxismus huius fe. breuis affligit vna die et alteri

sig fe. sinoche

no [Q]uod quinque febris sinoche q a sanguine fit e continuare suum paroxismum sed sine aque interpolacione et accidit ei sitis et vigilie et mentis alienacio [D]e rupcio fumus ascendens a corde in ipsa no est sicut in febre colica quia in febre colica fit fortis et mordicans

sig fe. flatice

[S]ignum quoque fe. flatice sunt quod eius paroxismus fit quilibet die Et no habet nisi parum de horripilacione cutis Et infrigidatur extremitates Et fiunt altere in suo corde et extensiones et lacrimacio oculorum et postea aduenire ei sincopim propter declinacionem caloris naturalis ad medium cordis et ipsius extinctionem ab humore peccante [C]um autem extensiones et lacimatur in aliis abista sed in hac potissime et prolongatur paroxismum suum [E]t post recessum paroxismi no remanet corpus totaliter mundum Et aducit sto

pditio. Et nō hebit magnā sitim
nec erit pulsus difficilis nec cū multa
altitudine et velocitate sicut ī fe· colica
et erit vrina spissa. Quod .i. febris
mela͞ie cuit sentiat patiens maximū frigus
ita q̄ sua ossa videāt͞ confringi veluti es
set pcussus cū gradinibus et fuit eius
pori longi et pro recessu eius nō remanet
de ea aliquod vestigiū in corpe sicut re
linquit͞ ī flā. Et quia istorū humo͞
diuisificat͞ ī sua ipē virtute et sba qui
flāns plres et spēs sīli͞ cole et mela͞ie
et fl'ē. Conclusi ergo nō possu
nisi humores ꝓpīos quorū potētie nō
pmiscet͞ cū aliis ab ipis nec eorū sba
Tales ī spēs nō reꝑiunt͞ nisi apud
cōne tuā. Respondi ī tibi inosc̄ple
cūl et sicut ut possis iudicare de
his q̄ ex eis cōponunt͞. Nam a cū vi
deris fe· clarā sequit febre esse cōpo
sita ex duobus humoribus et diuisis. Aut
in po͞s. Aut in sba. Ꝑmiste tua in meūā
ex duabus spēbus meūa scdꝫ ipēs ꝑpetīe
& vigorat ī tua meūa scdꝫ humoris se
cundarii alii humori et eius virtutis et
sbe. Et sic fecerris et hēc ordinem

ossetur manens finale erit apud te cura.

Cap. ix. de ethica

Est autem una species febrium nimium a nobis incognita que dicitur ethica. Hec febris ut in pluribus non arripit per se principaliter sed sequitur aliquam febrium acutarum que exsiccat corpus et dissipat ipsius a suis humiditatibus et est ipse calor et siccitas in suis membris radicatus. Et etiam sequitur post febrem diei quando fuerit aptitudo in corpore et complexione ipsius curare et maxime in substantia cordis. Et tertio dicitur hec febris in membris radicalibus propter suam siccitatem quemadmodum reperimus calorem ignis applicatum rebus valde siccis. Videmus enim lapides calcinatos qui si sint frigidi in effusa super illis aqua accenduntur et manifestatur ardor et calor qui egreditur ab eis et non occultatur sensui. Simili modo ethicus habens hanc febrem invenimus eius sinu corpus non multum calidum. Et sumpto cibo quocumque sive calido sive frigido per duas aut tres horas sentimus in suo corpore calorem eius augmentatum et additur in eo strictura anhelitus. Et pulsus eius fit durus velocioris distractionis quam constrictionis et motus qui est post distractionem longior fit quiete que

seq^r p distractiōe Et ēitr q^c scitur
velocitas distractiōis inati^ta macr Et
Emacēbūt h^e quousq cibus digeratur
tota digeone deinde vō h^e remittūt^r pau
lati Cura^o a h^a febris apd^s su p^a
cipui facilis ē et e p remedia patiēs in
tinā de aq^s dulc et tepida et inadēt it
sum corp^s in ipa ois die multociēs Et
nutrit^r cū lacte capre inmine Et sit ca
pra iuuēcula duor āuor et q i nutto
lacte habundant et stati q^r fuit mulsu
bibat^r vt nō corrūpat^r ab aere lla
aer siue sit calid^s siue sit frigid^s cor
rūpit nam lactis in eo q ē lac et iron
ciat^r ex eo laudabile nutrimētum
Et nō accipiat de eo in multa qntitate
Et sit dosis ei^s ab vna ʒ vsq ad ℥ i
s. Et assuefaciat^r paulati quousq
mēbra sua assuescat in illo. qm si da
res ei multu i p^a vice corrūperet^r i
digestiōe q aut acesseret in suo sto^e
aut fluxū induceret aut coagularet^r
vt caseus i sto^o Et si coagulare tu
lac i sto^co nc^e in multis repit^r h^o
quor sto^a lac lac coagulat^r et fit
vt caseus quē ponē i vase modicu d

melle dispumato et apposito in ipso lacte
agitetur et aministretur statim in certa quantitate
Et non recipiatur postquam id quod cibi quantitas sunt
illud bene digeratur. Et postea vero si vo
luerit suscipere cibum da ei iterum de lacte
statim mulso et digesto illo da ei aliud
Et si fuit tertium qui consuevit nutriri
cum carnibus et pane et non potest ipsum
absque abstinere aministrabis ei in
mane lac. Et cum fuit digestum cibetur
more solito cum pane fermentato et
carnibus pullorum gallinarum bene coctis
Et non desit quolibet die ingredi aquam
tepidam quando stomachus eius fuerit vacuus a
cibo. Et postea dabis ei suum cibum quoniam
si per istum modum processeris liberabis ipsum
a febre ethica cum auxilio dei. Capitulum
xiii de ptisi accidente post ethicam.
Ptisis que a febre ethica sequitur dissolu
tio dicitur ptisis quando diu durauit. Et habet
tres gradus. Primus gradus facilis est curatu
et est quando consumit humiditas membrorum in
se que partis est rorida. Secundus est quando febris consumit
humiditatem in humiditatibus corporis que dispersa est in membris
et adhesit eis. Hic etiam sumpta carne
si bene attendatur etiam cibi curatio est. Tertius vo

quod est quando iam calor febris profundat se in substantia membrorum radicalium et consumpsit eorum humiditatem tunc quia est difficilis curationis valde. Et quilibet istorum graduum habet diuisos gradus et secundum diuersitatem sit quis eorum ita erit facilitas eius curationis et difficultas et mortis festinatio. Testiculi gallorum impinguatorum cum lacte conferunt iuuamentum omnibus patientibus has febres. Et si non sit galli impinguati cum lacte methilo quod est iuuamentum in testiculis illius. Capitulum xi

de applicatione ethice cum aliis febribus et

Contingit quod aliquando aliarum inter se habiant febrem permisceri cum quibusdam aliis febribus. Cuius declaratio est difficilis nisi apud illum qui subtilis speculationis est. Et potest que permisceri cum febre colica et cum flegmatica et cum melancolica et cum sanguinea. quia ad hoc habet febres quibus permiscetur ad inuicem et quibus simpliciter permixti. Et tunc quis obicere quomodo poterit permisceri haec febris ethica cum sit a caliditate et siccitate cum febre de sanguine cum sanguis habeat de humiditate quod patet quomodo etiam valet permisceri cum flegmate cum flegma sit frigidum et humidum Solutio quod hoc ... facilis est quia

pt ee copto sicca i vno mebro sz i alio
eiusde subiecti humida Et i vno mebro
corpis pt ee compto cada 3n aº vo eiusde
fra et pnust eet ad inuice Et in vno
coplo cada et humida 3n alio copto fra
et humida Et ad huc difficilius hº pt
ee in sba vnius mebri calitas et siccit
et i alio suo comiano humor flaticus fri
gidus et humidus sicut hº zepinus i sba
sto et iurias Quin iuueius eoz 9ptoez
in se ipa calida et sicca et pocupabit
i pos fla frigidu et humidu Et pot e
ee eoz coptone fraz et huida et pocu
pabit eos humor colic Febrium aute
omu sicut dixi alie sut in spu sicut febris
effimera alie vo ex putredie humoz Quaz
spes sut iiiior s. colica saguinea flaca
et melica Et pnust eet ad inuice ita
q pt fieri febris colica saguinea et pt
ee colica melica et pt ee colica flaca
Et quelz eaz pt pnusteri cu qualibz
alia i paz altius spe Dicriptij est
putrefactus in vna itra venas et non
quiescit pfecto mo Et humor altius spe
putrefit extra venas et qescit eius porti
pfecto mo Et pot e pnusteri alia

Febre ex humore in

febrē ex humore intra venas q̄ nō cessat

Et aliā febrē de eveniete eiusdē humo
ris extra venas que et quiescit Et po-
ē fieri ex pluribꝫ uno humore Et
posle ē fieri ītra venas de cola q̄ nō cessat.
et extra venas de humore flaītico a.t.e.q.

Permixtio ā et cōpositio possibilis
est in omībꝫ. Et nō est dubiū cū hac
ꝑmixtioē sive compositioē cōtingere
paroxismos ad invicem et cōtinuari ac
eoꝝ accidētia ꝑmisceri donec fit earū
cognicō et distīctio difficilis Et non
inest nobis via in cognitioē huius nisi
in cōtinua et diuturna meditacoē circa
febriū ꝑmixtioēz et ipaꝝ cōpositione
videlꝫ unius generis cū eodē interpolate
cū interpolata Et interpolate cum non
interpolata Et diu ꝑmaneat ī ꝑmissoē
et cōtemplacoē donec ꝑveniat ad usum
et ingeniacōnē certitudīs Hoc ā nō
pt in libris describi sedꝫ rei veritatem.

Qm̄ pt cōponi febris ītpolata ex mul
to humore cum febre nō interpolata ex
modico humore eiusdē generis Et pnt ee
ābo multi aut ābo pauci: et ecōuerso
Et possle ē cōponi ex pluribꝫ uno

i forte afflictionem [illegible] forte [illegible] et [illegible] subiecti

magnā aut puā febrium

genere intpolatā magnā cū itpolata
pua. Et pot ē ee ābas magnas aut
abas puas. Potā fieri febris ex aliq°
humoz intpolata iuxta cū alia feb alti
gius nō intpolata Et pmiscetur etiā
es alia fe· i tpo altig cōiūe. Et sub in
trabit paroxismu ad inuicē Et a micē.
omnes
pmiscēt. Et pūt fieri hee febres
magne aut oēs pue aut qdā magne
et quedā pue. Et qñ audis a me ma
gnā aut puā itelligas p magnā ma
gnitudiēz ee facietis febrē et magnitude
zei pacietis in hora molestie. Et p puā
vo intelligēdū ē puitatē rei febrē
facietis et puitatē zei pacietis ī ho.
molestie. Et debes ī paz cōsiderare se
patā in coptōne humoris generatis eg
tudiēz et ī se ipa Et quō sit cōposita
et pmediteris ētia hec. Et vt vbi igra
puta ee humorē de cola citrina cuius sba
sit grossa et humore flaticū cuius sba
sit subtilis Et cōsidera humore de cola
nigra cuius sbā sit subtilis et de sa
guine cuius sbā sit gssa Et extrahis pa
roxismos vini cōqz istoz humoz quō
sepātur ab alia q cōposita ē ex oībz

istis· et vtrū cōseruet suā cōpōnem
nalem et suū eē. Et ymaginaberis
p⁹ea quō cōponunt paroxi īterpola
paroxis nō īterpolatam· et eiusdē gnis
et alti⁹ gnis. Et quō pmiscent̄ po
xismi pui cū magnis et interpolati cū
nō interpolatis. Et extrahabis quō cō
ponit vna febris cū alia aut due fe.
aut plures duabz Et quō pnt eē oēs
egritudiēs cū febre q fit accidēs ut si sit
ī aliquo febris hūoralis aut due febres
aut plres duabz quibz pmiscent̄ queda
alie fe· sequētes apa lateris dt· pulmōis
aut dyafragmatis qm paroxismi eaz
pmiscent̄ et subintrat ad īuicē et alt
ptingit alterū Similr et acci⁹ per
miscent̄ et cōfundūt et fit exīde ipoꝝ
noticia difficilis. Ideo illū qui exercet circa
coꝝ īdagacōez. Apud vo illū q̄ indiu
exercitatus ē circa illud nō potit adipsū
noticiā puenire Et ppt̄ errat medici ī
febribz Et si exercitaret se circa noticiā
simpliciū pone et p⁹ea ī splicaret ma
gis cōpositas et magis ī siplices cōpoīt
deīn magis cōpositas et pmixtas p⁹
ea vo magis cōposita cū alia cōposita

et sua rōne cita hec extractaret [?] ea acce
derit ad idagatioē, e studium eet utiq;
sibi hoc totū valde facile et scdz q fuerit
febris separata et simplex, erit ei9 c'sis
et indicacō scdz ppriū tim et scdm eius
copoītōez et multiplicitate erit c'sis et
indicacō scdz alios ppos timnos

Tractatus xxv9 de crisi et etias
diebz sunt duo capitula

Cam pmū narrat qda omissa cita
cirā febriū et diffinit crisim et
notat dies creticos et indicativos

Cam 2m de accidentibz q(ui) ticetibz in
ipsa crisi

Cam pmum narrat qda omissa
cita cam febriū et diffinit crisim et
notat dies creticos et indicativos.

Post q dctū ami9
de febribz quod
sufficiat assumim9
determinare de c'si
bz et iudiciis cri
siū et de diebz
creticis et de die
bz idicatis p'e
mittendo pmo de

febrib; vnum. Ro. e q. i ptib;, cum d. fel'is
a debilitate vtutis et ex remor itia
inedia. Rum cu addit ad quantitatem cibi vt
no possit vtutes bn digerere illu cale
fit ho. Et vol' h° oz ee abu dextimate
quantitatis. Et p° in remissu febris no pt
ee qn addatur ad quantitate cibi paulatim
et pmaneat i illa quantitate a quo tepore
fe... vo trasferet se ad aliquid maiore
Et pmaneat cu hac quantitate aliqb; dieb;
et no minus quinq; dein trasferat se
paulatim ad ad modicu et sic faciens no
paupitabitur. Et ez ut scias q carnium
quecumq; sint in ipsis febricitatib; cito
conuertitur ad saporem putridu. Rurcam
carnes q sut extra corpus pruante vita
q ipas coseruat putrefiunt cito ppa ...
q ... remanet de re putrefacta i meb° i quo
putrefactus e humor quomodocumq; sit est
sicut fermetu ad ipaz corruptione in
mebris ut mebro. Donec cofortetur vt ...
et expellat illud a cor° et ipm ab eo
mundificet. Et p° minus hoc de febre
dicemus de ipa crisi q aduenit ipsis fe
brib;. Dicamus q crisis e motus motor
procedes a corporis vtutib; ad expellendu no

humore faciente egritudinem. Et si fuit
humor acutus et tempus estas aut ver aut
estas fuit iuvenis et regio in qua est fu
erit temperata aut calida erit motus virtutis
corporis ad coquendum illum humorem et deinde
expellendum ipsum a se velox et in primo
tempore ut in quarta die et ultimum quod
potest tardare est in die septima si non con
tingerit ibi error. Et non potest esse quod
non perficiat maciez crisim dies signi
ficativa in qua movetur virtutes for
tiori motu quam prius. Et appareant in
urina signa ut soluciones albe suspense
per corpus urine. Et tunc cognoscat medicus
crisim cito venturam. Nam si apparebunt
hec in 2a die sue egritudinis fiat cri
sim futura est in quarta die. Si vero
apparebunt in quarta sciat crisim futuram in
septima. Si vero in septima appar
uerit erit crisis in nona. Si vero in nona
fiet crisis in xia. Si vero apparuerint
signa in xia expectetur crisis in xiiii
aut in quintadecima aut in xvii. Et si ap
paruerit in quintadecima aut xvii ex
pectetur in xx aut xxi. Si vero non
apparet signum indicacionis aut error

nisi in die xx^a. expertum est crisis xxi
aut xxvii. Transactis vero hiis diebus
pertransit bellum virtutis corporis contra hu-
morem peccantem itaque possibile est ut non sit
terminatio illius egritudinis per crisim sed paula-
tim per modum dissolutionis. Aut forsitan erunt
crises tepide et debiles usque in diem xl.
Dixit autem ypocras vero non [illegible] esse dies
cretica nisi usque in xl. Postea vero
additur. id pigritia virtutis motive et
crisis. Et dixit ypocras quod crisis egritu-
dinum cronicarum fit per menses. Et dixit quod possibile est
fieri in sexagesimus. Capitulum 2^m de acci-
dentibus contingentibus in ipsa crisi et de signis
crisium secundum suas diversas species.
Sciendum quod crisis est bellum inter virtutes corporis
et humorem facientem egritudinem. Et
supervenit paroxismus in die cretica aut die
significativa magis fortis quam prius sole-
bat. Et fit status in fine tunc magis mo-
lestus quam in ceteris diebus. Et accidunt ei
[illegible] a pectore [illegible] alie-
natio et punctio mentis et visiones ante
oculos et quasi vult carpere pilos a facie
sua. Et [illegible] vestimentis et pannis [illegible]
[illegible] sunt. Et [illegible] accidunt [illegible]

Et dolet cervicem et caput valde Et quin-
tendit ei corrosio in naribus, et fricat sem-
naribus ui hoc videris et precesserit ea
dies significationis et videbis significa-
tivitatis que dicta sunt ut suspensiones yposta-
sis albe aut videris in urina spissitudinem
que primo non fuerat aut videris in ea
ypostasim declinatam in fundo ad rubedinem
declinantem scito quod in illa die erit gra-
dus significatio Et possibile est apparere
in die significativa quod significat evacuationem
per quam liberetur salus ut fluxus aliquarum
guttarum aut guttarum sanguinis a naribus
et sentiet eger corrosionem in suis nari-
bus Et tunc nullum sit dubium penes te
quin crisis sequetur in die critica prima
futura per fluxum sanguinis a naribus
Et hoc erit nisi per accidens tiorosa sicut
vehementie et cetera accidentium unc quando
videbis in die indicativa bona significa
precedentia pronosticabis febrem esse recessu-
ram et eius molestiam in die critica per
exitum sanguinis a naribus t si vero
causa est quod fuit ultra etatem iuventutis vix
accidit eius crisis nisi per viam extranea
Et si videris signa bona sinistra per esse

[illegible] punctuationi critica [illegible] patiens capit ita [illegible] colerit.

erit bona. Ut si videris vetre i firmu[m] lenifi
catiu[m] in die vii[o] expectabis fluxu[m] ventris
i die cretica cu[m] qua p[ro]pt[er] ibit significa[ti]o. — Dies indicativa [illegible]
Similiter si videris i via ad significativu[m]
et sud[or] ibit eger i die indicativa scito eius
crisi[m] futura[m] ee in die cretica p[ro]pria p[er] su
dore[m] vtez et multu[m]. Et possibile erit esse per
fluxu[m] ventris. Et possibile erit ee p[er] utru[m]q[ue].
Similiter si vidisti i die indicativa q[uo]d signi
ficare h[ab]eat vomitum et vomuerit eger
parum aut accidit i labio inferiori tremor
indicabis terminatio[n]e[m] febris in die cretica
fieri p[er] vomitu[m] humoris facientis egritudine[m]
istius · e · quem ia[m] stomachus in[con]stituti sua
sub[stanti]a et no[n] potuit expellere. Et si vide
ris in die indicativo aquam signa ali
quale[m] coctione[m] significantia et super
venerit egro in posterioribz auris eius
aut in alio loco dolor expectabis crisi[m]
p[er] apostematum in loco doloris. Et
si fuerit i locis inobilibz no[n] timebis. Si
v[er]o in loco nobili istud fieret tunc supp[ro]
ne loco q[uo]d ei forte[m] sicut oleu[m] ro[sarum] et
in eis rosas [con]tinere ei apa[ra] ab illo loco
ad locum minus nobile[m] sibi p[ro]ximu[m]. Et
oz ut fuerit i[n] ... die usq[ue] ad exhibitione[m] — [illegible]

q2 a pa prorispet i loco firato. Die igitur motus et pucilla° q fcta fuerit in virtutes corpis et ipaz egritudiez si fuit i aliquo p'dictoz diez pnosticabis de salute et crisim ee pfecta et laudabile. Sitiois significa° q fuit i aliqua die ipsoz pnosticabit futura ee bona crisi in die cretica pxia scdz tm extracoez qua feceris de ea. Sz si fuit pugillaco in aliis diebz ab illis in quibz non cadit significa° nez crisis stait in die vj. aut i viij. aut i x. aut i xij. aut i xvj. aut in xviij aut i xxij aut in xxvj. aut i xxviij. Hii oes tales significabut q ois crisis erit scdz sui pporcoiem aut crisis mala si virtus fuerit debilis et morietur eger aut erit crisis defectiua et reiteratur et trahitur eius finis ad id qd' deus voluerit. In hiis aute diebz qui erit indicaco et crisis scdz ea q dictata sunt a nob erut ea q diximus. Signauerit a caz sup hiis ee astra et potissime luna. Qd' a te scire oz est q medicus ingenium medicus oz hec sustipe p modu tradicois et ea retinere et obseruare scdz q sibi tradita sunt et

expta sunt p antiquitate tempor et experientia verificavit illa et sup hos fundetur et
secundum ea iudicare potis hanc diem creticam
esse bonam hanc vo malam illam vo defectiuam
Similiter faciendum est de diebus iudicatis
Si vo febres non fuerint colice simplices
et pfecte epatice tardabit in parum crisis
magis quam crisis illarum que sunt acute simplices et epatice Certum vero si fuerit in etate
senectutis tardabit crisis eius febris Et similiter
tardabit crisis multum quando febris fuerit
in tempore frigoris aut in hyeme Et raro
contingit crisis febris colice in hyeme
nisi in termino xx · dierum Febris vo sanguinis que sinochus est non desinit a suo
principio crescere et fortificari et est unus
paroxismus aut donec recedat per
aliquam viam evacuationis que ut in pluribus per
fluxum sanguinis a naribus aut in timet
aut oportebit medicum flobothomare infirmum usque ad sincopim Et tota in
hac febre et in febre colerica pure epatica
concedere infirmo potum aque frigide in mune
aut putreo Et habet cum aqua ordeacea in frigidata simili Et si tempus fuit
estas aut fortis caloris et etas iuvenis

i · e · colica acuta generata in epate

da ei coquere de cucurbita et bibat sem
ze de succo ei9 [C]ambe hee febr cito
recedunt. Et vir pt recedere aqua istaꝝ
nisi prius arripiat ipam rigor fortis
ppt impl'sioez aq̄ humoris ad mēb sen
sibilia q in vene nō sentiūt [E]t si aliqs
obiciat contra nos ex dicto gal cū dixit
fit a apto orificioꝝ venaꝝ ex cā mor
dicacois sāgnis soluit' hec obiectio qm
qn nos dicimus sentire aut nō sentire
intendimus de sensu vitali pcedente ab
arteriis ad musculū [V]ene a sensu
vitali sentiunt sicut videmus herbas senti
re sole et declinare ad pte ad quam sol
declinat [E]t sicut videmus aliqs flores
q̄ i die extendunt' et attrahunt' sup ipsi vsus
sole In nocte vo cōtrahuntur versus
sui radice ppt coꝝ distātiā a sole hoc q de
vali e [I]n febre a flaug nō appet
aquod signum digōis nec videt' i ea
bona significac' nisi p9 xx· die aut circa
illud. Et pole eq nō appeat i ea aliqd
signoꝝ digōis nec significac' aliq nisi
valde p9 hoc tēp [I]n fe· vo melica
q̄ nota ē p quartana sig digōis sunt
p menses et nō cadit i ea indicaco i die

cta Et po^le fit apparere sicut i certo me
se. Et raro cotingit fieri eius recessi p
euacuacoez s[ed] p modu dissolucois. In
hac febre oz medicu no p[ro]uare eius
menus ab humectate. Et q[uam]uis co[n]sueuerit
illa ẽẽ digesta no expectet op[us] nec p
suã euacuacoẽ s[ed] p[ro]ponet extra medi[cin]a
euacuatiuã huius humoris. Nec ca
ueo ip[s]e sup h[oc] sicut caueo i aliis febrib[us].
Quia p[ro]hibetur a nobis medicina laxa
tiua nisi humor p[er]secutus fuerit. Et id dico
furere itelligo motus velocitate. Et
sup[er]sit e[st] no[m]i[n]is h[uius] furia aialis qui ap
petit muliere. Accedz me[us] t[...]ista
re i[n] simio in vite h[uius] febris t[...]cam
alforoc qui faciet h[oc] multiplicabit
i ipo febre ita ut po^le sit ipaz con
uertere i cotinua et interficit. Veru p[ost]
q[ua]m tra[n]sit tep[us] et app[ro]pinquat ad ver
fine debet dari tyriaca et no det p[ro]de[...]
vltra z equita cum aqua calida x[...]d
z [...]. Et sit studiu tuu circa humectatio[n]e
sicut debet e[ss]e studiu tuu circa decoctioe
et subtiliacoez. Pater vo p[at]ris mei
serenus regis cu e[ss]et apud eu diffi^le
curare hac febre p[ro]hibebit i[n] p[ri]mo

coquere tria persica matura .x. diebus
Post ea dabat ei medicinam laxativam
et sanabatur eger a sua egritudine
perfecte. Medici vero qui erat tunc temporis
mirabatur hiis. Super quo scripserunt mul
tas litteras inter ipsum et honorabilem sene
filium iuvitas filium vel hfid. quem a ben
iuvitas ei scripsit ei ut significaret sibi veri
tatem rei. et quid induxit illum ad hoc
Et senex autem meus regis familiaris scrip
sit ei quod fecerat et quod visum fuit ei
super hoc et que fuerat sua intencio. At ille
reputavit illud iustum et utile. et littere
adhuc reperiuntur apud homines. In cura
tione vero huius febrium simplicium non est
difficultas. Et tamen cum componuntur ad
invicem et unus horum alteri permiscetur.
Aut fuerit sua composito diversa ab eo
quod ex sua forma sequitur. Et quantumcumque
additur ad illud additur ad difficultatem
sue intelligentie et rationis inter illud quod
[illegible] de febribus et compositione partium
et permixtione earum que multiplicatur. hec
confusio fatigatur [illegible] intellectus co
[illegible] veritate rei scilicet sentit et [illegible]
et confidit in deo dum curat. Et [illegible]

.T. 3ª. de cris et cretic diebz

plus potest medicus considerare hec febris
composita et pluritas et simplices et di
uersorum humorum erit in superiori gradu sine
mediate et crescit eius iunctio et sunt opi
laudatur ac eius pronosticacoes capitulum
Ut homines admirentur de eo ... urpe
nte medico cum timet de his que videt ab
infirmo .3. molestia et accidentium vehe
cum sit dies illa dies cretica bona et cum
precesserit eam significatio bona in die si
...ficata que est ypostasis laudabilis
in urina et fuit pulsus egri ordinatus
euacuacoez et sanacoez significans
et vigoracoez virtutis Et medicus qui
formidat videns egrum in prelitate ex
forti luctacione nature cum ipso morbo
et quia fumum mordicat orificium stomachi
superius Ego quasi video pulsum forte
et ypostasim albam in fundo non me
perterret fortis luctacio nec syncopisacio
infirmi nec aliud tale nec me impediebat
ab administracione eorum que facienda erant
a me quemadmodum accidit michi in egri
tudine abulhali cum quod dicitur ianuar
ium in precedentibus Et cor... te stare qui
videbis accidentia que dixerunt virtute sicut

siccis pro ab superiore calido acuto erunt in
stomacho et petit vomitum quum instinctu eam sinite
dis iuvare ipsum per vomitum erit ei difficile
et periculosum et non eris inde securus de sua
virtute et ipsum duces ad mortis periculum sed
iuvabis ipsum ad vomitum actualiter et eum
confortes stomachum suum cum succo citoniorum et
modico masticis aut modico succo extremi-
tatum vitis. Et si fuerit ibi fortis infla-
matio permiscebis cum ipso modicum de succo
spine albe aut de succo agreste quum tu
facies sic et confortatis suum stomachum et con-
stringes quod in eo est educes illum per fluxum
ventris et per vomitum aut per utrumque non sicut
faciunt patres medici dantes radicem cum
melle et ducunt egrum ad periculum. Et pro-
calis iuvare ipsum pax. Et possibile est ei no-
cere in ingenio nostro per sternendo virtutem
et inducendo ei forte sincopim. Et quia
reddit nos fide non posse pervenire
ad penis. Et per hoc determinavi de febribus
et ipsarum speciebus et earum compositionibus et
permixtionibus. Assumo determinare de ce-
titudinibus que fiunt in epidimia et que
sequuntur a febribus factis in ipsa.

Explicit tractatus de febribus.

[illegible]

Tractatus xxvi^us de epidimiis. Et capitula sex

Capitulum primum de epidimia et corruptione aeris.

Capitulum 2um de tortura iuncturarum colli et corruptione aeris.

Capitulum 3um de tortura iuncturarum dorsi preter causam epidimie.

Capitulum 4um de epidimia aquatica.

Capitulum 5um de epidimia ex comestione corruptorum tempore epidimie.

Capitulum 6um de morbillis et variolis iterum.

Capitulum 7um de epidimia ex corruptione aeris.

Ypocras narravit in libro epidimiarum
et studiis que fiunt
tempore epidimie
a corruptione aeris
cum dixit quod in regione antonii
supervenit in eodem
tempore estatis.

Inquit supervenit pluvia diuturna in tempore valde calido et permansit tota illa estate. Inquit et accidit hominibus quemadmodum accidit ex ustione ignis vim accidit ...

bies et pruritus fortis comes fere dila
niabat sua corua sup se ex nimio pru
ritu Et nō p̄terieris q̄d quia erat sca
bies squamosa reclusa sub cute Et
dixit p̄ecedis plurib; ipor̄ cecidit brachium
totū scī et coxa Et i p̄tib; ceciderunt
musculi et ossa post q̄d manifestū fuit
q̄ aer magis ē nociuus calidus et humidus
Quia putredo crescit et dilatatur cū his
p̄toib; et maxime qū nō sequunt̄ venti
exsiccatiui Et hoc ā manifestat cum
dixit erat autem aer tranquillus nō
mouēs se aliquo mō et nō flātes venti
Et post hoc fuit venti meridionales
vituperabiles Et laudabiles venti sep
tentrionales p̄t eor̄ exsiccacōez sicut
ipse laudauit Et narrauit i illo
lib° q̄ nō habebāt fortes febres sed; mani
festū s; erat febris ipor̄ lenis ita q̄
coīter occultabatur Et hunc locum
suscipe apd' tuū itellectū quia hac ca;
scire p̄t q̄ cōsiderabit id q̄d° cgitat ma
licia corp̄ois q̄ p̄mutatur ab egritudinib;
et sic et q̄ corp̄o equalis nō facit egri
tudine Et p̄t h° vr in illo q̄ patitur
maciem frigus si p̄ticipat eū calor ignis

al' dolorē

subito vel si ingrediatur in aquam calidam
arripient ipsum dolores quos tollerare non
poterit et voluerit ipsum interimi pre nimio
dolore. Hoc autem sciunt etiam ydiote rustici
quod preservat illos qui perdit sunt a frigo
re ut non accedant ad ignem. Hee autem febres
deteriores sunt ceteris aliis febribus et ma
gis remote a sanacione quia non contingit fieri
in eis crisis sicut in aliis febribus sive sit causa
ea corruptio aeris sive sit corruptio
aque aut corruptio cibi. Hora autem quando fuerit (s. quod deteriores sunt)
fortis corruptio. Si vero non fuerit
fortis fiet huiusmodi materia levia et non fuit
visa a tempore ypocratis sicut hunc quod
narrant de hiis egritudinibus diuturnis et
distabilibus. Ab initio autem fortis et sta
bilis humida et pustulis et ulceribus et fe
bribus putridis et magnis temporibus
multi evaserunt eorum. Et quos vidimus
et ipsorum plures fuerunt qui evaserunt
propter nimium studium. Et plures eorum perierunt
non prevalente in ipsis ingeniacione. Ego
autem vidi quendam iuvenem cui advenit
a parte pinalosi et inspissatum ... ipsum
et iteravit ab evacuatione sui corporis cum
Hoc ... confortavi illud

membrũ cũ nõ eẽt de membris inobilibꝫ p[illegible]
[illegible] vo euacuaui suũ corpꝰ a corruptiõ
[illegible]uoribꝫ Et exhibui ei de medicis libatis
sedꝫ q̃ inicii visũ fuerat sicut tria sigil
latam Et aliquibꝫ diebꝫ paz de medicato
Et rectificaui negotiũ suũ et redijt
calor appetitus ad naturalẽ calorẽ [illegible] Et pre
seruaui ipꝫ a malis cibis Et cũ ꝑmane
ret sic rectificatio crescebat de die ĩ diẽ
donec extimabã illũ eẽ libatũ ꝓ ꝯca
vo supuenit ei suffocatio squinãtica et
mortuus ẽ statĩ sine mora [illegible] Alios q̃ꝫ
ꝓe vidi quibꝫ accidit lẽta febris et
subito mortui st̃ nõ extimãtes habẽ
febrẽ etẽtia a medico illud nõ exti
mabatur [illegible] Alios vo vidi qui cũ recti
ficasset suũ regimẽ et suũ hũulũ cũ
hijs q̃ exsiccat et infrigidãt et ad idẽ
suos cibos direxisset sanati st̃ ex inde
et nihil eis mali accidit cũ adiutorio
dei excelsi [illegible] ompõitõ lauatiua ꝓ eis
quibꝫ accidit aliquid ex hũiꝰ ꝼx stercore
columbinũ sicc̃ aloes epatice ut succi
fini vetr agarici fenuculi ben albi
polipodiũ zeccatis yrise celestis·i·yreos
aũ ʒ·i· siticaios tres ꝑtes· ʒ° salis cẽl

inere an .ʒ.ß. itiorum coloquintide et folii
eius an. viii. ptem .ʒ.ß. incidat colo
et ppet sicut debet cum medullis amig
dalar dulcium. et pmisceat cum reliquis
medicinis. et friccetur totum cum butiro vacci
no postea confiaatur totum cum seccama
bin .i. sirupo acetoso Et sit dosis eius ʒ.v.
cum modico de aqua casei Et si non suffi
cerit addatur de residuo. ʒ.ß. et sic cum ass
pdicta et intpolatis dieb; scdm numer
assellationum accipiat postea iterum de eadem
medicina laxatiua. Et scdm quod tu videbis
de tollerantia virtutis addas et diminue
laxatiua. Et omnino indigebis pruidentie
et cogitatione et vtilitate artificij Et
iube quod prosternant in domo res o...
de frigore sicut invitatur Et fumiget do
mus cum olibano a longe Et roretur cum pem liquida
aceto forti Et sint porte et fenestre
domus in qua steterit a septentrione quia
venti meridionales nocent in hoc casu mul
tum Domus vero palatiate melioris
situationis sit in hoc casu quam domus terrence
Et subtiliatio cibi est necessaria hic Et
sit panis de bona farina et bene ferme
tatus in quo appetitum sit tempore sue confectionis

pa4 de aceto Et comedat illu cu oleribz
bletaz i quibz apponat v a'd de aceto. A
carnibz a vinis se abstineat. Et no
cotingit corruptio aeris civitatis nos
a ca pdcta sola vez etia qtingit corru
pi a cadaveribz mortuoz q' put facti
sut ia. Et fit etia qn st' i civitate aq
no currentes. Et in regionibz i quibz
pcipue no st' veti flantes sicut lacus et
alie cogregatiões aquaz trasile qbz
veti no domināt'. Et nos quidem
invenimus patres antiquoz nolentes
vmq habitare i locis ppinquis monti-
bus. Accidit etia epidimia quado
deus madat i paz ee. Et vidimus
curatiōis tota ia dicta e a nobis Et
e qd' i frigidat et exsiccat et aptit et
mudificat et qd' euacuat de malic
humoribz Horz aute hic omia cois etia
curacō que e flobothomia. Et etiam
e unica regimis rectificaco cibou
subtiliatioe et minutioe Et reliqre
q generat plenitudine et hoc potest
plures evadere qui ppe st' dispositione
Et generat' a siccitate aei trascur
rente tepanetu qui pluuia siccitatē

·i·o btaluna

zetiet gnia egritudinu ut lagrime
i oculis Et eveniunt tussis Et raucedo
gutturis et erit fastidium ab ano et huius
situ Et summa omni hora est quum aer ex-
ita a temperamento et naturali consuetudine Et ge-
nerit languores secundum sui exitum a tem-
peramento Et studere quo declinare illum totum
tuo posse ad partem temperamenti paulatim
Et caue ne attemptes exhibere diffi-
ciles species quare non laudatur ipsarum finis: et
inventie a sua medicina Raro autem contingit
ex mutacione aeris propter retentione pluvie
generari morte et peste sed generantur
egritudines de predictis Jam a principio
narrauimus ea que dixit ypocras et bene
dixit Et similiter qui fuerit aqua tristis ille
et fetide et turbulente ex hoc quod sub eis
hunt de sordicie et ypostasibus contingit
fieri propter ea que dicta sunt de epidimia e
febres letos et mortifera apostemata et
cetera que narrauit ypocras Et pote-
st ut addat male aqua super illis quia
corrumpunt epar opilantes suas vias
Et generabunt ob hoc etiam egritudinem sicut
est yaquia ydropisis secundum dispositionem ad
recipiendum Et generabunt etiam corruptione

·i· inducunt alias
egritudines ut
[illegible]

in spleībz et reībz ī sic q̄ exnerat̄ i eis
expitone et grossitudie. Et pol^e ē q̄
ille aq̄ sint cā gnacōis lapidis. Et arene
in renibz et vesica dūt i alto coz. Et
vlt̄ dico q̄ nō st̄ egritudies a p̄te corrup
tionis aeris cōtigetes peiores egritu^{bus}
cōtigētibz a corruptiōe malaz aquaz
ñ in vno tm̄ qd̄ ē mors subitanea.
Qm̄ si p̄ueniat ad cor aīd qd̄ sua cōpto
nē corrūpat ī q̄lis est cor generis tlis
et talis etatis. et etiā ī eo q̄ e cor talis
i diuidui moriet̄ repēte. Et meri
to accidit h° cordi p̄pt̄ ei⁹ nobilitatē
Et galien⁹ dixit q̄ nō morit̄ aial
nisi p̄mū cor a motu īt̄rūpat̄. Et
dixit aristo^{les} q̄ ip̄m ē magn⁹ p̄nceps
ī cor^e hūano. Sed at ā dixit ipm̄ ee
p̄ncipiū vitaliū motuū n̄aliū Et ce
rebrum ee p̄ncipiū localiū motuum
voluntarioz et sēsi⁹. Et v̄ba q̄ dēm⁹ q̄
dicta st̄ sup̄ h° nō sufficeret hic liber
narrare. Et inuētio a testat̄ cor ee
p̄ncipiū n̄aliū motuū Et cerebrum ee
p̄nci^{ii} voluntarioz motuū Et omo cor
ē maximū mēbrū ī ɔseruacoē vite.
Vnde videmus q̄ si qs īgrediat̄ fouea

i qua aer nō monet⁹ stati sicopisat
et si zeaneret ibi moreret⁹ subito. Et
hoc testat⁹ nobis cū vitate q egstud'
a qua causat⁹ more repetina esta b
aere. Quia pos̄ē vivere aīal sine nu
trimeto aliquo tpre sed si privat⁹ a sti
ratiōe aeris vno momēto morit⁹.
Bene i². dixit q dixit qi⁹. qd comedim⁹
et bibim⁹ ē nutrimētū nr̄i corpis. Aer
vo quē respiram⁹ ē nutrimētum spūs
vitalis. Cum hēat etiā in se ipā nacoēz
suum cū suo exitu. Et i pi⁹ exalaconem
cū suo exitu ingressuque ē de causis
prohibentibz putrefactioē. Hoc aūt
fuit a preclara dei sapietia q voluit sic
ee. Ab aere vo p quē fit spūa⁹. p⁹ ip
p ficit ad rethe mirabile qd dei c⁹ sunt
sub cebro fit spūs aīalis cum potē⁹
dei excelsi. Cam̄ 2⁹ de tortura
mictura z colli. ptēr cam̄ epidi⁹
colli ex corruptione aeris.
Egtiat⁹ ex corruptioē aeris qd
narrant ypocras. s. torta mictaz
colli. Et seq̄t⁹ ex ea pestiā spē z suffoca
tionū q nulla sit viatura cōis etēmasio
ne. Et amdūt cū ea febres lēte p dētē

Et possibile est esse cum hac scabiem et pruritum
[illegible] et periculosa apostemata que dicuntur caloina et
putredo et forsitan erunt omnia hec
cum ipsa et forsitan aqua ipsorum. Et
impossibile est quod comprehendatur modicum de aere
corrupto in aquo et quod non resultet
statim in eo febres lente. Causa vero suffoca-
tionis facte ex disgregatione iuncturarum
colli est ipsa humiditas in qua submer-
guntur iuncture et separantur ab invicem. Et quando
torquentur ad partem gutturis coartatur guttur.
Et accidit suffocatio pessima omnium
generum suffocationis. Et nullum dixit
ypocras evasisse mortem ab hoc casu.
Causa vero quare torquentur iuncture colli ma-
gis quam cetere iuncture dorsi apud aeris
corruptionem est quia cetere iuncture dorsi preter
iuncturas colli habent ligamenta sustentata
a costis. Et universaliter earum motus sunt.
Collum vero prestat nec habet sustenta-
menta a duobus suis lateribus sicut habet
iunctura dorsi ab ipsis costis. Curatio-
nem huius generis non narravit ypocras
posse habere. Nichil est in ipso preter medici-
operari neque tractare sed quemadmodum
dictum est de communi medicina in egritudinibus

epidimialibz p[re]t et hic p[er]tractat[ur]. Et
finalr dico q mala suffocatio quando
compr[e]hendit corpus no[n] suscipit cura
tione[m] s[ed] anteq[ua]m compreh[en]dat po[tes]t e[ss]e
recipe curacio[n]e[m]. Et vtere tu[n]c exsic
caco[n]e et tibi subtiliaco[n]e. Junctas v[er]o
colli co[n]fortabis cum aqua co[n]fortati
ua[rum] vnctionu[m] sicut cu[m] oleo ros[arum] et
oleo iesumino et succo coriadri hu[m]idi
co[n]quassetur b[e]n[e] et vngat[ur] cu[m] eis. Et
si accep[er]it pars de t[er]ra sigillata pulue
rizata et distep[er]abis cu[m] succo coriadri
et emplastrabis locu[m] tortuosum q[uod] fert
o[mn]i[n]o iuuamentu[m] q[ui]a tortura no[n] erit
fortis. Aer v[er]o putrida co[m]p[re]hendit
fortit[er] h[ec] tortura. Et si fuit tor
tura mete[re] multa no[n] speres sua ca[usa]
Et ia[m] declaui de cacoe aeris q[uo]d tu fuit
nobis nu[n]c s[e]c[un]d[u]m nr[u]m p[ro]positu[m] i[n] h[oc] libro
uro. Ca[pitulu]m 3m de tortura uictatu[m]
Tortura dorsi p[ro]pter cam[m] epidi[mi]e
etiam uictiure dorsi et accidit i[n] de
gilbositas. Et h[ec] tortura si accidit
ex co[n]tusione q[ua]n[do] p[ro]ximo mat[eria] e[st] non
posse curari. Aliqui v[er]o intit[ulatur] care
h[ec] co[n]tinuidiez q[uo]d e[st] i[n] p[ro]p temor[a]

dispositionē et apti [illegible]

Et nō pnt curare ipaz Et pol' ē ītfice
egrū dū studet ī ei' curatiōe Et qñ
accidit puero gibbositas nō mnet qñ
cum magnificabit' suū corp' ī ōtcgeb'
aspiratiōe Et pect' ei' nō suffiaet
ad ip' ppt' sui stricturā et morietur Cum vō
hoc accid' cū ē magn' pol' ē vivere si
s'uerit aūa ut sit gibbosus Torquntur
etiā nucha dorsi supior et inferior ex
grossis fumis exītibz in corpe q' mo
uet' motu fortissimo ad ip' qd' ibi ē et
torquet' ide nuc' Et h' spēs appellat'
ab hoibz vetr gibbositas et accid' pue
ris et mulieribz et viris Nec mireris
torqri nuchas a motis vapibz grossis
qñ mouet' Videmus eī qñ mouet' ad
queciiqz locū moueat' cū violētia rupit
venas et multociens fit cū h' emissio sagui
nis a pl'moē et pectore et īducit ptisim
Et manifestatur h' nobis ex eo qd' vi
demus ab extra qñ rupit vtres et scindit
eos Et qñ implet' vter musto aut
succo alioz fructuū et vini is erit ī ipo
bullit et scīdit vtre Ubi a vetr qust'
ī cor ē po' īducit dolore et timore Et
curaciō consistit ī cibi subtiliacōe et ei'

exsiccacõe cũ paruitate ipũ. Et relin
quat oẽ qd' ẽ tarde digõis. Et fricetur
corpus cũ lenibz maĩbz fricacõe sicca. Et
bibat aquã i qua cocta sint ysa .r. yreos
et capilli veneris et semẽ melonũ et
radix sparagi et succus apii et succus fe
niculi cum modico sirupi acetosi. Co
positio ad hoc Rx seminis melonis yrse .r. yreos
capillorum veneris radicum sparagi masticam
ʒ .j. et seminis folii indi spinati an̄ .iij. ptes
ʒ .viij. tantũ coterẽda et ponat' sup
ignẽ cum ʒ .x. aq' usqz ad ɔsumptionem
tertie ptis et colet' et admisceat' colatẽ de
sirupo secaniabin ʒ .j. et de succo feni
culi et de succo apii ortolani an̄ .ij. qrta
pars ʒ. et accipiat hoc quolz die cum .ij. ʒ.
de electuario dcto dyarodon .ij. x. speciẽ
Et utatur tepato motu ante cibũ. et
quiete post cibũ. Cap' xiiij de epidim'
aquatica

Iam exiuimus de ordie eius i quo erat
... de incorporacõe epidimie et eorum q in
ea fuit et eius catiõe ita q i durus inco
racoez dislocatois iuncturarum dorsi que
pter eã epidi' fit. Nunc a reduco me
adid i que erat ẽ incorporacoez epidimie et

mortuorum Et dertiamus in ca^{lo} aeree
epidimie scdz q potuimus inuenire scdm hi^s
libri nostri Nō assuimus curatioēz epidimie
aquatice Et vr^m in q̄ sumat de electua
rijs magnis oī mane Quia redditur p̄ id
securitas a mutacōe malarum aquarum Sicut
electuario euforbij et metridato et tiriaca
alforoc accipiat^r de illis quol; die q^rta
z^e. et absteneat a cibo vsqz ad meridiē Et
h^{9}^{!} iuuat etiā cōtra epidimiā aerea Et
si infundat^r pars de migroa in aq̄ quā
biberit id iuuat Similit^r si misceat^r
cū aqua pars de aceto Et maxiē si fuit
aceti cōpositū cū melle qd' appellat^r
ab hoīb; secramabin Et narrauerunt
sapiētes q cepe cōferunt iuua^{ti}! ab aq̄s
malis Et idē dixerūt de allijs Ego aū
vitupero cepe ī h^o cau Quia generat hu
morē grossum et acutū ita q̄ cōtinuātibus
fuit illis vltro patiet^r fetorē oris qui
procedit a sto^o Granata aū acetosa
et dulcia in h^o cau boa sunt Et coctio
pitartium hurūdi ut sicut cū cibo cōfert
nocumēto malarum aq̄rum Sicut ego
puto p coctio pitis reddit ad lesioēs
malarum aquarum manifeste Et ego

puto quod omnia genera lactis dulcis et non
dulcis faciunt id idem. Sicut puto
quod comestio agreste et limonis et acetositatis
citri et corticis et seminis eius iuvat a le
sione malarum aquarum. Quod faciunt tri
tiones feniculorum et semen eius. Et ra
dix carsene i. yringi et semictis marini
et siccatos iuvat. Et si acciderit illi
que tu intendis curare febris lenta aut
scabies aut aliquod genus magnorum
... et putredinis antequam bibat malas
aquas et sordidas incipe cum festinantia ab
evacuatione corporis utere cum fleobotomia postea a
ministra ... procedatur. Neque
putes me posuisse ibi stercus columbinum
a casu et sine causa. Immo elegi ipsum ob hoc
quod laxat constitutionem hominum propter confor
mitatem sue substantie stercorose cum substantia hominum
quibus subveniunt putredo a malitia aeris
aspirati. Et homo etiam eligo et de
scribo illud in regimine eius epidimie aquatice
Non debes ipsum amministrare ... primum
qui inceperit fieri a pa... Et incipe a
rectificatione domus in firmum cum sit homo
medicum. Et statue ei cibum quem ibi
destruxi tibi. Et stabilie ut ab omnibus

i aquam apud an

cau bz carnium Et ut dico ab oibz q uiu
unt fortiter et marie si sint i ipis hu
ditas et raritas Et pcedes p ista via psp
beris Et no e apd te dubiu coseruan
virtute etate et coplone et quid sustinet
senex et quid iuuenis aut puer Et illi
no tolerat tatu vini ociosi et trasquilli
et alicosi quatu tolant rustici q2 cor
pus siccat et declinat ad cosuetudie Et tz
delicati et ociosi sedz q apparet zeqrat
magis de expectacoe q ipi rustici no est
ita qm oz te coseruare coplone naleim

i

Compto aute nalis ipis ociosis humidi
or est nali coplone rusticoz et multe

i facilis p imbilitat

tolleratie Et mitq disponas mema
dicet hoc in tua fundamentis memoria

Cam. viij de epidimia ex comestione
corruptoz tempore penurie

Sit etia epidia i tpe pestis penurie
Rij e hoies cogunt coedere mala
scia siue sit mala sedz sua totam sba
siue a corruptioe vetustatis cu accedut
ad putredine aut cogunt coede malas
carnes siue in sba siue in q ti ce aut ex
pte salsedis ipaz et i fumois i aceto.
quu tunc cogitur vulgus coedere h

mala cibaria. Et ego testor quod vidi tempore
meo domini esse zeteti in carcere halsi filii io
sephi homines comedentes herbas que crescunt in
tectis et muris et comedebant etiam quoddam
genus scarabei ex penuria victualium de
quibus omni die pribat quasi decem. Postquam autem
visitasset me divina miseratio et in hyspa
niam redii vidi tempore penurie homines come
dentes carsenam quibus adveniebant dolores
stomaci. Et vidi alios qui comedebant herbam
quam appellabant lentam et radicem lilii
Et vidi in maroco homines qui in tempore pestis
colligebant ossa arida animalium que erant per lo
ca deserta et foveas maroci et ipsis fractis
extrahebant medullas ab eis et comedebant
Et erat in eis carnes in porcorum repetine. Et sunt
autem multa et diversa genera malorum ciborum. Et
secundum diversitatem eorum fit diversitas egritudinum et
apparatum ex eis et secundum dispositionem cibi sumpti
et eius qui dispositus est recipere. Sed non potest sciri
omne genus egritudinum consequentium ex ipsis
Dico autem communiter quod tyriaca alforoc et metri
datum et electuarium euforbii omnes iuvant cum
cedes adiutorio ab omnibus generibus egritudinum contin
gentibus ex illis cum preservatur ab illis malis cibis
Ille vero qui post necessitatem sumpsit de illis

studeat cito comedere de bonis cibis et lauda
bilibz sicut pane frumenti bn fermentato
et carnibz gallinaz et edoz lactantiu Et
iura gallinaz sunt fortioris libacionis ab his
egritu[dinibus] ex malis cibariis contingentibz Et
si fuerit virtus fortis et apparuerit in ipso id
malū signū generatū ex humore pessimo
ex malo cibo facto debet mundificari cor9 ab
ipso humore Et tibi iā exposui medicinaz
laxatiuā accipe ipaz ex eis et considera virtutē
et alias condicōes Et si visū fuit tibi dare
ei de medicinis libātis venenoz sicut sima
ragdū Et electuaria magna facies illud
sedz quod tibi videbitur Et sine dubio
hoc indiget prouisione et bona sollicitudine
nō Deus aūt indicabit tibi rectā viā Et
quod posui in laxatiuo butirū non fuit sine
intencōe quia butirū spuma ē et primita
tum ē aliqua primitacōe et propter suā
mutacōez factū ē aliqualiter fetidū quod prot
ducit de humoribz quod putrefactū est
Dixi etiam ī epidimiā et eius species et id sedz
quod distinguntur qualiter suaz speciez sedz quod multū
imposui facere in hoc libro nec remansit pe
nes me declarare de hoc aliquid Capitulum vi^m
de morbillis et variolis iterum

Ptetto ā nūc dicē qđ dā de c9giacoē nul
lus ptēnadē nisi forsitā vn9 ex mille
i nostr nostre Est ā gnia° hoīs scdz i tecoez
erat ex scīe prīs et scīe mrīs p volūte dei.
Et sūū mitūe" a pūo° gcep"' sē ex sāgne
ad mricē pueīetē Et cū noīasz tūc gat sā
guiez mēstrūū putaūt ptres maioz sne
me"' 1° ee sbāz mēstrūē scdz sūi mātū sz
nō ē ita qm gat v9q fuit more gcoz qui
vocabāt oēz sāguīez pueīetē ad mricem
mēstrualē vōcabulo mēb! Q uead° gsue
uerit appellare quicq̄d accidat apātf in
tμuttē cui9qz sit hūoris sanatiā siue sit
hūor ille colic9 siue flatic9 siue metic9
siue sāguie9 ex q° apā fctz ē ī guttē ap
pellāt ipz sanatiā Et vocat apā fctz in
pāmeto qui ē sub rostris sosā Et vocant
oē apā qđ fuit ī pedib3 podagrā qđ dr
nacioz c9cuiqz sermoīs sit Et oīno
vocat sāguīez descedētē ad mricem
mēstrum Sāguis vō mēstru9 ver9
ē ille qui imūdificat' a muliere Et
si embrio nutriret' de eo non posset
vtiqz viuere aliquo Nutrit' quippe
embrio de nobiliori sanguine q̄ ī cor'
mulieris fuit Mēstrū antē verū

ī noīe supto a mēbro quod est matrix

ī ydiomatis

remanet diuisum per sanguinem in eis. ¶ Et
propter hoc resultat in sua facie vestigia
et pannus et desiat eius appetitus ad cibum
et accidit mulieribus pigritia et mala de
sideria ita quod appetunt carbones et pul
verem. Et natura sui corporis coquit et separat
quod preparari potest. Residuum vero remanet per
corpus dispersum cum suo sanguine usque
ad tempus partus. Tunc ei evacuatur ipse
subito. ¶ Et propter hoc quando non evacuatur mu
lier per suum partum bonum sanguinem et tem
peratum in quantitate adveniunt ei genera
egritudinum. Et possibile est ipsam mori. Sed to
tum est in voluntate dei. ¶ Secundum ea que
diximus nutritur embrio de meliori san
guine sue matris. ¶ Per sumptum quia
impellitur ad matricem tempore mundi
ficationis corporis a tempore quo advenit
mulieri sanguis menstruus vertit se
sibi matrix ad modum quo vasa que
sunt penes nos extra recipiunt. ¶ Vi
demus ei quod vix potest adherere vitro ad
postquam lotum fuerit. ¶ Et si positum fue
rit in eo de fermento et diu in ipso perma
serit et postea lotum fuerit diligenter et
munde sic apponatur in ipso postea de pasta

ne fermentata videbis utique in ipsa fer
mentu crescere et dilatari donec tota ipsa
fiat fermentu. Alia vero pasta si appor
ta eet in alio vase mundo et bono no fer
mentaret. Hoc modo accidit embrioni
Ubius ei menstrui quius fit modicu tempus
quo apporta fuit in vase matris ex porcio
virtutis matris et bone digestionis membro
pueri no continent ipsi puero malu ex
hoc. Et permanet sic donec crescit et
sua virtus victoriatur et augmentatur ca
lor et acquirunt sua membra calore et
virtute ad mundificandu suos humores Et
tunc recedet ab eis quod erat in eis ut fer
mentum et marie quando ipse fuerunt sic eta
ti. Et tunc quando fortis erit expellitur
subtile humorum per laborem et molesti
am et febrem extra. Et illud est quod
ab hominibus appellatur variolis. Cras
simu vero ipsorum quod est sicut fermentu expel
litur per pustillas et ulcera manifesta
corporis. Et istud est quod appellatur ab
hominibus morbilion. Et non evenitur
ista nisi per forte febrem molesta et
laborem. Videmus et eis qui intendunt
extrahere butirum a lacte non fit illud

[illegible]

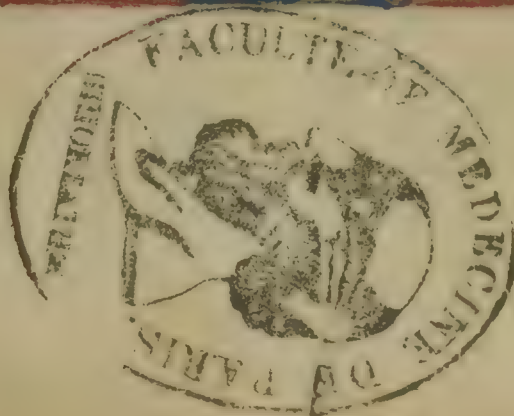
ita est de extractione [illegible] morbilli [illegible] variolis.

nisi p9 multu labore et motu difficiles. Et latet apud patiete morbilionem et variolam id qd' adueit ei de vehemetia febris et molestia. Et nos qd' ia tractauimus i lib° 4° de morbilione et variola et desc'psi9 eor curacoez stdum meu posse. Et p'scripti q: nullus potest curare hec. io fecim9 de illis mesoez q' tractauimus de epidi'a cotigete ex pte aeris putridi. Et ppter aquas. Et q' attigit et malicia cibor. Et q'a multi sunt credetes ee mundicie pueri i utero sue matris ex vo sanguine mestruo absq' distictioe et deriatioe. Et quia plures accidit hoib3 morbilion et variola in tpre epidimie coit ppter h° i tercium mecoracoez i pore. Cura vo eius de scripsimus et non oz amplius eam describere. Et e ut sit tuu studiu i pri pseruare ab oi genere dulcedis et salsedi. Et sit potus ei aq' frigida et clara. Et bibat aquam ordei. Et no puinctur ei laxatiuum quousq3 fuit egritudo in decliacoe. Et si videat medicus recdere de febre aliquod resi duu et maior ps humoris facietis eos

tudinē ia euacuata ē sine sit humor mor
billionis siue uegulie nō negligat eua
cuare illud cum medicina lenificatiua
cuius compto et sbā uinat actiuien
febris sicut cū tamarindis dissolutis
cum aqua ut euacuet residuū humor
facientis cantitudinē. Et hoc faciato qn
necessitas ad hoc te cōpellet sed raro
illud videtur cōtingere. Postq igr
declaraui in hoc meo libro de omnibus
his de quibus fuit mea intētio declarare
in 120 nūc p dei gratiā finē īpono
huic operi quia cōpleui et pfeci id
cum adiutorio dei excelsi Cui semp
ē fortitudo gloria eternitas et laus
Amen

Explicit liber taysir magni auenzoar.

Sequuntur vocabula libri taysir avenzoar
proxerpositionem illius ipsi invenit
Harube tractatu i° ca° p°. Alhasas
tractatu i° ca° viii°. Hababam tracta
tu iii° ca° xi. Harube porcorum tractatu
x° ca° x°. Haruba abobin tractatu x°
ca° xiiii°. Corium camusti tractatu xi° ca° ii°
Chord tractatu xv° ca° v°. Aplam vosii
tractatu xvii° ca° vi°. Harean tracta
tu xviii° ca° ii°. Azabadi tractatu xix°
ca° primo. Lapis calamite tractatu xx°
ca° primo. Harobaz tractatu xxi ca° ii°
Adhuxine tractatu xxiii° ca° secundo
Aroes tractatu xxiii ca° v°. Cerelo
cullon tractatu xxiii ca° vi. Gelen
salpiacs tractatu xxiii ca° vii°. Hara
tuba viridis eodem ca°. Secenimulue
tractatu xxiii ca° viii quem scribitur
Alligibar tractatu xxiii ca° xv.
Charobia i. karoba porcorum tractatu
xxiii ca° xxviii°. Chulia bis scribitur
tractatu xxiii ca° xxix. Asiba... tracta
tu xxiiii ca° 2°. Aliacabar tractatu
xxvi ca° p°. Eptimum tractatu
xxvi ca° ii°. ... tractatu xxvi
ca° iiii°

FACULTÉ DE

303